

ژین و باوهری

- ژين و باوهری (پشکا ئیکي)
- ته حسين ئیبراهيم دؤسکی
- چاپا یه کي / چاپخانه یا هاوار دهۆک
- ۱۴۳۴ مشهختی ۲۰۱۳ ز
- ژمارا سپارتنی ( )

ژین و باوەری

کۆمه‌گۆتار و فه‌کۆلین

پشکا ئیکێ

ته‌حسین ئیبراهیم دۆسکی

پیشگوټن

ب نافي خودايي مەزن و دلږځان

حه‌مد و سوپاسي بو وي خودايي بن يي ته‌زمان دايه مروقي و نه‌و فيري دهربرني كړي، ړيكا باشي و خرابيي ل به‌راهييا وي داناي و بهري وي دايه باشي و چونا بهر ب قه‌نجيي څه ل بهر وي ب سانا‌هي كړي، و سه‌لات و سه‌لام ل پيغه‌مبهري وي يي خودان قه‌در بن، سه‌روهري مروځان و پيشه‌هوايي گازي‌كه‌رين راسته‌رپيا خودي، و ل بنه‌مال و هه‌قال و دويكه‌فتيپين وي ژي، هندي سه‌ره‌ك هه‌بت بو خودي بچه‌مييت، و دله‌ك ب ځينا وي بږيت، و ته‌زمانه‌ك ب نافي وي بگه‌رپييت.

خوانده‌ځان هيرځا:

ئه‌ث كوما گوتار و څه‌كولينين هوبن د څي كتيبې دا دببن، هژماره‌كا باب‌ه‌تپن جودانه جودانه ل هنده‌ك دهمين ژي‌ك دوير و نيزي‌ك هاتينه‌ نځيسين، و تشتي وان هه‌ميپان دگه‌هينته ئي‌ك نه‌وه نه‌و ل دور (ژين و باوهري) يي دزقرن، و هه‌ر ئه‌ث ناڅه بوو يي پتريپا ځان باب‌ه‌تان ل بهر سيبه‌را وي هاتينه به‌ره‌ه‌څكرن، چونكي نه‌و ناڅ نافي وي به‌رنامه‌يي ته‌له‌فزيووني بوو يي هه‌ر ژ سالا (۱۹۹۴ ز) و هره و هه‌تا سالا (۲۱۰ ز) مه‌ل سه‌ر شاشا ته‌له‌فزيوونا ده‌وكي پيش‌كيش دكر، هه‌ر چه‌نده نافي به‌رنامه‌ي (وه‌كي نافي ته‌له‌فزيووني ب خو ژي!) پتر ژ جاره‌كي هاتبوو گوه‌ارتن.

د څي به‌رنامه‌يي دا، كو هنده‌ك جاران يي روژانه بوو، و هنده‌ك جاران يي هه‌فتيانه بوو، ب سه‌دان باب‌ه‌تپن كورت و يپن دريژ ژي، مه به‌ره‌ه‌څكربوون، و پيش‌كيشي بينه‌ران كربوون، و گه‌له‌ك ژ ځان باب‌ه‌تان د هژماره‌كا كتيبېن خو دا يپن

بهري نوکه هاتينه چاپکرن مه به لافکرېوون، و هندهک ژئ مابوون هه تا نوکه جهئ خو
د ناټ چو کتیبان دا نه دیتبوون، نوکه مه فیا ئه وین مایی ژئ بدهینه ئیک و د ټی
کتیبی دا کوم بکهین و بدانینه بهر دهستی خوانده قانان؛ دا مفا ژئ بیته دیتن، هیقییا
مه ژ خودایی مه زن ئه وه ئه و ټی کاری بکه ته د تهرازییا خیرین مه دا.

و وهکی پتر ژ جارهکی مه گوئی دهوړئ مه د بهر هه فکرنا شان بابتهان دا هندهک
جاران ب تنی وهرگپړانه کا ب دهسکاری ټهیه، و هندهک جارن بهر هه فکرن و لیکدانه، و
بهلکی هندهک جارن دانان ژئ بت.. بهلئ چونکی ئه ټ نفیسینه بو بهرنامهیه کی
ته له فزیوونی دهاتنه بهر هه فکرن، مخابن گه لهک جارن مه ژیدهر ل نک خو نه دنفیسین،
و نوکه پتربیا وان ل بیرا مه نه ماینه، لهو ئه م داخوازا لیئوړینی ژ خودانین وان ژیدهران
-هه وهسا ژ خوانده قانان ژئ- دکین ژ بهر ټی کیماسیی، و هیقییا مه یا بهراهیی
و دویماهیئ ژ خودئ ئه وه ئه و خیرا هه لایه کی بنفیسیت، یین مه فایده ژئ دیتی، و
یین ئه و فایده ی ژ مه دبینن، هه وهسا ئه م دوعایی ژ خودئ دکین کو خیرا وی
خودانخیری ژئ مه زن بکهین یی چاپکرن ټی کتیبی ب ستوی خو ټه گرتی، و
داخوازکری کو ناټی وی نه ئیته گوئن، خودئ خیرا وی مه زن بکهت، و نمونه یین وهکی
وی د ناټ یین پاشیئ دا ژ ئوممه تی زیده بکهت، کانئ چاوا ئه و د ناټ پیشییین
ئوممه تی دا دزیده بوون، ژ وان یین بهر هه می وان یی خیری یی ئاشکه را، و ناټین وان
د دهفته را خیران دا ل نک خودایی وان دټه رشتانی.

یا ره بی تو دله کی پاټر، و کاره کی دورست، و ئه زمانه کی راست، و ئی خلاصه کا
تمام ب رزقی مه هه مییان بکهین.

دهوک ۳ / ذو الحجة / ۱۴۳۴

۸ / چرییا ئیکئ / ۲۰۱۳

گرنگیا نیخلاصی د کاری دا

دلی ژی وهکی ئەندامین لهشی کارین خو هه نه، و ههر مرۆقه کی ل دویف کارین دلی وی -د گهل کارین لهشی وی- حسیب د گهل دئیتته کرن، و د هه دیسه کا دورست دا هاتییه پیغه مبهه -سلاف لی بن- ناشکهره دکهت کو خودی بهری خو ناده ته رهنگ و پوی و لهشین مرۆفان، بهلکی ئەو بهری خو دده نه دلین وان و کریارین وان، و مهعنا قی ئەوه بهایی مرۆقی د هندی دا نینه کانئ لایینی و بهژن و بالایین وی د چاوانن، یان زهنگینی و دهوله مهنديا وی یا ب چ رهنگییه، بهلکی بهایی مرۆقی د دلی وی دایه کانئ چهن یی پاک و پاقره، و کریارین وی ژی کانئ هه تا چ هه د گهل پاقرییا دلی وی دگونجن و چهن د ریککهفتینه د گهل ئەمر و فه رمانین خودی.

ژ بهر قی چهن دی ده می خودایی مهزن بهحسی رۆژا قیامه تی دکهت، و کانئ وی رۆژی چ تشت مفایی دگهینته خودانی، دبیرت: ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾﴾ (الشعراء: ٨٨-٨٩) رۆژا نه مال و نه کوپ و عیال چو مفایی نه گهیننه خودانی، ئەو تی نهبت یی ب دله کی ساخه لم فه بیته نک خودایی خو وقهستا وی بکهت. و ئەگه ر ل نک گه لهک مرۆفان مال و کوپ خودانی ب قه در بیخن، هه تا دهره جه کی کو بیژن: ته چهن دهیه تو هندی دئینی! ل نک خودی مهسه له یا ب وی رهنگی نینه، ته دله کی چاوا هیه.. پاشی ته کاره کی ب چ رهنگ هیه، تو هندی دئینی.

و هه تا دلی مرۆقی ژ وان دلان بت یین رۆژا قیامه تی مرۆقی رزگار دکهن، دقیت ئەو ب هندهک کاران رابیت کو ب راستی ژ کارین لهشی ب زهحه تترن چونکی ئەو پتر د ههوجهیی خو وهستاندن و پویته پیکرنینه، و چونکی ئەو بوو کارین لهشی دبه بناخه و

بنه کوک ههر جاره کا نهو چاک بوون کارین لهشی ژی چاک دبن و ههر جاره کا نهو خراب بوون کارین لهشی ژی خراب دبن، نه گهر خو ل پيش چاف دچاک ژي بن.

و کارى ژ ههميان مهزتر و گرنگتر يى دل پى رادبت (ئيخلاصه) و ئيخلاصه راستيا دينى و کليلا گازيا ههمى پيغه مبهران، وهكى نايه تهک ديبرت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَتُؤُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝﴾ (البينه: ۵) و ژ قى دئيه زانين كو ئيخلاص کاکلکا عبادتييه، و ههوه ديتييه کاکلکه کا رزی بهرهمه کى ساخلم پيغه هات بت؟!

و ئيخلاص بناخيى قه بويلکرن و نه قه بويلکرنا ههر کاره کييه، و نهوه بهرى خودانى دده ته سه رفه رازى و سه رکه فتنى يان روپره شى و شه رمزار يى.

و ئيخلاص - نه گهر مه بقت ب کورتى بدهينه ناسين- نهوه: ئيه تا مروقى د کرنا ههر تشته کى دا صافى بو خودى بت، و د ریکا رازيپونا خودى دا بهرى مروقى ل رازيپونا که سه کى دى نه بت، و ههردهم داخوازا مروقى کنارى خودى بت، و يى هشيار بت بهر ب ريمه تيبيى قه نه چت، و مه خسه دا وى ب کرنا طاعه تى که سه ک نه بت ژ بلى خودى.

و مه سه له ئيک ژ دووانه: يان مروث دى يى (موخلص) بت، يان ژى دى يى ريمه تکار بت، وهكى د نايه ته کى دا هاتى: ﴿مَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَتْ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ۝﴾ (الشورى: ۲۰) هه چيى ب کارى خو خيرا ئاخره تى بخوازت، نه م دى بهرکه تى بو وى هاقيينه کارى وى يى باش، و دى خيرين باشيا وى بو وى زنده کهين، و هه چيى ب کارى خو داخوازا دنيايى ب تنى بکه ت، نه م دى وى ژى دهينى يا مه بو وى کرييه پشک و بار و ل ئاخره تى بارهک بو وى نابت.

و گرنگيا ئيخلاصا د کارى دا ژ چهند لايه کان قه بو مه ئاشکه را دبت، وهكى:

۱- ئیخلاص دلی مروّقی دکه ته دله کی ساخلم، و دلی ساخلمه وه کی بوّری د گهل مه خودانی خوّل ئاخره تی رزگار دکهت، مه عنا: رزگاریا مروّقی ژ تهنگا قییا قیامه تی و ژ عه زابا جه نه مه می ب ئیخلاصیه.

۲- ئەو کەسی ئیخلاص د دلی دا ههبت دنیا خه ما وی یا مه زن نابت، و ئەو دلی دنیا یی چو بهایی خوّل نک نهبت رحه تترین دله، و دویرترین دله ژ خه م و که سه ران، چونکی خه ما دنیا ییه دلی دئیخت، (ترمذی) ژ ئەنه سی کوړی مالکی شه دگو هیزت، دبیزت: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گوّت: ﴿من کانت الآخرة همه جعل الله غناه في قلبه، وجمع له شمله، وأتته الدنيا وهي راغمة، ومن کانت الدنيا همه جعل الله فقره بين عينه، وفرق عليه شمله، ولم يأته من الدنيا إلا ما قدر له﴾ هه چیی خه ما وی ئاخره ت بت خودی زهنگینیا وی دئی که ته د دلی دا، و کاری وی دئی بوّ ب سه ریکفه ئینت، و دنیا یی بقیث نه قیث دئی ب نک وی شه ئیث، و هه چیی خه ما وی دنیا بت خودی فه قیرییا وی دئی دانته ناڤ چا قین وی، و کاری وی دئی ل بهر بژاله کهت، و هند دنیا دئی گه هته وی هندی بوّ هاتییه نقی سین.

۳- ئەگەر ئییه تا مروّقی بوّ خودی بت، و ئیخلاص د دلی دا ههبت، هه ر کاره کی ئەو بکهت خیرین مه زن دئی بوّ ئینه نقی سین، وه کی د وی حه دیسی دا هاتی یا (بوخاری) ژ سه عدی کوړی ئەبوو وه ققاصی شه گوهاستی، دبیزت: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گوّت: ﴿وإنك لن تنفق نفقة تبتغي بها وجه الله إلا أجرت حتى ما تجعل في في امرأتك﴾ و هه ر خیره کا تو د ریکا خودی دا بدهی خیر دئی بوّ ته ئیته دان، خو ئەو پاربیی تو دکه یه د ده قی ژنا خو دا.

۴- و ل ئاخره تی ژی ده می مروّ ژیک دئینه قاقارتن، و ده سه کهک بوّ به حه شتی دئیه برن و ده سه کهک بوّ جه نه مه می، ئیخلاص خودانی خو پشته راست دکهت و به ری وی ژ جه نه مه می وه ردگپرت، و ئەوی ئیخلاص ل نک نهبت و ژ مروّ قین رویمه تکار بت به ری

هه مییان ئاگرئ جههنه می پئ دئیته خوشکرن، (ترمذی) ژ ئه بوو هورده ری شه دگوهرت، دبیرت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَنْزِلُ إِلَى الْعِبَادِ لِيَقْضِيَ بَيْنَهُمْ، وَكُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةٌ، فَأُولَ مَنْ يَدْعُو بِهِ رَجُلٌ جَمَعَ الْقُرْآنَ، وَرَجُلٌ يَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَرَجُلٌ كَثِيرُ الْمَالِ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِلْقَارِئِ: أَلَمْ أَعْلَمْكَ مَا أَنْزَلْتُ عَلَى رَسُولِي؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ، قَالَ: فَمَاذَا عَمَلْتَ فِيهَا عِلْمْتَ؟ قَالَ: كُنْتُ أَقُومُ بِهِ آثَاءَ اللَّيْلِ وَآثَاءَ النَّهَارِ، فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: كَذَبْتَ، وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ، وَيَقُولُ اللَّهُ: بَلْ أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ إِنَّ فَلَانًا قَارِئٌ، فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ! وَيُؤْتَى بِصَاحِبِ الْمَالِ، فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: أَلَمْ أَوْسِعْ عَلَيْكَ حَتَّى لَمْ أَدْعُكَ تَحْتَاجَ إِلَى أَحَدٍ؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ، قَالَ: فَمَاذَا عَمَلْتَ فِيهَا آتِيكَ؟ قَالَ: كُنْتُ أَصِلُ الرَّحِمَ وَأَتَصَدَّقُ، فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: كَذَبْتَ، وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ، وَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: بَلْ أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ فَلَانٌ جَوَادٌ، فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ! وَيُؤْتَى بِالَّذِي قَتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: فِي مَاذَا قَتَلْتَ؟ فَيَقُولُ: أَمَرْتُ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِكَ فَقَاتَلْتُ حَتَّى قَتَلْتُ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ: كَذَبْتَ، وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ، وَيَقُولُ اللَّهُ: بَلْ أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ فَلَانٌ جَرِيٌّ، فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ! ﴿دَهْمِي دَبْتَهُ رَوْژَا قِيَامَهُتَيِ خُودَايِي مَهْرَن دَبْتَهُتَهُ خَوَارِي دَا حُوكْمِي دَا نَاقِبَه رَا بَه نِييَان دَا بَكَهت، وَ هَهْمِي تَوْمَهت دِرَاوَه ستايِنه، وَ نِيكَه مِيْن كَه س دَبْتَهُتَهُ گَازِي كَرَن زَه لَامَه كَه قُورْئَان هَهْمِي ژَه ر كَرِييَه، وَ زَه رَمَه كَه د رِيكَا خُودِي دَا هَاتِييَه كُوشْتَن، وَ زَه لَامَه كَه گَه لَه ك مَال خُودِي دَابُويِي، قِيَجَا خُودِي دِي بِيژْتَه وِي يِي قُورْئَان دَخَوَانْد: ئَهْرِي مَا مَن ئَهو نِيشَا تَه نَه دَابُو يَا مَن بُو پِيغَه مَبَهْرِي خُو نِيْنَايَه خَوَارِي؟ ئَهْوِي دِي بِيژْت: بَهْلِي يَا رَهْبِي! خُودِي دِي بِيژْتِي: قِيَجَا تَه چ كَار ب وِي كَرَبُو يَا تَه زَانِي؟ ئَهْو دِي بِيژْت: ب شَهف وَ رَوْژ ئَهز يِي رَادُبووم، خُودِي دِي بِيژْتِي: تَو دَرَهْوَان دَكَهي! وَ مِلْيَاكَهت ژِي دِي بِيژْنِي: تَو دَرَهْوَان دَكَهي، وَ خُودِي دِي بِيژْتِي: تَه ئَهو دَخَوَانْد دَا خَهْلَك بِيژْن: فَلَان يِي قُورْئَان خُوِيْنَه، وَ وَا ن وَه گُوت! وَ خُودَانِي مَالِي دِي نِيْن، خُودِي دِي بِيژْتِي: مَا مَن رَزَقِي تَه بَه رَفَرَهه نَه كَرَبُو ب رَه نَكَه كِي وَه سَا تَو هَه وَجَه ي كَه سِي نَهْبِي؟ ئَهْو دِي بِيژْت: بَهْلِي يَا رَهْبِي! خُودِي دِي بِيژْت: قِيَجَا تَه چ ب وِي مَالِي كَرِي مَن دَايَه تَه؟ ئَهْو دِي بِيژْت: مَن هَارِيكَارِييَا مَرُوقِيْن خُو دَكِر وَ مَن خِيَر دَدَان،

خودى دى بیژنى: تو دره‌وان دکه‌ی، و ملیاکه‌ت ژى دى بیژنى: تو دره‌وان دکه‌ی، و خودى دى بیژنى: ته دڤیا خه‌لک بیژن: فلان یی مەرده، ووان گۆت! پاشى دى وی ئینن ئەوى د ریکا خودى دا هاتییه کوشتن، و خودى دى بیژنى: تو د بهر چ دا هاتبویه کوشتن؟ ئەو دى بیژن: ته فەرمان ب جیه‌ادى کربوو، و من د ریکا ته دا شهر کر هتا ئەز هاتیمه کوشتن، خودى دى بیژنى: تو دره‌وان دکه‌ی، و ملیاکه‌ت ژى دى بیژنى: تو دره‌وان دکه‌ی، و خودى دى بیژنى: ته دڤیا خه‌لکی بیژن: فلان یی ب جەرگه، ووان گۆت!

پاشى پیغه‌مبه‌رى -سلاف لى بن- دهستین خۆل چۆکین ئەبوو هوره‌یره‌ی دان وگۆت: ﴿يَا أَبَاهِريره، أولئك الثلاثة أول خلق الله تسع بهم النار يوم القيامة﴾ ئەى ئەبوو هوره‌یره، ئەو هەر سى ئیکه‌مین که‌سن رۆژا قیامه‌تى ئاگر یی دئیته خوشکرن.

و ده‌مى ئەبوو هوره‌یره‌ی ئەف هەدیسە قەگپرای سى جاران دلگرتی بوو، و خه‌لکی ئاماده ئاف ب سەر و چاقان دا کر هتا ئەو هشیار بووی، و ل سەر ده‌مى خیلافه‌تا موعايه‌ی -خودى ژى رازی بت- ده‌مى زه‌لامه‌کی ئەف هەدیسە ژ کیسی ئەبوو هوره‌یره‌ی بو موعاويه‌ی قه‌گهاستی، وی گۆت: ئەگەر ئەقه د گهل شان بیته‌کرن پا حالى خه‌لکی دى دى چ بت؟ پاشى وی هند کره گری هتا خه‌لکی هزر کری دى مرت، و پشتی های ژ خو هه‌بووی دیمى خو قه‌مالی و گۆت: خودى و پیغه‌مبه‌رى وی راست دیژن: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَزَقْنَاهَا نُوفٍ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ (١٥) ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (١٦) (هود: ١٥-١٦).

٥- و هەر وه‌سا ئیخلاص خودانى خۆل ئاخه‌رتى پشتراست دکه‌ت، ده‌مى خودى دیژته مروڤین ریمه‌تکار: هه‌ر نه‌ نک وان یین هه‌وه ریمه‌تى بو دکر بلا ئەو جزایى هه‌وه بده‌نه هه‌وه، کانى هوين دى تشته‌کی ل نک بینن؟

۶- ب ئیخلاصی خیرین مروقی زیده دبن ئەگەر خو کارئ وی یی کیم ژى بت، و ب نه‌مانا ئیخلاصی خیرین مروقی پویچ دبن ئەگەر خو کارین وی یین باش گەلەک ژى بن، مروقه‌ک هاته‌نک پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- و سی جارن گوئی: مروقه‌کی دقیت جیهادی بکه‌ت بو خیری و دا خەلک بیژن: یی زیره‌که، خیر دی گه‌هتی؟ و ل هەر سی جارن پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- گوئی: چو خیر ناگه‌هنی..

و ده‌مه‌کی پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- ده‌رکه‌فته‌ غه‌زایه‌کی، گوته‌ هه‌ڤالین خو: ل مه‌دینی هنده‌ک مروق هه‌نه، خیرا وان هندی یا مه‌یه، وان هه‌ز دکر ئەو ژى د گه‌ل مه‌ یین به‌لی ژ به‌ر هنده‌ک عوززان ئەو نه‌شیان یین.

خودی ئیخلاصی ب رزقی مه‌ بکه‌ت.

هندهك مهسه له ل دور ئخلاصی

پشتی گرنګیا ئخلاصا د کاری دا بو مه ئاشکھرا بووی هندهك مهسه له ل دور
ئخلاصی هه نه مه دقیت بهس ژئ بکهین، دا کس ژ مه خه له ت د ئخلاصی
نه گه هت:

مهسه لا ئیکي:

ئخلاصا د کاری دا مه عنا وئ نه و نینه چئ نابت مروث چو جاران کاره کی خو
یئ باش ئاشکھرا بکه ت، بهروفاژي فئ چهندي هندهك جار هه نه یا باشترو نه و مروث
کاری خو یئ باش ئاشکھرا بکه ت و ل پیش چاچین خه لکی بکه ت، نه گه هات و
ئاشکھرا کرنی پتر فایده تیدا هه بت، وه کی کو خه لک چاچ ل وی بکه ن، یان کاری وی
بته ته شجیع بو هنده کین دی دا نه و ژي وی کاری باش بکه ن، و ژ خو هندهك کارین
باش هه نه وه کی هه جئ و جیهادی ئاشکھرا نه بن هر نائینه کرن.

مهسه لا دوپی:

نه ژ ئخلاصییه مروث کاری باش بهیتل دا خه لک نه بیژن: نه فه یئ ریمه تییی
دکه ت، چونکی دت هندهك جاران کاره کی خیرئ بیته رپکا مروثه کی و نه و هه ز بکه ت
وئ خیرئ بکه ت، به لی چونکی هندهك کس یئ وی دبینن، نه و دئ خو ژ کرنا وئ
خیرئ ده ته پاش، دئ بیژت: نه کو کاری من بیته ریمه تی.. نه فه چهنده یا خه له ته،
به لکی نه و ریمه تی ب خویه، چونکی نه وئ ژ بهر خه لکی خو ژ خیرئ ده ته پاش،
وه کی ویه یئ ژ بهر خه لکی خیرئ دکه ت.

ئیمامی نه ووه ی دبیزت: هه چییی دلی وی چوو کرنا عیباده ته کی پاشی وی ژ بهر
خه لکی نه و عبادت نه کر نه و مروثه کی ریمه تکاره.

مهسه لا سییی:

مرۆڤ ئەگەر کاره‌کی باش بکەت نە بۆ خودی، یه‌عنی: ئێه‌تا مرۆڤی ئەو نەبت خودی ژێ رازی بیت، یان چونکی خودی ئەمری ب وی کاری کری، هنگی کارێ مرۆڤی دی بته (پیمه‌تی - ریاء) و ئاشکه‌رایه‌ کو (ریاء) ژ شرکییه‌، و ئەڤه‌ جودایه‌ ژ هندی کو مرۆڤ کاره‌کی بکەت بۆ خودی و ب ئێه‌تا خێری و هه‌ر د وی وه‌ختی دا بۆ ئارمانجه‌کا دنیا یی و مه‌صلحه‌ته‌کا شه‌خصی ژ، وه‌کی کو مرۆڤ رۆژیان بگرت بۆ خودی و دا صه‌حه‌تا وی ژێ خۆش بیت، یان بۆ پارێز، ئەڤه‌ ژ (ریائی) نائیته‌ هژمارتن، و هه‌ر کاره‌کی مرۆڤ بکەت ئیک ژ سییانه‌:

- کو وی بۆ خودی ب تنی بت، و وی چو غایه‌ت و ئارمانجین دنیه‌وی ب وی کاری نه‌بن، و ئەڤ کاره‌ ژ هه‌میان پتر دئیته‌ قه‌بیلکرن چونکی ئەو کاره‌کی تمامه‌.

- کو وی بۆ خودی بت و بۆ تشته‌کی دی ژ یی دورست، وه‌کی وی که‌سی یی بچته‌ هه‌جی بۆ خێری و ئێه‌تا وی تجاره‌ته‌ک ژ بت، ئەڤه‌ کاری به‌طال ناکه‌ت، به‌لی خێرا وی پیچه‌کی کیم دکه‌ت، و ئەڤه‌ کاره‌ ژ یی بۆری کیمتره‌.

- کو ئەو کاره‌کی باش بکەت، ب ئێه‌تا خێری، به‌لی ئێه‌تا تشته‌کی دی ژ یی نه‌دورست د دلی دا هه‌بت، وه‌کی مرۆڤه‌ک باشییه‌کی بکەت بۆ هندی دا خه‌لک مه‌دحین وی بکه‌ن، یان وی بیننه‌ پیش، و ئەڤه‌ کاری به‌طال دکه‌ت و خودانی گونه‌ه‌کار دکه‌ت.

به‌لی ل ڤیتری مه‌سه‌له‌کا هه‌ی هه‌وجه‌ی هنده‌ک روه‌نکرئییه‌: هه‌ر مرۆڤه‌کی هه‌بت هه‌ز دکه‌ت خه‌لک ژێ رازی ببن و مه‌دحین وی ب باشی بکه‌ن، و ئەڤ هه‌زکرنه‌ د شریعه‌تی دا نه‌ تشته‌کی هه‌رامه‌، به‌لی فه‌رقه‌ مرۆڤ کاره‌کی بکەت ژ به‌ر هندی دا خه‌لک مه‌دحین مرۆڤی بکه‌ن، و مرۆڤی که‌یف پی بیت ده‌می دزانت خه‌لک یی مه‌دحین وی دکهن سه‌را کاره‌کی باش یی وی بۆ خودی کری.

و نیژیک ژ قی مەسلە (شوهرەتی) یە، کەسەک ئەگەر ناڤ و دەنگین وی ب باشی د ناڤ خەلکی دا بەلاڤ ببین، وەکی وی زانایی یی ئارمانجا خو دکهتە بەلاڤکرنا دینی د ناڤ خەلکی دا ب ئیەتا خیرئ، قیجا مەشهور بیت و ناڤ و دەنگین وی ب باشی بەلاڤ ببین، ئەڤە کاری ل ئیخلاصا وی ناکەت و ئەو نە ژ ریائییه.

مەسلە چاری:

ئیخلاص ئەو نینە مرۆڤ حەز ژ جوانی و پاڤژیی نەکەت، هەندەک کەس هزر دکهن ئەگەر مرۆڤ خو ب سەرۆبەر بکەت، و جلکەکی جوان و پاڤژ بکەتە بەر خو، مەعنا وی ئەو ئەو مرۆڤەکی (موتەکەبیرە) و خو مەزن دکهت، و خۆمەزنکرن کاری ل ئیخلاصی دکهت.. و ئەو ب خو وەسا نینە، نە ژ خۆمەزنکرنییە مرۆڤ حەز ژ پاڤژی و جوانیی بکەت.

مەسلە پینجی:

دیسا ژ هزرین خەلەت یین د ناڤ خەلکی دا دبهلاڤ و ئەو هزر دکهن وی کارتیکن ل سەر ئیخلاصی هەیه مەسلە ڤەشارتتا گونەهانه، یەعنی: دەمی مرۆڤ گونەهەکی ب ڤەشارتی دکهت دا خەلک نەبینت، پاشی تۆبە دکهت و ژ قی گونەها خو پەشیمان دبت، هزر دکهن ئەڤە نە ژ ئیخلاصییە، چونکی ئەگەر ئەو یی (موخلص) با دا بەحسی گونەها خو کەت.. و مە گۆت: ئەڤ هزرە یا خەلەتە، چونکی شریعەتی فەرمانا ل مە کری ئەڤ گونەهە ڤەشپیرین، و پینغەمبەر -سلاڤ لی بن- د حەدیسەکا خو دا ئاشکەرا دکهت کو خودی ل هەمی گونەهکاران دپۆرت ئەو تی نەبن ئەوین دەمی خودی وان ستارە دکهت، ئەو دچن گونەها خو د ناڤ خەلکی دا بەلاڤ دکهن و دبێژن: من هۆ کر و من هۆ کر.. بەلاڤکرنا گونەهە ب خو ژێ گونەهەکە، و کەسەکی ئەگەر گونەهەک کر و قیا تۆبە بکەت بلا د ناڤهرا خو و خودی دا تۆبە بکەت و هزر نەکەت ئەگەر ئەو بەحسی گونەها خو نەکەت دی ئیخلاصا وی یا کیم بت.

ژ نمونه‌ییڼ ئیخلاصی د دیروکا مه دا

ئو زهلامی قهلهه کونکری:

ل سهر دهمی دهوله‌تا ئهمه‌ویان، جاره‌کی له‌شکه‌ری موسلمانان بهر ب وه‌لاتی
رۆمی قه چوو، ب ئیه‌تا ستاندنا باژیری (قه‌سطه‌نطینییی) کو پایته‌ختی دهوله‌تا
رۆمی بوو، و ئه‌و باژیر بوو یی پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- مزگینی دای کو رۆژه‌ک دی
ئیت موسلمان دی وی ستین، و مه‌زنێ له‌شکه‌ری موسلمانان د قی غه‌زایی دا
(مه‌سله‌مه‌یی کوړی عه‌بدلمه‌لکی) بوو.

ب ریشه (قلعه‌یه‌کا رۆمییان) ل بهر موسلمانان ئاسی بوو، ئینا سهر له‌شکه‌ری
موسلمانان بریار دا ئه‌و قه‌له‌ه بیه‌ حصاردان، و حصاری قه‌کیشا هه‌تا نیزیکی بوو
موسلمان شر بین، و حصار ب دویماهی بین، و بچن.. هندی موسلمان ل دۆر قه‌لعی
زفرین چوړی بو قه‌کرنا وی نه‌دیتن، شویره‌ه یا بلند بوو، و دیوار دئاسی بوون، و
خه‌لکی که‌لی ژ دل به‌ره‌قانی دکر، و سست نه‌دبوون.

و دویماهی هزره‌ک بو (مه‌سله‌مه‌ی) چیبوو.. ماده‌م شویره‌ه یا بلنده، و ده‌رگه‌ه
دگرتینه، و زیره‌شان ل هنداقی شویره‌ی ده‌شیارن، ما بۆچی ئه‌و ل بن په‌ردی تارییا
شه‌قی خۆ نیزیکی دیواری شویره‌ی ناکه‌ن، و دیواری کون که‌ن، و تیرا ده‌ریاس بین؟!

به‌لی ئه‌ف کاره‌ یی ب سانه‌ی نه‌بوو، و ئه‌و که‌سی پی رابیت دقیت رها خۆ
به‌اقیت، چونکی ئه‌و چ دزانت به‌لکی هنده‌ک زیره‌شان ل سهر شویره‌ی ب کاری وی
به‌ه‌سیین و ژۆردا هنده‌ک تیران تی وهرکه‌ن ووی بکوژن!! گاڤا مه‌سله‌مه‌ی هه‌را کونکرنا

دیواری د ناڅ لهشکهرې خو دا گوټی، وان ژي زهحه تا څي کارۍ زانی، لهو کهسې بسته نه کر بیژنې: نه ز دې ب څي کارۍ رابم.. زهلامه کي نه نیاس د ناڅ لهشکهرې دا خو څه دزی و ب شه څي چوو خو گه هانده بهر دیواری شوېرهي، و هنگي ما حه تا کونه ک د دیواری څه کړي، پاشي دیسا ب دزی څه زڅړي و د ناڅ لهشکهرې دا کره دهنگ کو ئيکي دیوار يي کون کړي.

گاڅا خه بهر گه هشتييه مه سله مه ی وی څيا بزانت کاني کي دیوار کون کړييه، به لي کهسې نه گوټ: من وه کړييه.. ئينا مه سله مه ی گوټ: هنگي نه ز پرپارا چوونا د وي کوني را و ستاندا که لي ددهم، حه تا نه و مروڅ خو ناشکهره دکه ت يي ب څي کارۍ رابووی..

دهمې وی زهلامی ديتي نه ميړي لهشکهرې د څي پرپارا خو دا يي مجده، ب نک خيښه تا وی څه چوو، و گوته حه ره سي: رپکي بده من دا بچمه نک نه ميړي. وی گوټي: دياره توبي يي دیوار کونکړي؟ گوټي: بهيله بچمه نک نه ميړي، و نه ز دې بيژمي کاني نه و کييه. و گاڅا چوويه نک نه ميړي، گوټي:

- نه ی نه مير! نه ز وی مروڅي دنيا سم يي دیوار کونکړي، به لي وی سي شهرت هه نه، بهري نه و خو بو هه وه بده ته نياسين.

مه سله مه ی گوټي: شهرت يي وی چنه، نه م دې بو ب جه ئينين.
زهلامی گوټي:

- شهرتي ئيکي: ناڅي وی د چو سجالان دا نه نفيسن و بو خه ليفه ی نه هنيرن، شهرتي دووې: چو مالی يان خه لاتان نه دهنې، شهرتي سيي: پسيارا ناڅي وی و ئوبجاخا وی ژي نه کهن..

مه سله مه ی گوټي: باشه.. نه م درازينه.

هنگي زهلامی گوټي:

- ئەوئ دیوار کونکری ئەزم..

ئەمیری گۆتئ: باشە توکیی ئەم تە نانیاسین..

زەلامی گۆتئ: ئەز عەبدەکم ژ عەبدین خودئ، و شەرتی ژ بیر نەکە!

پاشی ئەو ژ بن خیشەتا ئەمیری دەرکەفت، هنگی ئەمیری بریار دا لەشکەر د وئ کونئ را بچنە ژۆر، و دەمەکئ درێژ پیڤه نەچوو، و هیشتا نەبویە سپیدە قەلەعە کەفتە دەستی موسلمانان..

و ئەوئ دیوار کونکری خو د ناف لەشکەری دا قەشارت، و کەسئ نەزانی ئەو کییە، و پشتی هنگی هندی مەسلەمە یئ ساخ، و چەند وی نقیژەک کربا، دوعا ژ خودئ دکر ئەو حەشرا وی دگەل وی زەلامی بکەت یئ دیوار کونکری.

ئەوئ گەوهەرەک دیتئ:

دەمئ لەشکەرئ موسلمانان پایتەختئ کیسرای (طەیسەفون) ستاندی، هژمارەکا مەزن ژ مالی و زیر و زینەتئ کیسرای و دەستەکا وی کەفتە دەستی موسلمانان، و ئەمیرئ موسلمانان سەعدئ کوړئ ئەبوو وەققاسی بریار دا وی مالی هەمیئ کۆم بکەت، و بەنێرتە مەدینئ ل نک خەلیفئ موسلمانان ئیمامئ عومەر دا ئەو وی لیکڤه کەت، و دەمئ وان مال کۆم دکر، لەشکەرەکئ نەنیاس ب نک سەعدی قە هات و گۆتئ: ئەی ئەمیر، قئ گەوهەرئ ژئ بکە د ناف غەنیمە ی دا، من ئەو ل کوچکا کیسرای دیتبوو..

گاڤا سەعدی بەرئ خو دایە وئ گەوهەرئ یا ب پاران نەئیتە بەاکرن، ئەو ژ ئەمانەتا قئ زەلامی عەجیبگرئی بوو، ئەو دشیئا وئ بکەتە د چانتکئ خو دا و کەس پئ نەدەحسیا، سەعدی گۆتئ:

- ئەز حەز دکەم تو ناڤئ خو بو من بیژی دا ئەز تە بنیاسم.

زلامی گوتی:

- ئه‌ی ئه‌میر، ناڅی من بوجیهه؟

سه‌دی گوت:

- دا ناڅی ته‌ بۆ خه‌لیفه‌ی بنقیسم..

زلامی ب گرتن څه‌ گوتنه‌ سه‌دی:

- ئه‌ی ئه‌میر، ئه‌گه‌ر من ژ به‌ر هندې با دا خه‌لیفه‌ من بنیاست و تشته‌کی بده‌ته‌

من، من ئه‌څه‌ نه‌ددا ته‌ و نه‌ ته‌ و نه‌ خه‌لیفه‌ی چو ژئ نه‌دزانی، ئه‌څ کاره‌ من بۆ خودی
کر و خودی عه‌بدین خو‌ دنیاست، ناڅی من بۆ که‌سی نه‌نقیسه‌، و تیرا من هه‌یه‌ خودی
ژ من رازی بیت.

سه‌دی به‌ری خو‌ دایي و گوت:

- حه‌مد بۆ وی خودایی بت یی مروځین وه‌کی څی د ناڅ مه‌ دا داین کو ماله‌کی

هو‌سا ته‌سلیمی ئه‌میری بکه‌ت.

و گاڅا ئه‌و مال گه‌شتیه‌ مه‌دینی، و عومه‌ری دیتی که‌یفا وی گه‌له‌ک ب وی

ئه‌مانه‌تی هات یا ل نک موسلمانان هه‌ی، کو ماله‌کی هنده‌ ئه‌و و بی خیانه‌ت ته‌سلیمی
ده‌وله‌تی بکه‌ن، و گاڅا ئیمام عه‌لی دیتی خه‌لیفه‌ ژ څی چهندي یی عه‌جیگرته‌یه‌،
گوتی: ئه‌ی ئه‌میرلموئمنین! عه‌جیگرته‌ی نه‌به‌، تو یی ئه‌میني ئه‌و ژي دی دئه‌مین بن، و
ئه‌گه‌ر ته‌ خیانه‌ت کړبا ئه‌و ژي دا خیانه‌تی که‌ن!

کورې موباره‌کې وحنیره‌ک:

عه‌بدللاه‌ی کورې موباره‌کی زانایه‌کی ب ناڅ و دهنکه‌، د مه‌یدانا علمی دا

که‌سه‌ک ل رتزا وی نه‌بوو، و بۆ دنیا‌داری و تجاره‌تی ژي کیم که‌سین وه‌کی وی شاره‌زا

هه‌بوون، و ده‌می گازییا جیه‌ادی دهاته راگه‌هاندن، ئەو ب مالتی خو و نه‌فسا خو ژى ل به‌را هه‌میان بوو..

جاره‌کى وى پشکدارى د غه‌زایه‌کى دا کر ل وه‌لاتى شامى، ده‌مى شه‌رى ده‌ست پى کرى، عه‌گیده‌ک ژ ناڤ له‌شکه‌رى رۆمى ده‌رکه‌فت و قه‌بى موسلمانان خواست، و هه‌چى دچووی ده‌مه‌کى درىژ پىڤه نه‌دچوو دهاته کوشتن.. ئەو غورووره‌کا زنده بو وى عه‌گیدی چىبوو، و ب دفن بلندی ڤه ل به‌ر رىژین موسلمانان هات و چوو، و قه‌بى وان دخواست، هنگى زه‌لامه‌ک ژ ناڤ رىژین موسلمانان ده‌رکه‌فت، به‌س چاقین وى دئاشکه‌را بوون، ئەو که‌سى ئەو نه‌نیاسى، د قه‌بى وى عه‌گیدی ده‌رکه‌فت، و چوو ل به‌ر سنگى وى راوه‌ستىیا، و شه‌رى وى کر، و هنگى راوه‌ستىیا هه‌تا ئەو وه‌رگىرايه عه‌ردى و کوشتى، پاشى ل سه‌ر پى خو زڤرى و چوو د ناڤ رىژین موسلمانان دا و به‌رزه بوو، و که‌سى ئەو نه‌نیاسى، هنده‌کان گۆت:

- ئەڤه ملیاکه‌ته‌ک بوو خودى هنارتى؛ دا هارى مه‌ بکه‌ت.

بو ئەمىرى موسلمانان بوو مه‌ره‌ق بزانت کانى ئەو کى بوو ئەڤ عه‌گیدی رۆمیان کوشتى، ئەو دوپچوون کر هه‌تا ب سه‌ر وى زه‌لامى ناڤچاقگرتى هلبووى، و ئینایه‌ نک خو، و گاڤا وى زانى ئەڤ زه‌لامه‌ ده‌رسو‌کا خو ڤه‌ناکه‌ت، دا نه‌ئیتته نیاسین، وى که‌س نه‌هیلال وى‌رى، ئەو و زه‌لام مانه ب تنى و گۆتى:

- ئەز ته ب خودى دده‌مه‌ سویندى تو خو بو من ئاشکه‌را بکه‌ی..

هنگى زه‌لامى ده‌رسو‌کا خو ڤه‌کر، و ده‌ڤى ئەمىرى ژ حیه‌تیا دا به‌ش بوو ده‌مى دیتى ئەو زه‌لام سه‌یدایى وى عه‌بدللاهى کورى موباره‌کییه، و گۆتى:

- سه‌یدا، ئەڤه توبى؟!

وى گۆتى:

- به‌لې.. بڼه خوي ته د درکه تېرې غزايي، و من کړېو دلي خو نه ز که سي
 پي نه حسينم، به لي ماده م تو ب من حسياي دستويړي بده من دا بزقېمه قه..
 و ل ويړي عېدللاهي کورې موباره کي زقري مېدره سا خو، دا دهرسين حېديسي
 بده ته فېقيين خو.

ریکا دورست یا وەرگرتن و ب کارئینانا ئیسلامی

رۆژ بۆ رۆژی بۆ هەر کەسەکی دیار دبت کو ب تنی ئیسلامه پڕ بۆ پرگارکرنا مرۆڤینییی ژ وان گیروگرفت وئاستهنگین هاتینه دانان د ریکا وی و سەرفه رازییی دا.. هندی سالا پاشتره پتر بۆ مه ئاشکەرا دکەت کو پاشەرۆژ بۆ قی دینییه، نهخاسمه پشتی بۆ یی دوبر و نیزیکی دەسقالاتییا جاهلیهتی ب ههمی (دەزگەهین) وی قە دیار بووی!

به‌لێ گرفتاری ئەوه ئەم -ئەوین خۆب موسلمان دزانین- ئەقرو یین ژ راستییا ئیسلامی دوبرکەفتین، نه ب تنی ژ لایێ ب کارئینانا شەریعهتی ئیسلامی قە، به‌لکی خۆ ژ لایێ پیگیرییا ب ره‌وشت و بیر و باوهرین ئیسلامی ژ قە، خۆ ژ لایێ به‌ریخودانی ژ قە بۆ ژینی، ئەو به‌ریخوانا ئەم واقعی خۆل سەر بناخی وی ئاقا دکەین، ئەقرو مه ب خۆ ئیسلام یا ب پشت گوھ قە لیدای له‌و واقعه‌کی دوبر ژ ئیسلامی یی هاتییه پیش و ل شوینا کو ئەم سەرکیشییا کاروانی مرۆڤینییی بکه‌ین ئەقرو (جاهلیهت) ئەوا سەرکیشی وەرگرتی ل به‌ر نائیت خۆ ئەم کیسک وقەلوینان ژ بۆ هه‌لگیرن!!

هەر ئیکی خۆب موسلمان بناست ئەگەر پسپاری ژ بکه‌ی بیژیی: چاره چیه؟ بۆ دودلی دێ بیژت: ئیسلامه.. و دبت ئەو شەف و پۆژین خۆ ژ بکه‌ته ئیک پیخه‌مهت قی ئارمانجا پیروژ: قەگه‌راندا ئیسلامی! به‌لێ ئەگەر تو ژ نیزیکی قە (تیکه‌لییا) وی بکه‌ی و به‌ری خۆ بدهیه دیتن و به‌ریخودانا وی بۆ ئیسلاما ئەو ب پیتی دزانت کو بیته قەگه‌راندن دێ بینی -مخابن!- نه ئەو ئیسلامه یا خودی گۆتی و پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- پی هاتی، نه ئەو ئیسلامه یا ده‌سته‌کا پیشییی ژ قی ئوممه‌تی تیگه‌هشتی و ب کار ئینای و گه‌هانیدییه مه!

ل قیترئ گهلهک کهس هه نه پسیار دکهن: ئه رئی ئه گهرا قئی ئیکئی چیه؟ ما ئیسلام هه می نه ئیک دینه؟ مه عنا چیه هه ر ئیکئی ئیسلامهک هه ی یان هه ر ئیک ئیسلامهکی دناسیت؟!

خوانده قانی هیژا:

هه ر جاره کا موسلمان ژ تیکه لیا ئیکسه ر د گهل سه ره کانیا ئیسلامی دویره کفتن، راسته رییا خودی دئی ل بهر وان بهرزه بت، هه ر ئیک ل دویف بیر و بوچونا خو-یا کهسی!- دئی رابت دیتنا خو یا تایهت بو وئ ئیسلاما وی دقیت دانت.. هنگی ژئ ئیسلام هه ر ئیسلامه، به لئ دیتن بو ئیسلامی دئی دیتنه کا مرؤقینی بت، لهو جوداهیه کا مه زن دئی پهیدا بت، و گهلهک رهنگین ئیسلامی دئی ئینه مهیدانی وهکی: (ئیسلاما هه قچاخ)، (ئیسلاما ئشتراکی)، (ئیسلاما دیموکراتی)، (ئیسلاما سیاسی)، (ئیسلاما توندری)، (ئیسلاما ئیرانی).. و هتا دویماهیئی!

قه گهراندنا ئیسلامی کارهکی فه ره، ئه قه راستیه که مه هه مییان باوهری پی ههیه، به لئ دقیت ئهم هه می ئیک باوهر بین د ده ره قا وئ ئیسلامی دا یا مه پیتقی ب قه گهراندنا وئ هه ی، دقیت ئهم ئیکه مین جار وئ ئیسلامی ده سنیشان بکهین یا کو دقیت ئهم خو ل سه ر په روه رده بکهین، دا به لکی ل پاشه روژه کا نئیزیک بیینه ئهو خوگۆریکه رین مزگینیا قه گهراندنا ئیسلامی رادگه هین.

ژ قئی دیار دبت کو پیگا قما مه یا ئیکئی د ریکا کارئ ژ بو قه گهراندنا ئیسلامی دا، دقیت دیار کرنا راستیا ئیسلامی بت بو موسلمانان بهری خه لکی نه موسلمان، چونکی ئهو موسلمانئ راستیا ئیسلامی نه زانت نه شیت ئیسلامی ب دورستی نیشا خه لکی بدهت.. قیجا راستیا ئیسلامی چیه؟ یان ژئ بلا بیژین: ئهو سه ره کانیا دقیت ئهم تیکه لیا ئیکسه ر د گهل بکهین -ل دویف دیتنا ئیسلامی- چیه؟

دوباره دئ بیژین: هەر موسلمانەکی هەبت ئەگەر توو ئی پسیاری ژئی بکە، دئ بیژت: ئەو سەرەکانی (قورئان) و (سوننەتە).. من نەباوهره کەسەک هەبت خو ب موسلمان بزانت وئی چەندئ نەبیژت، خو ئەو دەستەکی د سەرداچووی ژئی چەندئ دبیژن! بەلئ دەمئ مروث دئیت و بەرئ خو ددەتئ دئ بینت هندی (سوننەتە) ب دیتنا وان نە ئەو (سوننەتە) یا پیغەمبەرئ خودئ -سلاڤ لئ بن- ل سەر چووی، وەکی هەڤالین وی بو مه ڤهگیرای..

ڤیجا هەتا کو ئەو دەستەکا ب دورستی ل دویف سوننەتا پیغەمبەری -سلاڤ لئ بن- دچت ژ هەر دەستەکەکا دی بیتە ڤاڤارتن، د کەشن دا زانا پین مه ناسناڤئ (أهل السنة والجماعة) هلبژارت دا بیتە ناڤ و نیشان بوو ئی دەستەکا ژینگوتی، و هەندەک جارا ژئی ڤی ناسناڤئ ئەم کورت دکەین و دبیزین: (سوننی).

دەستەکا (أهل السنة والجماعة) ژئی ل درپژیا ژییئ خو، و ب ئەگەرا دویرکەفتنا ژ دەمئ پیغەمبەری بیئ و پەیدا بوونا بیدەچی و خودانین دلچوونان د ناڤهرا خو دا ل سەر تیگەهشتنا زاراڤئ (کیتاب و سوننەت) ئ ژیک جودا بوون.. دڤیت ئەم ئیسلامئ ژ کیتاب و سوننەتئ وەرگیرن، بەلئ! ئەو کەسین دبیزنه خو: (سوننی) هەمی د ڤئ گووتئ دا دگەهه ئیک.. بەلئ (تیگەهشتن) بو کیتاب و سوننەتئ دڤیت یا ب چ رەنگ بت؟ یان (بنهجرنا) وئ ئیسلاما ژ کیتاب و سوننەتئ دئیتە وەرگرتن و (ب کارئینانا) وئ دڤیت یا چاوا بت؟

ئەڤه جهئ دان و ستاندنییه، و جهئ ژیکڤه‌بوونا ریزیه!

د بەرسڤا ڤئ پسیاری دا گەلەک دەستەک پەیدا بوون، دەستەکا سەرپرست ئەو بوو یا گووتی: هەتا ئەم ب دورستی د کیتاب و سوننەتئ بگههین و خو ل سەر پەرودەدەکەین و د ژبنا خو هەمیئ دا ب کاربینن، دڤیت ل وئ ریاژئ بزڤرین یا کو صەحابیین پیغەمبەری -سلاڤ لئ بن- و دویکەفتیین وان (ژ تابعیان) و دویکەفتیین

دویکه‌فتییان وان (ژئه‌تباعین تابعیان) ل سهر چووین، چونکی ئه‌ون ب دورستی د ئیسلامی گه‌شتین و ب دورستی ئیسلام ب کار ئینای^(۱).

ئه‌ف ههر سی ده‌سته‌کین مروّفانه ب زمانئ عهره‌بی دبیرئی: (سلف الأمة) یان ژئ: (السلف الصالح) فیجا ههر که‌سی ل دویف ربازا وان بچت و پیگیریی ب ریکا وان بکه‌ن ب زمانئ عهره‌بی دبیرئی: (سه‌له‌فی) مه‌عنا ژ فی دبیته زانین هندی (سه‌له‌فیه‌ته) پالقه‌دانه بو پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- و ههر سی ده‌سته‌کین ئیکئی ژ فی ئوممه‌تی -کو‌چترین مروّفن- نه‌کو پالقه‌دانه بو که‌سه‌کی ده‌ستیشانکری یان زانایه‌کی تاییه‌ت.. فیجا ئه‌گهر مه‌ بقیّت (سه‌له‌فیه‌تی) یان (گازیبا سه‌له‌فی) بدهینه ناسین، دی بیژن: سه‌له‌فیه‌ت ئه‌وه مروّف ئیسلامی ژ کیتاب و سوننه‌تی وه‌رگرت ل دویف ربازا پیشییین -سه‌له‌فین- فی ئوممه‌تی د (تیگه‌هشتن) و (وه‌رگرتن) و (ب جهننانا) قورئان و سوننه‌تی دا..

دبت که‌سه‌ک بیژت: باشه (کیتاب) و (سوننه‌ت) مه‌ ئه‌فه زانی، به‌لی (منهج السلف) هه‌وه ژ کیفه ئینایه؟ و هه‌وه چ ده‌لیل ل سهر هه‌یه؟

بو به‌رسف دی بیژن: ئه‌ف بناخه‌یی سییی نه ژ دانانا مه‌یه، و مه‌ ئه‌و ژ نک خو زیده نه‌کرییه، به‌لکی ئه‌و د کیتاب و سوننه‌تی ب خو دا هاتییه، وه‌کی دی نوکه دیار که‌ین:

۱- ژ کیتابی:

خودایی مه‌زن ئه‌مر دکه‌ت: ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُولُوهُ مَا تَوَلَّىٰ وَتُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۚ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ (النساء: ۱۱۵). د فی ئایه‌تا پیروژ دا خودایی مه‌زن ریکئی بو مه‌ ئاشکه‌را دکه‌ت، و دبیرت: ئه‌و که‌سی گو‌ه نه‌ده‌ته

(۱) پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د گوته‌کا خو دا دبیرت: (خیر الناس قرنی، ثم الذین یلونهم، ثم الذین یلونهم) ژ فی گوته‌تی دبیته زانین کو ههر سی جیلین ئیکئی ژ فی ئوممه‌تی چیرینی مروّفانه..

پیغه‌مبه‌ری و دویکه‌فتنا رپکا خودان باوه‌ران نه‌که‌ت، دئ به‌ری وی دهینه ئاگری.. و گوهدانا پیغه‌مبه‌ری -و د گهل دا گوهدانا خودئ- ئەڤه ئیشاره‌ته بو کیتاب و سوننه‌تی، و دویچوونا رپکا خودان باوه‌ران ئیشاره‌ته بو رپا‌زا سه‌حابی و دویکه‌فتییین وان چونکی سه‌ر ده‌فته‌را خودان باوه‌ران ئەون وه‌کی دئ نوکه پتر بو مه دیار بت.

٢- ژ سوننه‌تی:

ئیک: هه‌قالی پیغه‌مبه‌ری (العرباض بن ساریه) دبیرت: جاره‌کی پشتی نقیژا سپیدی پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆته‌کا ره‌هوان بو مه گۆت، رۆندک ژ چاقین مه بارین و دلین مه ژ به‌ر شه‌له‌رزین، ئینا مرۆڤه‌کی گۆتی: هه‌ر وه‌کی ئەڤه (وه‌عزی) خاترخواستنییه، ئەی پیغه‌مبه‌ری خودئ توچ شیره‌تی ل مه دکه‌ی؟

وی گۆت: (شیره‌تا من ل هه‌وه ئەوه: ته‌قوایا خودئ بکه‌ن و گوهدارییا مه‌زنی خو بکه‌ن ئەگه‌ر خو ئەو به‌نییه‌کی حه‌به‌شی بت، هه‌چی بی ژ هه‌وه زیندی بمینت دئ گه‌له‌ک تشتان بینت، هشیارین خو ژ بیدعان بده‌نه پاش، هندی بیدعه‌یه به‌رزه‌بوونه، یی گه‌هسته وی ده‌می.. وه ئیمانته سوننه‌تا من و سوننه‌تا جیگیرین من یین سه‌رپراست هوین وی ب پدیان بگرن..) یه‌عنی: وی ژ ده‌ست نه‌ده‌ن^(١).

دو: حه‌دیسا ژیکه‌به‌وونا ئومه‌ته‌تی (افتراق الامه) ئەوا ب گه‌له‌ک ره‌نگان هاتییه ڤه‌گوهاستن، پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د ربوایه‌ته‌کی دا^(٢) دبیرت: (ئیسراییلی ل سه‌ر حه‌فتی و ئیک ده‌سته‌کان ژیک جودا بوون، و ئومه‌ته‌تا من دئ ل سه‌ر حه‌فتی و دو ده‌سته‌کان ژیک جودا بت، هه‌می دئ چنه ئاگری ئیک تی نه‌بت، ئەو ژی جه‌ماعه‌ته). و د ربوایه‌ته‌کا دی دا^(٣) دبیرت: گۆتن: ئەی پیغه‌مبه‌ری خودئ ئەو -یین نه‌چنه ئاگری-

(١) ئیمام (ئه‌حمه‌د) و (ترمذی) و (أبو داود) ڤی حه‌دیسێ ڤه‌دگوه‌یتین.

(٢) ئەوا (ابن ماجه) ژ (أنس بن مالک) ی ڤه‌دگوه‌یتیت.

(٣) یا (ترمذی) ژ کیسی (عبدالله بن عمروی).

کینه؟ وی گوت: (ئهو ئهون یین ل دویف وی ریکئی دچن یا ئهز و ههقالین خو ل سهر).

ژ فان گوتنان دیار دبت کو پیغه مبهه -سلاف لی بن- فهرمانی ل مه دکهت کو ئه م ل وی ریکئی بچین یا ههقالین وی ل سهر چووین.. و گوتنا وی دبت ههفسیر بو ئایه تا بۆری: ﴿سَبِيلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾.

۳- ژ گوتننن صهحابیان:

ب تنی دو نمونان دی فهگپین:

ئیک: (حذیفه بن الیمان) دیترت: (ههر عیباده تهکی ههقالین پیغه مبهه ری -سلاف لی بن- نه کر بت، هوین ژی وی نه کهن). مهعنا دورستی و نه دورستییا ههر عیباده تهکی ب هندئ دئیه زانین کانی صهحابیان کریه یان نه!

دو: ده می (عبد الله بن مسعود) ی گوتیه خودانین حهله قا زکری ل مرگهفتی: (چو ریکین نوی دهر نهئخن، ل دویف ریکا کهئن هه پن) یه عنی: ئهو ریکا پیغه مبهه -سلاف لی بن- و صهحابیین وی ل سهر چووین، پاشی گوت: (ئهز ب وی که مه یی نهفسا من د دهستی دا یان هوین ژ ئومه تا (موحه ممه دی) ب هیدایه ترن یان ژی هه وه کوریا د سهر دا چوونی یا گرتی!).

ژ فان ههر دو گوتنان دئیه زانین کو ههقالین پیغه مبهه ری ژی -سلاف لی بن- ل سهر وی هزری بوون کو موسلمانه تییا مروقی یا پیکهاتی نابت هه تا مروث پیگیریی ب وی ریبازی بکهت یا صهحابی ل سهر چووین.

دویچوونا مه نه جی (سه له فی) د وه رگرتن وتیگه هشتن و ب کارئینانا ئیسلامی دا بو مروقی موسلمان کاره کی فهر و پیتقییه، چونکی ئهو ب تنی ریکا ئیکانه یه بو زانینا راستیا ئیسلامی، و بهس نینه ب تنی تو بیتری: کیتاب و سونهت! چونکی

بیدعهچی و خودانیډلچوونان ژي ههمی ب دهقی قی ئیکي دبیرن! بهلی د مهیدانا کاری دا ئهول سهر ریبازا پیشیپین (سهلهفین) قی ئوممهتی ناچن..

کو ئهم گههشتینه قی جهی ژ بابتهتی خو مه دقیت چهندهکی د گهل ناقي (سهلهفیهت) و (سهلهفی) راوهستین دا بزانیډ کانئ چ پیتقی ب ههبوونا قی ناقي ههیه و چ تیبینی ل سهر ههبوونا وی ههنه؟

مه گوت: (سهلهفیهت) -وهک زاراقهکی فکری- ب زمانی عهرهبی رامن ژي ئهوه: دویچوونا ریبازا پیشیپین ئوممهتی بکهین د وهگرتن و تیگههشتن و ب کار ئینانا ئیسلامی دا.. و (سهلهفی) ئهو مروقه یی دخوازت ل دویف قی مهنهجی ژینگوتی بچت، و ب قی چهندي ناقي وی و (پالدانا) وی ژ ههر ناڅ و پالدانهکا دی بلندتر و هیژاتره، چونکی ئهو -ب قی چهندي- دبه دویکهفتیپي باشتین دهستهکا مروقان، ئهو دهستهکا خودی د دهرهقا وان دا دبیرت: ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ (المائدة: ۱۱۹).

پسیار ل قیری ئهقهیه: ئهري ما پیتقییهک ههیه ئهڅ ناڅه ههبت؟ وما ناقي (موسلمان) ب تنی بهس نینه مروڅ خو پی بدهته ناسین؟

بو بهرسف دی بیژن: ئهڅ ناڅه ب تنی زاراقهکه ئارمانج ژي ئهوه موسلمانئ راست و دورست پی بیته ناسین و څاڅارتن، مهعنا: ب تنی بو نیاسینیپیه نهکو بو کومکرنا حزباتیپیه.. و ههسا نینه دهمی هندک هزر دکهن مروڅ ب قی ناقي (تهزکییا) خو دکهت، وئگهر ئهم ب قی چاڅی بهري خو بدهینه مهسهلی دقیت دورست نهیینین کهس بیژته خو: خودان باوهر یان موسلمان ژي! چونکی قی ناقي ژي (تهزکییه) تیدا ههیه.

ژ لایهکی دی څه: ناقي (سهلهفیهت) ب زاراقی ئهم ئهڅرو ددهینه نیاسین، ل سهر دهمی پیغهمبهري -سلاف لی بن- و ل سهر دهمی صهحابیان ژي نهبوو.. ئهڅه راسته!

به‌لئ مه‌عنا قئ چهنډئ ئه‌و نینه چئ نابت ئەف زاراقه د گۆتن ونقیسینن مه‌ دا بېته
ب کارئینان چونکی (بیدعهیه) وه‌کی هنده‌ک خو تئ دگه‌هینن!

ههر زاراقه‌کئ نوی یئ هه‌بت، دورستی و نه‌دورستییا ب کارئینانا وی ل سهر
هندئ دراوه‌ستت کانئ هتا چ پیک ئه‌و د گهل ده‌قین شریعه‌تی رئ دکه‌فت یا نه، و
هه‌می ئه‌و زاراقین د مه‌یدانا زانیارین شه‌ری دا دئینه ب کارئینان، وه‌کی زانیارا
(تفسیر) و (حدیث) و (اصول الفقه)ئ، زاراقین نوینه ل سهر ده‌می پتغه‌مبه‌ری
-سلاف لی بن- نه‌بوون و د گهل هندئ ژئ که‌سی نه‌گۆتییه: ب کار ئینانا ثان زاراقان
بیدعهیه، چونکی بیدعی پیناسا خو یا تاییه‌ت هه‌یه.

ژ لایه‌کئ دی شه: ئەگەر ئەف زاراقه هنگی نه‌بت ژئ ههر ژ به‌ر هندئ بوویه
چونکی تشته‌کئ به‌ر عاقل نه‌بوو -وه‌ک بابته‌کئ زمانی- ئه‌و خو بو خو ب خو پالده‌ن
(ئنتساب بکه‌ن)! رۆژه‌کا ب تنئ ژئ ئیمامئ (مالکی) -بو نمونه- نه‌ دگۆت: ئەز
مالکیمه، به‌لئ ئه‌وین پشتی وی -ژ تاگیرین وی- هاتین گۆتن: ئەم مالکینه!

پشتی ده‌سته‌کین بیدعه‌چییان و خودانین دلچوونان د ناف ریزین ده‌سته‌کا
(خودانین سوننه‌ت و جه‌ماعه‌تی) دا ده‌رکه‌فتین، زانایین ئوممه‌تی ئەف زاراقه دورست
کر، نه‌ کو ژ نک خو ده‌ریخست، به‌لکی ژ ده‌قین شه‌ری و گۆتین پیشیان ب خو
ئیناده‌ر، دا مروّقین ژ راستی سوننی و دویر ژ هه‌می چه‌پ و چوبران پئ بینه فه‌وژارتن.

هنده‌ک پسپار دکه‌ن: باشه ئەف ناغه ما نابته تشته‌کئ نه‌ریککه‌فتی د گهل وی
ئایه‌تا تیدا هاتی: ﴿هُوسَنَّكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ﴾ (الحج: ۷۸) ژ وه‌ره وی (بابئ هه‌وه
ئیبراهیمی) نافئ هه‌وه یئ کرییه موسلمان.

د به‌رسقئ دا دئ بێژن: ئەگەر ئەم بێژنه ئیک ژ فان پسپارکه‌ران: توچ یی؟ دئ
بێژت: ئەز موسلمانم. ئەگەر بێژینی: (شیعه) و (خوارج) و (قورمطی) و (قادیانی)
ژئ دبیژن: ئەم موسلمانین! دئ بێژت: نه، ئەز نه ژ وانم، ئەز سوننیمه.. ئەری ما

هنګی چی دبت بیژنی: تویی خهله تی، نه بیژنه: نهز سونیمه، بیژنه: نهز موسلمانم، چونکی نایهت دیژت: ﴿هُوسَمَكُمُ الْمُسْلِمِينَ﴾؟

نه! هنګی نهو دی بیژت: ناڅی (سونی) ژ بو هندیه دا نهز پی ژ دهسته کین سهرداچویی بیمه جودا کرن. ل وی ده می دی ئیته گوتن: ناڅی (سهله فی) ژ ی ههر ژ بو څی نه گهرییه و چو دی نه!

ژ خو نه گهر کهسهک -ژ دل ساخیا خو- بیژت: ما بوچی نه قان ناغان هه مییان راناکهین، و ب تنی ناڅی (موسلمان) بهیلین؟

دی بیژن: نهف گوتنه گوتنا ده څییه، یا (نه ظهري) یه و گهلهک یا ب زهمه ته نهو د واقعی دا بیته ب جهنمان، نه گهر دویکه فیتیپین ریبارا سهله فی ل بهر بین ژی، خودانین (مه زهه ب) و (طه ریه ت) و (پارت) و کو م و دهسته کین دی قهت ل بهر نائین، څیجا نه گهر یی سهله فی ب تنی گوت: نهز موسلمانم، نهوین دی دی بیژن: پا دیاره نه کافرین؟!

مه عنا مه سهله نه ناڅه، مه سهله ژ هندی مه زتره کو څی ناڅی دانین یان راکهین، نه گهر (ریبار) و (بیر و باوهر) و (دیتن) مه نه بته ئیک، ئیکبونا ناڅی ژی مه ناکه ته ئیک!

ب نسبهت مه موسلمانین نه قرو -نه خاسمه یین زانا- یا فهر و پیتڅی نهو (تیگه هشتین) خو یین خهلهت دورست بکهین، چونکی ب نه گهرا دویکه فتنه مه ژ ژیدهری ئیسلامی یی پاک و پاڅر بارا پتر ژ تیگه هشتین (مفاهیم) مه یین هاتینه دهرنشیفکرن، نه ب تنی ژ لای (جڅاکی) و (سیاسی) و (رهوشتان) څه، بهلکی خو ژ لای (بیر و باوهران) ژی څه.. و گرفتاریا مه زن نه څیه.

گرفتاری نهو نینه موسلمانک بته هست و گونه هکی بکهت، گرفتاریا مه زن نهو بیر و باوهرین وی بینه دهرنشیفکرن، خرابیی بکهت ل وی ده می نهو هزر دکهت کو نهو

یئ باشییی دکهت! لهو ئەم دبێژین: یا فەرە گازیکەرین ئیسلامی گەلەک پویتیە
 بدەنە دورستکرنا بیر و باوهرین خەلەت یێن پەییوەندی ب (عەقیدئ) قە هەیی.. و
 ئیکەمین (مەفھووم) ئەو: مەرۆقی موسلمان بیر و باوهرین خو ژ کیتاب و سوننەتی
 -ل دویف تیگەهشتنا پیشیان- وەرگرت، نەکو دیتن و بەرێخودانین خو بکەتە ژێدەر.

وەرگرتنا ئیسلامی ژ کیتاب و سوننەتی ل دویف مەنەجی سەلەفی، ئیکەمین
 شەرته بو تیگەهشتنا مە یا دورست بو ئیسلامی، شەرتی دووی: دقیت دلسۆزی
 (إخلاص) د قی چەندئ دا هەبت.. و پشتی (اتباع) و (اخلاص) ل نک مە پەیدا دبن
 ژ نوی ئەم دئ شیین پێگاڤا ئیکێ ل سەر رێکا ئیسلامخواریا دورست ھاڤێژین.

تشتی بەرچاڤ د گازیا سەلەفی دا ئەقەیه: هندی گازیا سەلەفییه گازیهکا
 دویره ژ کۆمکرنا حزبی یا بەرتەنگ، و ئەو پەییوەندییا دویکەفتییین رێبازا سەلەفی
 دگەهینتە ئیک -د مەیدانا کارئ ئیسلامی دا- پەییوەندییهکا ئاڤاکی نینە ل سەر
 بناخەکی (مەزەهەبی) و (حزبی).. ئیسلام ژ هندی مەزنتره کو د چارچووقی حزبهکی دا
 -یان د ئایدیۆلۆجیا مەزەهەبهکی دا- بێتە کۆمکر، و هەر حزباتییهکا هەبت
 ژیکڤەکرنەکا کرێتە بو رێزا موسلمانان و زیدەکرنە بو ئیش و ئازارین مە، و ژ لایهکی
 دی قە چاڤلیکرنەکا نەرەوايه بو بی باوهر و دین دوزمنان و نەگوهدارییهکا ئاشکەرایه بو
 فەرمانا خودی دەمی ئەمرکری: دینی خو -وەکی مشرکان- ژیکڤە نەکەن..

زقێراندنا موسلمان بو سەرفەرارییا خو، بو راستییا ئیسلاما خو، ب تنی دئ
 ب دو رێکان بت، ئەو هەر دو رێکێن ئەڤرۆ هەمی (حزب) و دەستەکێن دبێژنە خو:
 ئیسلامی، ب پشت گوھ قە لی ددەن و پویتیە پی ناکەن.. و ئەو هەردو رێک ئەقەنە:

ئیک: ساخکرن و بەلاقکرن زانینا شەری یا پاڤژ وەرگرتی ژ کیتاب و سوننەتی
 -ل دویف مەنەجی سەلەفی- یەعنی: صەفاندنا ئیسلامی و پاڤژکرنا وی ژ هەمی

زېده‌هې و بېدعه و تشتېن نه هېژا، و به‌لاڅکړنا ځې ئېسلاما ب ځې رهنګې (نه چو ئېسلاميډن دې يېن بېدعه‌چيان بو څو دورستکړين!).

دو: پوره‌رده‌کړن و ب خودانکړنا ده‌ستېن نوې ژ موسلمانان ل سهر ځې ئېسلاما صه‌فاندې، و پيداکړنا ده‌سته‌که‌کې کو خه‌ما وان يا سهره‌کې (صه‌فاندن) و (پوره‌رده‌کړن) بت.

دځيت ئېکه‌مين جار ئه‌م ئېسلاما دورست نېشا خه‌لکې بده‌ين، ئېسلام وه‌کې خودې ځياي نه وه‌کې مه پې خوش! پاشي ههر که‌سه‌کې ئاماده‌بونو څو ديارکر کو ب ځې ئېسلامي رازي ببت، ژ نوې بېته پوره‌ده‌کړن. ب ځې چهندي ئه‌م ده‌سته‌کې وه‌سا ژ مروځان دې پيدا که‌ين کو ئېسلام بچته د سهرې وان دا به‌ري کو بچته د دلې وان دا..

ديتنا ئېسلامي يا دورست -بو ههر تشته‌کې- دځيت بېته ديارکړن بو جمهوري ئوممه‌تې، پاشي ته‌رييه‌ت ل سهر وي (ديتنې) بېته‌کړن دا پنگيري پې بېته‌کړن نه کو ب تنې بېته (لافېته‌ک) ئه‌م هلگړين، يان (ناقه‌ک) څو ل پشت څه‌شپړين، يان (زانېنه‌کا) هښک ئه‌م مه‌ژيبي څو پېته خراب بکه‌ين!

هزرځاني موسلمان يې ب ناڅ و ده‌نگ سه‌يدا (سه‌يد قوطب) د نڅيسينه‌کا څو دا دبېژت: ((ده‌مي ئه‌ز ژ گرتيخانې ده‌رکه‌فتم^(۱) ئه‌و رهنګ د هزارا من دا هاته نه‌خشاندن يې کو دځيت ههر بزاقه‌ک و لڅينه‌کا ئېسلامي يا هه‌بت ل سهر بچت...)).

پاشي ئه‌و وي رهنګې ژيگوتې د چهنه‌خاله‌کا دا ئاشکه‌را دکه‌ت و دبېژت:

ئېک: چونکې جفاکين مه ئه‌څرو ژ تيگه‌هشتنا راست و دورست بو ئېسلامي يېن دويرکه‌فتين، ههر بزاقه‌کا ئېسلامي يا هه‌بت دځيت ژ ځې چهندي ده‌ست پې بکه‌ت: جاره‌کا دې مه‌عنا ئېسلامي و عه‌قيدا دورست نېشا خه‌لکې بده‌ت.

دو: ټهو کهسین ب ځی تیگههشتنا دورست پازی بن، دځیت ل سهر ټهخلاق و رهوشتین ئیسلامی بینه پهروهردهکرن، و ب ړی و ریبارا ئیسلاما دورست بینه تیگهانندن.

سی: چی نابت دهست ب چو ریځخستنا بینه کرن هتا (أفراد) ههمی بگههنه پیکهکا بلند د تیگههشتنا عهقیدئ دا و بینه پهروهردهکرن ل سهر ټهخلاق و رهفتاری ئیسلامی د (تیکهلی) و (تیگههشتنی) دا.

چار: دهسپیک ټهو نینه داخوازا رژیمهکا ئیسلامی بتهکرن کو فهرمانداریی ب شهریهتی بکهت، ئیکهمین جار دځیت تیگههشتین ئیسلامی یین دورست بگههینینه جڅاکین خو و بناخهکی موکم بدانین دا سویاهی ټهف جڅاکه ب خو داخوازا فهرمانداریا ئیسلامی بکهت.

پینج: مهنا دامهزاندنا رژیمهکا ئیسلامی و فهرمانداریا شهریهتی ب ړیکا وهرگهراندنان (ئینقلابات) نابت، بهلکی دئ ب ړیکا گوهورپنا تیگههشتین جڅاکي بت، چونکی ب تنی ل وی دهمی ب کار ئینانا شهریهتی ئیسلامی د سهری وان دا دئ بته کارهکی فهر و پیتقی.

شەش: ههر ل وی دهمی دځیت پاراستنا ځی بزاف و لځینی بتهکرن دا چو زورداری لی نهئته کرن دهمی کاروانی خو ددهته ړی، یان ژي دا بهرهځانی ژي بتهکرن دهمی زورداری لی دئتهکرن.

مهنا: دهسپیکرنا گازیکرنا ژ بو ئیسلامی دځیت ژ (صهفاندنا ئیسلامی) دهست پی بکهت پاشی (پهروهردهکرنا) ل سهر وی ئیسلاما صهفاندی.. و ټهو کهسی ب ځی ئیسلاما صهفاندی رازی نهبت دځیت ههر ژ سهری د ناف ریزین موسلمانان دا نهئته وهرگرتن!

ئەڤە کاکلکا گازیا سەلەفییه.. و ل ڤیڕێ گازیا سەلەفی ژ ھەر گازییەکا دی یا حزبی جودا دبت، ھەر حزبەکا ھەبت بەری ھەر تشتەکی بەری خۆ ددەتە چەندێ (کەمیێ) و زبەدەکرنا ھژمارێ، ئەگەر چ ئەڤ چەندە ل سەر حسێبا چاوانییێ (نەوعیەتێ) ژێ بت.. یا گرنگ ل نک داخوازکەرێن حزباتییێ (چەندە) نەکو (چاوانە) لەو ھەر گلیشەکێ خۆ بدەتە د گەل وان ئەو وەردگرن، بۆچی؟

چونکی ئەو ھزر دکەن ھەر دەستەکەکا ھژمارا تاگیرێن وی پتر بت ئەو یا ل سەر

حەقییێ!

هشیاربوونا موسلمانان^(۱) یا هه‌ئاجاخ

د گۆتته‌کا خۆ یا پیروژ دا پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- دیبێرت: ((نیزیکه ملله‌ت وه‌سا ل هه‌وه‌ داجرپین وه‌کی کو خورا ل سفرا خۆ کۆم شه‌دبن)) گۆتن: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی، ئه‌و هنگی ژ به‌ر کیم هه‌مارا مه‌یه؟ وی گۆت: ((نه.. هوبن وی رۆژی گه‌له‌کن، به‌لی هوبن دی وه‌کی وی قرشی بن ئه‌وی ب سه‌ر له‌هیی دکه‌شت، سه‌هما هه‌وه‌ خودی دی ژ سنگین نه‌یارین هه‌وه‌ ئینته‌ده‌ر و ئه‌و دی (وه‌هنی) هاڤیته‌ دلین هه‌وه‌)) گۆتن: (وه‌هن) چیه‌ ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی؟ وی گۆت: ((حه‌ژیکرنا دنیا یی و نه‌قیانا مرنیه‌))^(۲).

د گۆتته‌کا دی دا پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- دیبێرت: ((هن‌دی ئیسلامه‌ ب غه‌ریبی ده‌ست پی کرپیه‌، و کا وی چاوا غه‌ریب ده‌ست پی کرپیه‌ جاره‌کا دی دی زڤرت غه‌ریب، ڤیجا خوزیا غه‌ریبان)) گۆتن: ئه‌و کینه‌ ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی؟ وی گۆت: ((ئه‌ون یین قه‌نجی یی دکه‌ن ده‌می مرو‌ڤ خراب دبن))^(۳).

(۱) زاراڤی (هشیاربوونا موسلمانان) یان (هشیاربوونا ئیسلامی) ژ زاراڤین نوی ده‌رکه‌فتیه‌، و ڤه‌نگه‌ وه‌ک چاڤلیکرن مه‌ ئه‌و ژ رۆژئاڤاییان وه‌رگرتب، و هه‌ر چه‌نده‌ ئه‌ڤ زاراڤه‌ -ب دیتنا مه‌- زاراڤه‌کی دورست نینه‌ ژ به‌لی مه‌ د ڤی قه‌کۆلینا خۆ دا ب کارئینا یه‌ ل دوڤ و قاعیده‌یی دیبێرت: (علیک بالخطأ الشائع)!!

(۲) ئه‌حمه‌د و ئه‌بو داوود قه‌دگوه‌یزن.

(۳) (أبو عمرو الدانی) ڤی حه‌دیسێ قه‌دگوه‌یزت.

ژ ټان همدو پېرۆزه پېښېن پېغه مېهری -سلاډ لی بن- دئیته زانین کو دهمهک ب سهر ئوممه تا ئیسلامی دا دئ ئیت، موسلمانته لی ل بهر خه لکی دئ بته تشته کی عنتیکه و غه رب و ئهو مروقی ب دروستی پېگری پی بکه د ناډ خه لکی دا دئ بته که سه کی نه عده ته ی.. یه عنی: ته رازی دئ ئینه گوهارتن، ئهو ئیسلاما دقیت بته بناخه و بهرنامه بو جفاکی -ل وان ده مان- دئ بته نه دنامه کی غه رب د له شی کو مه لی دا، کانئ چاوا ل ده سپیک کی ده می ئهو د ناډ باژیرئ مه که هی دا په یدا بووی تشته کی غه رب و نه عده ته ی بوو، جاهلییه ت ب ه می کار و کوکی خو ځه، ب ه می چق و تایین خو ځه د چه پهرئ بهرانه ر دا راوه ستا و پیلان دژئ وئ گیران، دیسا روژهک دئ ئیت دویچرونا گازیا ئیسلامی و خودیرکنا ژرئ و دوریشمین جاهلی، دئ بته کاره کی غه رب و نه عده ته ی د چاځین خه لکی دا.

به لی ژ لایه کی دی ځه ئه څ پېرۆزه گوته هندئ د گه ینن کو ئالا ه لگرن ئیسلاما راست و دورست ه ر چه نده ل ده میتن غه ربییی د لاوازان و دوژمناتییا وان دئیته کرن ژئ، به لی نیزیکه جاره کا دی ئهو سهر فراه بن و دوباره گازیا وان ده سه په لاتدار بیت.. (شیخ الإسلام ابن تیمیه) -خودئ ژئ رازی بت- دبیرت: ((ئه څ حه دیسه هندئ دگه هینت کو مروقی موسلمان دقیت خه مگین نه بت و بی ئومیدی جهی خو د سنگی وی دا نه که ت ده می ئهو دبیت کیم که س ه نه د راستیا ئیسلامی بگه هن، و ئه څ ئیکه بلا گومانئ د دلئ وی دا په یدا نه که ت کو ئیسلام دینه کی راسته، چونکی ئیسلام ل ده سپیکرنئ ژئ ب ځی رهنکی بوویه..))^(۱). و د گوته نکا دی دا پیغه مېهر -سلاډ ل سهر بن- دبیرت: ((دهسته کهک ژ ئوممه تا من ل سهر حه قبیی دئ میت، هه څرکی یا هه څرکان چو زبانی ناگه هینتی، حه تا روژا دویمه هیی))^(۲).

(۱) برېته کتیا (مجموع فتاوی شیخ الإسلام ابن تیمیه) ۱۸ / ۲۹۳.

(۲) ئه څ حه دیسه ژ لایئ (بوخاری) و (موسلمی) ځه هاتییه ځه گوهاستن.

ژ قی حەدیسێ دیار دبت کو خۆ ل دەمی ئیسلام یا غەریب ژێ دەستەکه‌کا سەرراست دێ هەبت بەری پێگاکێن مەروڤینیا حەبەتی ڕاکەت دا بەرێ وێ بدەتە کناری خودێ، ئەف توخمە دێ گەلەک نەخۆشیان بین و تیرا وان هەیه نەخۆشی کو ئەو وەک دەستەکه‌کا غەریب بێتە هژمارتن، بەلێ د گەل فان هەمی ئاستەنگان ڕوویی وان هەر یێ گەشه و دلێ وان یێ خۆشه، چونکی وان یا تامکریه شریینیا باوهرێ.

ئەقرو ئیسلام د غەریبیه‌کا مەزن دا دژیت، غەریبیه‌کا وەسایه بیرا مەروڤی ل غەریبیا ئیکێ دئینتەشه دەمی جاهلییه‌ت هەمی د ئیک چەپەری دا کۆمبوی بۆ بەر هنگاریا وێ دەستەکا کیم ژ خودان باوهران ل مەکه‌هی، یا کو هیدی هیدی تۆقی گازیا پیرۆز د دلان دا دچاند، غەریبیا ئەقرو بیرا مەروڤی ل وان ڕیاران دئینتەشه یێن جقاتا جاهلییه‌تا بەرێ (کو دار الندوة بوو) دەرێخستین و تیدا هاتی: ﴿لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَنَعُوذَنَّ فِي مَلِئَتَا﴾ یان ئەم دێ هەوێ ژ وەلاتی خۆ دەرێخین، یان هوبن دێ ل دینی مە زڤرن.

ل وی دەمی شەر نه شەرکێ ناخخوی بوو د ناڤه‌را دو تەخەیین خەلکێ مەکه‌هی دا، بەلکی شەرێ ئیسلام و جاهلییه‌تی بوو، شەرێ سەرلندی و نزمخوازیی بوو.. ئەقرو ژێ هەڤرکیا ئیسلامی د گەل جاهلییه‌تی نه ڕویدانه‌کا تایبەتە ب قی وەلاتی شه یان وێ هە، دیسا شەر شەرێ ئیسلام و جاهلییه‌تییه، ئەو ئیسلاما بەرێ خەلکی ددەتە کناری خودێ و ئەو جاهلییه‌تا بەرگەریانی دکەت دا خودێ د هزرا خەلکی دا بکەتە چیشانۆکه‌کا کەفن!

ئەقرو -وەکی ئەم هەمی دبین- ئیسلام موکم یا ڕادوەستت بەرانبەر وێ جاهلییه‌تا قی جاری ژ لایێ هیزا بەرچاڤ شه گەلەک پێشکەفتیتر ژ هەمی جارین دیتەر، حەتا پێکه‌کی هیزا مسلمانان ل بەر یا نه‌یاران هەر ناییتە هەژمارتن، بەلێ چەکی تایبەتی جارا ئیکێ ئیسلام پێ سەرکەفتی ئەقرو هیز یێ بەردەستە.. جاهلییه‌تا ئەقرو

ژی -وهکی یا دوهی و پیر- ژ لایئ بیر و باوهران شه د خهلهکهکا قالادا دژیت و ل وی دهمی نیزیکه بگههته کلۆفانکا زانین و شارستانییا (ماددی) ئەم یی دبیین ژ لایئ (رووحی) شه چو جارن ئەو وهکی ئەقرۆ حیهتی و ری بهرزه نهبوویه!

دوژمنین گازیا مه یین کو باش دزانن کانی چهکی باوهریی و شهگهپانا ل راستیا ئیسلامی چهندی کارتیکههه ئەفه سهری سپسهه سالانه ب ههمی هیز و شیانین خو شه یی لی دگهپین دا فی چهکی پیتقی ل بهر مه بهرزه بکهن، چونکی ل بهر وان یا بوویه راستیهکا مسوگهر کو ب تنی ئیسلامه ئەو ریکا مللهتین مه ژ دویقه لانکییا وان شه دکهت و سهربلند و سهرفهراز دکهت.. هندی ژ وان هاتی وان داڤین خو فهنان، قیان ئیسلامی ژ دلان بیننه دهر و بکهنه د جامهکا شویشی دا ل موزهخانهیهکا مهکههی یان قاهیره! بهلی سهرتیرا وان ب بهری کهفت و ژ نشکهکی شه جرفهک ب وان کهفت و تیک هژیان و ب دهنگی (لا إله إلا الله) ئەوی بوویه دوربشمی هشیاربوونا مسلمانان یا ههقچاخ، رابوونهفه.. ل دۆر خو زقرین دیتن تهفنی وان نه ب تنی یی بوویه ریس، بهلکی خو یی بوویه هری!

هشیاربوونا مسلمانان یا ههقچاخ ئەو ل وی دهمی گهش دبت دهمی تیگههشتی و هزرڤانین رۆژئاڤایی مهترسییا خو ددهنه خویاکرن کو نیزیکه شارستانییا وان هلهوشییت و بهر ب نهمانی شه بجت، باشتین مزگینیا بهرچاقه هندی دگههینت کو پاشهروژ یا ئیسلامیه، ژ لایهکی دی شه دژوارترین ژیدهری مهترسییه گهفی ل دلچوونین خاچهریسی و سههیونیا جیهانی دکهت! لهو ل بهر مه نه یا غهریبه کو ئەو و دویقه لانکیین وان ژ کورپن مللهتین مه سکران د ناڤهرا ئالاهاه لگرتن فی هشیاربوونی و تهڤایا خهلکی دا ئاڤا بکهن، یان لی بگهپین کو ههر ناڤهکی کریت یی ههبت ب وان رادهن.

هشیاربوونا موسلمانان یا ژیتگوتی قهدهرا خودیه بو قی ئوممهتی بهرانبه پیلانگتیریا دین دوژمنان، بهلی هیژای گوتنیه بیژین: ئەف هشیاربوونه هەر دەم پیتقی ههلسهنگاندن و راستکرنیه دا هشیاربوونهکا دورست و سهراست بت.

خواندهقانی هیتا:

پاشقهمانا موسلمانان ل شان سهه سالتین دویماهییی و نهراپوونا وان ب سهركیشیا كاروانی مروقینییی، زیانهکا مهزن گههاند جیهانی ههمیی و زیانا ژ ههمییان بهرچاقر ئەو بوویه نمونی راست و دورست یی سهركیشیی -كو ئیسلامه- ل بهر چاقان وندا بوو و ل شوینی نمونهیهکی خراب -كو شارستانیا رۆژئاقایه، ئەوا ل سهه خرابهیین دینی پۆلسی هاتییه ئافاكرن- پهیدا بوو، و ل سهه ستوبی مروقینییی دهسهلاتدار بوو^(۱)، دبت گهلهك كهس ل جیهانا مه ههبن قی ئیکی باوهر نهكهن ژ بهر وان پیشكهفتن (ماددی) و تکنولوژی یین قی شارستانییی، ههر وهکی وان ژ بیرکرییه کو باشی و نهباشیا ههر نمونهیهکی ب پیشكهفتنا لایی تکنولوژی ب تنی قه نایته زانین، پیتقییه بهری خو بدهینی کانی چ (بهاییین شارستانییی) ل نک وی ههنه، چاوا ئەو مروقی دبیت و ل سهه چ بناخهیان ئەو جفاکا خو ئافا دکهت.. پاشی دا سههههجامهکی دورست ب دهست مه بکهفت.

مه گوت: دهمی جیهانا ئیسلامی پاشپاشکی زقیری نمونهیهکی خراب هاته مهیدانی و سهركیشیا مروقینییی کر، و گاڤا ئەم قی گوتی دبیزن ئەم شان راستیان ل بهر چاقان ددانین^(۲):

(۱) بۆ زیده بهرفرههی برینه کتیب: (ماذا خسر العلم بالخطا المسلمين) یا سهیدا (أبو الحسن الندوی).

(۲) محمد قطب: (كيف نكتب التاريخ الإسلامي) بپ (۲۲۱).

ټیک: په‌یدابوونا داگیرکړنا رڼوژئاقایي (الاستعمار الغربی) ب ههمی کرټی و دل
رښیپین خوځه.. نه‌گهر موسلمان ل سهر هیژا خو مابان نه‌ورڼیپین خاچپه‌رټس د خو
را نه ددیت وه‌لاتین مه دهسته‌سهر بکه‌ن و به‌رخوړئ مه بدهیلنه د جهالین خو دا.

دو: به‌لاقبون و ده‌سپه‌لاتداریا (ماددیپه‌تی) ل سهر حسپیا به‌ایین (رووحی) و
(نه‌خلاق)، نه‌ورڼاپا داگیرکهر خودانا دینه‌کی بی شارس‌تانی بوو ئینا نه‌و ژئ رډقی و
قه‌ستا شارس‌تانیپه‌کا بی دین کر، و د ه‌ه‌ردو جاران دا وئ زبان گه‌ه‌انده مروځینیپ.

سی: گه‌ه‌شتنا رښه‌کین صه‌هیونیان بو ناف رټزین خاچپه‌رټسیا جیهانی و
را‌بوونا وان پیکځه ب به‌لاقکړنا بی خیری و بی نه‌خلاقیی د ناف خه‌لکی دا.. نه‌گهر
موسلمان ل سهر هیژا خو بانه و ل جهی خو بی دروست بانه رټ بو‌قان قه‌نه‌دبوو کو
نه‌و خه‌لکی بو خو بکه‌نه پیړه بو جیه‌نانا نارمانجین خو.

چار: به‌لاقبون (الحاد) و بی باوهریپ و ه‌زرتین خرس و خاف وه‌کی بو‌چوونین
مارکس و داروین و فرویدی د ناف خه‌لکی جیهانی دا.

پنج: ب رټه‌چوونا نابورییا جیهانی ل سهر بناخه‌ی (ربایي) و قه‌لسیپ و
ه‌ه‌ر‌شاندا ده‌وله‌تین ه‌ه‌ژار و بی رټ، نه‌قه ژي خرابیه‌کا دی بوو شارس‌تانییا ئیدزئ بو
خه‌لکی د گهل خو ئینای!

ژ به‌ر‌قان نه‌گهران و گه‌له‌کین دی نه‌ف شارس‌تانییا بی رح یا به‌ر ب ه‌له‌ه‌شان‌دنی
قه دچت وه‌کی فیه‌له‌سووف و تیگه‌ه‌شتیپین وان ب خو دبټرن، و شارس‌تانییا وان نه‌فرو
مینا مروځه‌کی نه‌ساخ لی ه‌اتیپه و نه‌م -و نه‌و ژي- باش دزانیان کو پیکولین نه‌و نوکه
پي رادبن ته‌ناکره‌کا به‌روه‌خته پیچه‌کی مرنی پاش دټیخت، و د نافه‌پراستا قی گټ‌پوونی
دا نه‌و بزاقا دبټرن: (ه‌شیاربوونا موسلمانان یا ه‌ه‌ق‌خاخ) یا سهری هل‌دده‌ت و به‌ره‌ره
دبته نه‌و خه‌ونا نه‌خوش یا گیانی دوزمنان دټیشینت و پیسترکی بو وان چی دکه‌ت!

هشیاربوونا ئیسلامی پهیدا بوو، و پهیدابوونا وئ ب شفه‌کئ و ږوژه‌کئ نه‌بوویه، ئالاهلگرئښ ښئ هشیاربوونئ هه‌ر ژ ده‌سپیکئ وهره گه‌له‌ک نه‌خوښی دیتییه، چونکئ ږیکا وان نه ب گول و نیترگان یا ره‌شاندی بوویه، به‌رگریا وان چه‌پدانئښ نه‌ره‌وا یټن جه‌ئ خو د ناڅ مه‌ دا کری ئه‌فه پتر ژ هزار سالان ژ لایه‌کئ ښه، و دوژمنیښ ده‌ف ب خوین ژ لایه‌کئ دی ښه کاره‌کئ ب سانا‌هی نه‌بوو به‌لئ ئه‌گه‌ر خودئ تشته‌ک ښا دی ږیکئ بو خوښ که‌ت.

ده‌مئ خودئ ښای ئوممه‌ت ژ خه‌وا گران هشیار بیت ل ښان سیسه‌د سالتن دویماهیئښ زانایه‌کئ مه‌زن په‌یداکر؛ دا بو کاروانئ هشیاربوونا هه‌فچاخ بیته پټشبه‌ر، په‌یدا بوو و دوباره ئالایښ گازییا پیروژ بلندکر، ژ ئوممه‌تئ خواست ل ره‌سه‌نییا خو بزڅرت، جاره‌کا دی ل قورئانئ و سوننه‌تئ بیته خودان.. خودانئ ښئ گازییښ (شیخ الاسلام محمد بن عبدالوهاب) بوو ئه‌وئ ل سالا ۱۱۱۵ ک ۱۷۰۳ ز بووی، و ل سالا ۱۲۰۶ ک ۱۷۹۱ ز چوویه به‌ر دلوقانییا خودئ.

گازییا (محمد بن عبدالوهاب) ل دویڅ گوتنا هه‌می هزرڅانئښ موسلمان دئټته هژمارتن ده‌سپیک بو هشیاربوونا موسلمانان یا هه‌فچاخ، و بزاقا ئه‌و و هه‌قالئښ وی پئ ږابوون -ل وی ده‌مئ- پیروژترین بزاف بوویه ژ به‌ر وی به‌ره‌ه‌مئ پاک و بزوین یئ پټقه‌هاتی و وئ کارټیکرنا به‌رچاف یا د جیهانا ئیسلامی دا کری.. ئه‌گه‌ر خودئ هه‌ز کړا ل وی ده‌مئ ئوممه‌ت هه‌می ل سه‌ر گازییا وی هشیار بیا و ب دورستی کار پئ کړا روییښ دیروکئ دا ئټته گوهارتن، به‌لئ ئوممه‌ت هنگی یا ئاماده نه‌بوو هشیار بیت، موړکا خه‌وئ هیشتا یا ل سه‌ر دلی بوو له‌و ده‌مئ (ابن عبد الوهاب) ی گازی هلدیږای گه‌له‌ک که‌س هه‌بوون هزرکر ئه‌فه کابووسه‌کئ نه‌خوښه و گوهپښ خو حشکئ گرتدان، چاڅئښ خو گرته‌ه ښه و دوباره خو ب ده‌ست خه‌وئ ښه به‌ردان!

دهمى (ابن عبد الوهاب) هاتى ديت ئيسلاما راست و دوست د غهريبيهكا مهزن دا يا دژيت لهو وى زهند و باسكيتن خو هلدان وپريار دا بهرانبر دژواره پيلين چهپدانى و دويركهفتنا ژ راسته پرتيا خودى راوهست، بى هژمار وى نهخوشى ديتن و بارا پتر ژ خهلكى دهقهرى بهرهنگارى وى بوون، ژ بهر قان نهگهران:

ئيك: وى دخواست (تهعهصصويا مهزههبي) يا كوره بيته هيلان و ئيكسهه نوممهت ل كيتاب و سونه تى بزقرت.

دو: وى پويتهكى بهرچاډ ددا عهقيدى نهخاسمه (توحيد الألوهيه) هوا ژ مروقى دخوازت هوا عيبادهتى -ب پامانا وى يا بهرفرهه شه- ب تنى بو خودى پيشكيش بكهت.

سى: وى ههلوستهكى توند بهرانبر كيم و كاس و خورافاتين صوفيان ههبوو، و ههردهم وى خهلك ب وان چهپدانين نهروا ناگههدار دكر يين كو د گهل صوفياتيى بهلاډ بووين وهكى: طهوافا ل دؤر مهزارين شيخان، و كرنا دوعايان ژ وان، و ژيكشه كرنا موسلمانان ب ناڅى طهريقه تان.

چار: راوهستانا وى دژى مهسلا (تهوهسولا) ب پيغه مبهري -سلاډ لى بن- يان ب مروقتين چاك و ديار كرنا نه دورستيا قى چهندي ب بشته قانييا نايهت و ههديسان.

ژ بهر قان نهگهران -و چهنده كين دى- گهلهك كهس دژى گازيبا (ابن عبد الوهاب) ي راوهستان و هوا ب قى كرتيه كارى خو شيان ژيى (انحراف) چهندهكا دى دريژ بكن، تشتى ژ ههميى خرابتر هوا بوو كاودانين سياسى يين وى دهمى د خيرا دوژمنين گازيبا (ابن عبد الوهاب) ي دا بوون.. هندهكان شيا خو بگههيننه سولتاني عوسمانى -يى كو ب ناڅى ئيسلامى دئاخفت- و وى وهسا تى بگههينن كو

(وهابى)^(۱) دخوازن ب نافتى دينى بزاښه كا سياسى بكهن و پارچه كى ژ دهوله تا خيلافه تى څه كهن!

سولتانى ب څى چهندي نه خوښ بوو ئينا وى ب نافتى بهر قانييا ژ ئيسلامى ژ واليى خول مصرى (محمد على پاشا) ى خواست پيڅه مهت دانانا دويماهيه كى بو څى گازييا نوى سهرهلداى ئهو هيزى ب كار بينت، و ههر زوى و بى خو گيرؤكرن پاشايى مصرى داخوازا سولتانى ب جهئنا..

ل څيرى چهنه د پسيار و راستييه ك هه نه د سهرى ديرؤكفانى دا خو دهلاڅيرن..

وده كى:

۱- سولتانى عوسمانىيى وى دهمى ئه وى دگوتنى: (مهحمودى دووى) خه ما وى ئيسلام نه بوو، چونكى ديرؤكا دهوله تا عوسمانى بو مه څه دگيرت كو ئهو ئيكه مين سولتانى عوسمانى بوو دهوله ت چهنه گاڅه كان بهر ب چاڅليكرنا ئه ورؤپيىن خاچهرتس څه برى و فهران ل له شكه رى عوسمانيان كرى كو جلكى خو يى ئيسلامى بيخن و ل شوينى جلكى ئه ورپييان بكه نه بهر خو.. څيجا ئه څه چ دلسوزيا ژ دره و بوو بو ئيسلامى بهرى وى بده ته هندي كو ئهو بهرگريا گازييه كا ئيسلامى ب هيزه كا له شكه رى بكه ت؟

۲- واليى مصرى (محمد على پاشا) ى خو ب نه ياره تيبيا سولتانى عوسمانى دئينا در، و وى پشته قانييا سياسته تا فرنسيان دكر، ئه رى بوچى هو سا ب ساناهى ئه وى د څى مه سه لى دا گوهداريا سولتانى كر؟

۳- نه گهر بيژن: ژ بهر پالده ره كى ئايينى.. دى بيژن: خه ما (محمد على پاشا) ى ئيسلام نه بوو، چونكى ئاشكه رايه كو ئهو ئيكه مين مه زنى موسلمانان بوويه ده رگه هى

(۱) ئه څه ناڅه ك بوو دوژمنين گازييا (ابن عبد الوهاب) ى ل سهر هه قالين وى داناي دا خه لكى وه سا

تى بگه هينن كو ئهو ژى كومه كا جوداخوازن و خودان ناڅ و نيشان!

وهلاتي خو به رانېر هزر و بيرين داگيركېر و خاچېه ريسان ل تاق كړي، و ديسا نهو نيكه مين كېس بوويه كورين ئيسلامې فرېكرينه فرهنگسا و پشتي هنگي ب چهند ساله كا زڅرپين و هېر نيكې ماھولكهك د دهستان دا ژ بو هېر فاندنا بير و باوهرين ئيسلامې د جفاكا مصري دا.

٤- د پروك شه دگيرت: كو له شكېري واليې مصري دهمې هيرش دايه وهلاتي نه جدې هندېك تپين موسيقي و تياترويان ژي د گېل خو بريوون و دهمې هندېك زانايين تاگيرين گازيا (ابن عبد الوهاب) ب ئيخسيري دگرتن دئينان و موسيقي ل بهر گوھي ليددان دا پتر ب قههرن پاشي دكوشتن! تو بېري ئېف كاري وان دلسوژي بت بو ئيسلامې؟

٥- نقيسين و بيرهاتنين سياسي و جاسوسين نهو روپيان بو مه باش خويا دكهن كو هيقييا وان يا به راهيې و دويماهيې نهو بوويه گازيا (ابن عبد الوهاب) د چاچين خېلكي دا كيم بكن و دنگي وي كېر بكن دا ب كاري خو يې كاريكېر د كارواني هشاربونو ئيسلاميا هېچاخ دا رانېت^(١).

هېر چاوا بت دوژمنين هشاربونو ئيسلامې هزر كرهنده وان گازي بي دنگ كر، بهلې جارهكا دي هزرا وان خاڅ دهركهفت، چونكي دهمېكې درېر پېقه نهچوو چق و تايين قې گازيا تزي ژبن و لقين ل گلهك لايين جيهانا ئيسلامې به لاف بوون و بهرېكې باش ژ خو دا..

گازي و بزاقا (محمد بن عبد الوهاب) و هېر قالين وي بو بزاقا هشاركونا موسلمانان يا هېچاخ بوو بناخه و ماك، و ئېف چهنده هندې دگه هينت كو (صحوه) هېر ژ دهسپيكي (صحوه كا سهلفي) بوو و يا دوپروو ژ هېمي چېدان و درويشمين كورته بين و بهرتهنگ لهو بهرهمېكې باش پېقه هات..

(١) هېر كسي ل بيرهاتنين (لوورهنسي) بزقېر دي قې راستيې تيدا بينت.

به‌ری هلوه‌شیانا ده‌وله‌تا عوسمانی -ئه‌وا ب ناڤی خیلافه‌تا ئیسلامی دئاخفت-
 ب نیزیکی سه‌د سالان، خودی وه‌سا هه‌زکر تۆڤی هشیاربوونی د جیهانا ئیسلامی دا
 چاند دا ل پاشه‌پۆژده‌کا داهاتی شین بیت و بیت به‌ری و بیت به‌ترین (مه‌ناعه‌ت) بو
 له‌شی ئیسلامی دژی هه‌می میکرۆبێن کوژده‌ک.
 سال هاتن و سال چوون..

هژماره‌کا ئه‌گه‌ران کۆم بوونه سه‌ریک و د ئه‌نجام دا ئه‌و قه‌رقۆدی مایی ژى
 ژ ده‌وله‌تا خیلافه‌تی هاته هه‌رفاندن و ب قی چهندي ڕی ل به‌ر سنگی خاچه‌ریسی و
 سه‌هینیا جیهانی پتر قه‌بوو کو ب که‌یفا خۆل جیهانا مه‌ بێن و بچن و هه‌چییا وان
 بڤیت ب ڕیکا قه‌هره‌مان و په‌هله‌وانین وان بو مه‌ چیکرین بکه‌نه د سه‌ری مه‌ دا! د گه‌ل
 دویره‌فتنا مه‌ یا نه‌پیرۆز -ل وی ده‌می- ژ ئیسلامی به‌لی هیشتا هند باوهری د دلان دا
 مابوو کو خه‌لکی مه‌ پالده‌ت هه‌تا ل دۆر مه‌لا و زانایین خۆ کۆم ببن و به‌رامبه‌ر
 پیلانین داگیرکه‌ران راوه‌ستن، ل هه‌ر جهه‌کی ژ وه‌لاتین مه‌ شوپه‌شه‌ک ب ده‌ستی
 مه‌لایه‌کی یان زانایه‌کی دینی هاته گه‌شکر، و ل سه‌ر ئالایی ڤان شوهره‌شان هه‌مییا
 دوریشمی (لا اله الا الله) یی نه‌خشاندى بوو.. ئه‌ف چهنده ل دلی دۆژمنان نه‌هات،
 ترسا وان ئه‌و بوو بایه‌کی بۆش بیت و وی په‌لا د بن خولییی قه‌ مای جاره‌کا دی گه‌ش
 بکه‌ت، ئینا ب هه‌می ڕیکان هاتنی کو نه‌هیلن ئه‌ف چهنده چی بیت و پێخه‌مه‌ت قی
 ئیکی وان دو پێگاڤین گرنه‌گ هاڤیتن:

یا ئیکی: دزینا شوهره‌شان بوو ژ ده‌ست خودانان.. داگیرکه‌رین خاچه‌ریس شیان
 ملله‌تین مه‌ بخاپین و هنده‌ک بویکین لاستیکی بو مه‌ چی بکه‌ن و مه‌ وه‌ تی
 بکه‌هینن کو ئه‌فه‌نه قه‌هره‌مان، پاشی وان هاریکاریا ڤان قه‌هره‌مانین چیکری کر کو
 ل شوینا مه‌لا و زانایان بینه ئاله‌لگیرین شوهره‌شان ل جیهانا ئیسلامی دا ژ مه‌ترسییا
 زڤرینا ئیسلامی پشتراست بین.

یا دووی: ئه‌ورۆپییتن داگیرکەر هیزا خو یا له‌شکهری ژ گه‌له‌ک جهان ژ وه‌لاتین مه‌قه‌کیشا ژ به‌ر کو ئه‌و د ترسیان سته‌ما وان بته‌ ئه‌گه‌را په‌یدا بوونا نموونه‌یه‌کی دیی وه‌کی (صلاح الدین الایوبی) جاره‌کا دی خه‌لکی ل بن ئالایی ئیسلامی کۆم بکه‌ت و شه‌رێ وان پێ بکه‌ت، چوون به‌لی پشته‌ی هنده‌ک هیلین بو خو ئاڤا کرین و هیتکین خو کرینه‌ تیدا ب وئ هیقیی کول پاشه‌رۆژه‌کا نێزیک بینه‌ تیشک ب ئه‌زمانی مه‌ باخشن به‌لی ب مه‌ژیی وان هزر بکه‌ن!

ل به‌رچاڤ چوون، به‌لی ب راستی نه‌چوون، چونکی کولکه‌کا (سه‌ره‌طانی) د دلی جیهانا ئیسلامی دا چاند، نه‌چوون چونکی یا ئه‌و بو خو ل دووی پێ رادبوون هنده‌ک خو‌فرۆشین مه‌ ئه‌فرۆ به‌رانبه‌ر چه‌ند دۆلاره‌کان یی بو وان پێ رادبن.. نه‌خشه‌یا وان ژ بو به‌نجکرنا جیهانا ئیسلامی گه‌له‌ک یا ب رێک و پێک بو به‌لی نه‌ ل به‌رانبه‌ر ته‌قدیرا خودی ئه‌وا چول به‌ر ئاسی نه‌بت! پیلان و دوزمنکارییێن خاچه‌ریسی و سه‌هیونییا جیهانی و دویقه‌لانکین وان ژ مه‌ ب خو تیرا هندێ هه‌بوون کو ئیسلامی نه‌هیلن، به‌لی خودی وه‌سا نه‌دقیا، جرفه‌کی مه‌زن ب خافله‌تی قه‌ ب وان که‌فت.. پشته‌ی هه‌می بزاف و خه‌باتا وان -یا ب تنی خودی دزانت چه‌ندا مه‌زن بو- و پشته‌ی وی مالی وان پیخه‌مه‌ت نه‌یاره‌تییا ئیسلامی خه‌رج کری.. و پشته‌ی نه‌هیلانا ده‌وله‌تا عوسمانی ب کیمتر ژ ده‌ه - پازده‌ سالان، وان هند دیت ل گه‌له‌ک جهان ژ جیهانا ئیسلامی گازی هاتنه‌ بلندکرن پیخه‌مه‌ت زڤراندنا هوکمی ئیسلامی و ده‌وله‌تا خیلافه‌تی، بزاقه‌کا به‌رفره‌ه ل پانی و درێژییا جیهانا ئیسلامی هاته‌کرن ژ بو هشیارکرنا موسلمانان..

بو نمونه‌:

ل مصری، ل وی جهێ ئه‌و هنده‌ سال بوو خاچه‌ریسان به‌رگه‌ریان ذکر کو ئیسلامی لی نه‌هیلن، ده‌نگی سه‌یدا (حسن البنا) ی و هه‌قالین وی ب گازییا (الا اله الا الله) بلند بوو.

ل ترکی، ل هیلینا دین دوژمنیی، دهنگی زهلالی زانایی کورد مهلا سهعیدی نوورسی و شاگردین وی ژ پوناھی خوازان تهختین کهمالیستان هژاند..

ل هندستانی، ئیسلامخوازییا (مولانا محمد علی) و سهیدا (أبو الأعلى المودودی) و هزرخان (محمد اقبال)ی جهی خو د دلان دا کر..

ل رۆژئاڤایا وهلاتی عهره‌بان، ستیرا (عبد الحمید بن بادیس)ی و کومه‌لا زانایین ئیسلامی بلند بوو..

و ل دلی جیهانا ئیسلامی، ل وهلاتی پاکئی حیحازی هیشتا دارا گازییا (ابن عبد الوهاب)ی به‌ره‌مئی خوئی ئ شرین پیشکیشی جیهانا ئیسلامی دکر..

ژ ههمی لایان قه گازی به‌لاقبوو، دین دوژمن حیبه‌تی مان، ئەف گازییه ب خودان قه بو نه‌یاران بوو ژێده‌ری ترس و سه‌همی، چونکی قئی هشیاربوونا پیروژ گه‌له‌ک رامانیین خو هه‌بوون:

ژ لایه‌کی قه ئەو گۆتن دره‌و ده‌ریخست ئەوا دیبژت: ئیسلامی د سه‌دا بیستی دا چو ده‌وری خو نه‌مایه و یا بوویه هزره‌کا که‌فن خه‌لکی پشتا خو یا دایی..

ژ لایه‌کی دی قه بو خه‌لکی ههمیی دیارکر کو د گهل ده‌سپیکا سه‌د سالا بیت ئیسلام جاره‌کا دی وه‌ک هیزه‌کا هه‌ژک بو دین دوژمنان دی زڤرت.

خه‌لکی موسلمان و نه موسلمان گه‌هشتنه وی باوهری کو پیکۆل و بزاقا به‌ره‌نگارین ئیسلامی ل شوینا کو خه‌لکی ژ ئیسلامی دویر بکه‌ن پتر به‌ری خه‌لکی دا ئیسلامی.

دیسا ملله‌تین موسلمان گه‌هشتنه وی باوهری کو ره‌قین و خو دویرکرنا ژ ئیسلامی نه‌چاریه بو گرفتاریین مه‌ چونکی ئەقه سه‌د ساله -یان پتره- ئەم دویشه‌لانکییا دوژمنین ئیسلامی دکه‌ین و چاڤ ل وان دکه‌ین و ل دویش ری و ریبازین وان دچین، د گهل هندی ژی رۆژ بو رۆژی گرفتاریین مه‌ زیده‌تر لی دئین..

هشیاربوون پهیدا بوو و بهر فرده بوو.. د گهل ههمی ناسته نگیڼ بو هاتینه دانان چو وهلات نه مان سهر په شک نه گه هشتیی، بهلکی تشتی ژ ههمیان بهر چاقتړ د قی (هشیاربوون) دا نه وه: ئیسلام نه قرو د نیفا وهلاتین کوفرئ دا یا جهی خو دکهت.. بهلی مه عنا قی نهو نینه بیته هزر کرن نهف (صحوه) یا بی خهله تی و بی گونه هه.. نه! نهو نوممه تا هنده ساله ژ دهستی دوزمنه کی حفت سهر نالی و کهفتیه ژیر دهسپه لاتداییا هژماره کا نه یا کیم ژ چه پدان و (نحرافاتین) مه زن یا قالا نابت ژ کیم و کاسان.

و هتا صحوه مه یا نه قرو صحوه کا ئا قاری بت ل سهر بناخه یین راست و دورست یین پیشیی قی نوممه تی ل سهر چووین، و هتا نهو دویر بت ژ چه پ و چویران دقیت نهو دو سالو خهتان ل نک خو پهیدا کهت:

ئیک: دقیت نهو ئیسلامی ژ سهره کانیا وئ یا زهلال وهرگرت کو (کیتاب) و (سوننه ته) و ب وی رهنگی د ئیسلامی بگه هت وهکی پیشیی مه تی گه هشتین.. ئیسلامی ب (شمولیهت) وهرگرت و ب (شمولیهت) پیشکیشی خه لکی بکهت، و دقیت باش بزاین ههر گازییه کا بهر گه ریانی بکهت کو ئیسلامی د چارچو قه یی حربه کی یان دهسته که کی دا کوم بکهت دی گازییه کا فاشل بت.. چونکی ئیسلام به حره کا مه زنه و ئا قا به حره کی د تراره کی دا کوم نابت، نه گهر مرؤقه کی تراری خو تی هلاند و ژئ تری کر دی بیژنی: ئاف، و نابیژنی: بهحر!

دو: صحوه ئیسلامی دقیت هه لویسته کی قه بووی و خوړاگرتی هه بت بهرانه بر شارستانیا رؤژ ئا قایی چونکی نه ههر تشته کی د گهل شارستانیا رؤژ ئا قا هات بت دی یی خراب بت.

ههر ودها هشیاربوونا مه یا نه قرو هتا یا سهر راست بت دقیت های ژ فان خالان هه بت و وهک (اولویات) بهر ژمیرت:

۱- درستکړنا عقيدا خه لکې بهرې هه ر تشته کي، چونکې عقيده ئه قرؤ گه له ک يا هاتييه شيلکړن.

۲- موکمکړنا (قاعیده ی) و پوره ده کړنا وی ل سهر ئه خلاقی قورئانی و سوننه تی دوبر ژ بهر یخودانین حزبیین بهرته نگ.

۳- نه له زکرن.. بهرې خپچا (عمودی) بیته بلند کړن دقیت صه حوا مه يا ئه قرؤ قاعیده ی خو یی (افقی) فره و موکم بکته، ئه گهر نه.. صه حوا مه دی بته دیواری ل سهر به فری!

ل دوماهیې دی بیژن: يا ژ هه مییان پیثتیر ل سهر موسلمانین ئه قرؤ ئه وه بزاین هندی ئه و بیژن: (لا اله الا الله) دوژمناتییا وان دی ئیته کرن -چ بن چ نه بن!- بلا چهنه د خو شرین بکهن و ل دویف نه یاران به رده و هک (عربون صداقه!) موسلمان دقیت خو بناست و ریکا خو بزانت دا د ناف گیله شوکا ئه قرؤ دا به رزه نه بت و نه ئیته خاپاندن، ودقیت ئه م باش بزاین پاشه روژ يا ئیسلامییه و روژا سه رکه فتنی به ربه ره يا نيزیک دییت..

﴿إِنَّهُمْ بَرُونَهُ، بَعِيدًا ۖ وَرَنَّهُ قَرِيبًا﴾ (المعارج: ۶-۷) (۱).

(۱) بۆ زنده بهر فره ی د فی بابه تی دا هه ر که سی بقیته دشیت ل په رتوکا (واقعنا المعاصر) و (رؤیه اسلامیة لأحوال العالم المعاصر) و (کیف نکتب التاریخ الاسلامی) بزقرت، و ئه و هه ر سی ژ نفیسینا سه یدا (موحه ممه د قوطب) ینه.

گرنگیا دویکهفتنا پیغه مبهری - سلاف لی بن - و خو دویر کرنا ژ بیدعی

دویکهفتنا پیغه مبهری - سلاف لی بن - د سوننه تا وی دا، ئەوا ب عه‌ره‌بی دبیزنی:
(اتباع)، ئیک ژ گرن‌گترین باب‌ه‌تانه یین کو دثیت مروقی موسلمان یی پی زانا بت،
چونکی ب دویکهفتنا پیغه مبهری - سلاف لی بن - بیر و باوهر و دین‌دارییا مروقی
موسلمان پیک دثیت و دورست دبت.. و پی نه‌ثیت بیژین: دویکهفتنا پیغه مبهری
- سلاف لی بن - ب هندیه مروق ل سهر وی ریکی بچت یا ئەو ل سهر چووی و به‌ری
خه‌لکی دایی، و پیگیریی ب وی شریعه‌تی بکه‌ت یی ئەو پی هاتی وه‌کی سه‌حابییین
وی - خودی ژ پازی بت - تیگه‌هشتین و ب کارئینای و بو مه‌غه‌گوه‌استی، و خو
ژ وان ری و ریبازان بده‌ته پاش یین ژ دهرقه‌ی چارچووه‌یی شریعه‌تی پیغه مبهری
- سلاف لی بن - هاتینه دانان..

ل سهری دثیت ژ بیر نه‌که‌ین کو دینی ئیسلامی ل سهر دو بناخه‌یین سهره‌کی یی
هاتییه ئاڤاکرن:

بناخه‌یی ئیکتی:

پهرستنا خودیه، وه‌کی قورئان د گه‌له‌ک ئایه‌تان دا به‌حس ژ دکه‌ت، ژ وان
ئایه‌تان: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (النحل:
۳۶) ب راستی د ناف ههر ملله‌ته‌کی دا مه‌ پیغه مبه‌ره‌ک هنارتیه کو پهرستنا خودی
بکه‌ن و خو ژ طاغووتی بده‌نه پاش، مه‌عنا: گازییا ئیکتی یا هه‌می پیغه مبه‌ران بو
ملله‌تین وان ئەو بوویه وان به‌ری ملله‌تین خو یی دایه پهرستنا خودی ب تنی و
خودویر کرنا ژ پهرستنا ههر تشته‌کی ژ بلی خودی پهرستن بو دثیته‌کرن.

بناخهیی دووی:

پهرستنا مه بۆ خودی دقیت ب وی پهنگی بت وهکی خودی -د کیتابا خو دا-، و پیغه مبهری وی -د سوننه تا خو دا- بۆ مه دهسینشانگری، نه وهکی مه دقیت یان دلی مه دخوازت.. و نایهت وحه دیس ل سهر قی بناخهیی دووی ژی دمشه نه، ژ وان نایه تان:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (آل عمران: ۳۱)

ئهی پیغه مبهری تو بیژه خه لکی: ئه گهر هه وه خودی دقیت دویکه فتنا من بکه من خودی دی حه ز ژ هه وه که ت ودی گونه هین هه وه بۆ هه وه ژی به ت.

و د نایه ته کا دی دا خودی ئه مر دکه ت: ﴿فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (النساء: ۶۵)

سویند ب خودایی ته ئهی موحه ممه د ئه و ب دورستی باوهرییی نائینن حه تا ئه و د وی تشتی دا یی ئه و ل سهر ب هه قهرکی چووین ته نه که نه حه که م، و پاشی ب وی حوکمی ته کری رازی بن و دلته نگیه ک بۆ وان ژی چی نه بت، و ب دورستی خو ب دهست شه به رده ن، ئه ف نایه ته باش ئاشکه را دکه ت کو هه چییی ب شریعه تی پیغه مبهری -سلاف لی بن- رازی نه بت، و کاری پی نه که ت ئه و نابته خودان باوهره کی دورست.

پیغه مبهری ژی -سلاف لی بن- د گه له ک گوته یین خو یی پیرۆز دا ئاشکه را دکه ت کو باوهرییا خودانی یا دورست نابت حه تا ب دورستی دویکه فتنا کیتابا خودی و سوننه تا پیغه مبهری وی نه که ت، وهکی وی گوته یی یا (ئهبو داوود و ترمذی و ئبن ماجه) ژ (العرباض بن ساریه) ی شه دگوته یین، دبیتژ: رۆژه کی پیغه مبهری -سلاف لی بن- نقتیژا سپیدی ل به راهییا مه کر، پاشی وهزه کی دژوار ل مه کر، رۆندک ژ بهر ژ چاقان هاتن، و دل ژ ترسان دا هژیان، ئینا ئیکی گوته: ئهی پیغه مبهری خودی هه وهکی ئه ف وهزه یی خاترخواستنییه، قیجا هنده ک شیره تان ل مه بکه، گوته: ئینا پیغه مبهری

-سلاف لی بن- گوټ: ﴿أوصيكم بتقوى الله والسمع والطاعة وإن كان عبداً حبشياً، فإنه من يعش منكم بعدى فسيرى اختلافاً كثيراً﴾، فعليكم بستی وسنة الخلفاء الراشدين المهديين، عضوا عليها بالنواجذ، وإياكم ومحدثات الأمور فإن كل محدثة بدعة ﴿وفي رواية: ﴿وإياكم ومحدثات الأمور فإن كل بدعة ضلالة﴾ ئەز شیرەتیی ب تەقوا خودیی ل ههوه دکهم، و کو هوین گوهدارییا مهزنی خوٚ بکهن ئەگەر خوٚ به نییه کئی حه بهشی بت، و هه چییی ژ ههوه پشستی من بمینت دئی ژینکجودابوونه کا مشه بینت، قیجا ههوه ئیمانهت پتیک و پتیازا من و یا خه لیفین من یین سه رپرست، هوین ب پدیین خوٚ وئ بگرن، و هشیاری وان پتکین وی بن یین ده رده کفن، چونکی هه ر بیدعه یه کا نوی ده ربکه فت سه رداچوونه.

و د حه دیسه کا دی دا ئەوا (بوخاری وموسلم) ژ عائیشیایی قه دگوهین، پیغه مبه ر -سلاف لی بن- بیدعی ب مه دده ته ناسین و دبیرت: ﴿من أحدث فی أمرنا هذا ما لیس منه فهورد﴾ هه چییی تشته کئی نوی د دینی مه دا ده ربیخت ئەو دئی ل وی ئینه زفراندن، مه عنا بیدعه -ئەوا شریعت قه بویل نه کهت- ئەو تشته یی ب ناقتی دینی بیته کرن، و ژ دینی بیته هژمارتن، و ئەو ب خوٚ نه ژ دینی بت، ئەفهیه یا کو دقیت مروقی موسلمان خوٚ ژئ بده ته پاش و یی لی هشیار بت.

و د حه دیسه کا دی دا (موسلم) ژ (عه بدلاهی کوری مه سعودی) قه دگوهیت، دبیرت پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿ما من نبی بعثه الله عز وجل فی أمة قبلی إلا کان له حواریون وأصحاب يأخذون بسنته ویقتدون بأمره - وفي رواية: یُتدون بأمره ویستنون بسنته - ثم إنهما تخلفُ من بعدهم خُلوفٌ یقولون ما لا یفعلون، ویفعلون ما لا یؤمرون، فمن جاهدهم بیده فهو مؤمن، ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن، ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن، ولیس وراء ذلك من الإیمان حبةُ خردل﴾ هه ر پیغه مبه ره کئی خودیی ئەو به ری من هنارت بت هنده ک هه قال و هوگر هه بوینه ل دویف پتیازا وی بچن و کاری ب فه رمانا وی بکهن -یان داخواز ژ وان دئیه کرن کو ئەو ل دویف پتیازا وی بچن و د فه رمانا وی دا بن- پاشی هنده ک

ب دویف وان دا دئین وی دبیژن یا نهکهن، و وی دکهن یا فهرمان پی ل وان نههاتییه کرن، څیجا یی ب دهستی خو جیهادا وان بکهن ئەو خودان باوهره، و یی ب ئەزمانی خو جیهادا وان بکته ئەو خودان باوهره، و یی ب دلی خو جیهادا وان بکته ئەو خودان باوهره، و پستی وی دندکهکا باوهریی نابت.

مه‌عنا: پستی هەر پیغه‌مبه‌ره‌کی هندهک کەس د ناڤ ئوممه‌تا وی دا دهرده‌کهن ژ نک خو تشتین نوی ل دینی وی زنده دکهن، و به‌ری خه‌لکی دده‌نی، و ب ناڤی دینی نیشا وان دده‌ن، ب فه‌رمانا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- جیهادا د گهل فان ره‌نگه کهسان پشکه‌که ژ باوهری، چ جیهادا ب دهستی بت چ یا ب ئەزمانی و دلی بت.

ئه‌غه‌هندهک ژ وان ئایه‌ت و هه‌دیسان بوون یین ئاشکه‌را رادگه‌هینن کو دویکه‌فتنا کیتابی و سونه‌تی، و خودیرکرنا ژ ریبازین بیده‌چییان، شه‌رتکه ژ شه‌رتین پیکه‌اتنا باوهرییا مرو‌قی.. پستی څی چه‌ندی دا به‌ری خو بده‌ینه بو‌چونا سه‌حابییین پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- د څی مه‌سه‌لی دا کان یی ب چ ره‌نگه:

(ئه‌بو داوود) ژ (موعاذی کو‌ری جه‌به‌لی) فه‌دگوه‌یژت، دبیژت: ((زه‌مانه‌ک دی ئیت فتنه‌ تیدا زور دهن و مال مشه‌ دبت، و قورئان تیدا به‌لاف دبت و هه‌می که‌س وی دخوین، خودان باوهر و منافق، ژن و می‌ر، بچوبک و مه‌زن، یی عه‌بد و یی ئازا، څیجا ئیک ژ وان دی بیژت: بو‌چی ده‌می ئەز قورئانی دخوینم که‌س ب دویف من ناکه‌فت؟ دڅیت ئەز ب ریکه‌کا دی بچه‌ وان.. موعاذ دبیژت: څیجا هشیاری وی و وی ریککی بن یا ئەو دهرده‌یخت، چونکی هەر بیده‌یه‌کا نوی دهرده‌کفت سه‌ردا‌چونه، و هشیاری مرو‌قین زانا بن ده‌می سه‌ردا‌چن...)).

و (داره‌می) د ربوایه‌ته‌کی دا فه‌دگوه‌یژت، دبیژت: رۆژه‌کی (ئه‌بو مووسایئ ئەشه‌ری) گوته (عه‌بدللاهی کو‌ری مه‌سه‌عو‌دی): نوکه‌ من تشته‌ک ل مزگه‌فتی دیت هەر چه‌نده یی باش ژ یی بوو به‌لی من پی نه‌خۆش بوو! عه‌بدللاهی گو‌تی: خیره‌ ته

چ دیتییه؟ گوت: من دیت ل مزگهفتی هندهک مروث کوم کومه ل هیثیا نقتی دروینشتی بوون، هر کومهکی ئیک د ناڅ دا بوو هندهک بهرک د دهستی دا بوون، وی دگوته کوم: سده جاران بیژن: (الله اکبر)، وان سده جاران نهو دگوت.

سده جاران بیژن (لا إله إلا الله)، وان سده جاران نهو دگوت.

سده جاران بیژن (سبحان الله)، وان نهو دگوت..

عبدللاهی گوتی: و ته چ گوته وان؟ نهبوو موسای گوت: من خو گرت کانن تو دی چ بیژی. عبدللاهی گوتی: بوچی ته نه دگوتی بلا نهو گونههین خو بهر میرن، و نهز کهفیل خیرین وان بهرزه نهبن؟!

پاشی نهو هر دو پیکه چوونه مزگهفتی هتا ل هنداقی کومهکی ژ وان کومان راوهستاین، عبدللاهی گوته وان: نهغه چیه هوین دکهن؟ وان گوت: بابی عبدللهحمانی! نهغه هندهک بهرکن نه یی زکری خودی پی دکهین، ئینا سهحابیی پیغه مبهری عبدللاهی کورئ مهسعودی -ب عیجری فه- گوته وان: وهی بو ئومهتا موحه مبهدی چ زوی خو بره هیلاکی! نهغه هیشتا سهحابیی پیغه مبهری یین د ناڅ ههوه دا، و هیشتا جلکین وی نهزینه و ئامانین وی نهشکهستینه، نهز ب وی کهمه یی نهفسا من د دهستان دا یان نهو ریکا هوین ل سهر ژ وی باشتهر یا موحه مبهد ل سهر چووی، یان ژی هوین دهرگههکی بو سهر داجوونن دی څه کهن..

مهعنا ب دینا سهحابیان هر کهسهکی ریکهکا نوی د دینی دا ده ریخت دی ئیک ژ دووان بت: یان نهو دی هرز کهت نهف ریکا وی یا نوی ژ وی چیتره یا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل سهر چووی، و نهغه کوفره، یان ژی دی هرز کهت نهف ریکه ژی یا باشه، و نهغه سهر داجوونه!

(ئېبو داوود) ژ (خوډه يفه يی کورې يه مانی) څه دگو هیزت، دبیژت: ((هر عبادته کی صهحابیین پیغه مبهری -سلاف لی بن- نه کربت هو بن ژي نه کهن، چونکی یین به راهیې چو بو یین دویماهیې نه هیلايه)).

و (ئېبو نه عیم) څه دگو هیزت، دبیژت: مروځه کی گوته (عبداللاهی کورې عه بیاسی) شیرته کی ل من بکه، وی گوټ: ((باشه، ته قوا خودی بکه، و ل سهر ړیکا راست هره، و دویکه فتنا پیغه مبهری -سلاف لی بن- بکه، و خو ژ بیدعان بده پاش)).

و هندي کرنا بیدعیته ب دیتنا زانایین سهر راست تشته کی خرابه ئیک ژ زانایین پیشیې کو (موحه مبه دی کورې موسلمی) یه دبیژت: ((هه چیی قه دری بیدعه چیه کی بگرت ئو وی پشکداری د هه پاندنا ئیسلامی دا کر)).

دبت ل قبری که سهک پسپاری بکه ت و دبیژت: ئه ری بوجی؟

دی بیژین: چونکی هر بیدعه یه کا دهر که فت ل جهی سونه ته کی دمرینت، و مروځ ده می بهایی دده ته بیدعه چیه کی ئو مروځی هاریکاریا وی کر ل سهر مراندنا سونه ته کی، و مراندنا سونه تی هه پاندنا ئیسلامییه، و هر ژ بهر قی چهندي ئیسلام قه دره کی مه زن دده ته وی که سی یی سونه ته کی د ناڅ خه لکی دا ساخکه ته قه ده می خه لک ژ بیر دکه ت وده یتل، (ئبن ماجه) ژ (عهری کورې عه وفی) څه دگو هیزت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټ: ((هه چیی سونه ته کی ژ سونه تی من -پشتی من- ساخکه ته قه، خیرا وی دی هندي خیرا هر ئیکی بت یی وی سونه تی بکه ت یی کو تشته ک ژ خیرین وان کیم بیت، و هر که سه کی بیدعه کا خودی و پیغه مبه ری وی نه گوټ بت دهریخت گونه ها وی دی هندي گونه ها هر ئیکی بت یی وی بیدعی بکه ت یی تشته ک ژ گونه هین وان کیم بیت)).

و (ئەبو زەر) دېيىرت: پيغەمبەرى -سلاف لى بن- فەرمان ل مە دکر کو ئەم سى تشتان ژ دەست خو نه کهين: کو بهرئ خەلکى بدهينه باشيى، و وان ژ خرابيى بدهينه پاش، و سوننه تى نيشا خەلکى بدهين.

و ژ (عەبدللاھى کورئ عەبباسى) دئيتە فەگواستن، د تەفسيرا قى ئايەتى دا: ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ (آل عمران: ۱۰۶)، دېيىرت: ((خودانين سوننه تى روى سى دبن، و خودانين بيدعى روى رەش دبن)).

و ل دويماهيى مە دقيت ھندەک ژ وان رىکان ئاشکەرا بکەين يىن کو بهرئ مروقى ددەنە کرنا بيدعى:

يا ئيکى: نەزانيا سوننه تى ئيکا ھند ژ خودانى خو چى دکەت کو ب ساناهى بکەفتە داڤين بيدعەچيان، چونکى مروقى نەزان -و ب تايەتى ئەگەر عاطفا وى يا دينى يا زېدە بت- ھەر ئاخفتنەکا (عاطفى) يا بۆ ييتە گۆتن دئ باوەر کەت و يا ژ وى فە دورستە، نە وەکى مروقى زانا ئەوئ گۆتنى ب تەرازييا شريعتى دکيشت دا بزانت کانئ چ راستى بۆ ھەيە.. و ھەر ژ قى چەندىيە دەستەکين بيدعەچى و سەرداچووى خو ژ مروقين زانا ب سوننه تى ددەنە پاش و بئ فام ونەزانا ل دۆر خو کۆم دکەن، چونکى ئەو پارەکى ب ساناهينە!

ريکا دووى: (غلو) و زېدە شداندن و توندکارييا د دينى دا، يەنى مروث تىشتى ب ساناهى ژ دينى ل بەر خەلکى ب زەحمەت بىخت و تىشتى زېدەى شيانين وان ژ وان بخوازت، ئەفە ژى ئيک ژ ريکين بيدعەچيانە، بەلکى ئيکەمين دەستەکا بيدعەچى يا کو د ئىسلامى دا دەرکەفتى -کو دەستەکا خەوارجان بوو- ب قى ريکى د سەردا چووبوون، ئەوا خەلکى نە د گەل وان ھەمى کافرکرن و کوشتنا وان حەلال کر، لەو ئيمام عەلى -خودئ ژئ رازى بت- جيھادا وان کر.. و ئەف ھزرا ھە (کافرکنا خەلکى نە د گەل مە و حەلالکنا کوشتنا وان) -مخابن- ئيک ژ وان ھزرا نە يىن کو جەئ خو

د سهری هژماره‌کا نه یا کیم ژ کوم و دهسته‌کین بیدعه‌چی دا ئه‌وین ب کراسه‌کی ئیسلامی خو نیشا خه‌لکی ددهن کریه، و ب قی ریکی گه‌له‌ک ژ وان د سهردا چوینه، له‌و ههر ژ بهری وهره زانایین ئیسلامی یین سهرپاست دگوتن: ((اقتصاد فی سنة خیر من اجتهاد فی بدعة)) ئابورییا د کرنا سوننه‌ته‌کی دا چیتره ژ خو وه‌ستاندنا د کرنا بیدعه‌کی دا.

رینکا سییی: خو هیلانا ب هیثیا باوهریا ب دلی فه، یه‌عنی مرؤف دلی خو خوش بکه‌ت و بیژت: ههما شهرت دلی صافییه.. ئه‌فه ژی ئیک ژ وان رینکانه یین بهری خودانی خو ددهنه بیدعی، و تشته‌کی ئاشکه‌رایه کو دهسته‌کا (مه‌رجئیان) یا بیدعه‌چی ب قی ریکی د سهردا چوون، گوتن: شهرت دله، قیجا دویماییی وه لی هات بهری وان نه‌ما ل کاری باش، و ئه‌و وه‌سا تی گه‌شتن کو ئه‌گر ئیه‌تا مرؤفی یا باش بت بلا کاری وی یی خراب ژی بت دی یی خودان خیر بت.

رینکا چاری: کو مرؤف د بیروباوهر و سهروبه‌ری خو دا چا ل بی دین و کافران بکه‌ت، و دویکه‌فتنا ریکین وان بکه‌ت، ئه‌فه ژی ریکه‌که به‌ری مرؤفی دده‌ته بیدعی، د ئایه‌ته‌کا پیروژ دا خودایی مه‌زن دیژت: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْنَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (الأنعام: ۱۵۳) ئه‌ف ئیسلامه رینکا من یا راسته هوین دویکه‌فتنا وی بکه‌ن، و دویکه‌فتنا چو ریکین دی نه‌که‌ن، ئه‌و دی به‌ری هه‌وه ژ رینکا ئیسلامی دده‌نه پاش.

چاوا ب پرهنگه کی نائفجی دی سهرده رییی د گهل واقعی کهین؟

ل دهستیپکی و بهری ئەم دەست ب بابەتی خو بکهین سی روھنکرین فەر ل دۆر
ناف و نیشانین بابەتی مە ھەنە دا دقیت ب کورتی ئیشارەتی بدەینی، یان سی
پسیارین فەر دقیت بەرسفی ل سەر بدەین، دا پتر مەسلە ل بەر مە یا ئاشکەرا بت،
ئەو ژێ ئەفەنە:

(ئەم کی؟ و کیژ واقعی مە؟ و چاوا نائفجی، یان چ نائفجی؟)

پشتی ھنگی -ئەگەر خودی ھەز بکەت- دی بەری خو دەینی کانی بۆچی و چاوا
ئەم دی شین ب پرهنگه کی نائفجی سهرده رییی د گهل واقعی خو کهین.
سای روھنکرین فەر:

دەمی ئەز دبێژم: (ئەم) ل فیری، مەخسەدا من پی ئەو کەسن یین خو ب (داعیە)
و گازبکەر بۆ ئیسلامی دزان، و خەما خو دکەنە ئەو بەری خەلکی بدەنە پیکا خودی یا
راست، دوبر ژ بەرژەو ندییین بەرتەنگ و تاییەت، و پی نەفیت بیژین: زانایی دینی،
یان خوتبەخوین و ئەوی د نقیژی دا ب بەرا خەلکی دکەفت، ل پیشیا فان کەسان
دئیت.

و ئەو واقعی ئەز بەحس ژێ دکەم -ل فیری- واقعی مە یی (دەعووی)یە، یەعنی:
ئەو واقعی مە و خەلکی ل خالەکی دگەھینتە ئیک: کو مە دقیت بەری وان ژ وی
تشتی یی ئەم دبیین د گهل دینی مە و شریعتی مە پیک ناکەفت و ل نک وان ھە
وەرگێرین، پشتی ئەم باوهریی و قەناعەتی بۆ وان ب گرنگی و مفایی قی وەرگێران
چی دکەین، و پشتی ھنگی ئەم وان ب شیوہی ساخلەم و دوبر ژ توندی و گەف و گور

و فهد و فیل و خاپاندنی وان بو وی ریکی داخواز بکهین یا سهرفهرازییا وان یا دنیایی و ناخرهتی تیدا هه، کو ریکا ئیسلامییه.

و ئهو چ رهنگهکی ناخنجه یی ئهم دخوازین؟

ب راستی رهنگهکی شیل و بیلییی ئهقرۆ د تیگههشتنا مهعنا (ناخنجیی) دا د ناڤ مه دا ههیه، هندهک وه هزر دکهن ناخنجی ئهوه ئهم دینی ل دویڤ دلێ خه لکی بیهین، و چی تشتی وان قیا ئهم (فهتوایی) بو پی بدهین و دورست بکهین، دا ئهم ب توندیی نهئینه تاوانبارکرن، و دا خه لک ههز مه بکهن و مه دحین مه بکهن، و نه بیژنه مه: هوبن دپاشکه فینه!

و بهرانبهر قی سستییی هندهک دینداران ئهم دبیین، ب تاییه تی جحیلین سهرگهرم یی هه ماسا دینی ل نک هه، بیی علمی شهرعی بزنان، هزر دکهن ئهوه کهسی ب رهنگهکی ناخنجی سهردهه رییی د گهل خه لکی دکهت، و وهکی وان یی هه ماسی نهت، مرۆقه کی سسته، و هه ما دینی د دلێ دا نینه، و به لکی هندهک جاران ئهوه وان ب دویقه لانکی و (تهنازولێ) ژێ گونه هبار دکهن.

و هنده کین دی هه نه، به لکی نه ژ ڤان بن و نه ژ ڤان، به لێ -د گهل ئیخلاصا وان د کارێ دهعهوی دا- تیگههشتنا وان بو (مهفهوومی شهرعی) یی (مه نه هجی وه سه طیبیه تی) یی تمام و شامل نینه، لهوا ده می ئهوه ب کارێ خو یی دهعهوی را دبن ئهوه دکه قنه هندهک خه له تییین وه سا دینه ئه گهرا پهیدا کرنا (ره دعه له کا) خراب ژ لایی خه لکی قه، یا بهری ههر ئیکی سه گێژیی بو وان ب خو چی دکهت.

ژ بهر قی چه ندی ئهز دبیزم: قی مه سه لێ ههوجهیی ب رو هنکرنی ههیه.

رامانا (ناخنجیی) د کیتاب وسونه تی دا:

ناخنجی ئهوا ب عهره بی دبیزنی: (الوسطیة) وهکی ژ لایی زمانی قه ئاشکهرا دبته ئهوه: مرۆف د نیڤا دو لایین بهرانبهر یان هه قذر دا راوه ست.

و ههر کهسهکی د ئیسلامی دا شارهزا بت، کیتاب و سوننهت خواندبن، و ب ئه حکامین شهرعی یی ناگه هدار بت، باش دزانت کو ئیک ژ سالوخته تین ئیسلامی یین سهره کی و بهرچاڤ (ناقنجیاتیه)، و ده می ئهم دبیرین: ئیک ژ سالوخته تین ئیسلامی ئه وه ئه و دینه کی ناقنجیه، مه عنا وئ ئه وه د وان مه سه له یان دا یین دو لایین بهرانبهر هه یین، لایه کی (ئیفراط) تیدا هه ی و لایه کی (ته فربط)، ئیک شیدیای و ئیک سست، ئیک توند و ئیک خاف.. ئیسلام هه ولویسته کی ناقنجی وهردگرت، نه ب تمامی ب ئی لای دا دچت، و نه ب تمامی ب لای دی دا، و ئه ب ئی چهندی هه شه نگی (ته وازنی) دپاربت. و ئه صل و بناخه د ئی مه سه لی دا ئه و ئایه ته یا خودای مه زن تیدا دبیرت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ (البقرة: ۱۴۳) یه عنی: ب ئی رهنگی مه هوبن کره ئوممه ته کا ناقنجی.. یا ناقنجی د ههر مه سه له کی دا یا توندی ژ لایه کی ئه کهفتی و سستی ژ لایه کی دی ئه.

و ژ بهر کو په یقا (وسط) ئه و دا ئایه تا بوری دا هاتی، د زمانی عهره بان دا دو مه عنا یین سهره کی بۆ هه نه، ئیک: دادی و باشی. دو: کهفتا د ناچه را دو تشتین بهرانبهر و هه قذر دا، ئهم دبیرین: ئه و تشتی دو سالوخته تیدا هه بن: چیتری (خهیرییهت) و ناچه ندی (بهینییهت) ئه وه یی دورسته تو بیژی ئه و: تشته کی ناقنجیه.

قیجا ده می ئهم دبیرین: دقیت سهره ده ربیا مه بۆ واقعی سهره ده ربیه کا ناقنجی بت، مه عنا وئ ئه وه: دقیت سهره ده ری و چاره کرنا مه بۆ واقعی دو سالوخته تین سهره کی تیدا هه بن:

ئیک: دورستی و چیتری، و ئه و تشت یی دورسته یی ریککهفتی بت د گهل (دهقین شهرعی) یین کیتاب و سوننهتی، و ژئ دهرنه کهفت.

دو: ناچه ندی، یه عنی: نه ب لای توند ئه بچت و نه ب لای سست، نه هند یی رهق و هه شک بت کو بیته شکاندن، و نه هندی نهرم بت کو بیته گفاشتن.

ژ بهر قئی چهندي ئيسلام قودسييهت و پيروزيي نادهته چو مروقان، نه ساخان نه مريان، نه مه لا نه عاميان، و ههر ئيکي ههبت ژ ئه بووبه کري بگره، کوزه لامی

ئیکیه -پشتی پیغمبه‌ری سلاټ لی بن- د دینی مه دا، و هتا تو دگه‌یه یی ژ ه‌مییان کیتر، ده‌می گوتنه‌کی دبیژت، دقیت گوتنا وی ب ته‌رازییا کیتاب و سوننه‌تی بیته کیشان، نه‌گهر یا دورست بوو دی وهرگرین، نه‌گهر نه دی ل دیواری دهین، و مه‌نا ټی نه‌و نینه مه چو قدر و بها نه‌دانی!

نه‌گهر نه‌فه مه نه‌فه زانی.. بلا نه‌م مه‌لا و داعیه ژی بین، نه‌م (ئیلزاما) خه‌لکی ب بیر و بوچوونین خو یین نجه‌ادی ناکه‌ین، و هزر و جه‌زین خو ناکه‌ینه ته‌رازی خه‌لکی پی بکیشین، یی وه‌کی مه هزر نه‌کعت (فاسقه و موته‌دعه و مونحه‌رفه و زه‌ندیه.. و هتد، ژ لیسته‌یا گونه‌هکارییی، و یی وه‌کی مه هزر بکعت (جامیره و موسلمانه‌کی دورسته و برایی مه‌یه و به‌حه‌شتیه..)، مه‌نا سه‌ره‌ده‌رییا مه د گهل واقعی د گوشه‌یا شه‌خصی را درباس نابت.

دیسا ژ لایی تاکه‌کسی و شه‌خصی فه ئیسلام ئعترافی دکعت کو نه‌ف مروټی لاواز هاتییه چی‌کرن و زانینه‌کا کیم بو هاتییه‌دان، یی به‌رپرسه ژ کاری خو ب تنی، و که‌س گونه‌ها که‌سی هل ناگرت، بلا چهند یی نیزیکی وی ژی بت، ماده‌م نه‌و نه طه‌ره‌فه‌که د کرنا وی کاری دا: ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلَزَمْنَاهُ طَلَرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْشُورًا ۚ﴾ ﴿١٣﴾ أَقْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾ مَن آهَتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا نَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿١٥﴾ (الإسراء: ١٣-١٥)، ل سه‌ر ټی بناخه‌یی ئیسلام جزایی هه‌ر ئیکی یی دنیایی بت یان یی ئاخره‌تی بت ل دویف کاری وی دده‌تی، و باری که‌سی نادانته سه‌ر پشتا که‌سی دی، و نه‌گهر نه‌م ټی چنده‌ی بزاین و ژ بیرا خو نه‌به‌ین نه‌م د نه‌حکامین خو دا ل سه‌ر خه‌لکی دقیت گه‌له‌ک ل خو ده‌شیار بین، و ژ به‌ر گوتنه‌کا ل کولانی دبیته گوتن یا نه‌م نه‌زانین خودانی وی کییه، و راسته یان دره‌وه، رانه‌بین که‌سه‌کی یان لایه‌کی تاوانبار بکه‌ین و له‌عنه‌تان لی بیارینین، و حوکی ب جه‌هنه‌می ل سه‌ر بده‌ین، و نه‌گهر که‌سه‌کی گوته مه: هی‌دی هی‌دی مه‌سه‌له یا وه‌سا نینه وه‌کی تو هزر دکه‌ی، نه‌م بیژینی: تو ژی وه‌کی وی دوژمنی خودی و پیغمبه‌ری یی!!

و ئیمامی ئەعمەش سەرھاتییه‌کا تیر مه‌عنا هه‌یه من دڅیټ ل څیړی بیرا هه‌وه لی بینمه څه، دبیتزن: جاره‌کی خه‌لیفی ئەمه‌وی هیشامی کوړی عه‌بدلمه‌لکی کاغه‌زه‌ک بو ئیمامی ئەعمەش هنارت، تیدا گوټی: باشییین عثمانی و خرابییین عه‌لی بو من بنقیسه.. ئەعمه‌شی دو ریز ب تنی بو نڅیسیین، گوټی: ئەی ئەمیره‌لموئمنین! ئەگه‌ر باشییین مروژان هه‌مییان یین عثمانی بن چو فایدی ته‌ ناکه‌ت، و ئەگه‌ر خرابییین مروژان هه‌مییان یین عه‌لی بن چو زیانا ته‌ ناکه‌ت، به‌ری خو‌ بده‌ باشی و خرابییین خو و ته‌ شوله ژ که‌سی نینه.. وه‌سه‌لام!

گه‌له‌ک ژ مه‌ ب ه‌یجه‌تا (ئه‌مری ب باشییی و نه‌هییا ژ خرابییی) خو‌تبیین وان، سوچه‌ت و وه‌عزین وان، رابوون و روینشتنن وان، خرابییین فلانینه، و کیماسییین پینانینه، هه‌ر وه‌کی ئەو ب خو‌یی صافییه‌ یا مایه‌ ل ویری خه‌لکی صافی که‌ت! جارێ ل خو‌ بزڅره، کیماسییین خو‌ چاره‌سه‌ر بکه‌.. روژا قیامه‌تی به‌ری بیژنه‌ ته‌: بوچی فلانی خرابی دکر و تو نه‌دئاخفتی، دی بیژنه‌ ته‌: بوچی ته‌ خرابی دکر، کانێ به‌رسقا پسپارا ئیکی ناماده‌ که‌، پاشی هه‌ره‌ پسپارا دوی.

ژ لایڼ جفاکی څه:

ئیسلاام دبیتز: مروژ ب تبعه‌تی خو‌ چیکرییه‌ جفاکییه‌، ب ره‌نگه‌کی که‌هی د گه‌ل ئیک و دو دژین، و چی نابت مروژ خو‌ ژ خه‌لکی څه‌ده‌ر که‌ت، و بکه‌فته‌ خه‌لوئ، و بچته‌ سه‌ری لاته‌کی و ژ بلندی به‌ری خو‌ بده‌ته‌ خه‌لکی و حوکی ب ئنحرافی و تیچمونی و هیلاکی ل سه‌ر خه‌لکی هه‌مییی بده‌ت، پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- د گوته‌کا خو‌ دا یا موسلم ژ ئەبوو هوره‌یره‌ی څه‌دگوه‌یتز، دبیتز: ﴿إِذَا قَالَ الرَّجُلُ هَلْكَ النَّاسُ، فَهُوَ أَهْلُكُهُمْ﴾ یان: ﴿فَهُوَ أَهْلُكُهُمْ﴾.

پشتی هنگی من گرتی خه‌لک هه‌می یین چووینه‌ هیلاکی -وه‌کی تو هزر دکه‌ی-، ئەری ئەڅه‌ دی ته‌ عه‌فی که‌ت ژ هندی کو تو ب (مه‌سئولییه‌تا) خو‌ رابی؟ و (مه‌سئولییه‌تا) ته‌ نه‌ ئەوه‌ تو بچییه‌ سه‌ر مینه‌ری هه‌واران راهیلی و مرنا ئوممه‌تی

پاځه‌هینې، و نه‌گهر ئیکې پیچه‌کې هیڅیبه‌ک ل نک مابت وئ هیڅیږی ژې نه‌هیلې،
 ده‌مې تو فې چهندي دکه‌ی نه‌و تو یې هنده‌ک هیج‌ه‌تین بیخیر بو ره‌فینا خو
 ژ چارسه‌رکنا واقعی دگری، تو یې دبیري: خه‌لک هه‌می پوچ بوو به‌س نه‌زې مايم
 دورست و ما نه‌ز ب تنې دي شيم چ که‌م!!

ژ لايې ته‌شريعی څه:

وه‌کې نه‌م دزانیډ د شریعتی مه‌ دا (ته‌شریعات) هه‌می د ئیک دهره‌جی دا نین،
 و نه‌حکامین وان دژیک جودانه، (روکن) مه‌ یې هه‌ی (واجب) مه‌ یې هه‌ی
 (موسته‌هب) مه‌ یې هه‌ی.. و ژ لايې دي ژې څه: (حرام) مه‌ یې هه‌ی (مه‌کروه)
 مه‌ یې هه‌ی.. و دهنده‌ک حاله‌تان دا -وه‌کې زانایین ئو‌صولی- بنه‌جهری، هنده‌ک
 نه‌حکام دئینه‌ گوه‌ارتن، ژ حهرامی بو حه‌لالی، ژ (موسته‌حه‌بی) بو (واجبی).. نه‌څه
 هندي دگه‌هینت کو دقیت نه‌م د سهره‌دهرییا خو دا د گهل واقعی دقیت ده‌شک نه‌بین، و
 خه‌لکی هه‌میږی وه‌کې ئیک مه‌جبور نه‌که‌ین کو ئیک گوتن بن، ئیک ره‌نگی هزرکرنی
 بن، ئیک فلان تشت بن.. و هه‌می تشت ئیک ئیک! حه‌تا هه‌می ئیک ره‌نگی خیري
 ژې بکه‌ن، برای من، به‌هشتی هه‌شت ده‌رگه‌ه هه‌نه، و ههر ده‌رگه‌هه‌ک بو ره‌نگه‌کې
 مرؤفانه‌ قیجا چاوا ته‌ دقیت وان هه‌مییان بکه‌یه ئیک ره‌نگ، نه‌و ره‌نگی تو ژي
 رازی؟!

و حه‌تا د مه‌جالی فقه‌ و ته‌شریعا ئیسلامی ژې دا -وه‌کې نه‌م دزانیډ- شریعتی
 مه‌ ژ ده‌ولت سهری مه‌دره‌سین فقهی، نه‌وین نه‌م دبیرینی: مه‌زه‌ب، گه‌له‌ک یې
 ده‌وله‌مه‌نده ب ره‌ی و بیر و بوچوونین ژیک جودا، تشتی مه‌سه‌لی ل به‌ر خه‌لکی فره‌ه
 دکه‌ت، و باری وان سثک دکه‌ت، قیجا بوچی نه‌م رابین دینی ل به‌ر وان بکه‌ینه
 قه‌لپچکا که‌زانی، و بیترین: هه‌چیږی وئ ره‌ئیا ئجه‌ادی نه‌بیژت یا من (ته‌رجیح)
 کری نه‌و مرؤفه‌کې بیده‌چی و مونحه‌رفه، و دوژمنی ئیسلامیه؟

چاوا سهردهدرييا مه د گهل واقعي دای يا ناقصی بت؟

واقع ل همر جهک و همر دهمهکی هبت د ناقصهرا دو لایان دا دئیته کیشان: لایهکی توند و دژوار، و لایهکی سست و خاف، و د کاودانهکی هوسا دا حتا هم بشيین ب ږنگهکی ناقصی سهردهدريي د گهل واقعي بکهین، دقیت سهردهدرييا خو د گهل واقعي ل سهر وان بناخهیان ئافا کهین یین ئیسلامی بنهجم- کرین و گهلهک کهس ژ بیرا خو دهن، نهو ژي نهغهنه:

ټیک: شریعتی ئیسلامی ل سهر ساناهی و ږاکرنا تنگاڅیپی هاتییه ئافاکرن:

چونکی مروث -وهکی مه بهری نوکه ژي گوتی- یی لاوازه، و ئارمانج ژ دینداریی نهو نینه خودی مروثی بوهستینت، بهلکی ئارمانج نهو نهو پاقر بیت، و دینی ژ ههمییی باستر -وهکی د حه دیسهکی دا هاتی یا نهحمده قه دگوهرت- نهو یی ب ساناهیتتر بت: ﴿إِنَّ خَيْرَ دِينِكُمْ أَيْسَرُهُ﴾.

دو: هه بونا ږښهیهکا (ته لازومی) د ناقصهرا واقعي و دینداریيا مروثی دا:

و نهف مهسهله ژي یا گرنگه و گهلهک ژ مه بیرا خو لی نایننه قه، و ل څیری دهست نادهت هم ب درېژی ل سهر باخځین، ب تنی ب کورتی دی ئیشاره تی دهینی، نهو ژي نهغهیه: په یوه ندیهکا ږښهیی (نسبی) د ناقصهرا واقعي و دینداریيا خه لکی واقعي دا هیه، نهف نسبه یا (ته لازومییه) دقیت هم ژ بیرا خو نه بهین، دا کو هم باره کی وهسا ل پشتا خه لکی نه کهین نهو نه شین هلگرن، و حه دیسهکا پیغه مبهری -سلاف لی بن- هیه ئیشاره تی دده ته څی مهسهلی ده می دیترته صهحابیان، وهکی ترمذی روایهت دکهت: ﴿إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ مَنْ تَرَكَ مِنْكُمْ عَشْرَ مَا أَمَرَ بِهِ هَلْكَ، ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ بِعَشْرٍ مَا أَمَرَ بِهِ نَجَا﴾ یه عنی: هوین یی ل زهمانه کی هه چییی دهییکا وی تشتی بهیلت یی فرمان پی لی هاتییه کرن دی تی چت، پاشی زهمانه کی دی ئیت هه چییی ژ هوه کاری ب دهییکا وی تشتی بکهت یی فرمان پی لی هاتییه کرن دی ږزگار بت.. مهعنا: واقعهک هیه ژ ته دئیته خواستن ږښهیا (۹۰%) ژ فرمانان تو ب جم- بینی

حه تا رزگار بی، و واقعه کی دی ههیه تیرا ته ههیه تو پرتیه (١٠%) ب تنی ب جه-
بینی دا رزگار بی.

و مهعنا قی نهو نینه نهم شریعه تی لادهین ژ بهر پیبهستا واقعی، نهخیر! مرؤف
یی داخوازکریه کو شریعه تی ههمیی ب جه- بینت، بهلی ئهفه ئیشاره ته کو واقعه کی
ئیبایی ههیه هاریکاریا ته دکهت کو تو پرتیه کا پتر ژ دیندارییی پیک بینی، بهرانبه
واقعه کی سهلی یی هاریکاریا ته بۆ قی چهندی نهکته.

جاره کی هنده کان گوته هه جاجی: بۆچی تو وهکی ئیمامی عومه نابی؟ وی
گوته: ما هوبن وهکی وانه یین عومه ری حوکم لی دکر، دا ئهز وهکی عومه ری بم؟!

٣- واقعی کارتی کرنا خۆل سهر ئه حکامان ههیه:

و ئهفه ژ گهلهک قاعیده یین گشتی ئاشکه را دبت یین زانایین ئوصولی بنهجه-
کرین، وهکی: (المشقة تجلب التيسير، الضرورات تبیح المحضورات، دفع أخف
الضررين، ما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب..) و ههر ژ بهر قی چهندی موفتی دهمی
فهتوایی ددهت واقعی ب بهرچاف وهردگرت، ئبن تهیمیه دیژت: پسار ژ هندهک
زانایان هاته کرن: ئه گهر کهسهک نه بوو بته قازی ژبلی دو کهسان، ئیک یی زانایه بهلی
یی فاسقه، و یی دی یی دینداره بهلی یی جاهله، نهم کی بکهینه قازی؟ وی گوته:
ئه گهر خه لکی ههوجه یی ب دیندارییی ههبت ژ بهر مشه بوونا فساد یی دیندار دی بته
قازی، و ئه گهر خه لکی ههوجه یی ب زانینا ئه حکامان ههبت ژ بهر کیمونا زانینی، دی
یی زانا بته قازی.

٤- دقیت نهم هشیاری (ئسقاطا خه لهت) یا نصوصان بین:

و ئهفه نهو گرفتاری بوو یا ئیکه مین دهسته کا (مونه رف) د دیروکا ئیسلامی دا
کو خه وارج بوون کهفیتینی، دهمی نصوصین قورئانی ل جهی وان یی دورست نه داناین،
یهعنی: نهو ئایه تین بهحس کافران دکهن، ئینان ل سهر موسلمانان ب کارئینان،
و د ئه نجام دا موسلمان ههمی کافرکن، د واقعی مه یی ئه قرو ژی هندهک کهسین نه

شاهزاد ب تفسیرا قورئانی و شهرحاه دیسان، هندک دهقین (موتہ شاپہ) یان یین مه جالی دان و ستاندن ل سهر مه عنایا وان هه ی دئ یین و ل سهر موسلمانان ب کارینن، و د نهجام دا دئ خه لکی هه میی ژ بیدعه چیان هژمیرن، یان کافر کهن و خوینا وان هلال کهن.

و نیریک ژ قی گه لک جارن ئالوزیه ک د سهری هندک خه لکی دا چی دبت ده می ئو موسلمانین مه یین نه قرۆ د گه ل جیلین پیشیی یین ئوممه تی هه قبه ر دکهن، هه تا دئ بین یی ئیک ژ وان دبیرت: چ موسلمانه تی د ناف خه لکی دا نه مایه! نه گهر بیژیی: بوچی؟ دئ بیرت: کانی صه حابی و تابعی و کانی ئه م؟!

و گه لک جارن ئه ف ئالوزیه ژ هند دئ دئیت ده می ئه م وه عز و نصیحه تان ل خه لکی دکهن، یان خوتبه یان بو وان دخوینن، و هندک نمونه یین (راقی و بلند) ژ دیروکی هل دبیرین، کارتیکر نه کا سلبی ل نک وان په یدا دبت، ل شوینا ئه ف نمونه هه مه تی ل نک وان زیده بکهن، و وان پال بدن کو ئه و ل دیویش شیانا خو چا ل وان بکهن، مه عنه و بیاتین وان پتر دی ئینه خواری و بیژن: موسلمانه تییا مه یا ژ قه ستایه!

دقیت ئه م قی گرکی باش ل بهر خه لکی قه کهین، دا وان نه ئیخینه هه قریکه کا نه فسی یا نه نجامین خراب پیقه دئین، ئه ف نمونه یین ئه م ژ دیروکی هل دبیرین یین هندک مروقتین نه عه ده تی بوون، و دقیت نه ئیته هزرکرن کو کو خه لکی وی ده می ژی هه می ب قی رهنگی بوون، خه لیفتین عادل هه می عومه ر نه بوون، و مروقتین زاهد ژی هه می سوفیانئ شه وری و فوضه یلی کورئ عیاضی نه بوون.. ده می ئه م به حسئ شان دکهن مه عنا وئ ئه و نینه دقیت ئه م بینه نوسخه یه کا کو پیکری ژ وان، ئه و ب که سی قه نائیت، چه ند صه حابی پشتی عومه ری بوونه خه لیفه؟ ئیک شیا وه کی وی بکه ت؟

۵- هلالی بناخیه د شریعه تی دا، و حهرامی ده لیل پی دقیت:

و ئه قه تشته کی مه علومه د کتیبین فقهی و ئوصولی دا، مه عنا قی چییه؟ مه عنا وئ ئه وه د ئیسلامی دا خه لک ب شددت و دژواریی نائینه هاژوتن، ئبن

تہیمیہ دبیرت: ((تشتی ژ ھمییان پتر خودی پی ھاځیتیہ موشرکان د قورئانی دا
 ژ مہسہ لا دینی شرکہ و ھرامکرنا ھلالیہ)).
 بهلی.. ھرامکرنا ھلالی، نہ ھلالکرنا ھرامی!

دویچوونا ریکین مله تیښ بورین

یان

سی سالوڅه تیښ نه دورست

بوخاری وموسلم ژ ټېبوو سه عیدې خودری څه دگوڅیزن، دبیرت: پیڅه مبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿لتبعن سنن من کان قبلکم شبراً بشبر وذراعاً بذراع حتی لو دخلوا جحر ضب تبعتموهم﴾ یه غنی: هوین دی ل دویف ریکین وان یین بهری هه وه چن بوهوست بهووست و گهز گهز، خو ټه گهر ټه و بچنه د کونین بزمنشکان څه هوین دی دهنه ب دویف څه. ټېبوو سه عید دبیرت: مه گوټ: ټه ی پیڅه مبهری خودی، ریکین جوهری و فیلان؟ وی گوټ: پا یین کی؟

ژ څی هدیسی و گهله کیڼ دی یین وهکی وی بو مه تاشکرا دبت کو رورژک دی ب سهر موسلمانان دا ټیت ټه و ده می کار و کریارین خو دا -یین دینی و یین دنیا یی- دی چا ل مله تیښ بهری خو کهن، یین کو سهر وان کریاران خودی ل وان ب غه زب هاتی و له عنه ل کی کرین.. و ههر ژ بهر څی چهن دی موسلمان ژ دی خو هیژای غه زبا خودی دکهن.

و ل څیری ټه دی به حسې هندهک ژ وان ټه خلاق و کاران کهن یین د ناف مه موسلمانان دا دبه لاف و ټه و ب خو ژ ټه خلاق و کارین نوممه تیښ بهری مه نه یین خودی و پیڅه مبهری وی ټه ژ چاقلینکرن و دویکهفتنا وان داینه پاش.

سالوڅه تیښ ټیکې: ترانه پیکرن یان (استهزاء):

و ټه نه ب تنی سالوڅه تهک بوو ژ سالوڅه تیښ نوممه تیښ بهری، بهلکی ټه ټیک ژ بهر چاقلینکرن سالوڅه تیښ وان کافر و منافقان بوو یین ل ده سپکا ئیسلامی کاری

خو کړیبه نه یاره تی و دوژمنیا پیغه مبهري -سلاف لی بن- و دویکه فتیپن وی ژ خودان باوهران.

ومروږ دهمی نایه تین قورنای د خوینت باش تی دینته دهر کو ترانه و یاریپیکرن
 نهو چه کی خراب بوو یی ههمی ملله تین کافر د گهل پیغه مبهري خو ب کارئینای،
 خودای مهن د نایه ته کی دا دیژت: ﴿وَلَقَدْ أَسْتَهْزِئُ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا
 مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ (الأنبياء: ۴۱) یه عنی: ب راستی بهری ته ژی نهی
 موچه ممه د، ترانه ب هنده ک پیغه مبهريان هاتبونه کرن، ئینا نهو عه زاب ب سهر
 ترانه که ران دا هات یا وان یاری و ترانه بو خو پی دکر.

ویاریپیکرن نهو دهر دی ژ ملله تین بهری مه گه شتیبه مه ل سهر گه له گ رهنگان
 دکه فته بهرچاښ، رهنکی ژ ههمیان کریتتر یاریپیکرنا ب خودی و نایه تین وی و
 پیغه مبهري وی و دینی ویه، و مه گوت: نهف رهنکه ژ ههمی رهنگان کریتتره چونکی
 نهو خودانی خو کافر دکهت ووی وئیسلامی ژیک خلاص دکهت، ودلیل ل سهر قی
 چه ندی نهف نایه تا پیروژه:

﴿وَلَمَّا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِإِلَهِهِمْ وَرَسُولِهِمْ كُنْتُمْ
 سَاهِبِينَ﴾ (التوبة: ۶۵-۶۶) تو نهی پیغه مبهري، نه گهر پسیرا وی
 تشتی ژ وان بکهی یی وان د دهر حقا ته و هه فالین ته دا دگوت نهو دی بیژن: مه چو
 مه خسه د ب وی گوتنی نه بوو یا مه گوتی، تو بیژه وان: نه ری هه وه ب خودی و نایه تین
 وی و پیغه مبهري وی یاری دکر؟ هوین -نهی گه لی دورویان- داخوازا لیبوری نی نه که ن
 چو مفا د داخوازا هه وه دا نینه، چونکی هوین ب قی گوتنا خو یین کافروین، نه گهر
 نه ل دهسته که کی ژ هه وه ببورین یا کو داخوازا لیبوری نی کری و ژ دل توبه کری، نه م دی
 دهسته که کا دی عه زاب دهین ژ بهر وی تاوانا وان کری کو نهف گوتنا خراب کری.

ژ څي نايه تي ناشکړه دبت کوئو کهسي ترانه و ياريان بو خو ب خودي يان شريعه تي وي بکته، يان ژي ب پيغه مبهري -سلاف لي بن- و سوننه تا وي، ئهو مروث دي کافر بت، و ژ تشتين ناشکړه رايه د شريعه تي دا کو (استمرازا ب ديني) ئيک ژ پيشکيتين ئيسلامييه.

و ل څيري پيتقييه ئيشاره تي بدهينه ديارده کي کو گلهک جاران د ناف جفاکا مه دا روي ددهت، ئهو ژي ياريکړنا ب ديني و سوننه تا پيغه مبهرييه -سلاف لي بن- ب هيجه تا کهسه کي يان کوم و دهسته که کي، يه عني: دي بيني هندک جاران مروثه کي دڅيت ب ياريپيکړن څه ره خني ل کهسه کي يان دهسته که کا مروثان بگرت څيجا بو ب جهينانا څي ئارمانجي دي رابت ياريان بو خو ب قورئاني يان سوننه تي کهت و همي هزرا وي ئه وه ئهو ب څي کارئ خو يي ياريان بو خو ب وي کهسي يان وي کومئ دکته، وه کي وان يي ترانه يان ب ربه ردانئ يان سيواکي، يان حجابا ژنکا موسلمان -بو نمونه- دکته، يان ژي ده څي خو ب نايه تين قورئاني وهر يادهت.. ئه څه ژ وان کارانه يي خوداني کافر دکته، څيجا مروثي موسلمان دڅيت خو ل څي چهندي هسيار بکته.

و نيزيک ژ څي رهنگي ياريپيکړني، ياريکړنا ب (رموز و شه خصياتين) ئيسلاميئه، وه کي ياريکړنا ب صهابي و ئيمامين موجه ه د زانا و عالمين ئيسلامي ئه وين ب قهله مي و ئه زما ني خزمه تا ئيسلامي کري و ژينا خو د رټکا ديني خودي دا بوراندي، يان ژي ياريکړنا ب کهسينيا مه لاي کو د چاڅين خه لکي دا نينه راتييا ديني دا دکته، ئه ف چهنده ئيک ژ وان رټکانه يي نه يار و دوژمنين ئيسلامي دانان دا دلئ خه لکي پي ژ ديني سار بکهن، و پيچ پيچه پيروزيا ئيسلامي د چاڅين خه لکي دا بشکيتين دا ئهو بشين پشتي هنگي ب سانا هي ديني ژ دلئ خه لکي بيننه دهر.

و ل څیر خاله کا فەر هه یه پیتقییه ئیشاره تی بدهینی:

قورئان د ئایه تین خو دا بو مه ئاشکه را دکه ت کو رازیوونا ل سهر یاریکړنا ب دینی تاوانا وئ وهکی تاوانا یاریپی کړنی ب خو یه، یه عنی: نه گهر کهسه ک بیت و یارییان بو خو ب دینی بکه ن و کهسه کی دی ل نک وی یی حارز بت و خو ل سهر کاری وی بی دهنک بکه ت و پی بکه ته که نی فەر قا وان هه ردوان نینه، قورئان دبیرت:

﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا مَثَلْتُمْ أَنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾
(النساء: ۱۴۰) ب راستی بو هه وه گه لی خودان باوهران، د کیتابا خودایی هه وه دا هاتییه خواری کو نه گهر هه وه گوه لی بوو کوفر و ترانه ب ئایه تین خودی بینه کړن هوین د گهل وان کافران نه روینن، هنگی تی نه بت نه گهر وان گوته کا دی ژبلی کوفری و ترانه یین ب ئایه تین خودی کر، نه گهر هوین د گهل وان روینستن، و نهو ب وی رهنکی بن، هوین ژی دی وهکی وان بن، چونکی هوین ب یاری پیکړن و کوفرا وان رازیوون، و نهوی ب گونه هی رازی بیت وهکی وییه یی گونه هی بکه ت. هندی خودییه کو مکه ری دوروی و کافران هه مییانه د ناگری جه هه می، دا نهو تیدا عه زابا نه خوش بیین.

و د ئایه ته کا دی دا قورئان دبیرت: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى

يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ ۚ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (۱۸)

(الأنعام: ۶۸) نه گهر ته نهی موچه ممه د، نهو بو تپه ریس دیتن نهوین ب نه حه قی و ترانه څه گوته ن د دهر حه قا ئایه تین قورئانی دا دبیرن، تو خو ژ وان دویر بکه حه تا نهو سوچه ته کا دی دکهن، و نه گهر شهیتانی نهف مه سه له ژ بیرا ته بر پستی بیرا ته لی دئیته څه تو د گهل وی ملله تی زوردار نه روینه نهوین ب نه حه قی د دهر حه قا ئایه تین خودی دا دناخن.

هر وهسا د مه جالی یاری پیکرنا ب دینی دا قورئان مه ل مهسه له کا دی ناگه هدار دکهت، و مه ژ هندی دده ته پاش کو ئهم وان کافران یین کو یارییان بو خو ب دینی مه دکهن و ب چاچه کی کیم بهرئ خو دده نه مه بکهینه دوست و سهرکار، قورئان دبیرت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّكُمْ تَوْمِينَ ﴿٥٧﴾﴾ (المائدة: ٥٧) ئه ی ئه وین باوهری ب خودی ئینای و دویکه فتنا پیغه مبهرئ وی کری، هوین وان بو خو نه که نه دوست و سهرکار یین یاری و ترانه یان بو خو ب دینی هه وه دکهن ژ خودانین کیتابی و کافران، و هوین ژ خودی بترسن نه گهر هوین ب وی و ب شریعه تی وی دخودان باوهرن.

مه عنا: نه بهس چی نابت مروث تیکه لیا وان بکهت یین یارییان بو خو ب دینی دکهن، بهلکی چی نابت خو ب دلی ژی مروث هه ژ وان بکهت و وان بو خو بکه ته هه فال و هوگر.

و نه گهر ئه ی یاریکرنا ب دینی ژ لایی بی دین و کافران شه بیته کرن، په نگه گئی دی یی یاریکرنا ب دینی هه یه ژ لایی هندک که سان شه دئیه کرن یین کو خو ب خودانین دینی دزانن، ئه و ژئ هون یین کول نک دلی خو دقین دینی ل بهر خه لکی شرین بکهن، قیجا دینی دکه نه (نوکه) و سوجهت، و لی دگه پین دینی ل دویف دلی خه لکی بهن، و کار و گوئین بی خیر و بی بها تیکه لی دینی بکهن دا دینه کی ته ر و خودان (حه یه ویهت) ل بهر سنگی خه لکی بدانن -وه کی ئه و بو خو دبیرن!- قورئان د دهر حه قا ئان دا دبیرت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَخَذَهَا هُزُؤًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٦﴾﴾ وَإِذَا نُتِلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَآلَىٰ مَسْتَكِرًّا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِي أُذُنِهِ وَقْرًا فَبَسَّرَهُ بَعْدَ آيِ الْإِسْمِ ﴿٧﴾﴾ (لقمان: ٦-٧) و ژ مروثان هه یه یی گوئنا بی خیر دکرت -ئه وه هر گوئنه که یا کو خودانی خو ژ گوهدارییا خودی بهرزه کهت- دا مروثان پی ژ ریکا هیدا یه تی وه رگپته ریکا سه رداچوونی، و ئه و ترانان بو خو

ب نایه‌تین خودی دکه‌ت، ئەوان عەزابەکا پی ڕەزەیل ببن بۆ هەیه. و ئەگەر نایه‌تین قورئانی بۆ وی بێنە خواندن ئەو دێ پشت دەتە گوهداریا خودی، و دێ خۆ مەزن و دڤنبلند کەت، هەر وەکی وی گوەل تشتەکی نەبووی، هەر وەکی کەرانی د گوھین وی دا هە، و هەچیئ ئەقە حالی وی بت توئە موخەممەد، مزگینیئ ب عەزابەکا ب ئیش د ناگری دال رۆژا قیامەتی بدی.

رەنگەکی دی یی یاریبیکرنی هەیه خودانی ژ ئیسلامی دەرئایخت بەلی دیتە ئەگەرە هندی کو ئەو گونەهکار بیت، و هیژای عەزابا خودی بیت، ئەو ژ یاریکرنا ب خەلکیه.. خودای مەزن بۆ پاشقەلیدانا مە ژ قی سالۆخەتی دیژت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا تُسَاءَ مِن سَاءَ عَسَىٰ أَن يَكُن خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُم الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾﴾ (الحجرات: ١١) ئەو ئەوین باوهری ب خودی ئینای و کار ب شریعەتی وی کری کۆمەکا خودان باوهر بلا یارییان بۆ خۆ ب کۆمەکا دی یا خودان باوهر نەکەت، بەلکی ئەوین یاری پی دئینەکران ژ یین دی دچیتەرن، و چو ژنێن خودان باوهر بلا یارییان بۆ خۆ ب چو ژنێن دی یین خودان باوهر نەکەن، بەلکی ئەو ژنێن یاری پی دئینەکران ژ یین دی دچیتەرن، و هەندەک ژ هەوە بلا بەحسێ عەیبێن هەندەکان نەکەن، و ناسناقێن کەرت هوبن ل سەر ئیک و دو نەدانن، دەرکەفتنا هەوە ژ ڕی پشتی کو هوبن هاتینە د ئیسلامی دا پیسە سالۆخەت و ناڤە، و هەچیئ ژ قی کاری تۆبە نەکەت ئەو ئەون یین ب کرنا ڤان گونەهان زۆرداری ل خۆ کری.

و یاریکرنا ب خەلکی ئیشەکا جفاکیه ژ بەر هژمارەکا ئەگەرە پەیدا دبت، ژ وان ئەگەرە:

١- ئەوی یارییان ب خەلکی دکەت خۆمەزنکران د دلی وی دا هەیه، و ئەو هزر دکەت خەلک چو نینە لەو ئەو یارییان بۆ خۆ ب وان دکەت..

وئۀه دهردهکئی نهفسی یی مهزنه.

۲- ئەوئ یارییان ب خەلکی دکەت خودانی دلەکئی تارییه، چونکی ئەو قەنجییا خودئ ل سەر خەلکی نایینت.

۳- و ئەق کارە نیشانا نهزانیئا خودانییه ب شیانا خودئ، چونکی ئەگەر ئەو ب شیانا خودئ یی زانابا وی بهنییین خودئ کیم نهذکرن.

و ئەنجامئ قی کاری ل سەر خودانی و ل سەر جفاکئی ژئ یی مهزنه، خەلک دئ خوژ وی دهنه پاش، چونکی دئ خوژئ کړن، و نهقیان و کەرب و کین ژئ دئ د ناخ خەلکی دا پهیدابت، و ئەهه کارهکه ئیسلامئ نهقیئت د جفاکا موسلمانان دا پهیدا بیت.

سالۆخهتئ دویت: دلرهشی و هسودی:

دلرهشی یان هسودی ئەوه مرؤف هەز بکەت ئەو قەنجی و نعمهتا خودئ دایه کەسهکی یان کۆمهکئی نهمینت، یان مرؤف عیجز بیت و بو وی نهخۆش بت دهمی دینت خودئ قەنجیهک یا د گهل کەسهکی یان کۆمهکئی کری.

و ئەهه ژئ ئیک ژ وان سالۆخهتان بوو یین د ناخ ئوممهتئ بهری مه دا دبهلاف و ب تاییهتی د ناخ کیتابییان دا، و هسودییا وان یا مهزن ئەو بوو وان پی نهخۆش بوو خودئ زانین و هیدایهت ب رزقئ موسلمانان کری، د ئایهتهکا پیروژ دا خودایئ مهزن بهحسئ جوهییان دکەت و دبیزت:

﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَفَّارًا حَسَكًا مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (البقرة: ۱۰۹) گهلهکان ژ خودانیین کیتابی دخواست کو پشتی باوهری ئینانا ههوه ههوه ل کوفرئ قهگهرینن کا چاوا ههوه بهری بوت دپهریسین، ژ بهر وئ کینا دلین وان تژی کری پشتی راستییا پیغهمهبرئ خودئ موحهمهدی د وی تشتی دا یی ئەو پی هاتی بو وان ئاشکهرا بووی، قیجا هوین وان عهفی بکهن و ل نهزانیئا

وان بیژن، هتا خودی فهرمانی ب کوشتنا وان ددهت (وهکی دای و وهسا چیبوی)، و
 نهو سهرا کریارین وان یین خراب دی وان جزا دت. هندی خودییه ل سهر ههر تشتهکی
 یی خودان شیانه چو تشت وی بیزار ناکهن.

ویتغه مبهرا -سلاف لی بن- د هه دیسه کا خو دا یا ترمزی ژ زوبهیری کوری
 عه ووامی قه دگوهرت، ناشکرا دکهت کو هه سویدی ئیک ژ وان دهر دانه یین کو
 ژ ئوممه تی بهری من گه هشتیه مه ده می دیژت: ﴿دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأَمِّ: الحسد
 والبغضاء، هي الحالقة، لا أقول تحلق الشعر ولكن تحلق الدين..﴾ یه عنی: دهر دی
 ئوممه تان یی گه هشتیه هه وه: هه سویدی وکهرب ژئ قه بوون، نهو تراهینی دکهت، نهز
 نابیزم: موی دتراشت، بهلکی دینی دتراشت.

و کانی چاوا هه سویدی ریکا خو ل نک عامیبان دبیت وهسا یان پتر نهو ریکا
 خو ل نک مروژین زانا ژی دبیت، ئیک ژ وان تو دی بینی گاڤا خودی نعمه تا زانینی
 د گهل کر، یان قه بوول بو وی دانا د عهر دی دا و خهلکی ههز ژئ کر و گوهداریا وی
 کر هندک که سین دی ههر ژ توخمی وی (ژ زانایان) دی هه سویدی پی بکهن و کهریا
 خو هاڤینی و لی گهرین ئاستهنگان بیخنه ریکا وی، نه ژ بهر چو، ب تنی ژ بهر
 هندی کو خودی قهنجیه ک د گهل وی کرییه و د گهل وان نه کرییه.

و یا غه رب د قی سالوخته تی دا نهو هه سویدی بهری کو نه خوشیی بگه هینته وی
 یی هه سویدی پی دئیته برن، نهو نه خوشیی دگه هینته وی یی هه سوید بت، (موعاویه یی
 کوری نه بوو سوفیانی) -خودی ژئ رازی بت- دیژت: ((د ناڤ سالوخته تین خراب دا، چو
 سالوخته وهکی هه سویدی نین، نهو هه سویدی دکوژت بهری کو بگه هشته وی یی
 هه سویدی پی دئیته برن)).

و خرابییین هه سویدی گهلکن، ژ وان:

۱- هسویدی نه‌پرازیوون و غه‌زه‌با خودی ب سهر خودانی خو دا دئیت، چونکی نهو ب قی کاری نه‌پرازیوونا خو ل سهر حوکی خودی دیار دکهت، و ولسا هزر دکهت خودی د دانا خو دا عه‌داله‌تی ناکهت.

۲- هسویدی دلی خودانی خو تژی کول و کۆقان دکهت، و دویر نه‌گره نه‌ف قه‌هرا دلی وی تژی دکهت بته نه‌گره کو له‌شی وی ژی بکه‌فته بن باری ئیش و دهردان.

۳- مروقی هسوید د چاچین خه‌لکی دا دکه‌فت، و رۆژ بو رۆژی بهایی وی دئیته خواری، و نه‌قیانا وی د دلین خه‌لکی دا مشه دبت.

۴- هسویدی گه‌له‌ک جاران دبه نه‌گره هندی خودی وان نعمه‌تان یین وی داینه مروقی هسویدکار ژئ بستینت و به‌لایان بده‌تی، ماده‌م نهو ب دانا خودی یی قانع نه‌بت.

۵- هسویدی سه‌ره‌کانییا خرابی و کهرب و کینییه، و نهوه نه‌قیانی د جفاکی دا به‌لاف دکهت، و خه‌لکی لیک دئیت.

۶- هسویدی نیشانا نه‌فس پیسی و دل‌په‌شی و بی نه‌خلاقی و نه‌زه‌زییا خودانییه، نهوی کو نه‌قیت خیره‌ک بگه‌هته کهسه‌کی دی ژبلی وی.

ودا کو نه‌م ژ قی دهردی بیینه پاراستن دقیت بزاین کانی چ نه‌گره هه‌نه به‌ری مروقی دده‌نه هسویدی، و چ چاره بو قی دهردی هه‌یه؟
سی نه‌گره‌ین سه‌ره‌کی د پشت هسویدی دا هه‌نه:

۱- کو که‌ربین مروقی ژ کهسه‌کی قه‌بن، و مروقی نهو نه‌قیت، قیجا بو مروقی نه‌خوش بت قه‌نجیه‌ک بگه‌هته وی یان خیره‌ک ب ده‌ست بکه‌فت، و نه‌گره هات و مروقی دیت خودی قه‌نجیه‌ک د گه‌ل وی کر دی رابت هسویدی پی به‌ت و حه‌ز که‌ت کو نهو قه‌نجی ل نک نه‌مینت.

۲- ئەگەر تشتەک یان قەنجییەک ھەبت مرۆڤی بقییت بگەھتی بەلێ ئاستەنگ بکەقنە رێکا وی و ئەو نەگەھتی، پاشی ببینت کەسەکی دی ھەبە دشییت وی قەنجیی ب دەست خو قە بینت، قیجا وی پێ نەخووش بت و ھەسۆیدی پێ بت، و ھەز بکەت کو ئەو قەنجی مادەم نەگەھشتە نەگەھتە کەسی دی.

۳- کو مرۆڤەکی وەسا بت بو وی نەخووش بت ببینت خەلک یێن د خووشی و نەمەتان دا دژین، و چونکی نە ب دەستی ویبە ئەو خووشی و نەمەتان ژ خەلکی بپرت قیجا راپت کەربا خو بەھاقیتە خەلکی و ھەز بکەت خەلک د نەخووشییان دا بژین، و دویر نینە ئەف مرۆڤە گەلەک جارن خو ل سەر ئەمری خودی نەرازی بکەت و د گەل نەزانان بپرت: خودی کەزان ددەتە بی دانا!

و ژبلی قانە ھەر سی ئەگەران ئەگەرەکا دی ژی ھەبە د ناڤ خودان (نختصاصان) دا ب تنی پەیدا دبت، دی بینی دو مرۆڤ ھەنە (نختصاصی) وان ئیکە، و (مونافەسە) د ناڤبەرا وان دا ھەبە، قیجا گاڤا ئیک ژ وان د مەجالێ (نختصاصی) دا پیش کەفت یی دی دێ ھەر کەت پیشکەفتنا ھەڤالی وی ل سەر ھسیبا پاشکەفتنا ویبە، لەو دی ھەسۆیدی پێ بەت.

و ئەگەر تە قیا ھەسۆیدی پێ ژ خو دویر بکە ی دا رحەت بژی، قان رێکان ب کار بیبە:

۱- ھەر دەم دوایان بو خو ژ خودی بکە کو ئەو دەردی ھەسۆیدی پێ ژ تە دویر بکەت، و دلێ تە پاڤژ و بژوین بکەت.

۲- تەقوایا خودی بکە، ژ وی بترسە و ئەمر و فەرمانێن وی ب جە- بیبە و وی پیاڕیزە ئەو ژی دێ تە پارێزت، و قی سالوختی خراب ژ تە دویرکەت.

۳- ھەبرێ ل سەر نەخووشیا نەیارێ خو بکە، و ھەزا تۆلشە کرنی نەکە دلێ خو، دا کەب و نەڤیان جەبی خو د دلێ تە دا نەکەن، سولتانێ زانایان (ئەلعز بن عەبدسەلام)

هەر ږوژ بهری نښتبا خه لک هه می نازا دکر، دگوت: من دقیت نهز بنڅم و دلۍ من یی صافی، و هه دیسا وی صه جابی ژی یا ناقداره نهوۍ سی ږوژا ل دویښ ټیک پیغه مبهری -سلاڅ لی بن- گوتی: مروځه ک ژ خه لکی به هه شتی نوکه دی ټیت، و ده می عه بدللاهی کورۍ عه مری چوو یه مالا وی دا بزانت کانی نهو چ دکهت هه تا نهو گه هشتیه څی دهره جی، وی دیت نهو چو تشتین زیده ژ خه لکی ناکهت، پاشی وی گوته عه بدللاهی: برازا نهز څی دکهم یا ته دیتی به لی نهز مروځه کۍ که رب و نه څیانا موسلمان هکی د دلۍ من دا نینه. (ایمام نه حمده څی هه دیسی ژ نه نه سی کورۍ مالکی څه دگو هیزت).

۴- خو به ټله ب هیڅیا خودۍ څه، نهو تیرا ته هه یه کو ته ژ هه سویدیۍ و ژ هه سویدان ژی بیار ټرت.

۵- دلۍ خو ژ هه سویدیۍ څالا بکه، و چی گاڅا نهو هاته سه هر هزرا ته خو ب تشته کۍ دی څه موژیل بکه دا نهو ژ بیرا ته بچت.

۶- و نه څه ل سه ر نه فسی ژ هه میان ب زه حمه تتره، و ب تنی نهو کهس دشیت پی رابیت یی خودۍ هیژکا مه زن دایۍ، و نهو ژی نه څه یه: مروځ ناگری هه سویدیۍ د نه فسا خو دا ب هندۍ بڅه مرینت کو څه نجیی د گهل وی بکهت یی نه فسا ژی دخوازت کو نهو هه سویدیۍ پی ببهت، و گوهی خو بده څی نایه تا پیروژ دا تو بزانی کو خودییه بهرۍ مه دده ته څی علاجی ده می دیژت: ﴿وَلَا تَسْتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (۳۴) یه عنی: باشیا وان که سان یین باوهری ب خودۍ ټینای، و خو ل سه ر شریعه تی وی راست کری، و څه نجی د گهل خه لکی کرین، وهکی خرابیا وان نابت یین کوفر ب خودۍ کری و بی نه مریا وی کری، و نه خوشی گه هاندینه خه لکی. تو ب لیږورین و نه رم و هه لیمیا خو خرابیا وی پالده

یې خرابی گه هاندیبه ته، و بهرانبهر خرابییا وی تو باشیې د گهل بکه، څیجا ب څی چندی ئهوی خرابی گه هاندیبه ته و دوژمنای د ناڅهرا ته و وی دا هه وی دئ وه لی ټیت ههر وهکی ئه و دوسته کی ته یې نیزیکه، و ههما بهس تهوفیقا وان بو څی سالوخته تی باش دئته دان یین بیته خول سهر وی تشتی فرهگری یې بو وان نه خوش، و کوهکی ل خو کری دا وی تشتی بکه یې خودی دټیت، و ههما بهس تهوفیقا وی بو څی چندی دئته دان یې بارهکا مهزن ژ خوشیا دنیا یې وئاخره تی بو هاتیبه دان.

و ژ بهر خرابییا څی سالوخته تی خودای مهزن مه فیری هندی دکهت کو ههردهم ئم خو ب وی بیاریژین ژ سالوخته تی هسویدی و ژ مروځین هسوید، وهکی د سووردهتا (الفلق) دا هاتی: ﴿قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ ﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝۳﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝۵﴾ تو ئه وی موحه ممد بیته: ئهز خو ب خودانی سپیدی دپاریژم. ژ خرابی و نه خوشیا هه می چیکریین وی ئافراندين. و ژ خرابییا شهفا گلهک تاری ده می دټیت، و ژ وان خرابیین تیدا ههین. و ژ خرابییا وان ژنین سپره بهند یین بو سپره بهندی پف دکه نه وان گریکان یین ئه و گری ددهن. و ژ خرابییا وی هسویدی چاڅی وی ب وان قهنجیان رانهبت یین خودی د گهل ټیکی دکهت، هز دکهت ئه و قهنجی بو وی نه مین.

سالوخته تی سیی: قهلسی و بهخیلی:

ئهفه زی ټیک ژ وان سالوخته تی خرابه یین ژ ملله ټین بهری مه گه هشتینه مه، و قورئان د پتر ژ جهه کی دا مه ل هندی هشیار دکهت کو ئهفه ژ وان سالوخته تان یین خودی هز ژئ ناکهت دا ئم خو ژئ بدهینه پاش، و مهزترین ئایهت څی چندی بو مه ئاشکهرا دکهت ئه و یه خودای مهزن تیدا دیترت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ۝۶﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ

فَضْلُهُ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٣٧﴾ (النساء: ۳۶-۳۷) هندی خودییه هز ژ وان بهنیپن خو ناکت ئهوپن خو مهزن دکهن، و هز ژ وان ناکت ئهوپن مهدهپن خو د ناف خه لکی دا دکهن. ئهوپن قهلسیپ د دان و خهرجییا وی تشتی دا دکهن یی خودی دایه وان، و فرمانا ب قهلسیپ ل خه لکی دی ژی دکهن، و کافرپی ب قهنجیپن خودی ل سهر خو دکهن، و قهدهشپن. ومه بو کافران عهزابه کا ئهوپن رهزیل بین ناماده کریه.

مهنا: قهلسی و فرمانا ب قهلسیپ ئیک ژ سالوختهپن وان کهسانه یپن خودی هز ژ ناکت، و ئاشکه رایه کو قهلسی بهرؤقاژیا مهردینیپیه، و مه بهست پی ئهوه خودان تشته کی وهسا ژ کهسه کی مه نه بکهت کو بو وی حهلال نهبت ئهوپن مه نه بکهت، قیجا چ ئهف تشتی هه مال بت یان تشته کی دی بت.

و بهخیلی ب چهند رهنگه کان دئیه دیتن، بهلی رهنگی ژ ههمیان کریتتر ئهوه مروث بو خو یی بهخیل ل وی دهمی کو مروقی ههوجهی ب مهردینیپیه هه، وهکی کو تو بیینی مروقه کی ههوجهی ب پاران ههبت وی ب خو پاره ههبن بهلی پارین خو راکهت و خهرج نه کهت وهسا د خو بینته دهرو کو ئهوه مروقه کی فقیره.. ئهف بهخیلییه ژ ههمیان کریتتره و دبهته ئهگهرا هندی کو ئهف مروقه د چاچین خه لکی دا بشکیت.

و بهخیلیا نیزیکی فی دکریتیپ دا ئهوه کهسه کی -ژ دلرهشییا خو- پی نهخوش بت مروقه کی مهرد بینت قیجا رابیت شیرهتان ب بهخیلیپ لی بکهت و ب ناخی ئابوری و ترساندنا ژ فقیریپ وی ژ مهردینیپیه بدهته پاش، و کریتیپا فی ژ هندی دئیت کو ئهوه مروقی فی رهنگی بهخیلیپ دکهت د فی سالوختهپن خو دا چاچ ل شیطانی دکهت، چونکی هندی شیطانه -وهکی ئایهته کا قورئانی بو مه ئاشکهرا دکهت- ب ترساندنا ژ فقیریپ دویکهفتیپن خو ژ مهردینیپیه ددهته پاش، قورئان دبیرت: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ

وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾ (البقرة: ۲۶۸) قهلسی و هلبژارتنا مالی بی خیر بو دانا خیران ژ شهیتانییه نهوی ههوه ب ههژارییی دترسینت، و بهری ههوه ددهته قهلسیی، و فهرمانی ب کرنا خرابیی و بی ئهمرییا خودی ل ههوه دکهت، و خودی -سهرا دانا ههوه بو خیران ومهردینییی- سوژی ب لیبۆرینی و بهرفرههکرنا رزقی ددهته ههوه، و خودی خودانی قهنجییا بهرفرههه، و ب کار وئیهتان یی زانیه.

و ژ بهر کریتییا فی سالۆخهتی -کو بهخیلییه- پیغهمبهری -سلاف لی بن- گهلهک جارن فهرمان ل سهحابییین خو دکر کو ئهو خو ب خودی بیاریژن ژ بهخیلییی، سهعدی کوری ئهبوو وهققاصی ژ پیغهمبهری -سلاف لی بن- قهدهگواست کو وی ئهف هه پینج دوعایه نیشا وان ددان: ((یا رهبی ئهز خو ب ته دپاریژم ژ بهخیلییی، وئهز خو ب ته دپاریژم ژ ترسینۆکییی، وئهز خو ب ته دپاریژم کو بگههمه عهمری رهزبلتر، وئهز خو ب ته دپاریژم ژ فتننا دنیایی، وئهز خو ب ته دپاریژم ژ عهزابا قهبری)) (بوخاری فی حهدیسی قهدهگوهیزت)، مهعنا: بهری ههه تشتهکی پیغهمبهری -سلاف لی بن- خو ب خودی دپاراست ژ بهخیلییی.

وههگهر پسپار بیتتهکرن: بۆچی؟

دی بیژین: بهخیلی، یان ههژیکرنا بهخیلییی بهری خودانی ددهته گهلهک خرابییان، د ههدهسهکی دا (یا ئهحمهد وئهبوو داوود قهدهگوهیزن) پیغهمبهر -سلاف لی بن- دبیزت: ((هشیار بن قیانا بهخیلییی نهکهنه دلێ خو، چونکی قیانا بهخیلییی یین بهری ههوه برنه هیلاکی، فهرمان ل وان کر کو مروژقاینیی بپرن وان بری، و فهرمان ب وان کر قهلسیی بکهن وان کر، و فهرمان ل وان کر کو د سهه پێ خو دا بچن ووان وه کر)).

ژ قی حهدیسی ئاشکهرا دبت کو قیانا بهخیلییی و حرصا ل سهه چریکییی بهری مروژقی ددهته سی تاوانین مهزن: برینا مروژقینییی، قهلسیی، د سهه پێ دا چوونی..

و ژ بهر خرابییا بهخیلییی ژ زانایی زاهد (بشر ئه‌لحافی) دئیتته فه‌گوه‌استن کو دورسته غه‌یه‌تا بهخیلی بیته‌کرن، وئو دبیرت: جاره‌کی هنده‌کان مه‌دحین ژنکه‌کی ل نک پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- کرن و گوئن: ئو ژنکه‌که گه‌له‌ک رۆژیان دگرت، و ب شه‌قی گه‌له‌ک نقیژان دکه‌ت به‌لی ئو یا به‌خیله، پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- گوئ: ﴿فما خیرها إذا﴾ فیجا پا باشییا وی چیه؟

و گه‌له‌ک زیان د بهخیلییی دا هه‌نه، ژ وان زیانان:

۱- بهخیلی و باوهری د گه‌ل ئیک کۆم نابن، چونکی باوهری مه‌ردینییی دخوازت مه‌ردینییا ب مالی یان هه‌تا ب رحی د ریکا خودی دا، و مروقی مه‌رد نه‌بت دیندارییا وی ژی یا تمام نابت.

۲- فیانا بهخیلییی ماکا گه‌له‌ک خه‌له‌تییا، چونکی ئو به‌ری خودانی خو دده‌ته هژماره‌کا خه‌له‌تییا و ده‌کی مه‌ گوئی.

۳- بهخیلی خودانی خو ل نک خودی و ل نک به‌نییا ژی ره‌ش دکه‌ت، و نه خودی مروقی به‌خیل دقیت و نه خه‌لکی.

۴- بهخیلی نیشانا خو نه‌رازیکرنا مروقی به‌خیله ل سه‌ر ئه‌مری خودی، و دژاتییه‌که ژ وی بو فه‌رمانا خودی، له‌و خودی هه‌ز ژ مروقی به‌خیل ناکه‌ت و خیری ناینته ریکا وی.

۵- بهخیلی کول و کۆفانا ل خودانی خو زنده‌ دکه‌ت، و دبه‌ ئه‌گه‌را هندی ئو چو خوشییی ب خو نه‌به‌ت.

۶- و ئاشکه‌رایه کو بهخیلی ئه‌خلاقه‌کی خرابه، و نه‌فیانی د ناڤ جشاکی دا به‌لاڤ دکه‌ت.

و قورئان د پتر ژ ئایه‌ته‌کی دا بو مه‌ رادگه‌هینت کو ره‌نگه‌کی بهخیلییی ل نک کیتابییا هه‌بوو ئو د چاقین خودی دا شکاندن و بو ئه‌گه‌را هندی کو خودی غه‌زه‌با خو

ل وان بکته، ؤه بهخیلی بهخیلیا ب علمی بو، و دهمی مروث وان نایه تان د قورئانی دا دخوبنت تی دینته دهر کو سی نه گهر د پشت قی بهخیلیا وان یا ب علمی را هه بوون.

نه گهرا ئیکتی:

ئوه یا ژ قی نایه تی دینته وهر گرتن: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۖ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعْنُونَ﴾ (البقرة: ۱۵۹) هندی ئهون یین وان نایه تین ئاشکهرا ل سهر پیغه مبه رینییا موحه ممه دی - سلاف لی بن- یین مه ئینانه خواری، و ئهو تشتی ئهو پی هاتی قه دشیرن، و ئهو زانایین جوھی و فهلانه و ههر ئیکتی دی یی وی تشتی خودی د تهوراتی و ئنجیلی دا ئینایه خواری قه شیرت، پشتی کو وی ئهو بو مروثان ئاشکهراکری، ئهو ئهون یین خودی ئهو ژ رهحما خو بی بارکرین، و ههمی مروث ب له عنه تی نفرینی ل وان دکهن. مه عنا: بهخیلی بوو ئهغه ژ گوئنا علمی و ئاشکهراکرا وی بو خه لکی داینه پاش.

نه گهرا دووی:

وان بهخیلی ب علمی ذکر بو هندی دا ئهو ماله کی دنیایی ب دهست خو بیخن، قورئان دپیژت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنْ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (البقرة: ۱۷۴) هندی ئهون یین وی تشتی خودی د کیتایین خو دا ئینایه خواری قه دشیرن، و لی دگه ریین بهرانبه ره کی کیم ژ په رتالی دنیایی پیش قی قه شارتنی قه وهر گرن، ئهوتن هه نه وی حهرامی بهری وان دده ته ئاگرئ جه هه نه می د زکین خو دا دخون، و ل روژا قیامه تی خودی د گهل وان نااخفت چونکی یی ل وان ب غه زبه، و وان ژ قریژا گونه وکوفرا وان پاقر ناکهت، و عه زابه کا ب ئیش بو وان هه یه.

ئەگەر سېی:

قورئان دېيىرت: ﴿وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا إِذَا خَلَا بِعَضُّهُمْ إِلَىٰ بَعْضِ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾﴾ (البقرة: ٧٦) و ئەگەر جوھى ھاتنە راستا خودان باوھران ب ئەزمانى خو دېيىرت: مە باوھرى ب دىنى ھەوھ و پىتغەمبەرى ھەوھ ئىنايە يى بەھسى وى د تەوراتى دا ھاتى، و دەمى ھندەك ژ ٢٢٢٢ دوروويىن جوھى ب تنى د گەل ھندەكان مان، ب بى باوھرى ٢٢٢٢ دېيىرت: ئەرى ھوين وى تشتى بو خودان باوھران دېيىرت يى خودى د تەوراتى دا بو ھەوھ ئاشكەراكرى ژ بەھسى موحەممەدى، دا ئەو ل نك خودايى ھەوھ ل ٢٢٢٢ رابوونى ب ھىجەت بکەشن؟ ئەرى ما ھوين تى ناگەھن وھشيار نابن؟ مەعنا: ئەو دترسيان علمى بو خەلکى ئاشكەرا بکەن پاشى ئەف علمە بو خەلکى بىتە دەلیل.

و ئەف رەنگى بەخىلىيى گەلەك جارەن د ناف زانايىن ئوممەتا مە ژى دا پەيدا دبت دى بىنى ئىك ژ وان بەخىلىيى ب علمى دكەت و نەئىت وى علمى ل نك وى ھەى بو خەلکى بېرت، يان دا خەلک ژى -د وى مەسەلى دا- وەكى وى لى نەئىن و زانا نەبن، يان ژى وى دئىت بەرانبەرەكى بو خو وەرگرت ژ مال و مەنصان، يان ژى ئەو دترست ئەگەر ئەف علمە بەلاڤ بىت و خەلک پى زانابىن كىماسىيەك بگەھتە مەرتەبىن وى، وەكى -بو نمونە- زانايەك دى فەتوايەكى دەت، و پشتى ھنگى دى بو وى ديار بت كو ئەف فەتوايا وى دای يا خەلەتە، بەلى دى بىنى ئەو بەخىلىيى ب زانينا خو يا نوى دى كەت دا خەلک بوچوونا دورست نەزانن، چونكى ھەمى ھزرا وى ئەو ئەگەر خەلکى زانى بوچوونا وى يا دى يا خەلەت بوو ئىدى وى باوھرى پى نامىنت.. و ئەفە ژبلى بەخىلىيى رەنگەكى خو مەزكەرنىيە.

و رەنگەكى دى يى بەخىلىيا ب علمى د ناف زانايىن مەزھەبى و حزبى دا ھەيە و ئەو ب خو ئەفە ئىك ژ سالوختىن زانايىن جوھى و فەلانە ئەو ژى ئەفەيە ئەو

به‌خیلییی ب وی علمی دکه‌تن یی (موخاله‌فا) مه‌زه‌به‌یی وان یان حزبا وان تیدا هه‌ی،
 ئەگەر خو ئەو باش بزائن کو ئەف علمه یی دورسته ژی، چونکی ئەو دترستن ئەگەر ئەف
 علمه د ناڤ خەلکی دا به‌لاڤ بوو خەلک دی خەله‌تییا مه‌زه‌به‌یی وان زانن، زانایی
 ناڤدار (عبد الرحمن بن مهدی) دیڤژت: ((خودانیین زانیی وی دنقیسن یا بو وان بت
 ویا ل سەر وان بت، به‌لێ خودانیین دلچوونان به‌س وی دنقیسن یا بو وان بت)).

شهریعت .. و مهسه لا وهراری

ب کارئینانا شهریعتی ئیک ژ پیتقیین باوهری ئینانا خودانییه ب ئیسلامی، و کارکن بۆ لادانا شهریعتی و باوهری ئینان کو ئهو ب کیر ههمی جه- و ههمی دهمان نائیت، و ب ریشه برنا ژینی نه ل سهر بناخهیی شهریعتی ژ لایی جفاکی فه نیشانا ئنحرافا جفاکییه ژ ریکا خودی یا راست ئهوا وی فهرمان ل مه کری کو ئهم ل سهر ب ریشه بجین دهمی گوتی: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (الأَنْعَام: ۱۵۳) تشتی خودی شیرت پی ل ههوه کری ئهقهیه کو هندی ئیسلامه ریکا خودی یا راسته قیجا لی ههرن، و دویچوونا ریکین بهرزهبوونی نهکن، ئهو دی ههوه بژاله کهن، و ههوه ژ ریکا خودی یا راست دویر کهن. ئهف بهریخودانا بهر ب ریکا راست فه ئهوه یا خودی شیرت پی ل ههوه کری، دا بهلکی هوبن ب ریکا ب جهئینانا ئهمری وی خو ژ عهزبا وی بیارین.

ژ بهر قی چهندی ئهقه ژ وی رۆژی وهره یا کو شهریعت تیدا -ب رهنهکی رهسمی- ژ مهیدانا حوکمداری و ب کارئینانی هاتییه لادان بهری نیزیکی سهده سالان گازی ژ گهلهک لایان فه دئینه بلندکرن کو پیتقییه ئوممهت جارهکا دی ل مهنهجی خودی بزقرتهقه، و حوکمی ب شهریعتی ئیسلامی بکهت ئهگهر وی بقیت هزرهک بۆ بیتهکرن و جارهکا دی د ناڤ ئوممهتین جیهانی دا سهرفهرار ببت و بیته خودان کهسینییهکا تاییهت.. بهلی ههر جارهکا ئهف گازیه ژ لایهکی فه هاتبته بلندکرن، یان بیته بلندکرن، هندهک دهنگین خۆنهنیاس ل قیری و ویرا هه بهرهنگار رادوهستن، و وهسا د خو دگهن کو ئهو ژ سهروپ و عهقلدارییا خو گههشتینه ئهنجامهکی نوی د قی

مهسهلن دا، ئەو ژى ئەڤهيه: ئەرى چاوا دى چى بت ل ڤى زهمانى يى دنيا ههمى تيدا بوويه گوندهكى بچوك، و پىلا جيهانگهريى ب سهر دنيايى دا هاتى، ئەم رابين خو (شاذ) بژين، و بچين شهريعه تهكى بهرى هزار و چارسهد سالان هاتى بينين ل زهمانى ئەنته رنىت و بن دهستكرنا ههيف و ستيران ب كارينين؟ ئەڤه هشكاتى و (جمووده)، پاشكهفتن و مهله قانيكرنا دژى پىلا پيشقه چوونيه!

و ئاشكه رايه كو خودانين ڤى گازيى ل وى باوهرينه كو شهريعت -ئهگهر هات و مه ئەو ب كاريينا- ئەو دى مه ژ كاروانى پيشكهفتنى ڤههيت، و دى بو مه بته رپگر ناهيت ئەم وه رارى بكهين، چونكى ئەو وه رارا (تهطه وورا) مهزن يا نوكه ب سهر دنيايى دا هاتى ناخوازت ئەم بزڤرينه د كافلوژانكهكى كهفن و بهرتنگ دا..

ئەڤه ئيك ژ مهزترين هيجهتين وان كهسانه يين خو لهشگران ديينن دهمى گوهر ل وى گازيى دبت يا دخوازت حوكمدارى يا شهريعتى بت.. لهو مه دڤيت دهليفهيه كا كورت د گهل ڤى هيجهتا وان راوهستين دا راستيا وى بو مه ئاشكهرا بت.

و بهرى ئەم بهسى شهريعتى و مهسهلا وه رارى بكهين دو خالين گرنه ههنه پيتڤيه ئيشارهتى بدهينى:

يا ئيكى:

ژ ئەنجامى دويركهفتنا مه ژ دينى، و نهزانيا مه يا دورست ب حوكم و ئەحكامين ئيسلامى ئەڤه ژ لايهكى ڤه، و ژ لايهكى دى ڤه ژ بهر كارتىكرنا پىلا دين دوژمىيى يا نهپيروژ ل سهر مه، ل ڤى سههسالا دويماهيى و بو جارا ئيكى د ديروكى دا هندك كهس د ناڤ مه موسلمانان دا پهيدا بوون هزركر چو مانعى نينه ئەم خو ب موسلمان بزاني و د گهل هندى ژى مه باوهرى ههبت كو شهريعت -ههمى يان هندك- ب كير (تهطيق و ب كاريينانى) ناييت، چونكى ئەو دى مه ژ كاروانى پيشكهفتنى ڤههيت.. و هندك ژ ڤان كهسان پتر ب ناڤ دا چوون و وهك چاڤليكرن

بۆ خودانین هندەك دینین ل دەور و بهرین مه گۆتن: فه ره ئهم ژى دینى خو د هندەك (طقووسین شهكلى) دا كۆم بكهین، و دینى بكهینه رېكخهر بۆ په یوهندیین مروقی د گهل خودی ب تنی، وهكى دی مهسه لا ب رېقه برنا ژینا مه ئه شه تشته كه دقیت ل دویش زهوقی مه بت و دینی چو په یوهندی پېقه نینه!

یا دووی:

ئه ف هزا بۆرى -وهكى ناشکهرا- ژ هندی دئیت خودانین قی هزری ل وی باوهرینه کو هه قذری د ناچه را شه ربه تی و هه قچاخى و عه صرهنه تی دا ههیه.

لهو ئهم ل قییری خو نه چار دبیینن پسپاره کی بهلیخین و دان و ستاندنی ل سهر بکهین، ئهو ژى ئه قهیه:

ئهری وهرار (ته طه وور) چیه؟ وئهو -د ژینا مروقی دا- ژ چ دگرت و ژ چ ناگرت؟ و پشتی بهرسف بۆ مه ناشکهرا دبت دقیت بهری خو بدهینی کانن شه ربه تی چاوا سه ره دهیی د گهل فان هه ردو لایان دکه ت: لایى وهرار ژى دگرت، و لایى ئهو ژى نه گرت د ژینا مروقی دا؟ دا پشتی هنگی بۆ مه دیار بیت کانن راسته ئیسلام ب شه ربه تی خو قه ب کیر ژینا مروقی نوکه نائییت وهكى هنده کان دقیت مه تی بگه هین؟!

مه سه لا (ته طه وور) و پهیدا بونا وی د مهیدانا فکری دا بۆ ده سپیکا سه دسالا بۆرى (سه دسالا بیستی زایینی) دزقیرت، پشتی زانایى بریتانی چارلس دارونی (نه ظه ریا) خو ل دۆر ته طه وور دانی، ئهو نه ظه ریا -ب کورتی- دبیرت: چیکرین زبندی به رده وام وهرار کریه ژ شانا ئیکانه ئهوا (صودفه) پهیدا بووی و هه تا بوویه ئه ف مروقه یی نوکه ئهم دبیین.. و مه نه ل به ره ل قییری دان و ستاندنی ل سهر قی نه ظه ریی بکهین، و کانن چو راستی تیدا ههیه، و هه ما به سه بیژین: ئه ژۆکه و پشتی بۆرینا نیزیکی سه د سالان د سهر ده رکه فتنایى را هیشتا ئهو ژ خانه یا (نه ظه ریه کا

علمی) بۆ خانەیا (حەقیقەتەکا علمی) نەهاتییه قەگواستن، و ئەو نوکە ژ لایێ زانایێن بایولۆژی قە د ئەرشیفی قی علمی دا یا هاتییه دانان و وەسا ئەو بەری خۆ نادەنی کو راستییەکا علمییه.

بەلێ تشتی مە دقیت ل قیری بێژین ئەو: قی نەظەریی ل دەسپیکا پەیدا بوننا خۆ هژیانەکا مەزن ئیخستە د ژيانا ئەوروپی دا، و قی هژیانی نە ب تنی لایێ بایولۆچی ژ ژینا وان قەگرت کو ئەو دەلیقە بوو یا دارونی کار تیدا دکر، بەلکی وئ ب ئیشارەتین خۆ یێن دژوار وخەطەر گەلەک دەلیقە یێن هزر و بیر و باوهران ژێ قەگرت، و گرفتاریا مرۆڤینییی یا مەزن د قیری را بوو!

د وی دینی دا یی ل ئەوروپا بەلاڤ، دەمی دارون هاتی و نەظەریا خۆ دانای باوهری ب چو ڕەنگین وەراری نەدھاتە ئینان، نە د مەسەلین بیر و باوهران دا، و نە ژێ د مەسەلین (تەشریعی) دا، بەلکی خۆ نە د مەسەلین علمی ژێ دا، و هەر جارەکا زانایەکی -د چی دەلیقە یا هەبت دا- هزرا پیشقەچوونەکا نوی کربا (کەنیسە) دا حوکمی ب (هەرطەقا) وی دەت، و هنگی مەصیری وی یان دا سۆتنا ب ساخی بت یان ژێ دا سیدارەدان بت، و هەوجە ناکەت ئەم دەلیلان ل سەر قی گۆتنا خۆ بینین چونکی هەر کەسی ب دیروکا زانینی ل ئەوروپا یی ئاگەھدار بت قی چەندی باش دزانت.. و دەمی زانایێن ئەوروپی دەلیقەیا ژێکقەکرنا دین و دنیایی د فکرا کەنیسی دا دیتی وان قیا قی دەلیقەیی بۆ خۆ ئستغلال بکەن و هیدی هیدی خۆ ژ دەسەلاتا کەنیسی ڕزگار بکەن، و ئیکەمین پینگاڤ وان ھاڤیتی ئەو بوو دلێ وان چوویی وان بیر و باوهران یێن کەنیسی پشتهقانی بۆ دکر دەرئشیف بکەن، دا بشین دەسەلاتا کەنیسی و زەلامین وئ ل سەر ستویی خۆ و یی خەلکی ژێ سست بکەن، ئەو بوو وان ب ڕێکا ھندەک نەظەرییێن علمی هژیان ئیخستە بیر و باوهران، و ل قیری مرۆڤ دشیت ئیشارەتی بەدەتە سی زانایان کو دەورەکی بەرچاڤ د قی چەندی دا ھەبوو:

یې ټيکې: زانایې بریتانی چارلس دارون بوو، نهوئې ل سالا ۱۸۵۹ ز کتیا خو ل دور بناخه یې جینې مروقی به لاکری، و تیدا به حسې دهسپیکا ژینې کری و تاشکراکری کو شانا ټيکې یا ژین ژې پهیدا بووی ب ړيکا صودفې هات و ب دهستی سورشتې هاته ئافرانندن، بیې بو مه دیار بکهت کانې سورشت ب خو چیه و چاوا هاتییه ئافرانندن، پاشی قې شانی ودرارکر، و د هر قویناغه کې دا ژ قویناغین ژییې خو هندک پهنګین گیانه وهران ژې چیبوون، و گیانه وهرې دویماهیېې مروف بوو، و ب قې چهندي وی دهورې خودې د ئافرانندن و پهیدایوونا ژینې دا لادا.

یې دووې: زانایې ئەلمانی کارل مارکس بوو نهوئې ل سالا ۱۸۸۳ مری، نه قې کاکلکا نه ظهرييا دارونی ودرگرت و ل سهر بناخه یې وې نه ظهرييه کا ئابوری دانا، نهو نه ظهرييا ب ناقي وی و هندک جارن ژې ب ناقي شيووعییه تی هاتییه ناسکرن، و وی د نه ظهرييا خو دا تهرکیز ل سهر قویناغین ودراری د ژینا مروقی دا ژ لایې ئابوری قه کر، و گوټ: هه قپشکی د هه می تستان دا نهو قویناغا دویماهیېې یا جفاک دي گه هتي، و ب قې چهندي وی قیا بیټرت: دینداری ټيک ژ وان قویناغانه یین کو دقیت مروف ژې دهرباس بیت و ل پشت خو بهیلت.

یې سیې: زانایې نه مساوی فرووید بوو، نهوئې ل سالا ۱۹۳۸ مری، و نه قې ب بزچوونین خو یین غه ریب د دهلیقه یا قه کولینین نه فسی دا قیا وان هه می سنوران بشکیت یین دینی و نه خلاقی و (قیه مین جفاکی) د ژینا مروقی دا داناین، ده می وی قیای مه وه تی بگه هینت کو (طاقا جنسی) هیزا مه زتره د له شی مروقی دا و نهو (تهحه کومې) د هه می هیز و رهفتاری وی دا دکهت، و هه تا مروف بشیت قې هیزی ب دورستی ب کار بینت دقیت هه می ړې بو بینه خوشکرن، و هر ئاسته نگه کا بکه فته د ړيکې ژې دا -وه کی دینی و نه خلاقی- دقیت بینه راکرن.

ئەقە ئەو ھەر سى زانا بوون يىن خو ب کراسه کى علمى نيشا مه دای و
 ئارمانجه کا دويرتر قىای.. ب ناقي وهرارى ئاخفتين و ل نک شکاندنا بير و باوهران
 پراوستانين، و تشتى مروث ل نک رادوهست دهمى فان ھەر سى ناغان ددانته بهريک
 ئەوه: ئەف ھەر سى زانايه يىن وهلاتين وان دژيک جودا د دو تشتان دا دگههه ئيک:

يى ئيکى: ھەر سى جوهينه!

ويى دووى: ھەر سى پشتى سهرهلدانا شوړهشا پيشه سازى ل ئەووپا هاتبوون،
 ل وى دهمى دويراتييه کا مهزن کهفتييه د ناچهرا کهنيسى و زانايان دا، وهکى بهرى
 نوکه مه ئيشارەت پى دای.

و زقيرين ل بابەتئ سهرهکى دئ بيژين: تشتى ژ ههميى بهرچاقتەر د مهسه لا
 تهطه وورئ دا ئەو بوو داروونى قيا بيژت: خودئ د پشت مهسه لا ئافراندي را نهبوويه،
 و خودئ -حاشا- هزره که کهنيسى کرييه د سهرئ خه لکى دا، و ژين ئەنجامئ وئ
 (تهطه وورئ) يه يا ژ هندهک کاودانين ماددى پهيدا بووى!

و ھەر چهنده دهمى داروونى ئەف گوتنا خو (يان ئکتشافا) خو ئاشکهرا کرى وى
 ئەو وهک (نهظهريکا علمى) ل بهر سنگى خه لکى دانا، بهلئ ئەووپا ئەو وهک
 (حەقيقه تهکا علمى) وەرگرت، نه د مهجالئ بايولوژى ب تنئ، بهلکى د دهليقه يا هزرى
 و جفاکى ژى دا، و د ئەنجام دا قئ نهظهريى دو کارتيکرنين مهزن د هزرا مروثئ
 ئەووپى دا هيلان، ئەو ژى ئەقە بوون:

ئيک: مادهم (مادده) د پشت ههمى تشتى پايه، و خودئ چيشانوکهک بوو ئەقە
 هنده ساله کهنيسى ئەم پى دخاباندين، دقيت ئەم عهبدينييا ماددهى ب تنئ بکهين، و
 ئەو سالوخته تين بهري کهنيسى ددانه خودئ دقيت ئەم بدهينه ماددهى.

دو: مادهم ههر تشتهکي د قی دنیايي دا هه وهرار و (تهطهوور) ب سهر دا هاتییه، دقیت مه باوهری ب چو تشتین نهلف و (ثابت) نهبت، نه د مهسهلین علمی دا و نه د مهسهلین دی یین ژینی دا.

و ههر چهنده پستی داروونی ب چل پینجی سالهکان علم وهسا پیشکهفت کو بگهته وی نهجامی یی دپیژت: د مهجالی علمی دا هندهک (تهوایت) یین ههین (تهطهوور) ژي ناگرت، و د سهر هندئ ژي را کو زانایین بایولوژی ژ شاگردهیین داروونی ب خو -بهري زانایین دی- بهرائهتا خو ژ وی بچوونی دا یا عهقل قهوبیل نهکته یا سهیدایی وان گوئی، دهمی ل جههکی گوئی: طهبیعت نه تشتهکی عاقله، پاشی ل جههکی دی گوئی: طهبیعت ئافراندهره.. د گهل هندئ ژي کارتیکنین خراب یین قی نهظهريیی د هزارا غهريی دا مان، و هتا نهقرؤ ژي دو هزارین ههقدژ د سهری وان دا ماینه:

ئیک: یان ههمی تشت دنهلفن و وهرار ژي ناگرت، و ههر تشتهکی ههی دقیت وهکی خو بمینت.. و نهفه هزارا دینییه یا کهنیه بو گازی دکته.

دو: یان وهرار ژ ههمی تشتان دگرت و چو تشتین نهلف نین.. و نهفه هزارا وان کهسانه یین دقیت ب ناقي علمی دهسهلاتا دینی نههیلن.

و ژ بهر کو د ههقرکییی دا بچوونا نهقي دهستهکا دوی سهر ژ دهستهکا ئیکی ستاند بچوونا رهسمی یا شارستانیا غهريی بوو نهو، و چونکی ل قی سههسالو دویمایییی قی شارستانیا مادی گهلهک پیشکهفتنین علمی یین مهزن ب دهست خو قه نینان، نهو شیا جیهانی ههمییی -د گهل دا جیهانا مه- د خهلهکا دویقهلانکی و (تهبهعییهتا) خو دا بزقرینت، و د نهجام دا نهف بچوونا خو یا کهچ بو مه (تهصدیر) کر، و گهلهک لایان ل نک مه نهو هزار وهک راستییهکا علمی وهرگرت، گوهد نهدا هندئ کو نهف هزاره نهجامهکی لهنگی وی ههقرکییی بوو یا د ناقبهرا وان و دینی وان دا

و ژبلی ځان همر سئ ته وابتان ییڼ چو ته طه وور ژئ ناگرت، ئیسلام ئعترافئ
ب هه بونا گوهورینئ د پښنگ و سه روبه ری ژینا مروؤفی دا دکهت، وهکی هندهک لایین
سیاسی و ئابوری و جفاکی و زانستی.. و ئهف گوهورینه ده مئ په یدا دین هه وجهی

هندهک حوکمپن نوی دبن، و پیخه مهت دهریختنا ٲان حوکمپن نوی ئیسلامی ړیکه کا
 ئاشکه را دانایه: د علمی (أصول الفقه) ئ دا بابه ته کی تاییه ت ل بن ناٲی (باب
 الاجتهاد) هیه، و ب ړیکا ٲی بابه تی زانایتن موجهه د دشتین بگه هنه هندهک
 نه حکامپن نوی بو وان مهسه لپن نوی دهرکه فتی، و ل ٲیړی دٲیت ئیشاره تی بو دو
 مهسه لپن گهنگ بدهین:

ئیک: نه هر که سه کی هبت دشتیت ئجتهادی بکه ت، و زانا حه تا بیه موجهه د
 دٲیت نهو گه هشتبته دهره که کا بلند د زانینئ دا، و هندهک سالوڅه تین تاییه ت ل نک
 وی هبن.

دو: ئجتهاد خو وه ستانده که ژ لایئ موجهه دی ٲه بو گه هشتنا حوکمی شهرعی
 د مهسه له کا نوی دا نه کو دانانا شهریه ته کی نوییه، چونکی زانایئ موجهه د حوکمه کی
 نوی یئ سه ریخو نادانت، به لکی نهو حوکمه کی نوی ژ هندهک بناخه یین شهرعی یین
 نه لٲ ودر دگرت.

ب ٲی چهندي بو مه ئاشکه را دبت کو ٲه کرنا دهرگه هی ئجتهادی د شهریه تی
 ئیسلامی دا دبه نه گه را هندي کو نه ٲ شهریه ته ل هه می جه و هه می ده مان ب کیړ
 هندي بت بیته ب کارئینان..

و ل دور مهسه لا ته طه ووری خاله کا دی یا ٲه هیه دٲیت ل دویماهیئ
 ئیشاره تی بدهینی:

ب ړیکا نه طه رییا داروونی وesa هاته هزرکرن کو هر تشته کی هه د گه له ک
 قوبناغان را ودراری دکه ت، و هر قوبناغه کا هبت ژ یا به ری خو تمامتر و باشته، و
 کو هه ٲدزی د ناٲه را (ته طه وور وٲه باتی) دا تشته کی حه تمییه، و ل سه ری بناخه یی
 شارستانییا ړوژناٲایی یا نوکه بیر و باوهرپن خو ئاٲاکرن، به لی ئیسلامی باوهری
 ب ٲی چهندي نینه، و مروٲ نه گه ر پیچه کی هزا خو بکه ت دی زانت کو ته طه وور هر

گوهرینه که یا ب سهر تشتی دا بیت چ بو باشر بت یان بو خرابتر بت، لهو یا د جهی خو دا نینه مروث هزر بکعت ته طه وور هه ردهم قانونه کا پیشکه فتنخوازه.

ژ لایه کی دی قه: علمی غه ربیان ب خو نوکه بنه جه کریه کو نه موسته حیله تشتهک هبت د ئیک دهم دا یی (ثابت) و (موته طه وور) ژی بت، چونکی ته طه ووری ب خو هندهک قانونین ثابت هه نه بیی وان ته طه وور چی نابت، قیجا نه گهر ثابت و ته طه وور هه ردهم د هه قدرییی دا بن و نهو د چو تشتان دا نه گه هه نه ئیک وه کی خودانین نه ظه ربیا ته طه ووری هزر دکهن نه ری نهو قی نالوزییی چاوا دی قه کهن؟

ژفانیڼ خودی.. و هزرهکا خهلهت

دیتنا ماددی بو ژینی یا ئەفرۆ ل سەر هزرا گهلهک موسلمانان زال بووی یا بوویه ئەگهرا هندئ کو گهلهک ژ مه دهمی (تهعامولی) د گهل خودی ژی دکهن -ئهگهر ئەف پهیقه یا دورست بت بێته گۆتن- یان دهمی سهردههیریی د گهل مهسهلین ئیمانی دکهن ئەو کیشان و پیفانی ب پیهه و مهقاییسین ماددی دکهن.. و ئەف تاعامله یان سهردههیرییه د دو مهسهلان دا بو مه بهرچاف دبت:

یا ئیککی: مهسهلا دوعا کرنی، دهمی موسلمان هزر دکهت دوعا ههما ب تنی داخوازهکه ئەو ژ خودی دکهت، و چی گاڤا ئەو دوعایا ئەو دکهت وهکی وی دقیت ب جه- هات ئەو دوعایا وی قهوبیل بوو، و ههر جارهکا وهسا چئ نهبوو وهکی وی دقیت مهعنا دوعایا وی قهوبیل نهبوویه و زهمهتا وی د بهر ئاڤی دا، لهو دویر نهگره ئەو پهشیمان ژی ببت کو وی دوعا کرین!

یا دووی: مهسهلا وان ژفانایه یین کو خودی داین و سۆز دای کو ئەو وان ب جه- بینت، و ئەفه بابتهی گۆتنا مه یا نوکهیه.

و بهری ئەم دهست ب بهرفرهکرنا ڤی مهسهلی بکهین خالهکا گرنهگ ههیه دقیت ئەم ل بیرا خو بینینه ڤه ئەو ژی ئەفهیه: باوهری و یهقینا تمام هندئ دخوازت مروڤی خودان باوهر د گۆتنا خودی و پیغهمبهری دا نهکهفته گومانی ئەگهر خو ئەو دیاری چاڤ وی چهندی نهبینت ژی، رۆژا کافرین مهکههی سهرهاتییا چوونا پیغهمبهری -سلاڤ لی بن- ب شهف ژ مهکههی بو بهیتولمهقدسی ب عهجیبی ڤه دیتی و باوهری پی نهئینای، هندهک ژ وان خو گههاندە ئەبوو بهکری و گۆتی: ئەری تو دزانی ههڤالی ته یی چ دبێژت؟ ئەو یی دبێژت: ئەو د ئیک شهف دا ئەو یی چوو بهیتولمهقدسی و یی هاتییه

قه! و وان هزر دکر گاڤا ئەبوو بەکری ئەف گۆتنه ژ وان گوهد لی بت، ئیکسەر دئ کوفرئ پی کەت، چونکی ئەو گۆتنه که عهقلی مروقی تی ناچت.. ئەبوو بەکری گۆته وان: ئەگەر وی ئەف گۆتنه گۆت بت، ئەو راست دبێژت!

یەعنی: یا گرنګ ئەوه راست بت وی ئەف گۆتنه گۆت بت، نه ئەو گۆتنا وی گۆتی یا راست بت، و هەر جارەکا بو من دیار بوو کو وی ئەف گۆتنه یا گۆتی ئەز دئ باوهر ژئ کەم، چونکی تشته کی مهزن یی هە ی من و ههوه د قئ مهسهلی دا ژیک جودا دکەت، ئەو ژئ ئەقەیه: ئەز باوهریی دینم کو ئەو پیغه مبهره، و ئەقه چەندە هەمی گرێکین ئالۆز قەدکەت، ههوه باوهری نینه کو ئەو پیغه مبهره، لهو یا غەرب نینه کو هەوین گۆتین وی ب تەرازییا عهقلی خو یی کیم بکیشن، نه وهکی من ئەوئ من باوهری هە ی کو ئەو پیغه مبهره، و تشتی دره و بت ئەو نابێژت.

پشتی قئ چەندئ دقیت ئەم بزانی کو کیتاب و سونەت دژینه ژ وان وهعد و ژقنان یین خودئ ذاتی خو یی پیروژ پی (مولزەم) کری، ئەگەر هات و ئومەتئ ئەو شەرت ب جە ئینان یین وی بو ب جەئینانی داناین، و ژ وان وهعدان:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن نَّصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ۝٧﴾ (محمد: ٧) ئە ی ئەوین باوهری ئینای ئەگەر هەوین دینی خودئ ب سەربێخن، خودئ دئ ههوه ب سەر نهیاران ئیخت، و دئ پیین ههوه موکم کەت.

﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ ۝٥١﴾ (غافر: ٥١) هندی ئەمین ئەم پیغه مبهرین خو و ئەوین دویکه فتنا وان ژئ کری ژ خودان باوهران د ژینا وان یا دنیایی دا ب سەر دئخین، و پوژا قیامەتئ ژئ، پوژا شاهد ب شاهدیییا خو رادبن.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلرُّسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ۝١٣﴾ وَلَنُصَبِّحَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي

وَحَافَّ وَعِيدٍ ﴿١٤﴾ (ابراهیم: ۱۳-۱۴) ئینا خودی وهی بۆ پیغه مبهرتن خو هنارت کو
 ئەو دی وان کافران تی بهت یین باوهری ب خودی و پیغه مبهرتن وی نهئینای. و ئەم
 دی دویماهییا باش دهینه پیغه مبهر و دویکهفتییین وان، پشتی تیبرنا کافران ئەم دی
 وان ل عهردی ئاکنجی کهین، ئەف تیبرنا کافران و ئاکنجیکرنا خودان باوهران ل جهی
 وان کارهکی مسۆگهره بۆ وی یی ژ راوهستانا خو یا ل بهر دهستی من ل رۆژا قیامهتی
 بترست، و ژ گهف وعهزبا من بترست.

ئەفە.. و گهلهک ئایهت و حه دیستین ب قی رهنگی یین کو (سۆز) تیدا هاتییه دان
 کو خودان باوهر د دنیایی دا بهری ئاخهرتی ب سهر بکهفن و کافرین زۆردار بشکین،
 ده می هندهک کهس قان رهنکه سۆزان دخوینن، پاشی بهری خو ددهنه واقعی حالی خو،
 و وی شهر مزارییی دبیین یا موسلمان ئەفرۆ کهفتینه تیدا، پسپاری ژ خو دکهن: ئەری
 ئەفە چاوايه ئەم موسلمانین، و مزگهفتین مه ب نقیژکه ران دئاڤانه، ئەم هه می
 ل ره مەزانی ب رۆژینه، و شهر ی سهر ا چوونا حه جی دکهین.. و د گهل هند ی ژ ی ئەم
 ژ کهفتنه کی بهر ب کهفتنه کا مهزتر قه یین دچین؟ و ههر وهکی ئەو ب قی پسپار کرنی
 گومانی دیخنه (ئەصلی وه عدا خودی)!

و حه تا ئەف گومانان ل نک ئیک ژ مه پهیدا نهبت دقیت ئەم دو راستییین مهزن
 ل بیرا خو بینینه قه:

یا ئیک: ئەف سۆزین خودی ب سهر کهفتنی داینه مه ب هندهک شهرتان قه یین
 هاتینه گرتدان، و هندی ئەم وان شهرتان ب جه نهئین دقیت ل هیثیا ب جههاتنا
 وان سۆزان نهیین، خودی دبیرت: ئەگهر هوین دینی من ب سهر بیخن، ئەز دی ههوه
 ب سهر ئیخ، مهعنا: ئەگهر هوین دینی من ب سهر نهئین چاقری هند ی نهبن ئەز
 ژ ههوه ب سهر ئیخ، و دقیت ئەم هند دساده نهیین هزر بکهین ب جهئینانا هندهک
 (طقووس و عبادهتین شه کلی) یین بی رح ب سهر ئیخستنه بۆ دینی خودی.

یا دووی: خودی هندهک پرباز و (سوننه‌تین کهونی) و قاعیده د قی دنیا‌یی دا داناينه، وه‌کی: جهر‌باندا نوممه‌تی ب به‌لایي دا خودان باوهرین راستگو ژ یین دره‌وین بیینه قافارتن، یان: تیرنا باشان ژي ب گونه‌هین خرابان نه‌گهر خرابی پتر لی هات، یان: به‌ردانا هه‌قساری زۆرداری بو ئستدراج.. و گه‌له‌کین دی.

و بو نمونه هزرا خو د سهره‌اتیبا شه‌ری ئو خودی دا بکه‌ن: پیغه‌مبه‌ر ب خو -سلاف لی بن- سهرله‌شکه‌ری ئیسلامی بو، و یین وه‌کی نه‌بوو به‌کری و عومهری د ناف له‌شکه‌ری دا بوون، و د گهل خودی وه‌عه‌ه دایه کو نه‌و دی پیغه‌مبه‌رین خو و خودان باوهرین د گهل دا ب سهرئیخت، به‌لی موسلمان د قی شه‌ری دا شکه‌ستن، و گا‌فا خودان باوهران د گهل خو پسپارا قی چه‌ندی کری، نایه‌تی به‌رسف دا: ﴿أَوَلَمَّا أَصَبْتَكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّا هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (آل عمران: ۱۶۵) نایه‌تی گو‌ت: نه‌و ژ هه‌وه بوو، نه‌کو ب جه نه‌هاتنا وه‌عه‌دا خودییه.. ده‌می هه‌وه نه‌مری پیغه‌مبه‌ری شکاندی و هه‌وه گر به‌ردای، هه‌وه خو ئیخسته ژیر قاعده و سوننه‌ته‌کا ئیلاهی کو شکاندا وانه یین نه‌مری خودی بشکینن، نه‌گهر خو صه‌حابی ژي بن.

نه‌فه راستییه‌که دقیت ل بیرا مه‌بت.

خوبلندکرنا ب باوهری

سوورده تا (آل عمران) د سیاقی بهحسکرنا سهرهاتیا شهرې (نوحودې) دا نهو شهرې ژ لایې لهشکهری څه موسلمان تیدا بهرانبه کافران شکستین، تهعقیبهک ل سهر مهسلی دا و گوټ: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ یهعنی: نهی گهلی خودان باوهرین هیشتا برینین وان یین پوژا نوحودې خوین ژی دزیت! هوین سست و لاواز نهبن، و ب خلم ژی نهکهن سهر وئ شکستنا ل پوژا نوحودې ب سهرې ههوه هاتی، چونکی یین بلندتر هوینن نهگهر هوین دخودان باوهر بن.

نهف نایهته ب ږهنگهکې ناشکهر (موعادهلهکې) ل بهر سنگی مه ددانت، کو: گهلی خودان باوهران، باوهری ئینانا ههوهیه ئیکا هند ژ ههوه چي دکهت کو هوین ههست ب هندې بکهن کو یین بلندتر هوینن، نهگهر خو یین شکستې د مهیدانا شهرې دا هوین بن ژی.

بهلکی دوژمنی ههوه ژ لایې عهسکهری څه بشپته ههوه وهکی ل پوژا نوحودې چیبووی، و بهلکی ژ لایې هیژې څه دوژمن ژ ههوه د پیشکسفیتیر بن وهکی پتر جاران چیبووی، و بهلکی د لایې پیشیکهفتنا هضاری دا هوین نهگههنه وان وهکی نهثرو نهم دبیین.. بهلې د گهل هندې ژی یین بلندتر هوینن.

بوچی؟ و چاوا؟

چونکی نهو مهنههجی ههوه باوهری پی ههوی و نهو رېبازا هوین ل سهر دچن ژ عسمانی یی هاتیبه خواری.. نه وهکی مهنههج و رېبازین خهلکې دی ژ عهردی دهرکهفتیه.

خوښلندتر دیتنا ههوه ب وی حهقیی څه یا گړدایه یا ههوه ئیکسهر ب خودایی
عهر د و عسمانان څه گړی ددهت، ئهو خودایی نه مرن و نه زهوال څیرا نه گههت.

ئهف عهردی خودان (جاذبیته) یی ئهم ل سهر پشתי دژین، گهلهک جاران
پېهستهکا دژوار ل سهر مروقی دکهت، و ژ مروقی دخوازت ئهو خو د گهل وی پیللی
بهردهت یا ئهو رادکهت، و ئهو کهسی هزارا بهرگړیا څی پیللی بکهت بهری ههر تشتهکی
دی ههست ب لاوایی کهت کو پیل ژ وی ب هیژتره، ههر وهسا دی ههست
ب خه مگینی ژی کهت کو ئهو بهرانههر څی پیللی یی ب تنییه، هنگی خودایی ب حهق
دیژرتی: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾.

وه گهر پسیار بیته کرن: چاوا باوهری وی ل خودانی خو دکهت کو ئهو خو بلندتر
بیینت؟

دی بیژین: چونکی باوهریا ب خودی و ئیسلامی پینج باوهریپن مهزن ل نک
خودانی خو پهیدا دکهت:

۱ - باوهری خودانی وه تی دگهینت کو ههست ب بلندتربا ژیدهر و پشته څانی خو
بکهت: مادهم ژیدهری وی ئهو شریعه تی خوداییه یی کس ژ بن حوکمی وی دهرنه کهفت،
عهر د ب ههمی بهایین خو څه، و ژین ب ههمی ئعتباراتین خو څه چو نابن، و چو
جاران ژی نائینه ریژا وی مهنه جی خودایی یی ئهو ل سهر ب ریڅه دچت.

۲ - وباوهری ئیکا هند ژ مروقی چی دکهت کو ئهو ههست ب بلندتربا تیگه هشتن
و دیتنا خو بو راستیی څی هه بوونی بکهت: ئهو دیتنا ئیسلام پی هاتی و راستیا
هه بوونی پی تهفسیرکری تمامترین دیتنه بو څی راستیی، و دهمی مروف وان تهفسیران
دخوبنت یین مروشان ب عه قلی خو بو راستیا هه بوونی داناین، چ ب ناڅی صه نه م
پهرسیی و کیتابین (موحه ررهف) بت، چ ب ناڅی بی دینی بت، پتر گه شاتی و
مهزنییا عه قیدا ئیسلامی بو مروقی ئاشکهر دبت، څیجا ئهو وی خودانی څی عه قیدی بت
بوچی یی بلندتر نه بت؟

۳ - مروّقی خودان باوهر ب وان (بها و تهرازیان) یی بلندتره یین وی باوهری پی هه ی کو دقیت ژین ل سهر ب ریقه بچت: ژ بهر کو مروّقی خودان باوهر خودانی دیتنه کا بهر فیهتره ژ دیتنا وی کهسی یی هند باوهرییی دینت هندی چاقین وی قهتره دکهن، هزرکرنای وی بو وان تهرازیین ژین پی ب ریقه دچت یا بلندتره و موکمره ژ هزرکرنای خه لکی دی ئهوی مه صلحه تا خو ددانته بهراهییا ههر تشته کی دی یی ههبت.

۴ - باوهرییا مروّقی ب خودی و مهنه جی وی بهری مروّقی ددهته پاقزی و تهقوایی، و مروّقی ل سهر کاری چاک پهروهرده دکهن، و ههردهم بهری وی ددهته تاخره تی وئیانا بهحهشتی و ترسا ژ جههنه می، لهو دی بینی وژدان و ئه خلاق و رهفتاری وی ژ یی خه لکی دی بلندتره، چونکی ئهوی یی ل وی باوهری کو دونیا نه هه می ژیی ویه، بهلکی بهر په ره کی ب تنییه ژ دهفته را ژیی وی.

۵ - و باوهری وی شعوری ل نک خودانی خو پهیدا دکهن کو ئهو بزانت ئهو شریعت و مهنه جی وی هه ی و ئهو کاری پی دکهن ژ هه می قانون و مهنه جین دی یین مروّقان بو خو داناین بلندتر و پیکهاتیتره.. بهلکی ده می ئهو شریعتی خو یی خودایی و ری و ریبارین خه لکی ددانته بهریک و هه ثبه رکر نه کی د ناچه ری دا دکهن، ئهو ری وریبار هه می ل بهر وی وهکی یاریین بچوبکان لی دین!

د قی دنیا یی دا یا ئه م نوکه تیدا دژین، ژ بهر کو بهایین ماددی دزالن و دل ژ راستیین ئیمانی دفالانه، وهسا دئیتنه هزرکرن کو هه چیی هیزا وی یا ماددی یا مهزنتر بت، و دنیا پتر د دهستان دا بت ئهوه یی بلندتر، و دنیا بو وی یا پیروژه، ههر وهکی مه ژی وهکی کافران باوهری ب دنیا یی ب تنی ههیه، لهو ئه م ژی وهکی وان یین بوینه خودانین وی هزرا خه لکته ئهوا دبیزت: هه چیی پتر دنیا د دهستی دا بت ئهوی یی چیتر و بلندتره..

بهلی قورئانا مه ئهوا مه باوهری پی هه ی، سه دی سه د بهری مه ددهته هزره کا دژی قی هزی، قورئان چ دبیزت؟

دییـژت: ﴿لَا يَمُرُّكَ تَقْلُبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي آلِ لَدِ ۝۱۳۱﴾ مَتَّعَ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَقْسُ إِلْهَادُ ۝۱۳۲﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّفَقُوا بِهِمْ لَهُمْ جَنَّتٌ بَجَرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَّلَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ۝۱۳۳﴾ (آل عمران: ۱۹۶-۱۹۸) توئی پیغه مبه، و هوین ژى گهلى خودان باوهران! ب حالى كافران نهئینه خپاندن كوئو د ژینه كا خوش دا بن، و پرزه كى بهر فرده وان ههبت، و بو بازرگانىيى ژ جهه كى بچنه جهه كى، چونكى ل نيزيك ئو هه مى دى ژ دهست وان دهر كهفت، و ئو دى بنه گهروين كى رايين خو يين خراب. په رتال كى كيمه نامينت، پاشى دويماهييا وان ل پوژا قيامه تى ناگره، و ئو چ نه خوش جهه. بهلى ئووين ژ خودايى خو ترسايين، و پيگيرى ب فهرمانين وى كرى، خودى هندك به حهشتين رويبار د بن داروبارين وان دا دچن بو وان ئاماده كرينه، ئو مالا وان يا ههر و ههره ژى دهرناكهفن، و ئو ل نك خودى بو باشان هه مى مهزنترو چيتره ژ وان خوشييين دنيايى بين كافر تيدا.

مخابن مه نطقى كوفرى يى ماددى هند جهى خو ئه فرود دلى مه دا كربت گاڤا ئيك ژ مه ب ئه زمانى قورئانى ئاخفت و گوټ: شهرت دويماهييه به حهشت يان جهنهم.. ب سهدان خودان باوهرى بهرى خهلكى دى دى بيژن: ئو! بو مه كيڅه چوو، ئو ژ مه دچيترن يى دچنه سهر بانى هه يقى!

بهري خو بدنه يى بهري كافران چ دگوته خودان باوهران ده مى مه سه له دبوو مه سه لا چيترى: ﴿وَإِذَا نُتِلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ۝۷۳﴾ (مريم: ۷۳) گاڤا راستييين ئيمانى بو وان دهاتنه گوټن ئو دا بيژنه خودان باوهران: ئه رى كى ژ مه ههردو دهسته كان دچيترن؟ ئه م ئهوين زه لامباشين وهكى: (عه مرى كورئ هيشامى و ئه بوو سوفيانى و وهليدى كورئ موغيره ي) د گهل مه، يان هوين ئهوين هه ژارين وهكى: (بيبالى و عه ممارى و صوهه يى) د گهل هه وه؟

كى ژ مه چيتره ئه م ئهوين هه ژار و باشكهفتى يان ئو يين داداينه سهر بانى هه يقى؟ عه ينى مه نطقيه ب تنى ناف بين هاتينه گوهارتن..

دینداریا دورست

پینگیریا ب فه‌رمانا خودی و پیغه‌مبه‌ری وی -سلاف لی بن- یان دینداریا دورست ئیک ژ وان مه‌سلانه یین گه‌له‌ک کهس خه‌له‌ت خو تی دگه‌هینن، گه‌له‌ک ژ موسلمانین مه‌ ئه‌قرۆ وه تی دگه‌هن کو دینداری هنده‌ک مه‌سه‌لین (شه‌کلینه)، یی ب فلان په‌نگی بت، یان ب فلان جلکی و سه‌ر و به‌ری بت، ئه‌و مرۆقه‌کی دینداره و یی (مولته‌زمه)، و ئه‌و ب خو وه‌سا نینه، دینداریا دورست ئه‌وه مرۆف دورست د دینی بگه‌هت، و لی بگه‌رپیت ل دویف شیا نا خو گۆتن و کربارا خۆ ل دویف به‌ت..

و پشتی قی چه‌ندی دقیت ئه‌م بزانی کو مرۆقی دیندار ئه‌وه یی چه‌ند سالۆخه‌ت ل نک هه‌بن، و هنگی تو دئ شیی بیژی فلان کهس مرۆقه‌کی دینداره ئه‌گه‌ر هات و ته‌ دیت وی ئه‌ف سالۆخه‌ته ل نک خو په‌یدا کرن، ژ وان سالۆخه‌تان:

۱- ب جه‌ئینانا فه‌رزین خودی ب دورستی وه‌کی: کرنا نفیژی، و هندی ژنی بیت ب جماعه‌ت، و گرنا رۆژیان، و دانا زه‌کات، و کرنا هه‌جی.. و هتد.

۲- مجدییا دکرنا سوننه‌تان، چونکی ب کرنا سوننه‌تان خودی هه‌ز ژ مرۆقی دکه‌ت، و مرۆقی نیژیکی خو دکه‌ت.

۳- ئیخلاصا د کرنا قان کاران دا، چونکی کارئ ئیخلاص تیدا نه‌بت ژ خودانی نائیته‌ قه‌بویلکرن، و ئیخلاص -وه‌کی ئاشکه‌را- ئه‌وه ئارمانجا مرۆقی ژ قان کاران رازیبونا خودی بت نه‌ چو مه‌خسه‌د و ئارمانجین دی.

۴- زکری خودی، و کول پتریا ده‌می وی خودی ل بیرا وی بت، چونکی زکری خودی بو دلی وه‌کی ئاقییه‌ بو ماسیی، و پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د هه‌دیه‌کا خو دا

یا موسلم ژئ فهدگوهیتز دبیترت: ﴿مهتلا وی یئ زکریٰ خودایی خو بکەت، و وی یئ زکریٰ وی نهکەت وهکی مهتلا مروڤی ساخ و یئ مریبه﴾.

۵- مروڤی دیندار ئەوه یئ مروڤی قورئانی بت، و خۆشییا خو د خواندنا قورئانی دا ببینت، چونکی قورئان پوژا قیامەتی مههدهری بۆ خودانی خو دکەت، و خواندنا وی بۆ قورئانی نه ب تنی بۆ خۆمۆژیلکرنییە، بەلکی بۆ تیگههشتن و ب کارئینانا وێه.

۶- و دینداری دورست ئەوه یئ داخوازا علمی شەری بکەت، و بهرگهپرانی بکەت کو خو د دینی دا شارهزا بکەت، دا کاری وی یئ دورست بت، و بهایی مروڤی زانا ل نک خودی ژ یئ نهزانی پتره، و ئیمامی شافعی -خودی ژئ رازی بت- دبیترت: ((داخوازا زانیی ژ کرنا سوننهتان باشتره)).

۷- خیرخوازی، و پرویگهشی.. ژ وان سالۆخهتانه یئین مروڤی دیندار پی دئیتە ناسین، و ئەگەر ته دیت مروڤهکی دیندار یئ دلپهشه و نهڤیت باشی بگههته خەلکی تو بزانە دیندارییا وی جلکەکی ژ دروهه وی کریبه بهر خو.

۸- مروڤی ب دورستی یئ دیندار بت ل تشتهکی یئ هشیار نابت هندی ل ئەزمانی خو یئ هشیار، چونکی ئەو دزانت ئەزمانه خودانی رادکەت و ددانت.

۹- و مروڤی دیندار ناھیل و هختی وی ب تشتهکی بی مفا فه زهعی بیت، چونکی ئەو دزانت ئەف و هخته یئ کو خودی دایه وی ئیمانەکه پسپارا وی دی ژئ ئیتە کرن: کانی وی ژ قەستا زهعی کریبه، یان ژ وی د پیکا باش دا بۆراندییە؟

۱۰- و یا ژ ههمیی گرنگتر ئەوه مروڤی دیندار خو ژ کەسی بلندتر نابینت، و هزر ناکەت ئەو ژ خەلکی ههمیی باشتره، چونکی (غوروور و تهعهججوب و خۆمهزنکرن) پیکا خو بۆ دل وی نابینن.

ئەفه هندهک ژ بهرچاقتترین سالۆخهتین مروڤی دیندارن، و مخابن ئەڤرۆ مروڤ هندهک کەسان دبینت خو ب دیندار دزانن، د گهل هندی ژئ ئەگەر تو بهری خو بدهیه

دینداریا وان دې بینی تیځلې ب سهرقهیه، و وهکی دی (نه نهو سوبک و نه نهو بازار!)، نه ف دیاردا هه یا کو نه دشیین ب ناڅی: (تهخسیریا د دینداریی دا) بدهینه ناسین، نوکه ئیک ژ وان گرفتاریانه یین دکهڅنه پکا گهلهک ژ مه، و څی دیاردی چهند نیشان هه نه پی دئته ناسین، وهکی:

۱ - سستییا د کرنا نفیژ د، چ کرنا وئ ب جماعت بت، چ کرنا وئ ب ئیکجاری بت، نوکه د جفاکا مه دا بهر بهر یا دته تشتهکی عدهدی تو مروقهکی بیینی بیژته ته: نهز مروقهکی دیندارم، و د گهل هندې ژی خوتبی هتا خوتبی نهو مزگهفتی نابینت، نه بهس هنده گهلهک کهسان دې بیینی خو ب دیندار دزانن و همر نفیژا ناکن، دبیزن: دلې مه یی صافییه، و شهرت دله!

۲ - سستییا دکرنا هندهک نفیژان دا، وهکی نفیژا سپیدی -بو نمونه- یان گیروکړنا نفیژ بیی نهگهړهکی شهرعی، وهکی وان یین خو ب کارهکی بی مفا څه موژیل دکهن و نفیژا خو پاش دئخن هتا نیزیکه بچت، ژ نوی دې رابن ب لهز و بهز نفیژا خو کهن، و نهو نفیژا هوسا بت بی گومان چو (خوشووع) تیدا نابت.

۳ - کرنا نفیژ ب رهنهگکی ودهسا کو مروقی همر های ژ نفیژ نهبت، نهغه ژی نیشانهکه ژ نیشانین کیماسییا دینداریا خودانی، (موسلمی کورې یهساری) -خودی ژی رازی بت- جارهکی ل مزگهفتی بوو نفیژ دکر، رهخهکی مزگهفتی ههړفت، هندهک مروشان کره غار چوونه مزگهفتی وان هزرکر نهو رهخه یی موسلم لی، وان دیت موسلم یی د نفیژ و همر های ژ ههرفینا مزگهفتی نینه!

۴ - خو پاشقهلیدانا ژ خواندنا قورئانی و داخوازکرنا علمي شهرعی، یا غهړیب نهوه ئیک ژ مه دقیت بزانت کانی چهند ستیر ل عسمانی هه نه، بهلی بیژ: نهراکاتین نفیژ چهندن؟ دې بیژت: ب خودی ئختیصاصی من دین نینه، نهز نه مهلامه! دزانت

کیژ نادیا ته پانسی -ل ره ختی دی یی دنیا یی- ژ کتی برییه، به لئی نرانت نفیژ
ب چ دکهفت، چونکی تختیصاصی وی دین نینه و نهو نه مه لایه!

۵ - و یا ژ هه مییی خرابتر نهو دئ بینی گهلهک کهس دیندارییا خو ب فلان
مرؤقی فه گری ددهن، نهو مرؤقی نهو هزر دکهن مرؤقه کی چاکه، چاوا؟

دئ بینی نهو مرؤقه کی چاک، یان یی زانا، دئ بو خو کهنه نمونه یی چاقلیکرن و
گوه دانی، و دویمایی دئ وه لی ئیت نهو دینی وه رناگرن نه گهر د ریکا وی کهسی را
نهبت، و نهفه (دیارد هکا خه طهره)، چونکی دویمایی دبه مه سه له کا عه قانندی.

و گهلهک جاران مه یی گوهد لی بووی کهسه کی ژ فان توخمه مرؤقان گوتنا خودی
یا هیلای، و گوتنا پیغه مبهری -سلاف لی بن- قه بویل نه کرییه، چونکی وه کی گوتنا
(فلان کهسی وی!) نه بوویه، و نهفه کلؤقانکا سهر داچوون و نه زانی پییه.

و هندهک جاران ژی مه یی دیتی مرؤقه کی (دیندار) یی د سهر دا چووی و بهری
وی یی کهفتییه ریکین خراب، چونکی وی هزره کا مهزن بو کهسه کی چاک یان زانا
ددانا پاشی وه سا دهر نه کهت، و وی مرؤقی چاک هندهک خه له تی ل نک هه بوون..

دیندارییا دورست هندئ ژ خودانی دخوازت نهو مرؤقان ب حه قییی بناست نه کو
حه قییی ب مرؤقان بناست، و ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- دهر کهفت چو کهس نینن
هه می گوتن و کر بارین وی ددورست بن، و ژ گونه هی و خه له تی یی د مه عصووم و
پاراستی بن.

و مرؤق نه گهر هزرا خو د نه گهرین پهیدا بوون و به لا قبوونا دیاردا سستییا
د دیندارییی دا بکهت دئ بینت کو دو نه گهرین مهزن د پشت نه بوونا دیندارییا دورست
دا هه نه:

ئیک: کرنا گونه هین بچوبک، گاڤا مرؤقی ب چاڤه کی کیم بهری خو دا گونه هی،
و هیتجه تا خو کره نهو: نهف گونه هه یا بچوبکه چو نینه، و نهوا هه نه ژ (که بائرا نه)

قهیدی ناکهت، و یا دی پاشی دې ژي توبه کت، بسته ییا ل سهر کرنا گونه هی دې ل نک پهیدا بت، و ږوژ بو ږوژي دې ب ناټ گونه هین مه زن ژي دا چت بی وی های ژ خو هبت، و ژ بیر نه کت ناگري مه زن ژ چریسکه کا بچویک ده ست پی دکهت، ژ بهر څي چندی زانایین مه یین (موخته بهر) دگوتن: بهري خو نه ده بچویکیا وی گونه ها تو دکه، بهلې بهري خو بده مه زنییا وی یی تو بی نه مرییا وی دکه!

نه گهر هم خو ژ گونه هین بچویک بترسینین دې ژ یین مه زن یینه پاراستن، و نه گهر مه پهرده د ناڅهرا خو و گونه هین بچویک دا راکر، بهري مه دې کفته گونه هین مه زن ژي.

دو: خواستنا هیجه تان، و مه خسه دا مه ب څي گوتنې نه وه گلهک کهس سستی یی دکرنا عیاده تی دا دکهن ب هیجه تا هندی کو (روخسته) بو وان یا هاتییه دان، یان ژي ب هیجه تا هندی کو نه ټ کاره (سوننه ته) و واجب نینه.

گلهک کهسان دې بیني پڼه گه کی خیری یان عیاده تی ناکهن، نه گهر پسپارا نه گهرا نه کرنی ژي بکه ی دې بیژت: مانې نه کار نه فهرزه.. یان دې بیني یی کاره کی خراب دکهت بیژي: بوچی؟ دې بیژت: نه ټ کاره یی مه کرووه نه یی حهرامه، نه گهر یی حهرام با من نه دکر.

ب څي پڼگی هندی ژ مه هاتی مه خو ژ کارین (سوننه ت) دا پاش، و مه کارین (مه کرووه) کرن، هتا وه ل مه هاتی مه فهرز ژي ب ړیکا سوننه تان دا بهر داین، و مه حهرام ژي دانایه سهر مه کرووه ی، و د گهل هندی ژي هم دلین خو ب هندی خوش دکهن کو: مه چو حهرامی نه کرینه، و نه گهر ته نمونه یه کا بهر چاټ دڅیت سه که گلهک جگار کیشان، دیژن: مانې جگاره تشته کی مه کرووه، و نزا مه کرووه کی پینجی شیست سالان مروټ بکه ت چاوا ژ توخوبی مه کرووه یی دهر باز نابته حهرام یی.. زاهد و زانایین نیسلامی ئیک ژ وان خو ژ سهد کارین (موباح) ددا پاش

ژ ترسین هندئ دا کو نه کو بکهفته د هرامییه کئ دا، و ئیک ژ مه پینجی سالان مالی خو ب ریکه کا (مه کرووه) دسوژت و ناترست کو ده می ئه ف مه کرووه هه می دکهفته سهریک پیچه کئ هرام ژی بیت.

و یا ژ قئ ژی کریتتر ئه و هیجه تا پویچه یا گه له ک ژ مه بو خو دگرن ده می دبیزن: راسته فلان کار خرابی بوو مه کری، به لی پا خودئ هندئ ب هیجه ت نینه، مانه حوکمه کئ بی خیره ئه م ل خودئ ب هیجه ت بین، و بخوازین ئه و یی ل مه ب هیجه ت نه بت!

و ل دویماهییه پسیار ئه قه یه: ئه ری چاره سهریا دیندارییا ژ قه ستا، یان بلا بیژن: سستییا د دیندارییه دا، چیه؟
و بو به رسف دئ بیژن:

۱- ته قوا خودئ، د هه می حاله تان دا، چ خه لک مروقی بینت یان نه، و هشیار بی بلا خودئ کیمترینی بینهران نه بت بو ته، ل پش چاقین وی خرابییه بکه ی و گاڤا مروقه کئ حازر بوو باشییه بکه ی.

۲- سستییه د کرنا کارین فهرز دا نه که، و خو ژ کرنا سوننه تان ژی نه ده پاش، ب هیجه تا هندئ کو مانئ ئه و نه واجبن.

۳- گاڤا تو نقیژئ دکه ی هندئ ژ ته بیت بیرا خو ل مه زنییا خودئ بینه قه، و ده می تو قورئانی دخوینی وه سا بخوینه ههر وه کی ئه و بو ته هاتییه خواری.

۴- خودئ ژ بیرا خو نه به، و بزانه زکری خودئ گه له ک مفا تیدا هه نه، و یی ل به رفره هییه د گه ل خودئ بت ل ته نگاڤییه خودئ وی ژ بیر ناکه ت.

۵- یی مجد به د هه می کارین خو دا، و ریکئ نه ده سستییه و ته نبه لییه کو جهه کی بو خو د دلی ته دا بینن.

- ۶- ههڅالینیا چاکان بکه، ئهو دئ بو ته بنه هاریکار ل سهر باشیی، و
ب کهسهک ژ وان نهخری و وان نهکه واسطه د ناقبهرا خو و خودئ دا.
- ۷- نهگهر تو نهشی ب مالی خو خه لکی هه مییی قه گری، ب نه خلاقئ خو یی
باش وان قه گره، و بلا نه خلاقئ ته بهری نه زمانئ ته ب خه لکی بده ته ناسینی.
- ۸- مرنئ ژ بیرا خو نه به ههر رۆژ جاره کئ هزر بکه تو یی مری و حسیب د گهل
ته دئ ته کرن، قیجا بهری خو بدئ کانئ ته چ د گهل خو برییه، و چ هیلایه، و
په شیمانییا نه قرو چتره ژ یا سوباهی.
- خودئ هشیارییی ب رزقئ مه بکه ت.

ناسته‌نگین خوراکرتنا ل سهر دینداریا دورست

گه‌له‌ک که‌سین خراب د جفاکا مه دا هه‌نه، ب تاییه‌تی د ناڤ ته‌خه‌یا گه‌نج و جحیلان دا، ئە‌گەر مروڤ دان و ستانده‌کا هی‌دی و رحه‌ت ل دور خراب‌کاری‌پن وان د گهل بکه‌ت، ئه‌عترافی دکه‌ن کو کاری ئە‌و دکه‌ن کاره‌کی خرابه، و د دل دا هه‌ز دکه‌ن ژی کو ئە‌و خو ژ فی کاری بده‌نه پاش و پی‌گی‌ریه‌کا دورست ب دینداری‌ی بکه‌ن، و هیشیا ئیک ژ وان یا مه‌زن ئە‌وه ئە‌و بشیت خو ل سهر راسته‌پریا خودی بگرت و (ئستقامی) بکه‌ت.. و مروڤ ئە‌گەر شه‌کولینی ل دور فی مه‌سه‌لی بکه‌ت دی بینت هژماره‌کا ئاسته‌نگان هه‌نه فان توخمه که‌سان ژ خوراکرتنا ل سهر ریکا راست دده‌نه پاش.

و ئە‌و که‌سین چاک‌کرنا جفاکی دخوازن، و لی دگه‌رپین ته‌خه‌یا گه‌نج و جحیلان ژ خرابی و بی ئە‌خلاقیی بده‌نه پاش، و هاریکاریا وان بکه‌ن کو ئە‌و ل سهر ریکا باشی و پا‌ق‌ژی‌ی خوراکرن، د‌ق‌ی‌ت دوی‌چوونا فان ئاسته‌نگان بکه‌ن، و هندی ژئ بیت کاری بو نه‌هی‌لانا وان ئاسته‌نگان بکه‌ن.

و ل فی‌ری مه‌ د‌ق‌ی‌ت ب کورتی به‌حسی وان ئاسته‌نگان بکه‌ین یین نه‌هی‌لن مروڤ -ب تاییه‌تی گه‌نج و جحیل- به‌رده‌وامیی ل سهر (ئستقامی) بکه‌ن، دا پشتی هنگی ریکا چاره‌سه‌ریی بو مه‌ دیار بت. و به‌ری ئە‌م وان ئاسته‌نگین ژینگوتی ب ریز بکه‌ین مه‌ د‌ق‌ی‌ت ل سهری به‌حسی (ئستقامی) بکه‌ین، و بهایی وئ د شریعه‌تی دا دیار بکه‌ین:

ئستقامه‌ چیه؟

ئستقامه -وه‌کی زاناییین شریعه‌تی دی‌پ‌ژن- ئە‌وه: مروڤ ریکا راست -کو دینی خودییه- بگرت و لی ب‌ج‌ت بیی خو ژئ لاده‌ت ب فی لایی شه‌ یان ب لایی دی شه‌.

وده می خودایی مهزن د قورئانی دا دبیزت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (فصلت: ۳۰) پینج پهنگین خوراستکرنی دئینه سهر هزرا مروقی:

خوراستکرنا ل سهر باوهرییا کو خودایی وان یی ئیکانه خودییه.

خوراستکرن و خوراکرتنا ل سهر گوهدارییا فی خودایی و ب جهئینانا فهزمانین

وی.

خوراستکرنا ل سهر ئیخلاصا د دینی دا هتا مرن ب سهر دا دئیت.

خوراستکرنا د کریاران دا پشتی خوراستکرنا د گوتنان دا.

خوراستکرنا ب جهئینانا فهزمانین خودی و خوپاشقهکیشانا ژ بی ئهمرییا وی.

و گومان تیدا نینه کو ئهف خوراستکرن و خوراکرتنهیه دبه ریکا سهرفهرازی و

پرگاربونئی وهکی د نیهتا بوری دا هاتی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (فصلت: ۳۰)

(فصلت: ۳۰) هندی ئهون یین گوتین: ئهلالاه ب تنی خودایی مهیه یی بی شریکه، پاشی خول سهر شریعهتی وی راستکری، ل ده می مرنی فربشته ب سهر وان دا دئینه خورای و دبیزتی: هوین ژ مرنی و تشتی ب دویف دا دئیت نهترسن، و ل سهر وی تشتی هوین ل دویف خو دهیلنه ل دنیا یی هوین ب خهم نهکهفن، و مرگینیا مه ب وی بهحهشتا ژقان بو ههوه پی دهاته دان ل ههوه بت.

و ئستقامی ئهوا فهزمان پی ل مه هاتییهکرن پهیوهندی ب گوتن و کریار و حال و

ئنیهتان شه هیه، یهعنی: مروقی دیندارییا وی یا دورست بت ئهوه یی ئنیهت و گوتن و

کریار و حالی وی ل دویف فهزمانا خودی بت، ل دویف وی شریعهتی بت یی

پیغه مبهری خودی -سلاف لی بن- پی هاتی.

و نه گهر نهم بهری خو بدهینه نایه تین قورئانی دئ بینین د پتر ژ جهه کی دا خودایی مهزن فرمان ب استقامت ل سهر دینی خودی بهری مه ههمییان ل پیغه مبهری خو ب خو کره، وهکی قان نایه تان:

﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (هود: ۱۱۲)

۱۱۲) نهی پیغه مبهر تو و هه چیی د گهل ته توبه کری و هسا خو ل سهر ریکی راست بکهن وهکی خودایی ته فرمان پی کری، و هوین پی ل وان توخویان نه دانن یین خودی بو ههوه داناین، هندی خودایی ههوه یه ب ههمی کریارین هوین دکهن یی بینهره، تشتهک ژئ ل وی بهرزه نابت، و نهو دئ ههوه سهر وان جزادهت.

﴿قَدْ لَئِكَ فَادَعُ وَأَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا تَلْبِغْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ إِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ سَكَنٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ (الشوری: ۱۵)

۱۵) نهی پیغه مبهر تو به نیین خودی بو وی دینی راست گازی بکه یی خودی بو پیغه مبهرین خو دانای و شیرت پی لی کری، و تو و هسا خو راست بکه وهکی خودی فرمان پی ل ته کری، و تو دویکهفتنا دلچوونین وان نهکه یین د حقیقی دا کهفتینه گومانی و ژ دینی راست لاداین، و بیژه: من باوهری ب وان ههمی کیتابان ئینایه یین ژ عسمانی بو پیغه مبهران هاتین، و خودایی من فرمان ل من کریه کو نهز د حوکی دا دادیی د ناقبهرا ههوه دا بکه، نه لاله خودایی مه و ههوه یه، خیرا کریارین مه یین چاک بو مهیه، و جزایی کریارین ههوه یین خراب بو ههوه یه، پشتی حقی ناشکرا بووی چو ههفرکی د ناقبهرا مه و ههوه دا نینه، رۆژا قیامهتی خودی مه و ههوه دئ کویم کهت، و نهو دئ ب حقیقی حوکی د ناقبهرا مه و ههوه دا د وی تشتی دا کهت یی نه تیدا ژتیک جودا بووین، و زفرین بو نک وییه، و نهو جزایی ههر یهکی دئ دهتی.

و پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- و ئه‌وین باوهری د گهل ئینای و تۆبه‌کری ئەف
 فه‌رمانا خودایی ب دورستی ب جه- ئینا و کار پێ کر، د حه‌دیسه‌کا دورست دا یا کو
 ژ عه‌بدللاه‌ی کوپێ مه‌سعوودی -خودێ ژێ رازی بت- هاتییه‌ فه‌گوه‌استن عه‌بدللاه
 دبێژت: پیغه‌مبه‌ری خودی -سلاف لی بن- خپچه‌کا راست ل عه‌ردی کیشا، پاشی گوٓت:
 ئەفه‌ ریکا خودییه‌، پاشی هنده‌ک خپچ ل راست و چه‌پا وئ خپچا راست کیشان و
 گوٓت: ئەفه‌ هنده‌ک ریکین جودا جودانه‌، ل سه‌ر هه‌ر ریکه‌کی شه‌یتانه‌ک هه‌یه‌ بو گازی
 دکه‌ت، پاشی وی ئەف ئایه‌ته‌ خواند: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
 السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّيْنَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (الأنعام: ۱۵۳)
 تشتی خودی شیره‌ت پی ل هه‌وه‌ کری ئەفه‌یه‌: هندی ئیسلامه‌ ریکا خودی یا راسته‌
 قیجا هوین لی هه‌رن، و دوپچوونا ریکین به‌رزهبوونی نه‌که‌ن، ئەو دی هه‌وه‌ بژاله‌ که‌ن، و
 هه‌وه‌ ژ ریکا خودی یا راست دویرکه‌ن.

و ده‌می زه‌لامه‌ک هاتییه‌ نک پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- و گوٓتییی: ئەی
 پیغه‌مبه‌ری خودی گوٓتنه‌کی د ئیسلامی دا بیژه‌ من پشتی ته‌ ئەز پسپارا که‌سی دی ژێ
 نه‌که‌م، پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوٓتی: بیژه‌ من باوهری ب خودی ئینا، و ل سه‌ر قی
 باوهری خو ڤاگره‌.. وه‌کی ئیمامی موسلم ژێ فه‌دگوهرت.

نعمه‌تا ئستقامی:

مه‌زنترین نعمه‌ت و قه‌نجی خودی د گهل مروٓقی دکه‌ت پشتی نعمه‌تا ئیمانی ئەوه
 ئەو ئستقاما ل سه‌ر قی ئیمانی ب رزقی مروٓقی بکه‌ت، ئستقامه‌یه‌کا به‌رده‌وام یا کو
 حه‌تا مرنی د گهل مروٓقی دمینت، و مه‌زنترین یاری شه‌یتان بو خو ب مروٓقی خودان
 باوهر دکه‌ت ئەوه‌ ده‌می قه‌ناعه‌ته‌کا وه‌سا بو وی چی دکه‌ت کو عه‌بدینییا وی بو خودی
 یا دم ده‌می بت، ل هه‌یشا ره‌مه‌زانێ ب تنی، یان ده‌می فه‌قیر دبت، یان ژێ ده‌می

دکهفته تنگافییه کی، یان ده می دبیرت: گاڤا نهز پیربوم دی بهرده وامییی ل سهر عیباده تی کهم!!

و مه گوت: ئستقامه مهزترین قهنجییه د گهل مروقی دئیته کرن پشتی باوهری ئینانی، چونکی ئستقامه دهلیله کی بهرچاقه ل سهر راستییا باوهرییا مروقی، گهلهک کهسان تو دی بینی ب دهقی خو حسیب دکهن باشتین خودان باوهر، کهنی دی راستییا قی گوتنا وی زانی؟ نهگهر ته دیت نهو یی پیگیریی ب پینشیین قی باوهرییی دکهت.

و ژ لایه کی دی قه ئستقامه ئیکا هند ژ خودانی خوچی دکهت نهو د چاقین خه لکی دا مهزن بیت، و ل نک وان بته جهی باوهری، و نهو دی حهز ژ تیکهلییا وی کهن چونکی نهو دزان گوتنا وی و کربارا وی ئیکن.

ناسته نگین ئستقامی:

ئهف ئاستقاما هندا گرن گهژمارهکا ئاستهنگان هه نه دکهفته د ناڤهرا وی و مروقی دا، یه عنی: هژمارهکا ئاستهنگان هه نه ناھیلن هندهک مروف ب تاییه تی ته خهیا گهنجان بهرده وامییی ل سهر ئستقامی بکهن، لهو دی بینی سه رهاتییا هندهک ژ وان د گهل عیباده تی سه رهاتییه کا دهم ده مییه، و مه دقیت ل قیرئ بهحسی وان ئاستهنگان بکهین.

ناسته نگا ئیکی: هه ڤالین خراب:

دبت هندهک گهنج هه بن دلئ خو به نه توئی، و حهز بکهن کو نهو خو ل سهر قی توئی راگرن ژ، و دبت نهو چهند گاڤه کان بهر ب توبه کرنی قه بچن ژ، و بو دهمه کی ئستقامی ژ ل سهر ریکا راست بکهن پاشی جارهکا دی خو ببینن یین بهر ب خرابییی قه دچن، و چونکی وان د نهصل دا باوهری هه یه و حهز ژ باشییی دکهن وان ب قی چه ندی نه خوش دبت لهو ب بیتنهنگی قه پسپار دکهن: نه ری نه م چ بکهین دا ژ قی گرفتاریی قورتال ببین، و ل سهر ئستقامی بهرده وام ببین؟

و دهمی مروځ شه کولینی ل سهر حاله تی ښان که سان دکهت دبینت مه زترین
ناسته نگ دکه فته د ناڅه را ښان و ئستقامی دا تیکه لیا هه څالانه، یه عنی: هه څالینیا
وان بو خرابان، و رابوون و روینشتنا وان د گهل وان که سین چو بهایی نه دهنه ئه خلاقى و
گوهداريا ئه مری خودی نه گهره کا سهره کییه د پشت دودلییا وان را و پالده ره کی مه زنه
بو خو څه گوهاستنا وان د ناڅه را توبه کرن و گونه هکارییی دا.

و تشته کی زیده ئاشکه رایه کو کارتیکرنا هه څالی ل سهر هه څالی گه له که، لهو یا
فه ره ل سهر ده بیابان ههر ژ بچوبکاتی زارو کین ل څی مه سه لی هشیار بکه ن، یه عنی:
به ری وان بدنه هه څالینیا باشان، و ئاگه هدارییا وان بکه ن کو هه څالی خراب به ری
مروځی دده ته خرابییی، و یا فه ره ده بیاب هه رده م پسیرا هه څالین زارو کین خو بکه ن
کانی ئه و کینه؟ و د چاوا نن؟ و ئه گهر وان دیت عیالی وان یی تیکه لیا هنده ک
هه څالین خراب دکه ن، دځیت ئه و وان ژ څی چهنده بدنه پاش، ئه گهر نه.. ئه و ژى دى
خراب بن، و هنگی فایدی وان ناکهت ئه و خو پیڅه بوه ستین دا جاره کا دی به ری
عیالی خو بدنه باشییی.

د حه دیسه کا دورست دا یا (ئهبوو سه عیدى خودرى) ژ پیغه مبه ری -سلاف لی بن-
څه دگوهریزت هاتییه، پیغه مبه ر -سلاف لی بن- دیبژت: ﴿ لا تصاحب إلا مؤمنا و لا
یاکل طعامک إلا تقى - ژ خودان باوهری پیڅه تر هه څالینیا که سی دی نه که،
و ژ ته قواداری پیڅه تر بلا که س زادی ته نه خوت ﴾.

و وه کی ئه م دبیین ئه ف حه دیسه هه څالینیی دکه ته دو دهره جه:

۱ - هه څالینیا عه ده تی: و هه څالی مروځی یی ژ څی توخمی دځیت یی خودان
باوهر بت.

۲ - هه څالینیا تاییه ت: یه عنی: هه څالینیا ژ نیزیك، یا کو مروځ ب سهر
ئیك و دو څه بیټ و بچت، و دهره گه یی مالا خو بو ئیک و دو څه که ت، و هه څالی

مرؤقی یی ژ فی توخمی دقیت یی تهقوادار بت، یهعنی: بهس نینه ئهو ب تنی یی خودان باوهر بت هتا مرؤف دهرگهی مالا خو بو فقهکته و بیت زادی مرؤقی بخوت، بهلکی دقیت ئهو گهشتبته دهرجا تهقواداریی.

و ب فی رهنگی مرؤف دی مالا خو و عیالی خو ژ چونا بهر ب خرابییی فیه پاریزت.

و د هدیسهکا دی دا پیغه مبهه -سلاف لی بن- بهحسی کارتی کرنا ههفالی باش و یی خراب ل سهه مرؤقی دکته و دبیزت: ﴿ثَلِ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوِّءِ كَحَامِلِ الْمَسْكِ وَنَافِخِ الْكَيْرِ فَحَامِلِ الْمَسْكِ إِمَّا أَنْ يَحْذِيكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخِ الْكَيْرِ إِمَّا أَنْ يَحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً - مهتهلا ههفالی چاک یی مرؤف ل نک دروینت و ههفالی خراب وهکی مهتهلا وی کهسییه یی مسکی هلگرت و یی پف دکته کویرهی، ئهوئ مسکی هلگرت یان دی هندهک ب دیاری دهته ته، یان تو دی هندهکی ژئ کپی، یان دی بینهکا خو ژئ ئیته ته، و ئهوئ پف دکته کویرهی یان دی جلکین ته سوژت، یان دی بینهکا نهخوش ژئ ئیته ته﴾.

مهعنا: کارتی کرن ههر دی ههبت، و ب چو رهنگان مرؤف ژئ خلاص نابت، فیتجا ههر ئیک و ئهو ههفالی وی بقیت، ئهگهر وی بقیت ل سهه ئستقامی بمینت، دقیت ههفالی نییا وان کهسان نهکته یین ئستقامی نه نیاسن، و هندی ههفالیین وی ئهو نهبن یین خودی ناس بن، بلا ل هیقیی نهبت ئهو بته ژ خودی ناسان، و فایدی وی ناکته ئهو بیژت: مانئ ئهز نه بچویهکم ب گوئنا ههفالهکی د سهه دا بچم، یان: راسته ههفالی من یی خرابه بهلی ئهو مایی خو د باشی و خرابییا من دا ناکته! چونکی ئهگهر ئهو جلکین وی نه سوژت ژئ، بینا وی یا نهخوش دی کاری ل وی کهت.. وهکی پیغه مبهه -سلاف لی بن- دبیزت.

ناستهنگا دووی: پیهستا ژینگههی:

و مه‌بهستا مه ب پیهستا ژینگههی (ضغط البیئه)یه وهکی ب عه‌ره‌بی دبیزن، هه‌ر ئیک ژ مه د چهند خه‌له‌که‌کین جفاکی یین د ناف ئیک دا دژیت، خه‌له‌کا ژ هه‌مییان بچوبکتر ئه‌و خیزانه یا مروژ تیدا، پاشی ئه‌و کوما مروژان یا ل دور و ره‌خین مروژی هه‌ی ل تاخی مروژی یان ل جهی کارئ وی، پاشی ئه‌و کومه‌لا مروژان یا ئه‌و ل جهه‌کی د گهل دژیت، و بی گومان ئه‌شان کومان هه‌مییان کارتیکرنا خو ل سه‌ر مروژی هه‌یه چ سلبی چ ئیجایی.

و نه‌گه‌ر هات و مروژه‌کی فیا قه‌ستا خیرئ و کارئ چاک بکه‌ت و دلئ خو بره‌ خوراکرتنا ل سه‌ر قئ چاکیبی به‌لئ ئه‌و ژینگه‌ها ئه‌و تیدا بو قئ خوراکرتنی یا هاریکار نه‌بت، گه‌له‌ک دئ یا ب زه‌حمه‌ت بت ئه‌و مروژ بشیت به‌رده‌وامیی ل سه‌ر قئ خوراکرتنی بکه‌ت.. له‌و دئ بیی جحیله‌کی -چ کچ بت چ کور- نه‌گه‌ر فیا پشت بده‌ته‌ گونه‌هی و خرابیی به‌لئ ئه‌و ب خو د ماله‌کا خراب دا بت، یان ئه‌و که‌سین ل دور و ره‌خین وی دخراب بن گه‌له‌ک دئ یا ب زه‌حمه‌ت بت ئه‌و بشیت (ئستقامئ) ل سه‌ر باشیی بکه‌ت، دئ بیی هه‌یامه‌کی ئه‌و ما باش به‌لئ ده‌مه‌کی دریز پیتقه‌ ناچت ئه‌و (بیئه‌تا) ئه‌و تیدا دژیت دئ ئیکا هند ژ وی چئ که‌ت ئه‌و جاره‌کا ل ده‌وسا خو یا به‌رئ بزقرت!

مه‌عنا خیزانی و جفاکی ده‌وره‌کی مه‌زن و کارتیکرنا به‌رچاف ل مروژی هه‌یه، و یا به‌ره‌قل نینه -هه‌ر چهنده یا موسته‌حیل ژئ نینه!- کو مروژه‌کی باش و سه‌رراست بشیت د ناف کومه‌کا خرابان دا بژیت بیی باشیا خو ژ ده‌ست بده‌ت یان چهنده‌کی ب لای خرابیی دا بچت، خودایی مه‌زن د ئایه‌ته‌کا پیروژ دا دبیزت: ﴿يَكَايُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ (التوبة: ۱۱۹) ئه‌ی ئه‌وین باوهری ئینای ته‌قوایا خودئ بکه‌ن و د گهل راستگوایان بن.

بوچی د گهل راستگوځیان بن؟

چونکی ئهو دئ راستگوځی نیشا ههوه ژى دهن، و هوین دئ ژ وان فیری راستگوځی بن.. یان چوننه چوننه دهمن هوین د ناڅ وان دا ب کارئ راستگوځی رادبن هوین خو نابینن د (شاذ) و غهرب.

مرؤڅ نهگهر کارهکی بکعت، چ ئهو کار یی باش بت چ یی خراب بت، و ئهو کهسین مرؤڅ د ناڅ دا دژیت نه ئهو بن یین وی کارى دکهن، مرؤڅ د ناڅ وا دا دئ یی غهرب بت، و پیچ پیچه ئهو دئ ههست ب هندئ کعت کو ئهو کهسهکی نه یی (مهړغووبه) ژ لایى وی جفاکئ څه یا ئهو د ناڅ دا دژیت، لهو ب ږهنگهکی (لا ارادى) ئهو مرؤڅ دئ خو ژ وی کارى دهته پاش دا وهکی خهلکی لی بیت، څیجا نهگهر ئهو خیزان یان کوم و جفاکا مرؤڅ د ناڅ دا دژیت یا خراب بت، چ بهایی نهدهته ئیسلامی و نهخلاقى و نستقامی، مرؤڅ نهشیت د ناڅ دا خوړاگر ل سهر ئیسلامی و نستقامی بمینت.

ل سهر څی بناخهیی ئیسلام ل سهر موسلمانى ههرام دکعت ئهو د ناڅ جفاکا کافران دا یان ل وهلاتی وان ئاکنجی بیت، یان تیکهلی وی کومهلی بیت یا چو بهایی نهدهته نهخلاقى ئیسلامی، ئایهتهکا قورئانی دبیرت: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيْءِ آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (الأنعام: ۶۸) نهگهر ته ئهو کافر دیتن ئهوین ب نهحقی و ترانه څه گوتنان د دهرحهقا ئایهتین قورئانی دا دبیرن، تو خو ژ وان دویر بکه هتا ئهو سوجهتهکا دی دکهن، و نهگهر شهیتانی ئهڅ مهسهله ژ بیرا ته بر پستی بیرا ته لی دئیتهڅه تو د گهل وی مللهتی زوردار نهروینه ئهوین ب نهحقی د دهر حقا ئایهتین خودی دا دئاخفن.

و د همدیس زهلامی ئسرائیلی دا ئەوی سەد مروڤ کوشتین و قیای تۆبه بکەت هاتییه: دەمی ئەو چوو یه نک مروڤه کئی زانا و پسیار ژئی کری کانئ تۆبه بو وی ههیه یان نه؟ و کانئ ئەو چ بکەت؟ ئەفی زانایی گوتئ: بهلئ چو تشت نینن بینه ئاستهنگ د ناڤهرا وی و تۆبئ دا، ههڤه فلان جهی هندەک کەس ل ویرئ هه نه عەبدینییا خودئ دکەن، ههڤه نک وان تو ژئی د گەل وان عەبدینییا خودئ بکە، و تو نه زڤره وهلاتئ خو، چونکی ئەو عەردئ خرابیییه، یه عنی: مروڤین خراب یین لئ ههین.

ژ فئ همدیسئ دئیه زانین کو ئەو جهی مروڤین خراب لئ دمشه نه بن، و ڤتکین کرنا خرابیی لئ دڤه کری و ب سانا هی بن، مروڤئ تۆبه دار نه شیت لئ بقه تینت.. و چو مه عنا بو وئ ئاخفتنئ نینه یا هندەک جاران مه ژ هندەک کەسان گوھ لئ دبن دەمی دبێژن: ئەگەر مروڤ یئ باش بت هه ما ل کیشه بت دئ یئ باش! ئەف گوتنه ئەگەر د گەل کەسه کی دورست دەرکەفت د گەل نۆت ونهه کەسان دورست دەرناکەفت، و واقعی -ژبلی نصوو صین شه رعی- بو مه بنه جهکریه کو جهی و بیئته کی کاره کی مه زن ل سەر خودانی ههیه.

ئاستهنگا سیئ: چاڤلیکرنا خراب:

مروڤ ب تبعه تی خو ههز ژ چاڤلیکرنا دکەت، و مروڤئ ئەگەر ههز ژ ئیکی کر دئ بهرگه پریانئ کەت کو د گەلهک لایان دا چاڤ ل وی بکەت، ژ بهر فئ چه ندئ ئیسلام دەمی ب پهروه ده کرنا موسلمانئ ڤادبت گەلهک ته ئکیدئ ل سەر هندئ دکەت ئەو قیانا کافری و فاسقی و گونه هکاری د دلئ خو دا هل نه گرت، نه بو هندئ دا ئەو مروڤه کئی کیندار بت یان خرابییا خه لکی بقیت.. نه! بهلکی ژ بهر هندئ دا ئەف قیانا هه ئیکا هند ژ وی چئ نه کەت ئەو د خرابیی دا چاڤ ل وی بکەت.

و ئەم دبیین ئیک ژ مه زترین ئاستهنگین ئستقامئ ل نک ته خه یا جحیلان چاڤلیکرنا خرابه، و چاڤلیکرنا خراب ئەم دشیین ل سەر دو پشکان لیکڤه کەین:

یا ئیکې: چاڼلیکړنا خرابان د خرابییا وان دا:

و مه خسه دا مه ب ځی چوندی نه وه جحیلې مه ژ بهر هر نه گهره کا هه بت دی
ب کهسه کی خراب (موعجب) بت، و نهف تعجابه دی بهرې وی دته ځیانا وی کهسی،
و نه گهر وی هز ژ ځی کهسی خراب کر نهف هز ټکر نه دی بهرې وی دته چاڼلیکړنا وی
د خرابیې دا.

یا دووی: چاڼلیکړنا باشان د خرابییا وان دا:

و دبت کارتیکړنا ځی چاڼلیکړنې یا سلبی هیشتا پتر بت ژ یا بهرې نوکه!
چاوا؟

مرؤڅه ک دی هز کهت ژ خرابییا خو لیڅه بت و بهر ب باشیې څه بچت، و دبت
نهف هز کړنا هه پستی خودی ب ړیکا مرؤڅه ک باش ل نک وی پهیدا بت، یه عنی:
دبت مرؤڅه کی باش بچت خو ب وی څه بهستینت هتا بشیت ځیانا باشیې ل نک وی
پهیدا بکهت، دی هند بینی نهف مرؤځی خراب هاته گوهارتن و بهر ب باشیې څه چوو،
و هز کر بهر دوا مییې ل سهر باشیې بکهت، و چونکی (فلان کهس) د پشت هیدایه تا
وی را بوو، نهو ب چاڅه کی گله کی بلند دی بهرې خو دته، و دی هزر کهت نهو
مرؤڅه کی نمونه ییه، بهلې پستی ژ نږیک ټیکه لییې د گهل دکهت هنده ک کیماسی و
خه له تیږی وی دی بینت، و چونکی بهرې هنگی وی نهو ژ هددی وی یی دورست بلندتر
لی کرېو، گاڅا نهو ب سهر خه له تیه کا وی هلبوو (رهد فعل) دی بو چی بت ځیجا دی
وی ژ هددی وی یی دورست نرمتر لی کهت! و د ههردو حالتان دا دی یی خه له ت
بت.

هر ئیک ژ مه کیماسیې خو هه نه، و کهسه کی تو دی بینی بارا پتر سالوڅه تیږی
وی دباشن هتا نږیکه دی بیږی: نه ځی چو کیماسی ل نک نینن! بهلې چونکی بهس
خودی یی تمامه دی بینی ځی مرؤځی ژ لایه کی څه کیماسییه کا وهسا یا هه ی نږیکه

هندهک جاران ئەف کیماسییه ل نک هندهک کهسان سالۆخته تین وی یین باش هه مییان
قه شیرت.

و د شان حاله تان دا ئیسلام ریکه کا راست ل بهر مه ددانت ئەو ژى ئەفهیه:
ل سه ری دقیت ئەم بزاین ژ خودی پیقه تر که سه کی تمام نینه، و ژ پیغه مبه ری -سلاف
لی بن- پیقه تر که سه کی مه عصوم نینه، و مروقه که نه گهر چهند یی باش بت ژى یا
غهریب نینه وی هندهک خرابی هه بن، و نه گهر هات و ئەم ب سه ر هندهک ژ وان
خرابیین وی هلبوین چی نابت ئەف چهنده ئیکا هند ژ مه چی بکهت ئەم قهنجیین وی
ژ بیر بکهین، یان بیزین: مادهم وی ئەف خرابیه هه نه پا بلا مه خرابیین مهزتر هه بن!

د خرابیی دا چی نابت مروف چاف ل که سی بکهت، و خرابیا که سه کی دی
نه گهر ئەو دیاری چاف چهند یی باش ژى بت چی نابت مروفی د کرنا باشیی دا سست
بکهت، و مروفی نه گهر رهنگه کی خرابیی ل نک ههبت مهعنا وئ ئەو نینه چی نابت بو
وی ئەو بهرئ خه لکی بدهته چو رهنگین باشیان، شاعره کی عه ره ب دیژت:

إِذَا لَمْ يَعِظِ النَّاسَ مِنْ هُوَ مُذْنِبٌ

فَمَنْ يَعِظِ الْعَاصِينَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ

یهعنی: نه گهر چی نهبت ئەو که سی گونه هکار بت وه عز و شیره تان ل خه لکی
بکهت، ئەری پشتی موحه مبه دی -سلاف لی بن- کی ههیه گونه هکاران شیرهت بکهت؟
قیجا هه تا ئەف کاره -کو چافلیکرنا خرابه، یان چافلیکرنا د خرابی دایه- نه بته
ناسته نگ د ریکا جحیلین مه و ئستقامی دا دقیت ئەف جحیله وهسا بیته تیگه هاندن
کو دین ئەوه یی ژ قورئانی وحه دیسی دئیه وهرگرتن، نه کو ژ کار و کریارین فلانی و
بیقانی، ئەفه ئیک.

یا دووی: دځیت ئه و بزنان کو چو کهسین بی کیماسی نین، و هه‌بوونا کیماسیه‌کی ل نک کهسه‌کی چی نابت بته ئه‌گه‌را هندئ مروث وی کهسی بشکینت، یان د وی کیماسیی دا چاڤ لی بکه‌ت.

یا سیی: ئه‌گه‌ر کهسه‌کی شیرته‌کی باش ل وان کر، یان به‌ری وان دا باشیه‌کی مه‌عنا وی ئه و نینه دځیت وی کهسی چو خرابی یان گونه‌ه نه‌بن، چونکی ب تنی پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- یی پاراستی بوو ژ خرابی و گونه‌هان، و ئه‌گه‌ر ئه‌م بیژین: ئه و کهسی شیرته‌تان ل خه‌لکی دکه‌ت دځیت چو خرابی ل نک نه‌بن، مه‌عنا دځیت ئه‌م بیژین: پشتی پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- بلا کهس خه‌لکی شیرت نه‌که‌ت، چونکه کهسی بی خه‌له‌تی و گونه‌ه نینه.

ناسته‌نگا چاری: نه‌بوونا هاریکاری:

ده‌می خودایی مه‌زن عه‌بدی خو موسا بو پیغه‌مبه‌رینی هلیژارتی و فه‌رمان لی کری بچت گازییا خو بگه‌هینته فیرعه‌ونی، وی داخواز ژ خودایی خو کر و گوئی: ﴿وَاجْعَلْ لِّيَ وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي﴾ ﴿٢٩﴾ هَزُونِ آخِي ﴿٣٠﴾ أَشْدُدْ يَدَ آزَرِي ﴿٣١﴾ (طه: ۲۹-۳۱) موسای گوئ: خودایی تو هاریکاره‌کی ژ مروثین من بده د گهل من، هاروونی برایی من. تو من ب وی ب هیز بیخه وپشتا من پی موکم بکه.

مه‌عنا: هه‌بوونا هاریکاری باش بو مروقی ل سه‌ر کرنا باشی تشته‌کی گرنگه، وه‌ر ژ به‌ر قی چهندي ژی د ئایه‌ته‌کا دی دا خودایی مه‌زن فه‌رمانی ل پیغه‌مبه‌ری خو دکه‌ت ودبیژتی: ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَکَ مَعَ الَّذِینَ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدُوَّةِ وَالْعَشِيِّ يُرِیدُونَ وَجْهَهُ، وَلَا تَعْدُ عَيْنَاکَ عَنْهُمْ تُرِیدُ زِينَةَ الْحَیَوةِ الدُّنْیَا وَلَا نَطْعَ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ، عَن ذِکْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ ﴿٢٨﴾ (الکهف: ۲۸) تو بیته‌نا خو د گهل وان هه‌فالین خو یین هه‌ژار فره‌ه بکه ئه‌وین خودایی خو ب تنی دپه‌ریسن، و ل سپیده و ئیثاران دوعایان ژ وی دکهن، وان ب وی چهندي کناری وی دځیت، و تو د گهل وان پروینه و تیکه‌لییا وان بکه، و به‌ری

خو ژوان ودرنه گټره کافران ب مهانا خوشیبرنا ب خه ملا ژینا دنیا یی، وتو گوهدارییا وی نه که یی مه دلئ وی ژ زکری خو بئ ناگهه کری، و وی دلچوونین خو ب سهر گوهدارییا خودایي خو ئیخستین و مه سلا وی د همی کارئ وی دا بوویه زه عیبوون وتیچوون.

قېجا نه گهر پیغه مبه ران مفا بو خو ژ هه قالینیا هاریکار و پشته فانان دیتب پا مسوگهر یین ژوان کیمتر مفایه کئ پتر دئ بو خو ژ وی چهن دئ بینن، لهو نه م دبیرین: نه بوونا هاریکارئ باش ژی گه لهک جاران دبه ئاستهنگ د ناچه را مروقی و ئستقامی دا، و نه وی بقیث بهرده و امیی ل سهر باشیی بکهت بلا بو خو ل هاریکاره کئ باش بگهریت.

ئاستهنگا پینجی: تیگه هشتنا خه لهت بو مه سله ی:

و مه خسه دا مه ب مه سله ی چوونا بهر ب گونه هی شه و لادانا ژ خوړاگرتنا ل سهر پیکا راسته.. گه لهک گونه هکار و ب تاییه تی ژ دهسته کا جحیلان هه نه، ب چاچه کئ کیم بهرئ خو دده نه گونه هی، و هزر دکهن سستییا وان د قئ دهلیقه یی دا تشته کئ نه یی مه زنه، لهو دئ بینن ئیک ژوان خو ژ کرنا مه نترین گونه هی و بیخیرترین کاری ناده ته پاش، و نه گهر ئیکی جاره کئ بیرا وی ل قئ چهن دئ ئیناچه، نهو دئ بیژت: ما چیه نه ز ژی جاره کئ گونه هه کئ بکه م؟ مانی کهس نینه گونه هان نه که ت!

یان دئ بیژت: پشتی کرنا قئ گونه هی دئ توه که م.

و نه دویره ئیک ژوان د گهل خو پاشقه نه لیدانا ژ گونه هی و بی نه مرییا خودی ژی، و د گهل کو نهو چو بهایی ناده ته نه خلاقئ ئیسلامی ژی، هه رده م دبیرت: نه ز مروقه کئ گه له کئ باشم، راسته نه ز گه لهک گونه هان دکهن ژی بهلی پا خودی هند یی ب هیجه ت نینه!!

و ب راستی ئی چەندئێ خەطەرەکا مەزن تێدا هەیه.. بۆچی؟ چونکی گونەھەر د چاڤێن ئی مەرۆڤی دا تەشتەکی عەدەتییه، و مادەم ئەو تەشتەکی عەدەتییه دەمێ ئەو پێ رادبە ئەو هزر ناکەت ئەو یێ کارەکی خراب دکەت، لەو هزر تۆبە کرنی نائیتە سەر دلێ وی، و دویر نینە دویمایا ئی مەرۆڤی ل سەر خراییی بچت، جارەکی ژ ڤان جارێن ئەو ب ئی خراییی رادبە ئەجەلا وی بیت و بچتە هیلاکی، یان ئەو گونەھەر دلێ وی وەسا پرەش و تارێ بکەن ئیدی رۆناھیا باوهریی تێ نەچت.

و هەر جارەکا گونەھکاری هزرکر گونەھا وی نە تەشتەکی مەزنە، یان گونەھکاری ب خو نە تەشتەکی مەزنە، ل نک وی یا مەزن نابت ئەقرو تۆبە بکەت و سوپاھی ل گونەھا خو یا بۆری بژقرتەڤە، و یاریا بو خو ب تۆبە کرنی بکەت.. ژ بەر ئی چەندئێ زانایێن مە یێن بەرێ دگۆت: بەرێ خو نەدە بچوبکییا گونەھا خو، بەلێ بەرێ خو بدە مەزنییا وی یێ تە بێ ئەمرییا وی کری!

ناستەنگا شەشی: تێگەهشتنەکا دی یا خەلەت:

و تێگەهشتنەکا دی ژ ی یا خەلەت هەیه هەندەک کەس دکەڤنی دەمێ وەسا خو قانع دکەن کو (وەسەطییەت) یان (ناڤنجیاتی) و خودویرکنا ژ (شداندا د دینی) دا ئەو مەرۆڤ سستیێ د کرنا گونەھێ دا بکەت، یەعنی: هەند خو (موعەققەد) نەکەت و نەبێژت: فلان تەشت گونەھەر، فلان تەشت چێ نابت، فلان تەشت بێ ئەخلاقییە!!

نە.. بێنا خەلکی گەلەک تەنگ نەکەن، د ناڤنجی بن، دینی ل بەر خەلکی ب ساناھی بێخن، دا خەلک نەبێژت: ئیسلام یا نەخۆشە!!

و ب ئی هیجەتا پویج و پەلاچە دینی ڤان توخمە کەسان پوژ بو پوژێ ب ساناھی کەفت حەتا وە لێ هاتی وان خۆشییا خو یان زەوقی خو یان مەصلحەتا خو کرە تەرازییا شریعەت پێ دئیتەکیشان، فلان تەشت دورستە یان نەدورستە؟ بەرێ خو نادەنی کانی

خودې و پيغه مبهري گوتيبه يان نه، بهلکې دې بهرې خو دهنې کاني بو وان يې خوشه يان نه!

و ئيک ژ وان شاخين عه جيبې ب سهرې خو څه دئنت دهمې تو ديژيبي: ريکا دورست نه وه مروث و هسا د ئيسلامي بگهت و ب کار بينت و هکې پيغه مبهري - سلاډ لي بن- و صه حايين وي تيگه هشتين و ب کارئيناي.. و ديژت: مه عنا ته دځيت مه پاشقه بيه!

هر و هکې دين ژي ل نک وان و هکې وي جلکيه يې مروث دکه ته بهر خو هر روژ دځيت ب فصاله کا نوي بيته کهه رکن، نه گهر نه دې کهښ بت و مودېلا وي چت.

نه ټ تيگه هشتنا خه له ت بو ديني ئيک ژ وان ناسته نگين سهره کيه يې دکه څنه د ناڅه را مروقي و ئستقامي دا، بوچي؟ چونکې نه و هزر دکه سستيا د ديني دا مروقي ژ وان که سان څه ددر دکه ت هوين (ته طهرروفي) د ديني دا دکه، څيجا هتا هم ب تونديبي نه ئينه گونه هبارکن دځيت هم بهر ب سستي و خه مساريبي څه بچين!

و موصيه تا مه زن نه څه يه (لتزاما ب ديني) د هزا مه دا بته رويهک ژ رويين (رهاب و ته طهرروفي)، و سستيا د ديني دا بته نيشانا پيشکه فتنې و ناڅنجياتيبي و ب راستي نه څه دهرگه ه بويه گلهک (ئيسلامخوازين مودېلا نوي!) تي بوړين و بهر ب بي دينيبي څه چووين ل وي دهمې وان هزرکري نه و يې مه زنترين خزمه تي پيشکيشي ئيسلامي دکه.

ناسته نگا هفتي: پيښه نويسيانا ب خوشي و شهوه تي څه:

و نه څه ئيک ژ وان ناسته نگانه يېن جحيل ب خو ناسکه را ئعترافي دکه کو دکه فته د ناڅه را وان و خوراگريا ل سهر باشيبي دا.. يه عني: دهمې نه و نه گهرين کرنا خو بو خرابيبي دهرميړن، و کاني بوچي نه و ئستقامي ل سهر ريکا راست ناکه، ديژن: چونکې خوشي و شهوه ت مه ب نک خرابيبي څه دهن.

و ب راستی نه‌گهر مروّث هزرا خو د وی حالی دا بکەت یی جحیلئ مه نوکه تی دبۆرت، وی ماددئ ب رپکا ده‌زگه‌هین راگه‌هاندنئ بو دئیتە پیشکی‌شکرن دئ زانت کانئ هەتا چ هەد ئەف ده‌زگه‌هە ماددئ خراب یی خوشی و شه‌هوت پی دئیتە ئازراندن بو وان به‌رچا‌ف دکهن، و دئ زانت کانئ ئەو ل ژیر پی‌به‌سته‌کا چەندا مه‌زن و دژوارن.

قېجا هەتا توخوب بو قئ چەندئ بی‌نه‌دانان دقیت لایئ ته‌ریبه‌تی بیته خورتکرن، و تشته‌کئ ب مفا بو جحیلئ بیته به‌ره‌ه‌فکرن دا ئەو پی‌شه‌ موژیل ببت نه کو ب شه‌ف و روژ موژیلئ کارئ بی‌خیر و دوی‌چوونا ده‌زگه‌هین خراب‌کار بت، دقیت د لایئ په‌روه‌رده‌کرنئ دا گرنگی ب خه‌طه‌ریا پی‌شه‌ نویسیانا ب شه‌هوتئ قه‌ بیته‌دان، و دویمه‌یا خراب یا قئ چەندئ ژئ بو جحیلئ بیته ده‌سنی‌شانکرن، و لایئ باوهری‌ی ل نک وی ب هیزکرن، دا به‌لکی ئەو بشیت قئ ئاسته‌نگئ ژ رپکا خو لاده‌ت.

ئاسته‌نگا هه‌شتئ: گرانییا ته‌کلیفئ:

یان ژئ بلا بی‌ژین: ل به‌ر خو گرانکرن ته‌کلیفئ.. و مه‌عنا قئ ئەوه: د ناف جحیلان دا گه‌له‌ک کهس هه‌نه ده‌مئ دلئ خو دبه‌نه ئلتزامئ و هه‌زکرن ته‌که‌رنئ ل نک وان په‌یدا دب‌ت، هز دکهن نه‌گهر وان ژینا گونه‌هکاری‌ی هیل و قه‌ستا دینداری‌ی کر دئ ئینه‌گرتان، و باری وان ژئ دئ زیده گران بت!

ئیک ژ وان د گه‌ل خو دب‌یژت: ئەقرو ئەزئ به‌ردایمه، تشتی دلئ من دخوازت ئەز دکهن، نه‌گهر من تۆبه‌ کر، دئ ئیمه‌ گرتان، فلان تشت هه‌رامه، فلان تشت گونه‌هه، فلان تشت شه‌رمه!! ئەقه تشته‌کئ نه یی ب سانا‌هییه، ما ئەز چ مه‌جبوورم هه‌ر ژ نوکه خو قه‌ید و زنجیر بکه‌م. قېجا دا ئەو خو قه‌ید و زنجیر نه‌که‌ت هز دکەت مانا ل سه‌ر گونه‌هکاری‌ی چاره‌یه!

و بو فان په‌نگه‌ مروّثان ئەم دب‌یژین: به‌لئ راسته‌ دینداری قه‌یدکرنه‌که بو نه‌فسا مروّقی یا سه‌ربه‌ردای ئەوا نه‌گهر شه‌نبۆز بوو به‌ری هه‌ر تشته‌کی دئ پی ل خودانئ خو

دانت، بهلئ ئەف قەیدکره باجا پیگیری و ب دەستقه ئینانا خوشیا دنیایی و ئاخره تییه، خودایی مهزن د ئایه تهکا پیروز دا دبیت: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلُّوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ (البقرة: ۲۱۴) یه عنی: ههوه گهلی خودان باوهران هزرکریه هوین دئ چنه بهحهشتی، و هیشتا ئهو ب سهری ههوه نههاتی یا ب سهری خودان باوهرین بهری ههوه هاتی: ژ فەقیری و نهخوشتی و ترس و سههمی، و ئهو ب گهلهک تهنگا قییان هاتبوونه هژاندن، هتا پیغه مبهری وان و ئهو خودان باوهرین د گهل دا ژ لهزین خواستنا سهرکهفتنا خودی دا گوئی: سهرکهفتنا خودی کهنگییه؟ نی هندی سهرکهفتنا خودییه یا نیزیکی خودان باوهرانه.

و جحیل ژی وهکی ههر خودان باوهرهکی دی بهلکی پتر ژ ههر خودان باوهرهکی دی یی داخوازکرییه قی باجی بدهت، و چونکی ئەف کاره و ب تاییه تی ل دهسپیکتی یی ب ساناهی نینه، خیرا وی ل ئاخره تی یا کیم نینه، د هه دیسه کا خو دا پیغه مبهر -سلاف لی بن- ئاشکهرا دکهت کو ئیک ژ وان ههر ههفت توخمان یین خودی ل ئاخره تی سیهرا خو لی دکهت دهمی چو سیهه نهههین ژ سیههرا وی پیقه تر ئهو جحیل یی ل ژیر سیههرا عیباده تی مهزن بوو، یه عنی: ل دهمی گهرمیا جحیلینینا خو ئهو یی (مولتهزم) و ب قی رهنگی مای هتا ئەف دهمه ب سلامه تی بۆراندی. وپشتی هنگی دقیت ژ بیر نهکهین کو زهحه مهتا مروقی بو ب دهستقه ئینانا ئارمانجهکی چهند یا پتر بت ههستکرنا ب خوشیا گههشتنا وی ئارمانجی دئ یا پتر بت.

ئاستهنگا نههی: خو پاشقه هیلان و نه دانا برپاری:

ئهفه ژی ئیک ژ وان ئاستهنگانه یین کو گهلهک جحیلین مه ژ کوپ وکچان ژ کاروانی توه کرنی و خیرخوازیی ددهنه پاش، دهمی ئیک ژ وان هزری د کاری خو یی

خراب دا دکهت دزانت ئهو یی نهحهقه، و د دل دا حهزا دکهت کو لیقه بیت و ب نک باشییی قه بچت، پا بۆچی ئهو قی چهندي ناکهت؟

چونکی وی هند هیژ نینه بریارهکا د وهخت دا ب قی چهندي بدهت، و ئیرادا وی یا لاواز هاری وی ناکهت ئهو پشت بدهته بۆریی خو یی شهرمزار و قهستا ژینهکا نوی بکهت، لهو ههر جار ئهو قی بریاری پاش دئیخت، جاری ئهقرۆ نه سوباهی، بلا سالهکا دی بت، حهتا ئهز فلان کاری دکم پاشی.. و هوسا حهتا ئهو هند دبیت وهخت نهما!

گهلهک کس مه یتن دیتین دلی وان دچووی توه بکهن، و وان پی نهخوش بوو ئهو دویری خودی بژین، بهلی چ دگوتن؟

دگوتن: هیشتا زوییه ئهم قی بریاری بدهین، بلا فلان وهخت بیت پاشی، و ههر چهنده ئهف ئنیهته ب خو تشتهکی باشه و نیشانا خیرییه، بهلی ما کی دبیرت: ئهو وهخت دی ئیت یی ئهو دبیرت؟ یان کی دبیرت: دهمی ئهو وهخت دئیت ئهو دی ههبت!

ما وی کهفالهتهک ستاندیه کو مرن دی خولی گرت حهتا ئهو تشتی وی دقیت ئهو بو خو بکهت؟ مانی یا ئهم دزانین ئهقه رۆژا خودی مرن دای مرنی خول کهسی نهگرتیه، و دلی خو ب کهسی نهسویتییه، قیجا ئهقه چ خاپاندنه ئهو د گهل خو دکهت؟!

مرۆقی عهقلدار ئهوه یی ئیرادهیهکا وهسا ب هیژ ههبت گاڤا دلی خو بره تشتهکی بکهت و نهبیرت پاشی، چونکی (پاشی) ملکی کس ژ مه نینه.

ئاستهنگا دهی: هیجهتگرتنا ب قهدهری:

هندهک کس ههنه دهمی گازنده ژی دئینهکرن کو ئهو خول سهر پیکا راست راناگرن ئیکسهه هیجهتی ب قهدهری دگرن و کو ئهقه تشتهکی خودی بو وان یی حهزکری و چو ب دهستی وان نینه، ئیک ژ وان دبیرت: ئهز حهز دکم فلان باشییی بکهم بهلی خودی هیشتا بو من حهز نهکرییه ئهز وه بکهم!

یه‌عنی: هەر وه‌کی وی پێ خۆشه‌باشییی بکه‌ت، به‌لێ پا خودێ ده‌ستێن وی یێن گرتداین و ب کوته‌کی به‌ری وی یێ دایه‌ خرابییی فیتجا ما ئه‌و چ بکه‌ت؟!

ب راستی ئه‌ف هیجه‌تا ژ قه‌ستا هه‌ر ئه‌وه‌ یا قورئانی بۆ مه‌ ژ زارده‌قی کافر و موشرکان قه‌گوه‌استی ده‌می وان ئه‌و ل سه‌ر بی باوهریا خۆ ئینا، ئایه‌ته‌کا قورئانی دبیرت: ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾﴾ (الأنعام: ١٤٨) ئه‌وین بوتپه‌ریسی کری دئ بیژن: ئه‌گه‌ر خودێ قیابا ئه‌م و بابین مه‌ بوتپه‌ریسییی نه‌که‌ین و تشته‌کی بیی وی هه‌رام نه‌که‌ین مه‌ وه‌ نه‌دکر، خودێ به‌رسقا وان دده‌ت کو ئه‌فه‌ مه‌سه‌له‌که‌ کافرین به‌ری وان ژێ هل دئیخست، و گازییا پیغه‌مبه‌رین خۆ پێ دره‌و ده‌ردئیخست، و ئه‌و ل سه‌ر قی چهن‌دی دبه‌رده‌وام بوون، هه‌تا عه‌زابا خودێ ب سه‌ر وان دا هاتی. تو ئه‌ی موحه‌مه‌د بیژه‌ وان: ئه‌ری تشته‌ک ژ زانییا دورست ل نک هه‌وه‌ هه‌یه‌ ل دۆر گوتنا هه‌وه‌ کو خودێ کوفر بۆ هه‌وه‌ یا قیای و یی پێ ژ هه‌وه‌ رازی بروی دا هوین وئ بۆ مه‌ ئاشکه‌را بکه‌ن؟ هن‌دی هوین هه‌ما ب تنی هوین دویکه‌فتنا هزر و ته‌خمینان دکه‌ن و هه‌ما هوین دره‌وان دکه‌ن.

و تشته‌ی غه‌رب ل نک قان ره‌نگه‌ مروّقان ئه‌وه‌ ده‌می مه‌سه‌له‌ دبه‌ مه‌سه‌له‌کا دنیا یی قی هیجه‌تی بۆ خۆ ناگرن، یه‌عنی بۆ نمونه‌: ئیک ژ وان ئه‌گه‌ر ئمتحانه‌ک هه‌بت، دئ خۆ گه‌له‌ک وه‌ستینت ب خواندنێ قه‌ بۆ هن‌دی دا دره‌ه‌جین وی دباش بن، و ئه‌و نابیرت: ئه‌ز ناخوینم هه‌ما بلا ب هیقییا خودێ قه‌ بت کانێ وی چ بۆ من هه‌زکرییه‌ دئ ئه‌و بت!

دینی ده‌یلته‌ ب هیقییا خودێ قه‌ به‌لێ دنیا ب هیقییا وی قه‌یه‌!!

نفیژێ ناکه‌ت چونکی خودێ هیشتا بۆ هه‌ز نه‌کرییه‌، به‌لێ هه‌ر ژ سپیدی هه‌تا ئیقاری پالی دنیا یییه‌، ئه‌گه‌ر تو بیژی: هه‌ما ل مالا خۆ روینه‌، ئه‌و رزقی خودێ بۆ ته‌

نقیسی هەر دى ئیت.. دى بیژته ته: مانى لازم مروڤ هه ره که کى بکهت دا خودى رزقى بدهت..

و ئەف گۆتته یا راسته، بهلى خوزى ل ويرا دى ژى هاتبا گۆتن، نه ب تنى ل قيرى!

قيجا ئەم دبیزين: یا دورست ئەوه مروڤى باوهرى ب قهدهرا خودى ههبت، بهلى چى نابت مروڤ قى قهدهرى بو خو بکهته هيجته دا خو ژ باشيى بدهته پاش، مانى خودى قهدهرا خو ل بهر مه یا قهشارتى دا ئەم کارى بکهين و خو نههیلينه ب هيشيا نهجامى پيش وهخت قه.

ئاستهنگا یازدى: چاڤهړییا گرفتاریان:

گرفتارى یان موصیبهت، و ب تاییهتى موصیبهتا مرنى، ئیک ژ وان ئەگهرا نه یین دلى مروڤى دهزینت، و هندهک جاران ل وى راستيى هشیار دکهت یا ئەو گهلهک جاران ژ بیرا خو دبهت و خو ژى بى ئاگهه دکهت.. و گهلهک مروڤ مه دیتینه دهمى مروڤهکى وان یى نیزیک دموت، یان ژى گرفتارییهکا مهزن ب سهر دا دئیت ل خو دزقن و قهستا ریکا توى دکهن.

و ل قيرى پسپارهک خو فهر دکهت: ئیک ژ فان ئەگهه ئەف پهنگى گرفتارییى ب سهر دا نههاتبا، و پوى ب پوى نهکهفتبا بهرانبه قى موصیبهتى، ئهري حالى وى دا چ بت؟ یان ژى ئەگهه گرفتاریا مهزنتر -کو مرنه- بهرى وى گرفتارییا مهزن گههشتبايى دویماهیا وى دا ل سهر چ پارهوست؟

پهچهکى بلا مروڤ هزرا خو د بهرسفا قى پسپارى دا بکهت، دا وجهکى بو خو چى بگرت، و چاڤهړییا گرفتارییى نهکهته ئاستهنگهک د ناڅههرا خو وئستقامى دا.

پاشگوتن:

پشتی گرنکترین ئاستهنگین ریکا ئستقامی بو مه ئاشکهره بووین یا د جهی خو دایه ل دویمایی ئه م ئیشاره تی بدهینه هندک ژ وان (دهورین) سستی تیدا هاتییه کرن، تشتی بوویه نه گهره کا نه روی ب روی و ئیکسهر بو دویرکه فتنا گه له ک گهنج و جحیلان ژ ریکا ئستقامی، بو هندئ دا ئه ف دهوره ژئ بینه ئستغلال کرن پیخه مه ت ب جهئنانا قئ ئارمانجی.. و ئه و دهور ژئ ئه قه نه:

۱ - خوتبا رۆژا ئه یینی:

هندی خوتبا رۆژا ئه یینییه نه وه کی چو (موحاضره و بهرنامه یانه) چونکی موسلمان هه می لی ئاماده دبن و بقیت نه قیت گوهداریا وئ دکهن، و ئه و گوته یین د قئ خوتبی دا بو خه لکی دئینه گوته ژئ پتربیا وان ئه ون یین ئه قرو جحیلئ مه ل چ جهین دی گوهد لی نه بت، له و یا فهره ئه و ماموستای خوتبی دخونت گرنگی و پویته یه کی مه زن بده ته کارئ خو، و هه فتی هه میی هه رازا خو د وی بابه تی دا بکه ت بی ئه و دئ بو خه لکی مزگه فتی پیشکش کت، و هندک جارن ئه و ئاخفتنا خو ب تایبه تی ئاراسته ی ته خه یان گهنج و جحیلان بکه ت و بیخته قالبه کی علمی و عه قلی دا تینکا وان بشکینت، وح هزا وان تیر بکه ت.

بهروفاژیا وی حالئ نوکه ل گه له ک مزگه فتان دئیه دیتن، و وان گازنده یین ژ گه له ک لایان قه ژ وان خوتبان دئینه کرن یین کو ئه قرو دئینه پیشکش کرن بی کو بشین پشه کا کیم ژ وئ ئارمانجی ب جه بین یا کو فهره پی بیته ب جهئنان.

۲ - دهوری بابی:

دهوری بابی ژئ د مالی دا بو ته وجیه کرن و ئاراسته کرنا عیالی دقیت نه ئیه ژبیرکرن، و ئاشکهرایه کو دهوری بابی نه ب تنئ ئه وه عیالی شیره ت بکه ت، و بهرئ وان بده ته ریکا دورست، به لکی دقیت هاریکارئ وان بت ل سه ر ئستقاما ل سه ر

حه قییی.. قیجا ئەگەر پتربیا بابان ئەفرۆ ب کیمترین دەوری خۆ رانهبن کو شیرەتکره،
پا دی چاوا ئەو ب دەوری خۆیی تمام رابن؟

قیجا یا فەرە باب -ئەگەر یی خودان باوهر بت- ب دەوری خۆیی دورست رابت، و
بزانت عەیاڵی وی ئیمانەتەکه خودی کریهە د ستویی وی دا و پۆژەکی دی ئیت پسار
قی ئیمانەتی دی ژنی ئیتەکر.. و وی پۆژی فایدی وی ناکەت وی شەقین خۆ
ب (تەهەججودا) قە بۆراندبن ئەگەر ل وی دەمی وی تەهەججود دکرن کورپی وی
ل کۆلانی بت و ئەو نەزانت کانی ئەو ل کیشیه، یان پۆژیی ئەو برسی کریت ل وی
دەمی ئەو نەزانت کانی ئەو خوارنا بو وی دئیتە مالی یا حەلالە یان نه؟!

هەر ئیک ژ مه بلا دەوری خۆیی دورست بزانت و پی راببت، دا ل دنیاپی و
ئاخرەتی پوی سپی ببت.

نهرمکرنا دلین رهق

کو مروڤی دله کی ولسا ههبت ل دهمی کرنا زکری خودی نهرم بیت، و شوینوارین
قی نهرمی بی ل سهر نهدامین دی یین لهشی دیار بیت.. نهغه قهنجیه که خودی د گهل
هندهک عهبدین خو یین تایهت دکهت.

و نهو کهسی ژ قی رهنکه دلی هاتبه زربارکر، نهو ژ خیرهکا مهزن یی هاتییه
زربارکر، و نهو کهسی ئیکا هند بکهت دلی وی رهق بیت نهو دی یی هیژای نفرینا
خودی بت دهمی د نایهتهکا پیروز دا دبیرت: ﴿أَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِإِسْلَامِهِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ
رَّبِّهِ قَوْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ (الزمر ۲۲) نهوی
ههچیی خودی سنگی وی فرهه کریت، قیجا نهو ب قهبولکرنا ئیسلامی و باوهری
ئینانی دلخوش بیت، و ل سهر ریکهکا روهن و هیدایهتهکا ژ خودایی خو بت، ما دی
وهکی وی بت یی نه ولسا بت؟ نهو وهکی ئیک نابن. قیجا تیچوون بو وان بت یین
دلین وان رهق بووین، و پشت داینه زکری خودی، نهو یین د بهرزهبونهکا ئاشکهرا دا
ژ حهقییی.

و ئیک ژ سالوختهین خودان باوهرین دورست نهوه دلین وان ل دهمی زکری خودی
نهرم دبن، وهکی خودایی مهزن دبیرت: ﴿اللَّهُ زَلَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَبِّهًا مَّتَافِي نَقْشِ عُرْ
مِنُهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِيَتْ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَآ لَمْ مِنْ هَادٍ﴾ (الزمر: ۲۳) خودییه باشتین گوتن ئینایه
خواری، کو قورئانا مهزنه، د باشی وموکی و نهبوونا ئختلافی دا نهو ههمی وهکی
ئیکه، سهرهاتی و حوکم ودهلیل و نیشان تیدا ب دویف یهک شه دئین و دوباره دبن، و
نهوین ژ خودایی خو دترسن ژ بهر کارتیکرنا ب وی گهفا تیدا موپیین وان قژ دبن،

پاشی چه رمی وان و دلپن وان ژ بهر وی مزگینی و سؤزا تیدا نهرم دبنه شه، ئەف کارتی کرنا ب قورئانی هیدایه ته که ژ خودی بو به نییپن وی. و هه چییی خودی بقییت ژ به نییپن خو ب قورئانی بهر وی دده ته ریککی، و هه چییی خودی ژ بهر کوفر و رکداریا وی بهر وی ژ باوهری ئینانا ب قی قورئانی بهرزه کهت، وی چو رینیشاندر ناین بهر وی بده نه هیدایه تی.

و تشتی بارا پتر ژ خودان باوهران ئەفرۆ گازنده یان ژنی دکه ن رهقبوونا دلانه، ده مه ک د سه ر ئوممه تی دا هاتبوو ئیک ژ وان ل ده سپنکا شه قی ئایه ته ک دخواند هه تا دویماهیا شه قی ژ بهر دکره گری، و ئەو د گهل خو دوباره دکر.. خه لیفه یه کی ده فته را خو ژ خرابیان رهش کری وهزه ک لی دهاته کرن هند دا که ته گری هه تا ره پین وی ژ رۆندکان ته ر دبوون، مرۆقه ک زۆردار و دویر دین دا گو ه ل ئایه ته کی بت دلی وی وه سا دا قه له رزت ئیکسه ر ئەو دا پشت ده ته گونه ها خو و ل خودایی خو زقرته شه!

ئهم ئەفرۆ ده می قان په نگه سه رهاتییان د کتیپن دیروکی دا دخوینن، نیزی که ئەم باوهر نه که یین، چونکی ئیک ژ مه زوی ب زوی ئەف ئحساسه نه جه پانیدییه له و ئەو نزانت چاوايه ده می باوهری خو ل کاکلکا دلی دده ت وقی دلی وه سا نهرم دکه ت هه تا ئەو ب بیرئینانه کا بچویک ژی توزا غه فله تی ژ خو داقوت و بهر ب کناری خوشووعی قه بچت، و ده ستویریا چاقان بده ت کو ئەو رۆندکپن گهرم ببارینت.

و هه تا ئەم بزانیان کانی ئەگه رین نه رمبوون و رهقبوونا دلی چنه مه ل به ره د قی په یقا خو دا چه نده کی ل دۆر قی مه سه لی باخچین.

و ل سه ری دقیت ئەم باش بزانیان کو نه رمیا دلی رهحه ته که خودی دده ته خاسین خو، دا ئەو پێ ژ گونه هکاری و زۆرداری و نه قیانی بیته پاراستن، ئەوی دله کی نهرم هه بت دی مرۆقه کی نیزیکی خودی بت، چونکی وی دی بهر ل هندی بت خو ب قیانا خودی و په رستنا وی ده وله مه ند بکه ت، نهرمی ب سه ر دله کی دا نه هاتییه ئەگه ر وی

ئەو دل ب زکری خودی رحمت وتەنا نەکرت، و ژ بی ئەمرییا خودی نەدابتە پاش. و ئەو کەسی دلەکی نەرم هەبت دی ل بەرانبەر خودایی خۆیی شکەستی بت، هەر جارەکا گازیکەری خرابیی بەری وی بدەتە پیکا شەیتانی ترسا ژ خودی بەری وی دی وەرگێرتە پیکا راست، پیکا ئیسلامی، پیکا سەرفەرازییا دنیایی و ئاخەرتی.. و هەر جارەکا گازیکەری شەهوەتی بەری وی بدەتە سەرداچوونی، لەشی وی تیکدا ژ ترسا خودایی وی دی فەلەرزت، لەو تو نابینی ئەو ل دویش گازیکەری بچت.

بەلی ئەو تشتی دلی نەرم دکەت، و خودانی ژ رقبوونا دلی دپاریزت چیه؟ و ئەو چیه دلی مروۆفی وەکی بایی سەری سحارا نەرم و هوبن دکەت دا شعوری ب شکەستنی بکەت دەمی گوھ ل ئایەتین خودی بت؟

حاکم ژ نەوواسی کوری سەمعانی فەدگوھیزت، دبیژت: من گوھ ل پیغەمبەری بوو -سلاف لی بن- دگۆت: ﴿ما من قلب إلا بين أصبعين من أصابع الرحمن إن شاء أقامه وإن شاء أزاغه﴾ هەر دلەکی هەبت د ناڤهرا دو تبالن ژ تلبین خودایی پەر دلۆقان دایە، ئەگەر وی بقییت ئەو وی راست دکەت و ئەگەر بقییت ئەو وی د سەر دا دبەت و پیغەمبەری -سلاف لی بن- دگۆت: ﴿اللهم يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك﴾ ئەی خودایی تو دلان وەرگێری دلی من ل سەر دینی خۆ موکم بکە.

ژ بەر قی چەندی تو دی مروۆفەکی بینی دلی وی ژ کەفری رەقتەر، نە باوهری تی دچت و نە حەقییی دنیا، پاشی رەحما خودی دی قیرا گەهت و ئەف مروۆفە دبەت ئیککی دی، باوهری دی خۆ ل کاکلکا دلی وی ددەت، و سۆننیهکا وەسا بەرددەتی چاف رۆندکان ژ بەر ببارین، و خودانی قی دلی ژ دیوانا (شەقائی) بەر ب دیوانا سەعادهتی قە دی ئیتە قەگوهاستن.

و کانێ چاوا دلنەرمیی ئەگەرین خۆ هەنە، وەسا رەقبوونا دلی ژ ئەگەرین خۆ هەنە دقین مروۆف پی بزانت، و ژ وان ئەگەران بین دل پی نەرم دبەت:

۱ - باوهری ئینان:

دل ب تشته کی هند نهرم نه بویره وهکی کو ب باوهری ئینانی نهرم دبت، و ههر دله کی خودی ب دورستی بناست، و ب ناڤ و سالوخته تین وی یی شارهزا بت، ل نک توخوبیین وی دی راوهستت، و ژ هه بییه تا وی دی یی ب ترس بت، ئایه تهک یان حه دیسهک بو نائیته خواندن ئه گهر ئه و ئیکسه ر باوهرییی پی نه ئینت، و کاری پی نه کهت.

و ئه گهر مه ئه شه زانی دی بو مه دیار بت کو مه زترین ئه گهر دل پی رهق دبت ئه وه خودانی قی دلی خودایی خو نه نیاست، و نیاسینا مروقی بو خودی چهند یا کیتر دلی وی دی یی رهقتر بت، و ئه وی خودایی خو نه نیاست، ژ عه زابا وی نه ترست ودلی خو نه به ته رهحما وی بی گومان ئه و دی پی ل ئه مرئ وی دانت.

۲ - هزرکرن د ئایه تین خودی دا:

چ ئه و ئایهت ئه و بن یین وی د کیتابا خو دا ئینینه خواری، چ ئه و بن یین وی د عهردی دا به لاف کرین. و ههر جاره کا مروفت به رانه ر ئایه تین خودی راوهستت و ب دورستی ههرا خو تیدا بکهت و دلی خو بده ته سهر، گوهورینه کا ئاشکه را ئه و د دلی خو دا دی بینت، باوهری د ناخو بییا وی دا دی گهش بت، و گهرماتی دی ده ته هه می لایان و چاڤ ژ خوشووعی دی رۆندکان بارینت، نه وهکی وی دلی به یار ئه وی وهکی ماله کا ویران دژیت، دویر ژ هزرکرن د ئایه تین خودی دا.

د ئایه ته کی دا ژ سووره تا (البقرة) خودایی مه زن دبیرت:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ أَلْوَانِهَا وَتَنَزُّلِ الْمَاءِ فِي الْبَحْرِ وَمَا يُنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أُنْزِلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَيَّنَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِينَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَفْهِمُونَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ (البقرة: ۱۶۴)

د ئافراندنا عهسمانان دا کو هاتینه بلندکرن و فرههکرن، و یا عهردی ب چیا و

دهشت و ده‌ریایین وی شه، و د ژیکجودابونا شهف و رۆژان دا ژ لایستی درېژی و کورتییی، و تاري و رۆناهییی شه، و ل دویف ئیک هاتنا وان، و د گهمییان دا ئه‌وین ل ده‌ریایي دچن، و وی تشتی مفایي مروّقان تیدا هل دگرن، و د وی ئاڤا بارانی دا یا خودی ژ عسمانی باراندی څیجا عه‌رد پستی هسک و بی شینکاتی مایی کهسک و جوانکرییه شه، و د وان خودان رحان دا یین ل سهر عه‌ردی به‌لاڅکرین، و د ئینان و برنا وی بای دا یی وی قه‌نجی پی ل هه‌وه کری، و وان عه‌ورین د ناڅه‌را عه‌سمانی و عه‌ردی دا هاتینه ب ریشه‌برن، د ڤان هه‌می نیشانیین بوری دا نایه‌ت ل سهر ئیکینییا خودی و مه‌زنییا قه‌نجییین وی بو ملله‌تی تی بگه‌هت هه‌نه.

بو ملله‌تی تی بگه‌هت، و ئه‌و تی دگه‌هت یی هزرین خو تیدا بگه‌ت، و یی هزرین خو تیدا نه‌که‌ت دوبراتییه‌کا مه‌زن د ناڅه‌را وی و تیگه‌هشتنی دا هه‌یه.

و وه‌کی ڤان نایه‌تیین خودی یین ل عه‌رد و عه‌سمانی هاتینه به‌لاڅکرن نایه‌تیین قورئانی ژی به‌ری خودانی خو دده‌نه خوشووعی و دلنه‌رمییی ئه‌گهر ئه‌و هزرین خو تیدا بگه‌ت، خودایی مه‌زن دبیرت: ﴿اللّٰهُ نَزَلَ اَحْسَنَ الْاَحْدِيثِ كُنْبًا مُّشْتَبِهًا مَّتَانِي نَقَشَرْتُ مِنْهُ جُلُودُ الْاَزْوَاجِ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلَيْنَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ذَلِكَ هُدٰى اللّٰهُ يَهْدِي بِهٖ مَنْ يَشَآءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللّٰهُ فَا لَمْ يَنْ هَادِ (۲۳)﴾ (الزمر: ۲۳) خودییه باشتین گوتن ئینایه خواری، کو قورئانه، سهرهاتی و حوکم و ده‌لیل و نیشان تیدا ب دویف ئیک شه دئین و دوباره دبن، و ئه‌وین ژ خودایی خو دترسن ژ به‌ر کارتیکرنا وی موییین وان قژ دبن، پاشی چه‌رمی وان و دلین وان ژ به‌ر وی نه‌رم دبنه‌شه، ئه‌ف کارتیکرنا ب قورئانی هیدایه‌ته‌که ژ خودی بو به‌نییین وی. و هه‌چییی خودی بقیّت ژ به‌نییین خو ئه‌و ب قورئانی به‌ری وی دده‌ته رپکی، و هه‌چییی خودی ژ به‌ر کوفر و رکدارییا وی به‌ری وی ژ باوهری ئینانا ب څی قورئانی به‌رزه‌که‌ت، وی چو رینیشاندەر نابن به‌ری وی بده‌نه هیدایه‌تی.

۳ - ل بیرئینانا ئاخړه تی:

دل نه گهر چهند یی رځ ژی بت، ههر جاره کا خودانی وی ب دورستی مرن و ژینا پستی مرنی ل ئاخړه تی ل بیرا خو ئیناځه، دی نهرم بت.. نه گهر تو بینیه سهر هزرا خو کو ده لیځیه ب سهر ته دا دی ئیت تو دی قی دنیا یی ب ههمی خوشی و شربینیین وی څه هیلی، و دی رازیه ل بن دو کیلییان، خانیه ته نه گهر چهند یی مه زن و بهر فرهد بت، خزینه و قاصین ته نه گهر چهند دتزی بن، مال و عیالین ته نه گهر چهند دبوش بن، روزهک دی ئیت تو دی ژ ههمیان دهست څالا مینی، و دی بارکه ی و ههمیان ل پشت خو هیلی، د گهل پرته کا کفی بی بهریک، و دو دهستین خالی، و دله کی تری کوفان و که سهر.. و روزهکا مه زتر دی ب سهر ته دا ئیت حسیبه کا هویر و مه حکه مه یه کا دژوار دی د گهل ته ئیته کرن، حاکم خودیه نه وی چو تشت ل بهر بهرزه نه بن، و یی پسیار ژی دئینه کرن تویی، و شاهد ژی ههر تو ب خو بی، نه جهک هیه خو لی څه شیری و نه مالهک هیه ب ره قی، ل بهر سنگی ته ناگره کی دژوار هیله، نهو خو د گونه هکاری وهر دکت بهری گونه هکار بو بیته هاقیتن، و ل ههمی دور وره خین ته ده عوه دارن، و خه لاتی ته نه گهر تو ب سهر که فتی به حشته کا بهر فره هییا وی هندي عهرد و عهسمانانه.. نه گهر قی دیمه نی تول بیرا خو بینیه څه، دی شوعووری که ی کو دلی ته یی نهرم دبت.

و یی ب ههمی هیزا خو دئیتی کو قی دیمه نی ژ سهر هزرا خو بیهت و ژ بیر بکهت، یا غهرب نینه ههست ب رهقبوونا دلی خو بکهت.

نه گهر ته بقیته جاره کی دلی خو نهرم بکه ی دنیا یی ژ بهر خو بکه و قهستا ناڅ زیار دتان بکه، و هزرا خو د وی جیهانا بی دهنک دا بکه، بهری خو بدی چاوايه ده می جیران ب ره خ جیرانی څه و نه شیت سهر ا بدهت، دو قهبران دی بینی د نیزکی ئیکن و خودانین وان ل سهر دنیا یی و ل بن دنیا یی ژی هندي عهرد و عهسمانی د ژیک دویر

بوون! هزرا خو بکه.. روژه کې تو دې د قهبره کې وهکې څي دابي، و مروځهک دې ئيت ل هنداقې ته راوهست، نهگه تو شيا بای د گهل باخې تو دا چ بيږيې؟ دا چ شيرت لې کې؟ قهبر نهگه دلي نهرم نهکته، بلا خودانې وي دلي بزانت کو چو خير د دلي وي دا نهمايه.

۴ - بي هيڅيېوونا ژ دنيايې:

هر جارهکا مروځي هيڅيېهکا دوير و درېږ ب دنيايې هبت، و هزر بکهت دنيا دې مالا وي يا بهراهيې و دويماهيې، و نهو ژي بارناکته، نهو دې بته پالي دنيايې، وهسا تي ناگهت کو دنيا مهزدهتا ئاخريتيه، جهې کرنا کاريه بو ژيانا بهردهوام، لهو دې بيني نهو ل ههمي دهمي ب دنيايې و مروځين څه يې موږيله، و هر جارهکا مروځ تي نهگهت کو دنيا وارهکې هاثينيېه دلي وي دې رهق بت، و سهر هندې کو پاربيېه کې زېده ب دهست بکهت ل نک وي مانع نابت نيڅهکا دنيايې کاڅل بکهت.. ما ئيک ژ (طوغاتين) قهرنې بيستي نهگوتبوو: ل نک من دورسته نهز سي چارېکين مروځان بکوژم نهگه چارېکا دمينت يا وهسا بت وهکې من دځيت؟! دځيت مروځ بارا خو ژ دنيايې هلگرت، و ب ئيک جاري پشت نهدهتي، بهلي دنيا و مالي دنيايې دځيت د دهستين مروځي دا دا مروځ وهسا ب رېځه بيهت وهکې مروځي دځيت نهکو د دلي وي دا و نهو وي ب رېځه بيهت وهکې وي دځيت.

۵ - تېکهلييا باشان:

تو تېکهلييا کې بکهې دې وهکې وي لي ئيې، و هر جارهکا تو بوويه ههڅالي دل نهرمان دې وهکې وان دل نهرم بي، چونکې دې ته ژ وان گوھ ل وي تشتي بت يې دل پي نهرم دبت، و بهروڅاڅي څي چهندي چي گاڅا تو بوويه ههڅالي غافلان، و عشقا مروځين دل رهق دلي ته دهسته سهر کر عجبگرتي نهبه نهگه تو پي حسييې کو دلي ته ژي يې رهق بووي.

دا کو دلّی مه یی نهرم بت

دویرترین دل ژ خودی دلّی رهقه، ومهزترین عقوبه خودی ددهته بهنییی خو ئه گهر هات ووی سوژا خودایی خو شکاند ئهو دلّی وی رهق دکهت، د نایه تهکا پیروژ دا خودایی مهزن بهحسی هندهک بهنییین خو یین سهرداچووی دکهت، ودیترت: ﴿فَمَا نَقْضِهِمْ مِّيثَقَهُمْ لَعْنَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَدْسِيَةً﴾ (المائدة: ۱۳) قیجا ژ بهر شکاندنا وان بو پهیمانین خو یین موکم مه ئهو ژ دلوقانییا خو دهرکرن، و مه دلّین وان رهق کرن.

و دلّی رهق ئاگر دئ هیژای وی بت، چونکی ئاگر بو حه لاندنا دلّین رهق یی هاتییه چیکرن، و ههر جارهکا دل رهق بوو چاف ژی ژ روژندکان هسک دبن، و زانایین بسپور ل وی باوهرینه کو دل ب هندی رهق دبت ئه گهر خودانی (موالهغه) د ئیک ژ چار ژ قان تشتان دا کر: خوارن، خهو، و ناخفتن.

و کانی چاوا ئه گهر لهش نهخوش بوو خوارن و قهخوارن مفای ناگهینتی، وهسا دل ژی ئه گهر ب (شهوهتان) کهفت گوئن و وهز چو مفای ناگهینتی، لهو ههر کهسهکی بقیت خو نیزیکی خودی بکهت، بلا دلّی خو ب پهنگهکی وهسا زهلال بکهت کو ئهو حهقییی ب پیش خوشی و دلچوونان بیخت، چونکی دل ل دویف گریدانا وی ب دلچوون و شهوهتان قه یی دویرکهفتیه ژ خودی، ودل وهکی ئامانی شویشیه، هندی یی نازک و زهلالتر بت جوانی پتر تیرا دئیته دیتن، و هندی یی قایم و موکمر بت پتر دئ یی پاراستی بت ژ شکاندن و هویریونی، و ههر چی گاڤا مروقی دلّی خو ب زکری ئاڤدا، و ب هزرکرنی تیرکر، و ژ دهغل و زهغلی قهوژارت عهجیبیان دئ بینت، و حکمهت و گوئین بنهجه ب ساناھی دئ ل سهر ئهزمانی وی گهریت.

و دله کی نه گهر خودی قیا کافل بکته دی بهری وی دته سهر سفرا دنیایی دا هندئی ل سهر بچهرت هتا ژهنگرتی لی بیت، و ژهنگا دنیایی نه گهر دل ههمی شه گرت قیانا خودی ریکا خو ل نک نابینت، و هنگی ژئی عه جی بگرتی نه بن نه گهر نهو ژ که قری هسک ره قتر لی هات: ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ أَلْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشْقُقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ (البقرة: ۷۴) پاشی پشتی ثان ههمی موعجیزه یین په رده در یین ههوه دیتین دلین ههوه رهق و دژوار بوون، قیجا چو تیدا نه چوو، و بهرانهر ثایه تین ناشکرا یین من نیشا ههوه داین نهو قهت نهرم نه بوون، بهلکی نهو وهکی که قری کهر لی هاتن، یان ره قتر ژئی لی هاتن، چونکی ژ که قران هندک هه نه دپه قن وئاف ژئی دزیت، و دبه رویارین بوش، و هندک که قتر ژئی هه نه شهق دبن، و کانی ژئی دهر دکهن، و هندک که قتر ژ ترسا خودی دا ژ سهری چیا یان ژوردا دکهن، و خودی یی بی ناگهه نینه ژ وی تشتی هوین دکهن.

و شوق بو خودی و بولیقنا وی نهو بایی هوینه یی ب سهر دلی دا دئیت و گهرما دنیایی ژ هنداف دبهت، و وی وهکی وی نازکه گایی رحانی لی دکته یی د گهل بایی سهری سحران دهرییت.. لهو ههر که سه کی دلی خو ب نک خودایی خو شه بهت و ب زکری وی تهنا بکته دلی وی دی رحهت بت، و هه چیی دلی خو ب نک دنیایی و مروقین وی شه بهت رحه تی بی نابینت، و نهو دلی خو بو فتنا شه تانی دکته جهی توژ چینییی: ﴿لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ (الحج: ۵۳) نهف کاره ژ شه تانی چی نابت بو هندئی نه بت دا خودی وی بکته جهربانن بو نهوین نفاق د دلین وان دا ههی، و بو نهوین دلره ق یین ترساندن کاری د وان نهکته، و هندی ژوردانن د دوزمنیه کا دژوار دانه بو خودی و پیغه مبهری وی، و د نه حقیقه کا دوبر دانه ژ راستیی.

وئو کهسی خودی دلهکی وهسا دابتی کو هند یی نهرم بتت هتا شوبنوارین قی نهرمییی ل سهر ئندامین دی یین لهشی وی دیار بین.. ئهقه قهنجیهکا مهزنه ژ خودی ئو د گهل وی عهبدی خو دکهت یی وی دقت.

﴿أَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ ۚ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۖ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ (الزمر: ٢٢) ئهري ههچیی خودی سنگی وی فرهه کربت، قیجا ئو ب قهبولکرنا ئیسلامی و باوهری ئینانی دلخوش بتت، و ل سهر پیکهکا پروهن و هیدایهتهکا ژ خودایی خو بت، ما دی وهکی وی بت یی نه وهسا بت؟ ئو وهکی ئیک نابن. قیجا تیچوون بو وان بت یین دلین وان رهق بووین، و پشت داینه زکری خودی، ئو یین د بهرزهبونهکا ناشکرا دا ژ ههقییی.

مهنا: نهرمییا دلی رهحهکه خودی ددهته خاسین خو، دا ئو پی ژ خرابیی بیته پاراستن، چونکی ئووی دلهکی نهرم ههی ل بهرانهر خودایی خو ههردهم یی شکهستییه، ههر جارهکا گازیکهري خرابیی بهري وی بدهته پیکا شهیتانی ترسا ژ خودی بهري وی دی وهرگپته پیکا راست، پیکا ئیسلامی، پیکا سهرههرازییا دنیایی و ئاخههتی.. و ههر جارهکا گازیکهري شههوتی بهري وی بدهته سهرداچوونی، لهشی وی تیکدا ژ ترسا خودایی وی دی قهلهرزت، لهو تو نابینی ئو ل دویش گازیکهري بچت.

و مرؤقهکی تو دی بینی دلی وی ژ کهفري رهقتره، نه باوهری تی دجت و نه ههقییی دنیاست، پاشی رهحا خودی دی قیپرا گههت وئف مرؤقه دبته ئیکی دی، باوهری دی خو ل کاکلکا دلی وی ددهت، و سوتنییهکا وهسا بهردههتی چاف پوندکان ژ بهر ببارینن، و خودانی قی دلی ژ دیوانا (شهقائی) بهر ب دیوانا سهعادهتی قه دی ئیته قهگوهاستن.

یا رهبی ئهگهر ته ل نک خو ناخی مه د دیوانا (شهقائی) دا نقیسی بت، تو وی ژئ بیه و د دیوانا (سهعادهتی) دا بنقیسه.

دا کو دیتنا مه یا جوان بت

هر جارهکا ئیک ژ مه ل بهرانهر دیمه نه کی راوهستییا و پی حسیا کو دیمه ن شیلی پی دئته بهر چاقان، ئیکسهر بیی خو و بهری ئه و هزرا هندئ بکهت کو دیمه ن ب خو پی شیلییه، ب ههر د دهستین خو دی چاقین خو پهرخینت، بو هندئ دا ئه و وی دیمه نی ب رهنگه کی زهلال ببینت..

و گه لهک جاران ژئ دیمه ن مروژین خودان بهرچاچک کلینسه کی یان پرتهکا پاته ی د بهریکا خو دا هل دگرن بو هندئ دا ئه و بهرچاچکین خو پی پاقر بکهن ههر جارهکا ئه و پی حسیان کو دیتنا وان بو تشتان نه ب دلئ وانه..

ئهفه تشتهکه -وهکی مه گوتی- بیی مروژی و ب رهنگه کی سورشتی ئه و هزرئ تیدا دکهت و کاری بو دکهت، بهلئ د گهل هندئ دهمئ دته دؤرا جهدهل و ههفرکیی مروژ ژ بهر دهنبلندی و خومهزنکرنا خو قئ سادهییا خو قه دشیرت، و نابیرت: بهلکی دیتنا من بو تشتی یا شیلی بت، یان بهرچاچکین من دیمه نی رهش نیشا من بدهت.. بهلکی لی دگه پریت هندی عهیب و علله تهکا ل عهردهکی ههبت بینت ب وی تشتی رادهت، دا خو بی گونهه نیشا خه لکی بدهت.

و دین -ئهگهر مروژ ب دورستی تی بگهت- کاری دکهت پیخه مهت هندئ دیتنا مروژی زهلال بکهت، دا ههلسهنگاندنا وی بو وی تشتی ئه و دبینت یا ب وژدان بت، راسته دین ژ مه ناخوازت دهمئ ئه م خالهکا رهش د دیمه نی دا ببینن هیجه تا پیشه بگرین، و کاری بکهین کو وی خالا رهش ل بهرچاقین خه لکی سپی بکهین، و دیمه نی ب رهنگه کی نه بی واقعی نیشا وان بدهین، بهلکی ئه و دخوازت هندی دشیان دا بت ئه م رونهایی بدهینه سهر لایین گهش ژ دیمه نی، و هندهک جاران ژئ ئه م کریتییا کیم

گۆری جوانییا مشه بکهین، یان هتا جوانییا کیم بهری کریتییا مشه بینین.. ژ عیسا پیغه مبهری -سلاف لی بن- دئیتته قه گوهاستن کو جاره کی ئه و هندهک حه وارییین خۆ د بهر کهله خۆ په زهکا مرار را بۆرین، هه قالین وی دفنین خۆ گرتن و گوتن: ئهه! چهند بینهکا نه خوش یا ژێ دئیت! عیسای گۆت: چهند ددانین وی دسپینه!

مه عنا ده می مروث دیمه نه کی دبیت، و ئیکسه ر لایێ جوان ژێ بهری وی ب نک خۆ قه بکیشیت، ئه و مروث خودانی نه فسهکا جوان و نازکه، و ئه گهر ل نک وی لایێ جوان ب سه ر لایێ کریت کهفت، ئه و خودان نه فسهکا به رفره هه.

و ههر ئه ف ئه ف ئه خلاقه یه پیغه مبه ر -سلاف لی بن- بهری زهلامی دده تی ئه می ئه و سه ره ده ریێ د گهل هه فپشکا ژینا خۆ دکهت، و پێ نه قیئت بیژین: ژن ژێ هه ره و هسا یا داخوازکرییه کو ئه و قی ئه خلاقی ب کار بینت ده می وی بقیئت زهلامی خۆ و (ته سه رروفاتین وی) هلسه نگینت، ئیمام موسلم ژ ئه بوو هورهیره ی قه دگوهیژت، دبیت: پیغه مبه ر -سلاف لی بن- دبیت: ﴿لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ مُّؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرًا﴾ موسلمانهک بلا که ربا خۆ نه ها قیته موسلمانه کی ئه گهر ئه خلاقه کی وی پێ نه خوش بت، ئه و دێ ب ئه خلاقه کی دی یی وی رازی بت.

یه عنی: ئه گهر زهلامه کی ته سه رروفهکا وی پێ نه خوش بت ژ ژنکا خۆ دیت، ئه ف چهندا هه بلا ئیکا هند ژ وی چێ نه کهت ئه و دیمه نی هه مییی کریت بینت، و پێ ل حه قی وی بدانت، و هه ر باشییهکا دی یا وی هه بت ژ بیر بکهت، و که ربا خۆ بها قیتی.. نه! ماده م ئه و ژنهکا خودان باوهره هه ر هندهک سالۆخه تین وی پێ خوش بن و ئه وی ژێ رازی بت دێ ل نک وی بینت، هنگی بلا ئه و وی کیماسیی بده ته ب خاترا وان هه می باشییین دی.

و هه ر د قی ده رباره یی دا ژ ئیمامی عومه ر ژ دئیتته قه گوهاستن کو جاره کی زهلامهک هاته نک یی بێن ته نگ و عیجز ژ ژنکا خۆ، قیا گازندا خۆ بو خه لیفه ی

بکته، چونکی ژنکا وی یا بی تبعه ته د گهل وی.. گاڅا ئهو هاتییه بهر دهرگه هی مالا عومهری، ل پشت دهرگه هی وی گوهر لی بوو ژنکا عومهری زفر یا د گهل وی دناخت، و ئهو بی بی دهنکه، ئینا زهلامی قیا بزقرته شه، گاڅا عومهری گوئی: ته خیره؟ وی گوټ: چونه! ئهز هاتبووم گازندی ژ ژنکا خو بو ته بکه، پاشی من دیت ژنکا ته زی وهکی یا منه، ئینا ئهز زقریم!

مه عنا: دیاره ئهف زهلامه مروقه کی (موته شائم) بوو، لهو وی لای پدهش و تاری ب تنی ژ دیمه نی دیت، ئینا عومهری قیا دهرسه کی ژ هوهری (ذهوقی) نیشا وی بدهت، دا ئهو لای گهش زی ژ دیمه نی ببینت، عومهری گوټ: برایی من! ئهف ژنکا هه یا ته دیتی خوارنی بو من دلینت، و نانن من دیپرت، و جلکین من دشوت، و عه یالی من ب خودان دکته.. زهلامی گوټ: ژنکا من زی قی هه میی دکته!

عومهری گوټ: ئیدی تهحه ممولا وی بکه، هه می هه می دهمه کی کورته!

گهلهک ژ مه وهکی قی زهلامی ژ بهر کهرهکا بهروهخت، یان عیجزیهکا سه ری تهرازییا هلسهنگاندنی ل نک خو بهروفاژی دکهن، ل شوینا کو ئهو چاقتن خو پهرخینن دا ئهو وان داڅان بین دیتنا وان بو تشتی شیلی دکهن ږاکهن و دیمه نی جوان ببینن، دئ ږابن هه می کهرهکا خو هاڅینه دیمه نی و ههر کیم وکاسهکا ههبت پی ږادهن، و د ئه نجام دا ئهو دئ د بینتهنگیهکا مهزن دا ژین، دئ هزر کهن نه خوشی هه می یا د وان ئالیای.

چه ند تشته کی خوشه دهمی ئیک ته جوان دبینت تو لی بگه ریپی خو بینیه ږتزا وی جوانیپی یا ئهو ژ ته هزر دکهن، یا ژ وی خوشتر ئهوه تو جوانییا نه فسا خو ب سهر دهور و بهرین خو دا بینیه خوار هه تا وه لی بیت تو پی بهه سیپی کو تو پشه کی ژ وی جوانییا بهر فرهه یا ئهو مه ساحه څه گرتی یا تو لی هه!!

څیجا دا کو دیتنا مه بو تشتان یا جوان بت بلا ئه م گوشه یا بهر څودانا خو بو وان تشتان دورست بکهین.. باوهر بکهن هنگی ئه م دئ ههست ب خوشیهکا مهزن کهن.

دا کو خەم رېکا خو بو دلی مه نه بینت

دنیا واری خەم و کوڤانان، و رېکه کا تژی نه خوشییه، و سونه تا خودی د عهردی
دا نهوه هەر ئیک ژ مه ژییی خو د قی دنیایی دا دبه ته سهری بقیّت نه قیّت دئ گه له ک
په نگین خەم و نه خوشییان بینت، و مروّث بهرانبهر خەم و نه خوشییان دو پشکن:

- هنده ک هه نه خەم دشیّت هەر زوی رېکا خو بو دلین وان بینت، و پشه کونا
خو لی څه دده ت، و وان بیخته داڅین خو، لهو دئ بینی د ئیکه مین جهرپانندن دا نهو
دکه فن.. و ژ بهر نه بوونا عهزیمی ل نک وان رابوونا وان گه له ک ب زه حمه ت دکه فت.

- و هنده کین دی هه نه ژ بهر نه عصایین وان یین پیلایی، و عهزیمه وان یا موکم
خو د سهر خه می پرا دبینن، و ههر چهنده نه خوشی و به لا دلین وان وه سا دگڅیشن هه تا
پړوندک ژ چاڅان بیارن، به لی د گهل هندئ ژی خەم نه شیّت رېکا خو بو دلین وان
بینت، یان وان بیخت..

و دا کو خەم رېکا خو بو دلین مه نه بینت، دا گوهدارییا قی شیره تا پیغه مبهری
-سلاف لی بن- بکه یین: ئیمام ئه حمه د و ئبن حبان ژ عه بدلاهی کورپی مه سعورودی
څه دگو هیزن، دبیرت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿مَا قَالَ عَبْدٌ قَطَّ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ وَحَزَنٌ:
اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، وَابْنُ عَبْدِكَ، وَابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِي حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِي قَضَاؤِكَ، أَسْأَلُكَ
بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي
عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِبْعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي، وَجِلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي، إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ هَمَّهُ، وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحًا﴾.

دوعایه‌کا کورته بۆ ههر کهسه‌کی بقیّت ژ بهر کهت، پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- دبیرت: هه‌چی عه‌بدی خه‌م و کۆفانه‌ک بگه‌هتی و ئەو قیّ دوعایی بیژت، خودی خه‌م و کۆفانا وی دئی بهت، و ل شوینا وی کهیفی دئی ده‌تی.. و ئاشکه‌رایه کو مه‌خسه‌د ب قیّ دوعایی نه‌ بهس ئەوه مروّث وی ژ بهر بکه‌ت و بیژت، بیی تی بگه‌هت و پامانیین وی د هزرا خو دا ئاماده بکه‌ت، و فیقییی وی د ژینا خو دا بچنت.

ئەف هه‌دیسە، یان ئەف دوعایه یا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- نیشا مه‌ دای، دوعایه‌کا مه‌زنه، چونکی ئەو بی‌را مه‌ ل هنده‌ک مه‌سه‌لین مه‌زن دئینه‌قه، ده‌می ئەم ب قیّ دوعایی به‌رگریبا له‌شکه‌ری قه‌هر و خه‌مان دکه‌ین دقیت ئەم قان مه‌سه‌لان ل به‌ر چاقین خو بدانیین..

ژ وان مه‌سه‌لان:

۱ - خوشکاندن و ئعتراف ب عه‌بدینییی:

مروّث ده‌می د سه‌ری قیّ دوعایی دا دبیرت: ﴿اللّٰهُمَّ اِنِّیْ عَبْدُكَ، وَاِبْنُ عَبْدِكَ، وَاِبْنُ اَمَّتِكَ﴾ یا ره‌بی ئەز به‌نییی ته‌مه، و کوپۆ به‌نییی ته‌مه، و کوپۆ به‌نییا ته‌مه. ئەو مروّث خوشکاندننا خو بۆ خودایی خو ئاشکه‌را دکه‌ت، و دیار دکه‌ت کو ئەو ب ده‌یک و باب قه‌ به‌نی و کۆله‌یین وینه، و ئەگه‌ر مروّقی ئعتراف کر و باوهری ئینا کو ئەو و ده‌یک و بابین وی ژی ملکێ خودینه، و خودییه‌ خودانی وان، و ژبلی ده‌رگه‌هی خودانی وان چو ری نینن ئەو قه‌ست بکه‌نی، و که‌س نینه هه‌وار بکه‌نی، هنگی ئەو دئی زانت هه‌ر جاره‌کا مروّث ژ قیّ خودانی غافل بوو، یان ئەف خودانه د هه‌وارا مروّقی نه‌هات ئەو مروّث چو هیلاکی، و ب دورستی به‌رزه بوو.

یا ره‌بی! ئەم و ده‌یک و بابین مه‌ ژی ئەوین به‌ری مه‌ چووین، ئەم هه‌می ملکێ ته‌ینه، و تو خودانی مه‌یی، و هه‌ر تشته‌کی خودانی بقیّت د ده‌ر حه‌قا ملکێ خو دا

بکەت حەقی وێیه، و بۆ کەسی نابیت نەرازیبونا خۆ ل سەر قی چەندی ئاشکەرا بکەت..

و د گەل قی خوشکاندنی مروّف ئعترافی دکەت کو ئەو بەنییی خودییه، و بەنیاتی (عبودییەت) هندی دخوازت بەنی د ئەمر و فرمانا سەیییدی خۆ دا یی راوەستای بت، خۆ بەیلتە ب هیقییا وی قە، و دلّی خۆ ب وی قە گریدەت، ژ وی بترست، و حەز ژ وی بکەت، و باوهری هەبت کو هەر قەنجییهکا گەهشتبته وی ژ کەرەما سەیییدی وێیه.. و گاڤا ئەف باوهرییه د هزرا وی دا ئاماده بوو، مەسەلا دویی دئیت.

۲ - بیزاری و ئاشکەرا کرنا هەوجەییی:

و ئەقە ژ گوتنا د دویف دا ئاشکەرا دبت: ﴿نَاصِبِيْ بِدِكْ، مَاضٍ فِيْ حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِيْ قَضَاؤِكَ﴾ ئەنییا من یا د دەستی ته دا، حوکمی ته ل سەر من ب رێقه دچت، و قەزا و قەدەرا ته د دەر حەقا من دا دادی و عەدالەتە. و ئەقە ئەنجامی بەرچاقی عەبدینییه، مادەم تو خودانی مەیی و ئەم -وێین بەری مە ژێ- عەبدین تەینه، ئەم بەرانبەر ته دبێزار و بیچارەینه، بیی قەدەر و حەز کرنا ته نه مە ژینه نه مرنه، هەر خوشی و نهخوشییهکا بگەهته مە ژ تەیه، هەر رابوون و روینشتنهکا ئەم دکەین ب تەیه، ئەم دبی (حەول و قووەتین)، بەلا بت تو ددهی، نعمەت بت کەرەمەکه ژ ته، بەرانبەر ئەمر و فرمانا ته ئەم تەمامەکی دلوازی.

و گاڤا مروّقی ب دەقی ئەف ئعترافە کر و ب دلی باوهری پێ ئینا، دو باوهرییتن مەزن ل نک پەیدا دبن:

یا ئیککی: بۆ وی دیار دبت کو بەس خودییه دشیّت خوشی و نهخوشییی بگەهیتتی، قیجا مادەم هۆسایه ژ خودی پێقهتر ئەو ژ کەسی دی ناترست، و ژ کەسی دی یی ب هیقی نابت، و باوهرییی دئینت کو ئەو ژێ وەکی وی عەبدین خودیینه، و ل بەرانبەر ئەمری خودی دبێچارە و دەست بەرداینه.

یا دووی: هەر تشته‌کی ب سهری بیت خوشی بت یان نه‌خوشی بت، قه‌نجی بت یان قه‌دا و به‌لا بت.. ژ خودییه، و چونکی ئەو عه‌بدی خودی یه و خودی خودان و خوشتییی و ییه، ئەو ژ ئەمری خودی عیجز نابت، و وی قه‌ناعه‌ته‌کا تماما هه‌ی کو ههر تشته‌کی ژ خوشتی بگه‌هتی یی خوشتییه، قیجا مادهم هوسایه بوچی ئەو ته‌نگاش بیت، یان خهم دلّی وی داگیر بکه‌ت؟

و گا‌فا ئەف باوهری وقه‌ناعه‌ته د سهری وی دا ئاماده بوو، مه‌سه‌لا سییی دئیت.

۳ - رازیبونا ب حوکم وقه‌ده‌را خودی:

وه‌قه د قی پارچه‌یی دا دئیت: ﴿مَاضٍ فِی حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِی قَضَائِكَ﴾ ئەو حوکمی ته د دهر حه‌قا من دا دای ب جه‌ دئیت، و ئەو قه‌ده‌را ته بو من دانای عه‌داله‌ته. و حوکمی خودی دبت یی دنیا‌یی بت وه‌کی: بوونی، مرنی، زه‌نگینی و فه‌قیرییی، خوشی و نه‌خوشییی.. و هتد، و دبت حوکمی دینی بت وه‌کی: رێنیشادان و سهر‌دا‌چوونی، گوهداری و بی ئەمریی، خیر و گه‌نه‌هی.. و هتد، و هندی حوکمی دنیا‌یییه (یی که‌ونی) مرو‌قی بقیته نه‌قیته دئ پیگیریی پی که‌ت، و دبت ئەو پیگیریی ب حوکمی دینی (بی شه‌ری) نه‌که‌ت، به‌لی د ههر دو حاله‌تان دا حوکمی خودی ب جه‌ دئیت.

و تشتی خودان باوهری ژ کافری جودا دکه‌ت ئەقه‌یه: هندی خودان باوهره باوهرییی دئینت کو ههر تشته‌کی خودی ئینایه سهری عه‌داله‌ته، خوشی بت نه‌خوشی بت، نساخی بت یان سلامه‌تی بت، خه‌لات بت یان جه‌لات بت، و ههر کیژ هه‌ردووان بت یان بو جه‌رباندنه کانئ دئ خۆل به‌ر گرت یان نه، یان ژێ ژ به‌ر که‌دا ده‌ستی و ییه.. به‌لی مرو‌قی بی باوهر گا‌فا خوشی گه‌هستی د سهر پی خۆ دا دچت و هزر دکه‌ت ئەقه ژ به‌ر عه‌قلداری و زیره‌کییا و ییه، و گا‌فا نه‌خوشی گه‌هستی ده‌لوه‌شییت، چونکی هزر دکه‌ت ئەقه ژ بی تالعی و خولی سهرییا و ییه!

۴ - تهوهسسولا ب ناڅین خودی:

﴿أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمِّيتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ﴾ ئەز ههوارین خو دگهینمه ته و داخوای ژ ته دکهم ب هه ناهه کی ته هه ی، ته ل سهر خو دانا بت، یان د کیتابا خو دا ئینابته خواری، یان نیشا عهده کی خو دابت، یان ته ئەو هیلابته د علمی غهیی دال نک خو. و ئەفه باشتین ری ووهسیلهیه مروث خو پی بگهینته خودی، ناڅین وی یین پیروژ، چ مه زانین، چ مه نه زانین، و فه رمان یا ل مه هاتییه کرن کو ئەم ب ناڅین خودی ههوار بکهینه وی: ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ (الأعراف: ۱۸۰) و باشاف بو خودی هه نه څیجا هوین ب وان دوعایی ژئ بکهن.

۵ - روهنکرنا سنگی ب قورئانی:

پشتی مروث عهدينییا خو بو خودی بهرچاف دکهت، و بیزاری و بیچارهیییا خو ئاشکهرا دکهت، و تهوهسسولی ل نک وی ب ناڅین وی دکهت، ژ نوی دی داخوایا خو پینشکیشی خودایی خو کت: ﴿أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِيعَ قَلْبِي، وَتُورَ صَدْرِي، وَجِلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي﴾ ئەز داخوای ژ ته دکهم کو تو قورئانی بو دلئ من وهکی وی بارانی لی بکهی یا بهاری شین دکهت، و بو سنگی من بکهیه روناھی، قههرا من پی راکهی، و خه ما من ببهی.

و ژ بهر کو ساخله مییا لهشی د ساخله مییا دلی رایه، و دل ژینی دده ته سنگی، و سنگ روناهییی دده ته لهشی، پیغه مبهری -سلاف لی بن- نیشا مه دا کو ئەم دوعایی ژ خودی بکهین ئەو دلین مه ب قورئانی ئاف بدهت، دا گه شاتییا بهارا باوهرییی زه راتییا پائییزا بی باوهرییی ژئ قههه قینت، څیجا دا پشتی هنگی ئەف باوهرییه وان شونواران نه هیلت یین خه می لی چیکرین، یان کو فان دی لی چی کهن.

دا کو ژ جهرباندنی خوسارهت دهرنه که فین

جهرباندنا ب به لای سوننه ته که ژ سوننه تیڼ خودی د مروڅان دا، وی مروڅ د قی دنیا یی دا ییڼ داین، و ئهو جار جار وی ب نه خوشییی دجهربینت، دا صهبرا وی ل سهر موصیبه تی ببینت، و رازیوونا وی ب قهدهرا خودایی وی بزانت، و دا کو ئهم ژ دهرسا جهرباندنی خوسارهت دهرنه که فین، موصیبهت ژی ب سهری مه بیټ و خیر ژی نه گه هته مه، قیجا د دین و دنیا یی دا شهرمزار ببین، هندهک کار هه نه دقیت ئهم ل دهمی هاتنا موصیبه تی بینینه بیرا خو، و ل قیری ئهم دی به حس ژ وان کاران کهین.

۱ - صهر، شوکر، رازیوون:

گاڅا موصیبه تی ب سهر ته دا گرت، ئه گهر چند ئهو موصیبهت یا مه زن ژی بت، و نه بت ژ بیر بکهی کو دهرمانی ته یی ئیکانه بو بهرگریا وی موصیبه تی صهره، و صهر وهکی طهیره کییه دو چهنگین پیته: ئیک شوکره، یی دی رازیوونه.

ما دهم ته باوهری ب خودی هیه، و تو دزانی ههر تشته کی بیته سهری ته خوشی بت نه خوشی بت، ب قهدهرا خودییه، دقیت تو یی ب وی قهدهری یی رازی بی، ئه قه ئه گهر تو هز ژ وی بکهی، چونکی ئه گهر مروڅی هز ژ ئیکی کر چییا ژ وی بگه هته مروڅی مروڅی پی خوشه و یی پی رازییه، قیجا ههر جارهکا تو ب قهدهرا وی رازی بووی، دقیت شوکرا وی بکهی سهر هندی کو وی ئهو موصیبهت ئینایه سهری ته، و بو خو ب خیر حسیب بکهی، و ئه گهر رازیوون د گهل شوکری ل نک ته پهیدا بوون ئهو تو مروڅه کی صهرکیشی.

مه‌نا: (موعاده‌لا) دوست یا کو مروڤ ل دهمی هاتنا موصیبه‌تی کارئ ل دویڤ دوست بکته ئەڤه‌یه: (رازیبوون + شوکر = صه‌ر)، ومه نه‌دیتییه ژ صه‌بری پێشه‌تر بو مروڤی موبته‌لا تشته‌ک بوویه دهرمان.

دئ چ که‌ی ئەگه‌ر صه‌بری نه‌کیشی؟

ب ته‌ڤه‌ دئیت شه‌ری خودی بکه‌ی؟

و ئەگه‌ر تشته‌کی دی ژبلی صه‌بری ته‌ هه‌بت تو بیژی ئەو تشتی چووی بزڤینه‌ڤه‌؟

ته‌ دڤیت صه‌بری بکیشه و خیرا دنیایی و ئاخه‌تی ب ده‌ست خوڤه‌ بینه، ته‌ دڤیت صه‌بری نه‌کیشه به‌لی بزانه تشتی چووی نازڤته‌ڤه‌، و خیر ژ یارا ته‌ نابت.

۲ - هه‌را باش ژ خودی:

مروڤی خودان باوه‌ر بت ڤیانا خودی دئ د دلی دا هه‌بت، و خودی دئ خوشتییی وی یی ئیکی بت، و مروڤی ئەگه‌ر ب دورستی خوشتییه‌ک هه‌بت هه‌ر دهم دئ هه‌را باش ژئ که‌ت، و خوڤه‌می نه‌خوشیه‌ک ژئ ژئ دگه‌تی هه‌می هه‌را وی دئ ئەو بت کو یان وی خراییه‌ک یا کری له‌و خوشتییی وی ئەڤ نه‌خوشیه‌ گه‌هاندی دا ئەو ل خو بزڤرت، یان ژئ خوشتییی وی دڤیت وی بجه‌ربینت دا بزانت کانئ ئەو د ڤیانا خوڤه‌ دا یی راستگۆیه‌ یان ژئ ڤیانا وی گوتنا ده‌ڤی ب تنیه‌، و ئەوی هه‌را خه‌له‌ت ونه‌حه‌ق ژ خوشتییی خوڤه‌ بکه‌ت، ئەو ژ نه‌زانان دئته‌ هه‌مارتن، خودایی مه‌زن د ئایه‌ته‌کی دا به‌حسئ هه‌ده‌ک عه‌بدین خوڤه‌ دکه‌ت و دبیزت: ﴿يُظَنُّوكَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ (آل عمران: ۱۵۴) وان هه‌ره‌کا خراب یا وه‌کی هه‌را جاهلییه‌تی ژ خودایی دکه‌ن.

و ژ ڤه‌نجییا خودی یه‌ د گه‌ل به‌نیین وی هه‌ر که‌سه‌کی هه‌را باش ژ وی بکه‌ت ئەو دئ ل دویڤ هه‌را وی یا باش ده‌تی، ئیمام ئەحمه‌د ژ ئەبوو هوره‌یره‌ی ڤه‌دگوه‌یزت، دبیزت: پێغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوت: ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، إِنَّ ظَنَّ

وئەف ھەدیسە مەزھەبە بەرانبەر جەرباندا ب فتنی و بەلایێ د کەتە سێ پشک:

هندهک ب دلهکئی رازی و شوکری و صهبرئ پيشوازيبي ل موصييه تا خو دکهن
ئهگهر چهند يا مهزن ژي بت، و ئهقه ئهون يپن ژ گونههان دئيتته شويستن و پاقر و
بژوين ژ جهرباندني دهرباس دبن، وهکي زيرئ عهسلي.

و هندهک نيث نيغه دهردهکفن، وهکي زيرئ عادي، چونکي ئهو صهبرئ دکيشن
بهلي هندهک جاران لاواز دبن، و هندهک گوئن و کريارين نه دورست دکهن و دبژن، ئهقه
سهر ب سهرن، نه بو وانه و نه ل سهر وانه.

و هندهک خو دبهنه هيلاکي، موصييهت ژي ب سهر وان دا دئيت، و گونهه ژي
ل وان زبده دبت، وهکي زيرئ قهلب گاغا چوو سهر ئاگري ئاشکهرا دبت، چونکي
رهشاتييا وي وي کشف دکهت.

قيجا ههر ئيک ويا وي دقيت!

۳ - زقرين ل خودي:

دبت گهلهک جاران دنيا مروثي موژيل بکهت، وگاغا ئهو پوي ب پوي بهرانبهر
موصييهتهکي رادوهستت ژ نوي ئهو ژ غهفله تا خو هشيار دبت، و ب راستييا دنيايي
ئاگههدار دبت، لهو دي بيني ئهو ئيکسهر ل خودايي خو دزقرت، و دنيا د چاغان دا
رهش دبت.. و ههر ژ بهر قئ چهندي يه فرمان يا ل مه هاتييه کرن کو ههر جارهکا ئهم
تويشي بهلايهکي بووين، يان موصييهتهک ب سهر مه دا هات ئهم بيژين: (إنا لله وإِما
إليه راجعون) ئهم يپن خوديينه وئهم دي زقرينه نک وي.

قيجا مادهم ئهم يپن وينه وئهم دي زقرينه نک، بوچي ئهم ل سهر ئهمرئ وي خو
نهرازي بکهين، يان هزرهکا خراب ژ وي بکهين؟

۴ - بهريخودانا ئاخرهتي:

دنيا ههمي تشت نينه، و ئهو واري کرنييه، دهمهکي بهروهخته، چاش هلينهکي، ته
هندي ديت ته ژي بارکر، و بهري ته کهفته ريکهکا دوير ودرېژ، ل ويرئ پشتي تو

دگه‌هیه قوبناغی رۆژەک دئ ب سەر ته دا ئیت یا بئ دویماهییه هنگی وەرگرتنا جزایی دئیت، و هەر تشته‌کی توئه‌قرو د فی ده‌می کورت دا بو خو بچینی، هنگی ل ئاخ‌ه‌تی ل وئ رۆژا بئ دویماهی دئ چنی، و هنگی ده‌لیقه بو ته نائیت‌ه‌دان خه‌له‌تییا خو دورست بکه‌ی، یان سستییا خو شه‌گری، قیجا ماده‌م هو‌به بوچی موصیبه‌ته‌کا سفک، یان به‌لایه‌کا مه‌زن بارئ ته هند گران بکه‌ت ل ریکا دویر تو نه‌شیی هلگری، و ل ده‌می به‌لا‌فکرنا خه‌لات و جه‌لاتان تو شه‌رمزار بیی؟

صه‌بری بکیشه.. یی شوک‌دار به، و ب ئه‌مرئ خودئ رازی بیه، و بزانه: ﴿إِنَّمَا تُؤَدُّ

الصَّبْرُ وَنَأْجِرْهُمْ بَعْرِ حَسَابٍ﴾ (الزمر: ۱۰) ئه‌وین صه‌بری دکیشن بئ حسیب خودئ خیری دده‌تی.

دا کو گوتنا مه یا دویماهییی یا ژههژی بت

یا بوویه (عورفه کئی صهحه فی) ههر جاره کا چاڤییکه فتنه ک د گهل کهسه کئی ناقدار
هاته کرن ل دویماهییی دئ بو ئیته گوتن:

- گوتنا ته یا دویماهییی چیه؟ یان ل دویماهییی ته چ ههیه بو خه لکی بیژی؟
و هنگی ئەف کهسه دئ بهرئ خو دتهئ کانئ چ تشتئ ژ ههمیان گرنگتر
د سه ربورا وی دا ههیه دئ وی ئیخته دویماهییی، دا ئەو بو ههمی گوتنن وی وهکی
کورتکرنه کئی لی بیت..

هندهک جاران پسپارهک دئته سهر هزرا من: ئهرئ ههر ئیک ژ مه دهمی دکهفته
بهه سه کهراتئ، ئەگهر بزانت ئەفه سه کهراته، و چو نه مایه وهغهره وی د قئ دنیا یئ دا
دئ ب دویماهی ئیت دا و بهرئ وی بو وهغهره کا دی دئ ئیته دان، و هنگی بو وی بیته
گوتن: گوتنا ته یا دویماهییی چیه؟ و ل دویماهییی ته چ ههیه بو خه لکی بیژی؟ ئهرئ
هنگی ئەو دئ چ بیژت؟!

بینه بهرچاڤین خو کو تو یئ کهفتیه قئ دهراقئ، و ئەف پسپاره ل بهه سنگئ ته
یا هاتییه دانان، بهرسقا ته دئ چ بت، گوتنا ته یا دویماهییی دئ چ بت؟ داخوازه کئی
تو دئ کهی؟ یان خوزیه کئی دئ راهیلی؟ شیرده کئی دئ کهی؟ یان کورتیا سه ربورا خو
بو بین پشتی خو دئ قه گپری؟

وبهری تو -د گهل خو- بهرسقا قئ گوتنا مه بدهی، من دقیت بیژمه ته: مرؤف
د وی دهلیقه یئ دا، مه خسه دا من د دهلیقه یا سه کهراتئ دا، دژیک جودانه، هندهک د دل

موکمن، دکه یفخوش، تو دئی بیژی ئەڤه هه یامه کا درێژه وان و خوشتشیین خو ئیک و دو نه دیتینه و نوکه دهم هات ئەو بگه هه ئیک، قیجا ژ که یفان دا ئەو نزانن دئی چ کهن.. گاڤا بیلالی کوپۆ ره باحی کهفتیه بهر مرنی ژنکا وی گوټ: وهی بو ته بیلال، بیلالی لی ڤه گیرا: وهی بو قی که یفی! سو باهی دئی گه همه خوشتشیان، موحه ممه دی و دهسته کا وی!

و هنده ک مرۆڤ هه نه دلین وان تژی ترس دبت، چونکی ئەو نزانن بهرێ وان بو کیشه دئی ئیتهدان لهو ئەو د ناڤه را ترسی و هیقییی دا دمینن، پوژا ئیمامی مهزن شافعی کهفتیه بهر مرنی، هه ڤاله کی وی چوو سه را بدهت، گوټی: سهیدا حالی ته چیه؟ سهیدای گوټی: حالی وی کهسییه یی کو دئی ژ دنیایی بارکهت، و برایین خو هیلت، و پهرداغی مرنی ڤه خۆت، و قهستا خودی کهت، و کارین خو یین خراب بینت، و ئەز نزانم رحا من دئی چته بهحه شتی پیرو زبا هییی لی بکه م، یان دئی چته ناگری سه ره خوشیی لی بکه م، پاشی کره گری و گوټ:

ولما قسا قلبي وضاعت مذاهبي

جعلت رجائي دون عفوك سلما

تعاضمني ذنبي فلما قرنته

بعفوك ربي كان عفوك أعظما

فما زلت ذا عفو عن الذنب لم تزل

تجود وتعفو منة وتكرما

فإن تنتقم مني فلست بآيس

ولو دخلت نفسي بجرمي جهنما

ولولاك لم يغوب إبليس عابد

فكيف وقد أغوى صفيك آدم

وإني لآتي الذنب أعرف قدره
وأعلم أن الله يعفو ترهما

و هندهک مروڤتین دی هه نه ل ده می سه که راتی بیرا وان ل کارئ وان یی خراب
ب تنی دئته فه، چونکی نهو پتره، لهو ترس دلین وان تژی دکهت و نیزیکه پتکی
ل هیقیی بگرت، گاڤا بشرئ کورئ مهروانی نه موی والیی عیراقئ و برای خهلیفه ی
(عه بدلمه لکی کورئ مهروانی) که فتیه بهر مرنئ، دکره گری و دگوت: خوزی ژ خیرا
خودئ را نهز شقانهک بامه ل بنی بهر پیی ل نک هندهک نه عرابییان، و نهو مهزنی
نه که فتبا دهستی من یا که فتیه دهستی من!!

و رهنگی ژ هه مییان خرابتر نهو یی ل بهر مرنئ هیقی ئیکجار ژئ بیته ستاندن،
ڤیجا شهرمزاری بیته پتکی و بهرئ وی ژ ئیمانی وهرگیرت، و ل سهر کوفرئ بچت..
ئیمامئ مهزن سوفیانی تهوری دگوت: نهز دترسم بهر مرنئ ئیمان ژ من بیته ستاندن.
مهنا: ل گاقین دویمایی یان ژ ترستین گرانییا مرنئ دا دئ صهرئ ژ دهست
دهت و هلهو شیت، یان ژئ شهوفا وی بولیقائا خودئ دئ زیده بت، ڤیجا نه زمانی وی
ب زکری خوشتشیی دئ گهریت.. ل فان ده میت ب حساب راستی بولگه لکان ناشکه را
دبت:

﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ۝١٩ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعْدِ ۝٢٠
وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝٢١ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝٢٢﴾
(ق: ۱۹-۲۲).

و نه گهر پهردهیی غه فله تی ژ بهر چاقین خودانی هاته هلدان، نه زمانی وی
ب حه قییی دئ گهریت، هنگی نهو کورتیا سهر پورا خود قئ دنیا یی دا دئ شه گپرت،
و خوزیا وی یا مهزن دئ نهو کو پیچه کی دهلیقه بول هاتبا دان و جاره کا دی نهو راببا
سهرخو دا وی هو کربا و هو کربا.. بهلی بهر شفا وی دئ ئیتهدان:

﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (المؤمنون: ۱۰۰).

و ئەگەر دەلیقه بو وان نەبت ئەو بزقنەفه، دا خوزییین ب جە- بینن، و هیقییین خۆ بکەنە واقع، دەلیقه هیشتا یا د دەستی مە دا، بلا ئەم گوھی خۆ بدەینە گۆتیین وان یین دویماییی و مفای بو خۆ ژ سەرپۆرا وان بکەین، بەری گۆتتا دویماییی بو مە ژی دئیتەدان، قی گاشی دەلیقه مە یا هە ی ئەم ئیکا هند بکەین ل وی دەمی کەسەردار نەیین، نوکە ل دەمی کاری بلا سەرمالەکی باش بو خۆ کۆم بکەین، بەری ئەو پۆژ بیت یا نە دینار و نە دەرهم تیدا چو مفای نەگەهیننە مە.

و دا کو ئەم بزانیین کانی مروفتین مەزن ل بەر سەکەرانی چ هزر دکەن، و چ دیبژن، کەرەم کەن دا هندەکی ل گۆتیین وان بزقین وەکی دیروکی بو مە د ناف بەرپەرین خۆ دا هلگرتین، بەلکی مفایەکی بو خۆ ژ وەرگری.. و ل سەری دی ژ مەزترین مروقی دەست پی کەین، کو پیغەمبەری خودیە -سلاف لی بن-.

ئیمامی بوخاری ژ ئەنەسی کوپی مالکی قەدگوھیزت، دیبژت: دەمی سەکەرەت ل پیغەمبەری -سلاف لی بن- شدیای، فاطمایی گۆت: وە ی بو نەخۆشییا بابی من! ئینا پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆتی: ژ ئەقرو وبقە چو نەخۆشی ل سەر بابی تە نابن. و د ربوایەتەکا دی دا ل نک ئەحمەدی هاتییە: ئە ی کچا من! ئەوا گەهشتییە بابی تە خودی ئیکی ژی خلاس ناکەت حەتا هەمییان بو پۆژا قیامەتی کۆم دکەت.

مەعنا: خۆ تەنگاڤ نەکە.. بابی تە نە یی ئیکییە ئەف نەخۆشییە دگەهتی، و یی دویماییی ژی نابت، و دلخۆش بە.. چونکی ئەف نەخۆشییا بابی تە ئەقرو دبیت نەخۆشییا وی یا دویمایییە.

و د حەدیسەکا دی دا ئیمامی بوخاری ژ عائیشایی قەدگوھیزت، دیبژت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- د نساخییا مرنی دا گۆت: لەعنەتین خودی ل جوھی و فەلان بن، قەبرین پیغەمبەرتن خۆ کرە مزگەفت.

و بن ماجه ژ نههسی کوری مالکی فهگوهرت، دبیرت: شیرتا پیغه مبهری
-سلاف لی بن- دهمی رحا وی دهاته ستاندن ئەفه بوو: نفیژ، و ئەو تشتی ل بن
دهستین ههوه.

ژ فان هه دیستین بۆری ئاشکهرا دبت کو پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل بهر
سه کهراتی سی شیرت ل ئوممهتا خو کریون:

کو ئەو ل سهر قهبری وی ئافا نه کهن، و جهی قهبری وی لی نه کهنه مزگهفت
نفیژان لی بکهن، وهکی ئوممهتین بهری د گهل پیغه مبهرین خو کری.

و کو ئەو ل نفیژین خو دهشیار بن، و نههیلن نفیژین وان بچن، چونکی نفیژ ئەو
په یوهندییه یا وان ب خودایی وان فه گری ددهت.

و کو ئەو وی تشتی ژی بیاریزن یی ل بن دهستی وان و ئەو ژی دبه پیرس، و
مه بهست پی ل فیژری ژنک و خزمه تکارن یین کو خودانکرنا وان ل سهر مروقی یا واجب.

و زهلامی دووی د ئوممهتی دا پشتی پیغه مبهری -سلاف لی بن- ئەبوو به که..

گاڤا کهفتیه بهر مرنی کچا وی عایشایی ئەف مالکا شعری گۆت:

أعاذل ما يغنى الحذار عن الفتى

إذا حشرت يوماً وضاق بها الصدر

(یه عنی: ئەی لۆمه کهرا! ما خو هشیار کرن دی چ مفای گههینته مروقی ئەگهر رحا

وی د گه پیری را ما و سنگی وی پی بهر تهنگ بوو؟!).

ئینا ئەبوو به کری گۆتی: کچا من وه نه بیژه، بیژه: ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ

مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ یه عنی: سه کهراتا مرنی ب هه قیپی هات، ئەفه ئەو بوو یا تو ژی

درهقی، و ته بهری خو ژی وهر دگیرا. پاشی وی گۆته کچا خو: یا ئەز دزانم ژ فی

حیشترا ب شیر، و فی خولامی شیر هوسینک پیقه تر بنه مالا ئەبوو به کری تشتهک

نینه، څیجا گاځا ئەز مرم تو وان بده عومەری.. و گاځا وی وهسیه تا بابی خو ب جه-
ئینای، عومەری گوټ: خودی رحمی ب ئەبوو به کری بیهت، ئەز ب خودی کەمه وی یی-
پشتی خو وهستاند.

و گاځا ئەو مری وی دو جلکین کەشن هەبوون، گوټ: گاځا ئەز مرم من ب ڤان
هەردو جلکین من کفن کەن، هەدەکان گوټی: ما بۆچی ئەم کفنه کی نوی ناکهینه بهر ته؟
وی گوټ: نه، ساخان پتر ههوجهیی ب جلکی نوی ههیه، ئەو بۆ مۆله تهکا کورته!
خۆ ل بهر مرنی دلێ وی ب ئوممه تی ڤه، قه بویل نه کر کفنه کی نوی بکهنه بهر،
یان حیشترا وی ب شیر بمینته د مال دا، گوټ: بلا ئەو بۆ فەقیر و ژارین موسلمانان
بن، بدهنه عومەری دا ئەو وان بکته د (بیت المال) دا!

و گاځا عومەر هاتییه بریندار کرن وی ب برینا خو یا مەزن ڤه و بهری تمام بیت دو
کارین مەزن ب جه- ئینان، ئیک یی تاییهت بوو ب وی ڤه و یی دی په یوهندی
ب ئوممه تی ڤه هه بوو..

ئەوی تاییهت ب وی ڤه ئەو بوو وی دهستوری ژ عائیشایی خواست کو پشتی
مرنا وی ئەو ل نک هەردو هه ڤالین وی ل مەزلهکا وی بیته ڤه شارتن، عائیشا ئەڤ
چهنده قه بویل کر.

و ئەوی په یوهندی ب ئوممه تی ڤه هه ده سنی شان کرنا شهش کهسان ژ سه حابییان
بوو ژ وان یین پیغه مبهر -سلاف لی بن- مری و ئەو یی ژئی رازی، کو سه حابی ئیک
ژ وان هلبژیرن دا ل جهی وی بیته خلیفه، و عومەری شیرەت ل وان کر کو هه چیی
ژ وان هاته هلبژارتن قه درئ موهاجری و ئەنصارییان بگرت، ژ بهر کو وان زهحمەت
ب ڤی دینی ڤه دیتییه، و پشته ڤانییا پیغه مبهری -سلاف لی بن- کرییه، و شیرەت لی
کر کو ئەو باره کی هندئ گران ل ئوممه تی نه کەت کو ئەو نهشین هلگرن. و گاځا ئەو

کهفتییه بهر سهکه راتی وی گۆت: خوزی دهیکا من ئەز نه بام، خوزی ئەز موبهک بامه ب سنگی ئەبوو بهکری قه..

کورپی وی عهبدللاه دبێژت: گاڤا عومهر کهفتییه بهر سهکه راتی سهری وی د کۆشا من دا بوو، وی گۆته من: سهری من بدانه سهه عهردی، من سهری وی دانا، وی پرویی خۆ ب عهردی قهنا و گۆت: تیچوون بۆ من بت و بۆ دهیکا من بت ئەگهر خودی رحمی ب من نه بهت.

و گاڤا فتنهچی ل ئیمامی عثمان داجریان و داخوازا کوشتنا وی کری، و هێرش کریه سهه، ئەو یی ب پۆژی بوو و وی قورئان دخواند، دهمی وان دربی خۆ وهشاندیی و خوین ب سهه و چاشان دا هاتییه خواری وی گۆت: (لا إله إلا أنت سبحانک، انی کنت من الظالمین) یا رهبی ئەز داخوازا هاریکارییی ژ ته دکهم دژی شان کهسان، تو ل سهه ههمی کارین من هاری من بکه، و سهبری ل سهه قی بهلایی بده من، پاشی گۆت: یا رهبی تو ئوممهتا موحهمه دی کۆم بکه.

مهعنا: خهما وی یا مهزن ئەو نه بوو ئەو بچت، خهما وی ئەو بوو کوشتنا وی بیهته ئەگهرا ژیکفه بوونا ئوممهتی!

و بابی شههیدان خهلیفی چاری ئیمام عهلی گاڤا (ئبن مولجمی) خارجی ئەو بریندارکری، و وی زانی کو (ئبن مولجم) یی هاتییه گرتن، گۆت: قهنجیی د گهل وی بکهن، ئەگهر ئەز مامه ساخ یان دی وی کوژم یان دی عهفی کهم، و ئەگهر ئەز مرم هوین وی بکوژن، و ل نک خودی ئەز دهعه داری ویمه.

و گاڤا کورپی وی حهسهن ب گری قه هاتییه نک، گۆتی: کورپی من چار تشت و چار ههنه بۆ خۆ ژ من بگره، گۆتی: ئەو چنه؟ ئیمامی گۆتی: زهنگینیا ژ ههمیی مهزنتر عهقله، و فهقیریا ژ ههمیی مهزنتر ئەحمهقییه، و تشتی ژ ههمیان غهریبتر ئەوه مروّڤ یی ب خۆ موعجب بت، و مهردینیا ژ ههمیی مهزنتر ئەخلاقی باشه.

گوټی و چارین دی چنه؟ گوټ: هشیاری هه‌قالینییا مروټی ئه‌حمه‌ق به، وی دقیت فایده‌ی بگه‌هینته ته به‌لی دئ زهره‌ری گه‌هینته ته، و هشیاری هه‌قالینییا دره‌وینی به، تشتی نیزیك ئه‌و دئ ل بهر ته دویر كه‌ت، و یی دویر دئ ل بهر ته نیزیك كه‌ت، و هشیاری هه‌قالینییا به‌خیلی به، ده‌می تو گه‌له‌ك یی هه‌وجه ئه‌و دئ ته هیلت، و هشیاری هه‌قالینییا مروټی پویچ به، ئه‌و ئه‌رزان دئ ته فروشت.

پاشی هه‌تا ئه‌و مری وی ژ (لا إله إلا الله) پیټه‌تر تشته‌ك نه‌گوټ.

(ئه‌بوو هوره‌یره) زه‌لامی حه‌دیس و ربوایه‌تی، ئه‌وی د گه‌ل پیټه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- وه‌کی سیبه‌را وی، گاڤا كه‌فتییه به‌ر مرنئ کره‌گری، هنده‌كان گوټی: چ تشتی گریبا ته ئینا؟ وی گوټ: هزر نه‌كه‌ن گریبا من بوټی دنیا یا هه‌وه‌یه، گریبا من بو دویراتییا وه‌غهرئ و کیمییا زادییه، و من نوکه ده‌ست ب چوونا ل رپکه‌كا بلند کرییه، و ئه‌و رپک به‌ری من ژوردا دئ ده‌ته به‌حه‌شتی و جه‌نه‌می، و ئه‌ز نزانم کانئ کیژ وان دئ من ب نک خوټه کیشت.

پاشی گوټ: گاڤا ئه‌ز مرم له‌زی ل من بکه‌ن، چونکی من یی گو‌ه ل پیټه‌مبه‌ری بووی -سلاف لی بن- دبیزت: ﴿خودان باوهر ده‌می ل سه‌ر ته‌ختی وی دئیه‌ دانان دبیزت: زوی من بیه‌ن، و کافر ئه‌گه‌ر ل سه‌ر ته‌ختی وی دئیه‌ دانان دبیزت: تیچوون بو من بت هوین دئ من کیفه به‌ن؟﴾.

پاشی گوټ: ((یا ره‌بی ئه‌ز حه‌ز ژ لقائا ته‌ دکه‌م، تو ژی حه‌ز ژ لقائا من بکه‌)).

و (موعاذی کورئ جه‌به‌لی) ژی چیا به‌کی علمی بوو د ناف سه‌حابییان دا، هه‌قاله‌کی وی دبیزت: گاڤا ئه‌و كه‌فتییه به‌ر سه‌كه‌راتی ئه‌ز ل نک وی یی روینشتی بووم، جار دلگرتی دبوو و های ژ خو‌نه‌دما، و جار هشیار دبوو، و گاڤا هشیار دبوو دگوټ: ((بخندقینه خندقاندنا خو، ئه‌ز ب مه‌زنییا ته‌که‌مه ئه‌ز حه‌ز ژ ته‌ دکه‌م)).

و وی شهقا ئهو ل سحارا وی مری دو سی جاران وی گۆته ئهوین ل نک خو: بهری خو بدهنی کانئ بوویه سپیده.. و جارا دویماهییی گاڤا وان گۆتییی: یا بوویه سپیده وی گۆت: ئهز خو ب خودی دپاریزم ژ وی شهقا سحارا وی بهری مروقی بدهته ئاگری، ب خیر بیت مرن ب خیر بیت، میثانهکی غهریب، خوشتقییه که ل دهمی ههوجهیییی هات، یا رهیی پانی تو دزانی بهری نوکه ئهز ژ ته دترسیام و نوکه ئهز ژ ته ب هیشیمه، یا رهیی تو دزانی من مانا ل دنیا یی ژ بهر هندئ نهذیا دا ئهز جو و جویاران بهم، یان دار و باران بجینم، بهلکی من ئهو دقا ژ بهر پوژیگرنا ل پوژین گهرم، و پوراندا وهختی ب عیادهتی څه، و ههقالینییا زانایان ل دهمی زکری.

و (عهمری کورپی عاصی) ئیک ژ عهقلدارین عهره بان یین مهزن، ئهوی پیغه مبهری -سلاف لی بن- د دهر حهقی دا گۆتی: «خه لک یی ته سلیم بووی عهمری باوهری یا ئینای» وی ژ د گهل سهکه راتی سه رهاتییه کا تاییه ت هیه..

دهمی ئهو که فتیه بهر مرنی کورپی وی گۆتی: ئهی بابی من! گه لهک جارن ته دگۆت: خوزی من زه لامه کی تیگه هشتی و ب عهقل دیتبا دهمی مرن ب سهردا دئیت دا وی وه صفا مرنی بو من کربا، و نوکه تو ئهو زهلامی، قیجا تو وه صفا وی بو من بکه.. وی گۆت: ئهی کورپی من، ئهز ب خودی کهمه ههر وهکی ههر دو ته نشتین من ب تهخته کی څه دگریدای، و ههر وهکی ئهز د کونا دهرزبکی پرا بیهنا خو هلدکیشم، و ههر وهکی قهفته کا ستریان ژ بنی پیین من دکیشنه سهری من.. پاشی وی گۆت:

لیتنی کنت قبل ما قد بدا لی

فی تلال الجبال أرعى الوعولا

یهعنی: خوزی بهری ئهف تشتی نوکه من دیتی و بو من ئاشکهرا بووی، من

ل کوپین چایان شفانییا پهز کیفیایان کربا.

پاشی وی نیشا کورې دا کانی نهو چاوا دې وی ب سهر و بهر کهن و چاوا بهن
 قه شیرن، و دویماهیې گوت: یا ره بی! ته نه مری ل مه کر مه نهو زه عی کر، و ته
 نه هیا مه کر و مه خو نه دا پاش، قیجا نه نه زې بهریمه داخوازا لیبوری نی بکه م، و نه
 یې ب هیزم خو ب سهر بیخم، بهلې (لا إله إلا الله) و وی ههر نهو گوت هتا رحا
 وی هاتیبه ستاندن.

و رږڅا (سه عدې کورې نه بو وه ققاصی) که فتیه بهر مرنې وی گوته مروځین خو:
 فلان جلکین من بینن بکه نه بهر من، نهو نهو جلک بوون یېن من ل رږڅا به درې
 بهرسنگرنا کافران پې کرې، و من نهو بو نه څرو هلگرت بوون.

و کورې وی موضع ب دبیژت: دهمې بابې من که فتیه بهر سه که راتې سهرې وی
 د کوشا من دا بو، چاځین من پوندک باراندن، وی گوته من: تو بزجی دکه یه گری؟
 من گوتې: ژ بهر حالې ته، وی گوت: بو من نه که گری، خودې قهت و قهت من عه زاب
 نادهت، و نه ز ژ خه لکې به حه شتی مه، خودې خیرې دده ته خودان باوه ران ژ بهر
 قهنجییېن وان هندی وان بو خودې کربت.

و نه بو به کړې کورې عیاشی ئیک ژ وان زانایان بوو یېن خودې کیتابا خو پې
 پاراستی، دبیژن: چو جارن نهو ژ خواندنا قورئانې نه دوه ستیا، گاڅا که فتیه بهر مرنې،
 خویشکا وی هات کره گری، وی گوتې: نه که گری، بهرې خو بده وې قولچا هه
 ل مالې.. برای ته هه ژده هزار ختمین قورئانې ل ویری یېن خواندین!

و (نه سوه دې کورې یه زیدې نه خه عی) ئیک ژ زانایېن تابعیان یېن مه زن بوو،
 دهمې که فتیه بهر مرنې کره گری، هنده کان گوتې: ته خیره تو هنده یې بې صهر؟ وی
 گوت: ما چاوا نه زې و هسا نه بم، نه رې کی ژ من حه قتر کو صهر نه بت؟ و نه ز ب خودې
 که مه نه گهر بیژنه من خودې گونه هین ته یېن ژبیرین ژې ژ شهرمین وی دا ژ بهر

و گاڤا (حبيبى عجمى) ژى كهفتييه بهر مرنى ههڤالين وى ږهنگه كى ترسى
ل نك ديت، ده مى وان پسيارا ځي چهندي ژى كرى، وى گوټ: چونكى سهفرا من يا
دويره و من چو زاد د گهل دا نينه، و دى من كه ته ژ چاله كى دا و چوههڤال د گهل
مينن صهبرا من پى بيت، و نهز دى قهستا مهلكه كى جهبار كه م و وى چوهيجهت بو
من نههيلينه! گاڤا وى گوته: نهى حبيب! كانى ئيك تهسبيحا ل شىست سالان ته بو
من كرى بى شهي تانى بار تيدا ههبت بينه، نهز دى چ بىژمى؟ و هيجهتا من دى
چ بت؟

یا رہی بی!

د وختې مهوت و ته صدیقې
مه هشیار که ل ته حقیقې

وډکی رح هاته ته فریقې
تو ئیماني ژ مه نه ستینه

دا کو دین مه وهکی نیسفهنجی نه بن!

زانای مهن (ابن القیم) د گوتنه کا خو دا ئاشکهره دکهت کو سهیدایی وی
ئیمامی مهن (شیخ الإسلام ابن تیمیه) ی خودی ژئی رازی بت شیرته ل وی دکر و
دگوتی: (تو دلی خو بو شوپه و گومان و دیعایه تان وهکی نیسفهنجی لی نه که هه
تهراتیه کا گهشتی فیهوت پاشی هه وئ تهراتییی ژ خو بهردهت، بهلی تو وه ل دلی
خو بکه نه وهکی شیشهیه کا رهق ومصمت بت شوپه فی بکهفت بهلی تی نه بورت،
ب زهلالیا خو نه وه وئ بینت و ب رهقاتیا وئ پاشقه بهت.. نه گهر تو وه نه کهی دلی
ته دئ بته مالا شوپه یان هه می دئ لی کوم بن).

نه گهر نه هزرا خو د فی تهشیمه دا بکهین یا (شیخ الإسلام) بو هه لوبستی دلی
ژ شوپه و گومانان دینت دئ بینن نه و باشتین مهنه جی بو ته عامولا د گهل وان
شوپه یان بو مه دهسنيشان دکهت یین د ناف مه دا دینه به لاکرن.

و (شوپه) نه وه مهسه لهیه یا دودلی و گومانئ ل نک مروقی د راستیا وی
تشتی دا پهیدا دکهت یا مروقی باوه ری پی هه، بو هندئ باوه ریا مروقی پی نه مینت
و ئیدی تاگیریی بو نه کهت.. و د چارچو قهیی دینی مه دا نه گهر نه به ری خو بدهینه
وان شوپه یین دینه هلیخستن دئ بینن نه و ل سه ر چهند رهنگه کانه:

هندهک شوپه ب دینی ب خو قه دگریداينه، ل دور هندهک ژ وان نه حکامان دزقن
یین قورئانی و هه دیسی بنه جه کرین، و ئارمانج ژ فی رهنگی شوپه یان نه وه گومان بو
خه لکی د نه صلی دینی دا پهیدا بیت.

و هندهک شوپه ب وان کهسان څه دگریډاینه یین دین بو مه څه گوهاستی، وهکی صهحابیان و یین پستی وان، و وان ژي یین بهری خه لکی ددهنه دینی وهکی زانایین دینی، بو هندې دا خه لکی باوهری ب وان نه مینت و ب وی دینی ژي یی ټهو خه لکی بو گازی دکهن. و هندهک شوپه ب وی شیوهی څه دگریډاینه یی ئیسلامخواز بهری خه لکی پی ددهنه ئیسلامی، بو هندې خه لک ژي څه رځن و باوهری پی نه ئین.

و ټهو که سین دینه ژیدهر بو به لاکرنا څان شوپه یان دین ټهو ژي چه ند رهنکه کن، هندهک ژ مه ب خونه، و ټه څه دینه سی پشک:

- هندهک ټهون یین ههر باوهری ب ئیسلامی نه هه ی، به لی ژ بهر څي ټه گهری یان وا هه نه شین خو ئاشکه را بکه ن، ټهو باشرین ریک بو وان ټهو دوژمناتییا دینی پی بکه ن ټه وه ټهو ب دزی څه یان ب نیف ئاشکه رایي څه شوپه یان د ناڅ خه لکی دا به لاث بکه ن.

- و هندهک ټهون یین مه صلحه تا وان یا که سایه تی هندې دخوازت خه لک دیندار نه مینت و گومان بو وان د هه می بیر و باوهران دا چی بیت، دا ټهو و ئنحرافاتین وان بینه څه شارتن، و بهری خه لکی نه مینته ل وان.

- و هندهک ژي ژ نه زانین و ساده یییا خو وهکی طووطیکان وان شوپه یان څه دگپرن یین وان ژ هه ردو رهنکین بوړی گو ه لی دین، بیی ټهو هه جمی کار تی کرنا خراب یا څي کارئ خو ل سهر خه لکی بزائن.

و هندهک ژیدهر یین دهر څه یی ژي هه نه یین خوازن ټه ف دینه نه مینت.

و گرفتاریا مه زن یا وان که سان ټه وین شوپه و گو تگوتکان د ناڅ خه لکی دا به لاث دکهن ټه وه ټهو هه می کارئ خو ب گو تنا حه قیپی څه گری ددن، یه عنی: ټه گهر تو بیژییه ئیک ژ وان: بوچی تو څان گو تان د ناڅ خه لکی دا به لاث دکه ی؟ ټهو دی بیژته ته: من دڅیت حه قی ئاشکه را بیت!

و نه‌گهر مه بښت ته‌عامل و سهرده‌رییا مه د گهل شوپه ووان که‌سین که‌سین شوپه‌یان د ناڅ مه دا به‌لاڅ دکهن یا دورست بت هندک ئوصول و بناخه یین هه‌ین دښت ته‌م کاری پی بکه‌ین، وه‌کی:

۱ - خو دوی‌کرنا ژ وی جهی یی ب شوپه بت، یان شوپه لی بینه گوتن و به‌لاڅ‌کرن، و شیره‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاڅ لی بن- ل مه نه‌وه: ﴿دع ما یریبک الی ما لا یریبک﴾ تشتی تو ژئ بکه‌ښیه گومانئ به‌پله وهره وی یی تو ژئ نه‌که‌ښیه گومانئ.

۲ - دهمی ته‌گوهر ل شوپه‌یه‌کی دبت هندک ل دور ئیسلامی به‌لاڅ دکهن هزر نه‌که دوژمن ژ نوی یین ب سهر هلبو‌وین، نه.. ههر شوپه‌یه‌کا نه‌قرؤ دښته گوتن نه‌گهر تول دویڅ بچی دئ بینی به‌ری ژی یا هاتییه گوتن، و رد ژی ژ لایئ زانایین مه‌څه یا ل سهر هاتییه‌کرن، ب تنئ یا پیتنئ نه‌وه ته‌م پی دئاگه‌دار و زانا بین دا پی د سهر دا نه‌چین یان بی هیڅی نه‌بین. خودایئ مه‌زن دبترته پیغه‌مبه‌ری خو -سلاڅ لی بن-: ﴿مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدَّيْلَ الرَّسُولِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ (فصلت: ۴۳) نه‌و تشتی به‌ری کافران دگوته پیغه‌مبه‌رین به‌ری ته‌ ههر نه‌وه نه‌و دبترته ته‌ ژی، نه‌ هاتییه گوه‌ارتن.. و نه‌و شوپه‌یه‌یین به‌ری دوژمنان د دهر حه‌قا قی دینی دا دگوتن ههر نه‌ون یین نوکه ژی دبترن.

و مروڅی نه‌گهر نه‌ف چنده زانی خه‌ما وی دئ سڅک بت، و قه‌هرا وی یا مه‌زن نابت.

۳ - و راستییه‌کا هه‌ی دښت ته‌م چو جاران ژ بیرا خو نه‌به‌ین نه‌و ژی نه‌څه‌یه دوژمنین قی دینی چو جاران خیرا وی نه‌ښت، و ههر جاره‌کا ری بؤ وان هاته‌دان نه‌و ته‌خسیری پی د دوژمناتییا وی دا ناکهن، و ئاشکه‌رایه کو به‌لاڅ‌کرنا دیعیاهت و شوپه‌یان شه‌ره‌کی دژواره و یی کیم مه‌صره‌ف و خوساره‌تییه، قیجا بؤچی نه‌و پی پانه‌بن؟

۴ - چي نابت کاري مه ئهو بت ئهم ل وان شوپه‌يان بگه‌ريپين يين دوژمنين مه د در حه‌قا ديني مه دا به‌لاڤ دکهن، ب هيجه‌تا هندی دا ئهم بزانيں کاني ئهو د در حه‌قا مه دا چ دبیرن، ئه‌گهر مه ئه‌قه کر دلين مه وه‌کی ئيسفه‌نجی دئ لی ئين ئاڤا دئ ميژت پاشی چی گاڤا هاته گفاشتن ههر وي ئاڤي دئ ژ خو به‌رده‌ت.

دويچوونا (شوپه‌يان) ئه‌گهر خو ب هيجه‌تا رهددا وان ژي بت کاره‌کي ب ساناهي نينه، زانايين ده‌سه‌ل پي دڤين.

۵ - دڤيت باوهرییه‌کا باوهری مه هه‌بت کو دویماهی ههر بو حه‌قيپیه، و درهو چه‌ند به‌لاڤ بت ژي روزه‌ک دئ ئيت بو خه‌لکی دئ ئاشکه‌را بت، ئيمامي مالک دبیرت: ((تشتي بو خودي بت دئ مينت وگه‌ت، و تشتي بو وي نه‌بت دئ قه‌تعه بت و نامينت)). ئه‌گهر مه ئه‌ف باوهرییه هه‌بت باري مه دئ سڤک بت وکاري مه دئ خورتر لي ئيت.

۶ - ب سه‌ربوژ يا هاتييه ديتن گه‌له‌ک جارن هنده‌ک نه‌ياران شوپه‌یه‌ک د ناڤ خه‌لکی دا يا به‌لاڤ کری و هه‌می هزرا وان ئهو بوو ئهو ب ڤي کاري خو دريه‌کي مه‌زن دئ وه‌شيننه ڤي ديني، به‌لي ده‌مه‌کي دريژ پيڤه نه‌چويه مه‌سه‌له ب عه‌کسي يا زڤري.. حه‌ماسا خه‌لکی بو ديني پتر لي هاتي، يان ئه‌ڤي شوپه‌ي به‌ري خه‌لکی يا دايه هندی کو ئهو پتر خو د ديني دا شاره‌زا بکه‌ن.

مه‌عنا: نه ههر جاره‌کا شوپه‌یه‌ک هاته به‌لاڤکرن دڤيت ئهم هزر بکه‌ين ئهو بو ديني يا خرابه.

۷ - چي نابت بو مروڤي ههر گوته‌کا هاته گوهان بي بزانتي ژ کيڤه هاتييه و بوچي هاتييه، و مڤايي کي د هاتنا وي دا هيه، رابت وي گوته‌ي به‌لاڤ بکه‌ت، حه‌تا تو ژ گوته‌ي و ژبده‌ر و ئارمانجا وي پشت راست نه‌بي وي به‌لاڤ نه‌که، ئه‌گهر ته بڤيت ل پاشه‌روژي په‌شيمان نه‌بي.

دا کو هه می تشتین مه ژ بهر خه لکی نه بن

د گۆتته کا مه زنان دا هاتییه: (وی تشتی بخو یی ته بقییت، بهلی وی تشتی بکه بهر خو یی خه لکی بقییت).

ئهف گۆتته هندی دگه هینت کو یا پیئتشییه مروف د هندهک تشتین خو یین تاییهت دا هزرا زهوق و قیانا خه لکی بکهت، و وهسا تی نهگههت کو چونکی ئهو بو خو دژیت دقییت ئهو یی وهسا بت وهکی وی دقییت، ژ بهر کو ئهو د ناف کومه کا مروقان دا دژیت، و ئهف پیکشه ژیا نه هندهک قهید و گرێکان ل سهر وی فهر دکهت دبت هندهک جاران بارئ وی چهندهکی ژ بهر گران بیت ژئ.

ئهفه راسته.. و ئهز باوهر دکهم کهسهک ژ مه چو تیبینی و دان وستاندن ل سهر قئ چهندی نین، بهلی هندهک جاران ئهز هزرا خو د ژینا مه یا نوکه دا دکهم ئهز دبینم ههر ئیک ژ مه بارا پتر ژ ژینا خو -ئهگهر نه بیژم هه مییی- ل دویش دلئ خه لکی دبهت و وهکی وان دقییت نه وهکی وی ب خو دقییت!

به لکی هندهک هه بن ژ قئ گۆتتا من عه جیگرته بمین، و بیژن: ئهفه چاوايه؟ بهلی ئهز دبیژمه فان کهسان لهزی نه کهن دا بو ههوه ئیسات بکهم کو بهلی ئهم هند بو خو ناژین هندی ئهم بو خه لکی دژین، جارئ ئهم دئ ژ وئ گۆتنئ دهست پی بکهین یا مه ژئ دهست پی کری: جلک..

ل هاقینئ ده می دنیا یا گهرم ئهگهر ئیک تشتهکی د ههفکا ته بئالینت و بشدینت نیف سهعه تی، ئهرئ بیئا ته تهنگ نابت؟ بهلی.. باشه ته چه ند زهلام دیتینه ل چلی هاقینئ وئ کفا دبیژئ: (رابط) د ستویی خو دئالین و ل ههفکا خو دشدین،

و خو د خندقینن و بیټی ل خو تنگ دکهن ژ بهر خه لکی.. ئه ری ژ بهر خه لکی! دا کهس نه بیژت: قیافه تا وی یا کرېته!

ټیک ژ هه وه ئه گهر ئه ز بیژمی: دهه دهقیقه یان دقیت تول سهر تبلین پییټن خو ب رېښه بچی وه کی (لاعبین سیرکی) ئه وین ل سهر وه ريسان دچن، به رسقا وی دی چ بت؟ ئه ری هه وه چهند ژنک دیتینه ده می ب رېښه دچن هنده ک پېلاڅین وه سا دکهنی که عبین وان وه کی دهرزیکان دزراف و بلندن، لهو سپیدی حه تا ئیڅاری لهو ل سهر سهری تبلین پییټن خو ب رېښه دچن..

بوچی؟

ژ بهر خه لکی.. دا نه بیژن: ئه څه چ ژ موټلا نوی زنان!

ئه گهر ته بڅیت مروڅه کی عذاب دهی دی جلکه کی هندی تنگ کهیه بهر جهی د ناف دا نه کهت، دا نه خوشی بیټ.. ئه ری ههر ټیک ژ هه وه پوژي چهند کوپ و کچان دبیت جلکه کی وه سا تنگ یی د بهر ده می ب رېښه دچت دی بیژي دهست و پییټن وی ب زنجیرین ئاسنی دگریداینه، نه ویرت ب رحه تی روینته خواری نه کو جلک د بهر دا بدریټ..

بوچی لهو خو دئېخته څی عذاب؟

ژ بهر خه لکی.. دا کهس نه بیژت: ئه څه ټیک ژ خه لکی بهر ییه ده می دهیناسور هیشتا هین!

یان هه وه چهند مروڅ دیتینه پوژي هه میی سهری وان دخوریټ و لهو نه شین سهری خو بخورینن نه کو (ته سرحا) وان یان نازک خراب بیت، و ده می لهو ژ مال دهر دکه فت دو عایا وان یا ژ هه مییان مه زتر لهو چو بایټن ب هیز نه ئین و سه روبه ری په رچه ما وی ټیک نه دن؟ دا خه لک نه بیژن: ئه څه چو ژ ته سرحین نوی زانت؟!

هه‌ره به‌حسې عه‌ده‌تین مه یټن جڅاکې ژئینانې -بۆ نمونه- ژن ده‌مې دئټه خواستن نه‌ئو نه‌ مروځټن وئ هند پسیار ناکهن کانې ئەف که‌سې هاتییه خوازگینییان هند ئەخلاق ل نک هه‌یه ب کټر بیت مال‌ه‌کې ئافاکه‌ت، هندی ئەو پسیارا به‌ریکا وی دکهن کانې دئ شټت ئټکا هند بکه‌ت سوباهې ئەو سه‌رئ خو د ناف خه‌لکې دا بلند بکه‌ن و بیژن: مه (ره‌قم قیاسی) یټ سعري ل بازارا فروتتا مروځان شکاند!

ل نک وان تشته‌کې گه‌له‌کې سورشتیه ئەو زاقای هه‌تا گوهران د ده‌ینان را به‌یلن به‌س بۆ هندی دا خه‌لک هه‌یقه‌کې یان کټمر به‌حسې ئاهه‌نگا داوه‌تا وان بکه‌ن.. بلا هه‌ر روژ ئیک ژ خودانټن ده‌ینی بینه‌ به‌ر ده‌ری، به‌س ل روژا کچا وان ژ مال ده‌ردکه‌فت یا ب تر و نه‌جمه و قائیش و هه‌مائل بت..

کچه‌ک ئەگه‌ر هاته خواستن بیی به‌رئ خو بده‌ته وی جامیږی هاتی بخوازت کانې حالې وی چیه یان سه‌قایي به‌ریکا وی یټ چاوايه، ئیکسه‌ر دئ لیسته‌یه‌کا دویر و درټز یا داخوازان که‌ته د ده‌ستې جامیږی دا، دا جامیږ بچت و نه‌ئټه‌فه، و ئەو بیست سالیڼ دی د مالا بابې خو دا پروینت ده‌سته‌کې خالی بدانته سه‌ر ئیکې چو تیدا نه، و ئەگه‌ر بیژیی: ما چ ده‌عوه‌یه؟ دئ بیژنه‌ته: ما ئەز کټمرم ژ کچ خاله‌تا دوتما ده‌یکا خو.. خه‌لک دئ چ بیژن بۆ من!

دو سئ روژان به‌ری تو راتبې خو وه‌رگری دئ که‌څییه به‌ر (موازه‌نئ) کانې چاوا دئ شټی خو گه‌هینییه نیڅا هه‌یڅی، پاشی دئ هند بیڼی روژا چاری دو کارتین داوه‌تان بۆ ته‌هاتن، و سئ پیروزی چټوون، و میزانییا ته‌سه‌رک و بنک کر، و دڅټت تو خو عیجز ژئ نه‌که‌ی ئەگه‌ر خه‌لک دئ بیژن: ئەفه نه‌ یټ ب مروځایینییه..! و خودئ نه‌که‌ت ئیک ژ ئوبجاخا ته‌بمرت ئەگه‌ر دڅټت پشکه‌کا مه‌زن ژ میزانییا ته‌بۆ بیڅی بت دا هه‌فتییه‌کې ژنک و زه‌لامټن به‌طال و عه‌تال بیڼ شیف و فراڅینی ل سه‌ر حسییا ته‌

بخون.. و نه وه بت خو نهرازی کهی ئه گهر دئ خه لک به حسێ ته کهن و بیژن: ئه ف چو ژ عه ده تین دنیا یی نزانن.

و ئه گهر جاره کی ته بین تهنگییا خو ل سهر فان عه ده تین ههستی گران دیار کر ژێ خه لک ئیک ژ دور و جهواهرین باب و باپیران دئ هاڤینه د کوشا ته دا: (هه می تشت دفهرن، شه می و به می ب قهرن) یه عنی: هیژ تو دئ دهر که فی شهر مزار چونکی توقه ری خو نه ژ دل دده ی!

و ئه گهر جاره کی تو گه له ک یی موژیل بووی، و ده ستین ته د ناف شوله کی وه سا پا بن کو چی نابت بیته گیرۆ کرن، و ب خافله تی فه جه ره سی لیدا و بی مه وعد مروقه کی به طال ب ژور که ت دا هنده کی ژ وه ختی خو ل نک ته بکوژت، یان ئیکی چو شول نه ههین ته له فوون بو ته کر دا هنده ک سوچه تین دارگران بو ته بکه ت یین ته چو عه لاقه ت پتفه نه هه ی.. هشیار بی نه بیژن: نوکه ئه زی موژیل و من مه جال نینه.. چونکی تو دزانی پاشی خه لک دئ چ بو ته بیژن!

و ئه گهر مروقه کی ته یان جیرانه کی ته یی هندی قاروونی مال هه ی تشته ک بو مالا خو کری تو ژێ چا ل وی بکه.. بلا راتبی ته تیرا ته نه که ت، دهین که بدزه تو ژ کیشه دئینی بینه، یا موهم ئه وه تو ژێ وه کی وی بکه ی، ئه گهر نه دئ بینه به نیشتی ناف ده فی خه لکی.

خو عیباده ت و (شه عائرین) مه یین دینی ژێ ژ بهر خه لکینه نه ژ بهر خودی! ده می ئیک ژ مه ب عیباده ته کی رادبت هند به ری وی لی نابت خودی ژ خو رازی بکه ت هندی به ری وی یی لی کو خه لک ژێ عیجز نه بن..

به لکی هوین بیژن: چاوا؟

دئ بیژن: هه چییی باوهر نه که ت بلا به ری خو بدته هه جین مه -بو نمونه-، مروقه ک ده می ناخی وی بو هه جی دهر که قت هه زرا وی هند ل سهر هندی نینه ده می ئه و

دچت دئ چاوا شیت کارین هجی ب رهنګه کئی باشر کهت دا خیرا وی یا تمامتر بت،
 هندی هزرا وی یا ل سهر هندی ده می ئو دزقوت دئ چاوا شیت هند تیرک و دیارییان
 ل سهر وان (فهوجین مروغان) بهلاق کهت ئهویتن پشتی زقرینا وی ل بهر دهرګه هی وی
 دبنه ریز، ههر چهنده ګهلهک ژ وان ئهون یین ژ نوی ب مالا وی دکهشن!!

و ده می ئو ګازندهیی ژ قی چهندي دکهت، و دبیترت: ئو مالی من ل دیارییان
 خهرج کری دو جاران هندی وی مالی بوو یی من ل هجی ب خو خهرج کری، بیترئ ما
 بوچی ته وه کر؟ دئ بیترت: ئهز مهجبورم دا خهلهک بهحسی من نه کهت!

جهژنین مه یین دینی ئهویتن ئیسلامی بو هندی داناین دا ئو هندهک مهعنا یین
 بلند ل نک مه پهیدا بکهن و مه فیری هندهک ئهخلاقین پاقر بکهن یین بووینه خوش
 دهلیشه بو مه کو ئه غاردانی تیدا بکهن کو خهلهکی ژ خو رازی بکهن و خو ژ ګوتین
 وان یین بی رحم بیاریزین..

ههر ژ سپیدی و هتا تاري ب سهر عهردی دا دگرت دقیت چارګاڅی ل کولانین
 باژتیری بکھی و ژ نک قی بچی نه وی هه.. نه ژ بهر هندی چونکی خودی داخوازا
 ژ مه کری ئه سهرایک و دو بدهین، ئاخری ئه داخوازا بو سالی ههمییه نه بو
 روژا جهژنی ب تنییه، بهلکی ژ بهر هندی دا خهلهک نه بیترن: ئهفه مرؤفه کئی کیفیه!

جلکهک ئه ګهر بهری دهه روژان ته کری بت، و جارهکا ب تنی ته کرته بهر خو،
 دقیت بو جهژنی ئیک دی یی نوی بکری، ئه ګهر ته پاره نه بن دهین که.. دا خهلهک
 بهحسی ته نه کهن، راسته بهری دهه روژان ئو جلک ب نیقا وی سعری بوو، بهلی نوکه
 چونکی -ژ بهر خهلهکی- تو یی مهجبوری وی بکری، دکاندارئ ته قوادار دئ وی
 مهجبوریا ته یا مهزن بو خو ئستغلال کهت و ب تنی سهد ژ سهدی دئ فایده ی ژ ته
 کهت.. بهس بلا دا خهلهک بهحسی ته نه کهت.

ههوه دیت چاوا ئه هند بو خو ناژین هندی ئه بو خهلهکی دژین؟!

هەر کەسەکی ئۆی ئاخفتنی تول نک بیژی، دئی بیژته ته: تو راست دیژی، و نه دویره ئه وهندهک نمونهیین دی ژی ل ئاخفتنا ته زیده بکهت، و ئه وه ژی وهکی ته دئی بیئتهنگییا خۆل سهر ئۆی ئیشا مه یا جفاکی ئاشکهرا کهت.. و گاڤا ته گوتی: پا بۆچی تو (موحاوهری) ناکهی ئۆی تشتی ل نک خۆ نههیلی؟ دئی ته زفرینته (صفری) و دئی بیژت: ژ بهر خه لکی ئه ز نهشیم!

ئه ز ب خۆ پتر ژ ئۆی یی عه جیگر تیمه ژ یا دی!!

گوتنا من یا دویماهییی ئه قهیه: ده می تو ئۆی هه مییی ژ بهر خه لکی دکه ی، ئه ری تو شیای خه لکی ژ خۆ رازی بکه ی، و ئیکا هند نه که ی ئه وه به حسێ ته بکه ن؟

.....

پا ئیجا ئه قه چ زه حمه ته تو بۆ خۆ چی دکه ی؟

ژ نه خلاقین جفاکی د ئیسلامی دا

مفایین مروّفاینی

هر کسه کی هویر بهرې خو بده کیتا با خودی وسوننه تا پیغه مبهري -سلاف لی بن- دی باش زانت کو تشتی ژ هممیان پتر گرنگی بو هاتییه دان پشتی عه قیده و عیباده تی سهرده دریا باشه یا مروّف د گهل خه لکی دکه ت د جفاکی دا، و کو مروّف کسه کی خیرخواز بت حز ژ خه لکی بکه ت، و یی ب رهم بت د گهل وان، و نهو بو وان بقیّت یا بو خو دقیت.

و ثایه ت و حه دیس ل سهر هندې کوم دبن کو باوهریا مروّفی یا تمام نابت حه تا نهو وان نه خلاقین جفاکی ل نک خو پهیدا نه که ت یین ئیکا هند ژ وی چی دکهن نهو بیته نه ندامه کی چاک د جفاکا خو دا، نه گهر خو نهو د کرنا عیباده تی دا خو گله ک بوه ستینت و یی مجد ژی بت..

و دا کو ئیسلام جفاکه کا موکم و ئیکگرتی پهیدا بکه ت نهو فرمانی ل موسلمانې دکه ت کو کسه کی دلفره ه و دلپاک بت نه ثیانا کسه ی نه هلگرت و ثیان و پرویگه شی و خیرخوازی نهو نیشان بت یا نهو پی دئیتنه نیاسین، موسلم ژ نه بوو هورهیره ی قه دگو هیزت، دبیزت: پیغه مبهري -سلاف لی بن- گوّت: ﴿نه ز ب وی که مه یی نه فسا من د دهستی دا هوین ناچنه به حه شتی حه تا هوین باوهری بی بینن، و هوین باوهری بی ناینن حه تا هوین حز ژ ئیک و دو بکه ن، نه ری ما نه ز تشته کی بو هه وه نه بیژم چی گا فا هه وه نهو کر هوین حز ژ ئیک و دو بکه ن؟ سلاقی د ناقبه را خو دا به لاف بکه ن﴾.

و هەر ژ بهر قی چەندئ ئیسلامی ب هیزکنا په‌یوه‌ندییا مروڤایینی کره کاره‌کی واجب ل سهر موسلمان، و ل قییری ب تنی مه دقیت به‌حسی وان مفايان بکه‌ین یین گه‌هاندنا مروڤایینی دگه‌هینته مروڤی وه‌کی د حەدیسین پیغه‌مبه‌ری دا -سلاف لی بن- هاتین.

۱- مروڤی نیزیکی خودی دکه‌ت:

پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د هژماره‌کا حەدیسان دا ئاشکه‌را دکه‌ت کو مروڤایینی و رحم ریکه‌که ژ وان ریکان یین مروڤ پی نیزیکی خودی دبت، و رازیبونا خودی پی ب ده‌ست خوڤه دینت، بوخاری و موسلم ژ عائیشای قه‌دگوه‌یزن، دبیرت: ﴿رحم ب عهرشی قه‌ یا گرت‌دایه، دبیرت: هه‌چی پی من بگه‌هینت خودی وی بگه‌هینت، و هه‌چی پی من بیرت خودی وی بیرت﴾. یه‌عنی: هه‌چی پی ب مروڤایینی بت خودی وی بگه‌هینته خیری و وی نیزیکی خو بکه‌ت، و هه‌چی پی مروڤایینی بیرت خودی وی نه‌گه‌هینته خیری و ژ خو دویر بکه‌ت.

و ئەو که‌سی د دهر حەقا مروڤایینی دا یی ب رحم بت خودی ره‌حمی ب وی دبه‌ت، چونکی ئیک ژ ناڤین خودی (ره‌حمانه)، ترمذی ژ عەبد‌ره‌حمانی کوپی عه‌وفی قه‌دگوه‌یزت، دبیرت: من گو‌ه‌ل پیغه‌مبه‌ری بوو -سلاف لی بن- دگوت: ﴿خودای پاک و بلند دبیرت: ئەزم ئە‌للاه، و ئەزم ره‌حمان، من رحم ئافراند و نا‌ه‌ک بو‌وی ژ نا‌قی خوڤه‌کر، قیجا هه‌چی پی وی بگه‌هینت ئەز دئ وی گه‌هینم، و هه‌چی پی وی بیرت ئەز دئ وی بېرم﴾.

۲- به‌ری خودانی خو دده‌ته به‌حه‌شتی و وی ژ ئاگری دده‌ته پاش:

مروڤایینی باش ئیک ژ وان خیرانه یین به‌ری خودانی خو دده‌نه به‌حه‌شتی و وی ژ ئاگری دده‌نه پاش، موسلم ژ ئە‌بوو ئە‌ییوبی ئە‌نصاری قه‌دگوه‌یزت، دبیرت: جاره‌کی ئە‌عرا‌بییه‌ک هاته به‌راهییا حیشترا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- و هه‌قساری وی گرت و

گوت: ئەی پیغمبهری خودی! کارهکی بو من بیژنه ئەو من بیهته بهحهشتی، و من ژ ناگری رزگار بکهت، ئینا پیغمبهری -سلاڤ لی بن- بهری خو دا ههڤالین خو و حیشترا خو هیلا و گوت: ﴿پهرستنا خودی ب تنی بکه چو شریکان بو چی نهکه، و ب کرنا نقیژی رابه، و زهکاتی بده، و یی ب مروڤایینی به.. حیشتری بهرده﴾.

۳- گوندهین مهزن ژئ دبهت:

ژ بهر کو گه هاندنا مروڤایینی خیرهکا مهزنه، وخیر گوندهان ژئ دبهن، مروڤایینی دبهته ئەگهرا هندی خودی گوندهین مروڤی پی ژئ بیهته ئەگهرا خو ئەو گونده دمهزن ژئ بن، ئیمام ئەحمەد ژ عەبدللاهی کوڤی عومەری قەدگوهیزت، دیبژت: زهلامهک هاته نک پیغمبهری -سلاڤ لی بن- و گوت: ئەی پیغمبهری خودی! من گوندههکا مهزن یا کری، ئەری تۆبه بو من هیه؟ پیغمبهری -سلاڤ لی بن- گوتی: ته دهیکهک هیه؟ وی گوت: نهخیر، پیغمبهری -سلاڤ لی بن- گوتی: ته خالهتهک هیه؟ وی گوت: بهلی، گوتی: قهنجیی د گهل بکه.

ژ قی حەدیسێ ئاشکەرا دبت کو قهنجییا د گهل مروڤین نیزیکی، ب تایبهتی دهیککی و وان کەسین ب پیکا وی دگهههه مروڤی وهکی خالهتی و خالی، دبهته ئەگهرا هندی خودی تۆبا مروڤی قهبول بکهت، و گوندهین وی ژئ بیهته ئەگهرا خو دمهزن ژئ بن.

۴- رزقی بهرفرهه دکهت وعەمری درپژ دکهت:

و ئەو کەسی مروڤایینی بپاریژت و د گهل کەس وکارین خو یی ب رحم بت خودی بهرهکەتی دهاقیته مالی وی و عەمری وی ژئ، لهو دی بینی خودی چو جاران وی مهحتل ناکهت، و رزقی وی ههردهم یی بهرفرههه.

بوخاری وموسلم ژ نهنسی کورې مالکی قه دگویتن، دبیرت: پیغه مبهری - سلاش لې بن- گوټ: ﴿ههچیی پی خوش بت رزقی وی بو بیته بهر فره کړن و نهجه لا وی بو بیته پاش ئیخستن بلا یی ب مروثایینی بت﴾.

و د مهسه لا دریژکړنا عه مری دا زانایان دو گوټن هه نه:

هندهک دبیرن: نهغه کنایه ته و مهخسه د پی نهوه خودی بهر که تی دی بو وی ئیخته عه مری وی، و وهختی وی ژ قهستا زهعی نابت، و نهگر تو بهری خو بدهیه کارین وی د عه مری خو دا کرین دی هزر کهی وی عه مره کی دریژتر ژ عه مری خو یی بوړاندی.

و هندهک دبیرن: نهغ زیده هییه حه قیقه ته ب نسبت علمی وی ملیاکه تی یی عه مر خه ما وی، هه ر وهکی بو وی ملیاکه تی دبیته گوټن: عه مری فلان کهسی نه گر یی ب مروثایینی بوو حه فتی سالن نه گر نه پینجی سالن، و نهو ب خو د علمی خودی دا هیه کو نهو دی یی ب مروثایینی بت، مهعنا: نهوا د علمی خودی دا هیه وهکی خو دمینت و یا د علمی ملیاکه تی دا زیده دبت.

۵- به لا قبوونا ناف و دهنگان ب باشی:

نهو کهسی د گهل مروثین خو یی ب رهم بت، و قهنجییی د گهل وان ب کار بینت، و یی ب مروثایینی بت، ناف و دهنگین وی ب باشی د ناف خه لکی دا دی به لاف بن، ل ساخیا وی و پشتی مرنا وی ژ. و نهغه تشته که ب چاف دبیته دینت، و ب سهر بوړ یا هاتییه بنه جهرکړن، و ههوجه ناکهت مروث دهیلان ل سهر بینت.

خرابییښ ترسکارییی

ترسکاری، یان ترساندنا خه لکې بې ګونه ه ژ نهدامین جفاکې، نهوا ب عه ربی دبیزنی: (اړه اب)، ئیک ژ وان نه خلاقین جفاکې یین کریتنه یین ئیسلامی نه مومسلمان ژئ داینه پاش، و ب ګونه هه کا مه زن هژماره تی، ژ بهر وان شوینوارین خراب یین نهو ل سهر جفاکې و نه ندامین وئ دهیتل.

و نهو ب خو (ترساندن) - وه کی ناشکه را- د که شن دا ل نک مروشان رپکه که ژ رپکن (په روه ده کرن) و (به رېقانی) یا ژ ماف و حقووقان، لهو ترساندن خو ب خو نائیتنه دانان د گهل نه خلاقین باش یان یین خراب هه تا نه م بهرئ خو نه ده دینئ کانئ نه گهرین په نابرا بهر ب ترساندنئ شه چنه و د چاوانن، و نهو ترساندنا نه دورست یا کو ئیسلام مه ژئ دده ته پاش، و ب ګونه هکاری دزانت نه وه: مروشه ک یان کومه کا مروشان لی بگه رپین ترس و سه همئ بیخنه دلئ وی خه لکی یی نه د گهل وان، و نهو توندی و دژوارییی ب کار بینن بو هندئ دا بگه هنه ئارمانجین خو، و خه ما وان نه بت د قئ رپکئ دا رح و مالئ خه لکی تی بچت، یان هه تا سهر و بهرئ ژینگه هی بیتنه تیکدان.. چونکی یا گرنګ ل نک وان نه وه نهو بشین ترسا خو بکه نه د دلئ خه لکی دا، دا که س بسته نه که ت بهرانه ر بوچوون و دلچوون و ئارمانجین وان راوه ست، یان هزارا بهرگرییا هه زین وان بکه ت.

نهف رهنګئ ترساندنئ د ئیسلامی دا کاره کی حه رامه، و حوکمئ شه رعی د دهر حه قا وی که سی دا یی پی رابیت نه وه شه ربعت وی حسیب دکه ت تاوانبار، و ل سهر ده سه لاتئ واجب دکه ت کو رئ نه ده ته وان و جزایه کی ژ هه ژئ بده ته وان.

و هتا ئیسلام جفاکه کا دویژ ژ ترسکاری و ترساندنې پهیدا بکهت وی هژماره کا
ئه حکامان دانان و فه رمان ل مه کر ئه م پیگیری پی بکهین، دا رحه تی و ته ناهی
د ناف مه دا به لاف بیت، ژ وان ئه حکامان:

أ- ئیسلام ل سهر موسلمانې هرام دکهت ئه و خو ب یاری شه بهرې چه کی خو
بده ته مروقه کی ته نا، چونکی ئه ف کاری وی دبه ئه گه را ترساندنا وی مروقی ژ لایه کی
شه، و ژ لایه کی دی شه ئه و نرانت به لکی چه کی وی ژ دهستی قهرست و ب هه قالې وی
بکهت.

موسلم ژ ئه بوو هورهیره ی شه دگو هیزت، دبیزت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټ:
﴿لایشرأ لی آخیه بالسلح، فانه لا ری أحدکم نزع فی یده قع فی حفرة﴾
﴿ئیک ژ هه وه بلا ب چه کی خو ئیشاره تی نه ده ته برایی خو، چونکی ئه و نرانت
به لکی شهیتان ژ دهستی دهریخت، قیجا ئه و بکه فته د کورکه کی دا ژ کورکین ئاگری.

ب- ههر وه سا هرامه ل سهر موسلمانې خو ب یاری ژې شه ئه و برایه کی خو
بترسینت، چونکی دبت ئه ف ترساندنا هه بیته ئه گه را کارتیکرنه کا خراب ل سهر وی.

ئه بوو داوود شه دگو هیزت کو جاره کی پیغه مبهری -سلاف لی بن- د گهل هنده ک
صه حابیین خو دهرکه فت بوون، و ل ده می بینقه دانې زه لامه ک ژ وان نقشست، و
وه ریه ک قی بوو، پشتی ئه و نقشستی هنده ک چوون ئه و وه ریس کیشا -دیاره وان دقیا
بو ترانه وی وه ریس لی قه شیرن- گاڤا وه ریس هاتییه کیشان ئه و مروف ب ترس شه
هشیار بوو، یه عنی: جرفه ک قی که فت، گاڤا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ئه ف کاری
وان دیتی گوټ: ﴿یحل المسلم أن یروع مسلماً﴾ حه لال نینه بو موسلمانیه کی ئه و
موسلمانیه کی دی بترسینت.

مه عنا: هرامه مروف کاره کی وه سا بکهت مروقه ک بترست، یان ژې بچت
خه بهرکه کی ب ترس بکه هینته بیژت: من یاری پی دکرن کانې دی چت! د قان مه سه لپن

ب څی پهنګی دا یاری پی نه‌څین، چونکی مروښ نرانت دویر نینه ترساندنهک یان گه‌هاندنا خه‌به‌ره‌کې ب ترس بېته نه‌گه‌را مرنا وی، یان نساخکرنا وی، و نه‌څه کاره‌کې حه‌رامه.

ج- نه‌گه‌ر مروښ د جهه‌کې ب قه‌ره‌بالغ را بوړی و تشته‌کې تیږ یان یی خه‌طه‌ر د گه‌ل مروښی بوو، وه‌کی چه‌کی یان چیغنه‌کی، دځیت نه‌و نحتیاطا خو وه‌رگرت و ئیکا هند نه‌که‌ت زیانا وی بگه‌هته که‌سه‌کې.

موسلم ژ نه‌بوو موسایي نه‌شع‌ری قه‌دگو‌هیتز، دبیتز: پیغ‌ه‌مبه‌ری - سلاف لی بن‌گوت: ﴿امراً حذکم فی﴾ نصالها، نصالها،

نصالها ﴿ئیک ژ هه‌وه نه‌گه‌ر د دیوانه‌کې یان سویکه‌کې را بوړی وه‌نده‌ک تیر د ده‌ستی دا بن، بلا سه‌رین وان بگرت، پاشی بلا سه‌رین وان بگرت.

د- و نه‌گه‌ر هات فتنه د ناف ئوممه‌تی دا زیده بوون، و ترساندن و کوشتن بوو کاره‌کې به‌ره‌بلا فیسلام فه‌رمانی ل مه‌ دکه‌ت نه‌م ب به‌ر فتنی قه‌ نه‌چین، و پشکدارییی تیدا نه‌که‌ین، و ب دلی ژی مه‌ که‌یف پی نه‌ئیت، و خو نه‌که‌ینه ئامیره‌ت خو بو به‌لا‌قکرنا ده‌نگ و باسین څان فتنه‌چییان ژی، به‌لکی دځیت نه‌م سه‌برئ بکیشین، و نه‌گه‌ر چو ژ مه‌ نه‌هات نه‌م خو ژئ دویر بکه‌ین.

نه‌بوو داوود ژ نه‌بوو ژهری قه‌دگو‌هیتز، دبیتز: پیغ‌ه‌مبه‌ری - سلاف لی بن-گوته من: ﴿تو دی چ که‌ی نه‌گه‌ر مرنه‌کا وه‌سا که‌فته ناف مروښان هه‌تا ئیک عه‌بدی خو بو خو بده‌ته ب جهی قه‌برئ خو؟﴾ یه‌نی: کوشتن هند به‌لاف دبت جهی قه‌بران نامینت، قیجا مروښ مه‌جبوور دبت به‌ری مرنا خو جهه‌کی بو قه‌شارتنا خو بو خو بکرت. گوت: من گوتی: خودی وپیغ‌ه‌مبه‌ری وی چیتز دزانن، گوت: وی گوته من: ﴿هنګی تو سه‌برئ بکیشه﴾ یه‌نی: بلا نه‌ف وه‌زعه ته وه‌سا بېنته‌نگ نه‌که‌ت کو تو ژی بچی پشکدارییی د فتنی دا بکه‌ی، نه‌.. سه‌برئ بکیشه و خو نه‌ده د گه‌ل. پاشی گوت: ﴿تو دی چ که‌ی

ئەگەر تە دیت جەئ (أحجار الزيت) -جەهەکه ل نیزیکی مەدینی- د خوینی دا نقۆ دبت؟ گۆت: من گۆت: خودی و پیغەمبەر چیتەر دزانن، گۆت: ﴿هشیاری وان بە یی تو ژئ﴾ یەعنی: تو خو پپاریزە و وان یین تو ژئ کو خەلکی مالا تەنە. گۆت: من گۆت: ئەو پیغەمبەری خودی! ئەری ئەز شیرئ خو نەدانمە سەر ملی خو؟ یەعنی: هنگی ئەز چەکی هل نەگرم و بچم بەرسنگی وان بگرم؟ گۆت: وی گۆتە من: ﴿مەعنا تە پشکداریی و وان کر هنگی﴾ گۆت: من گۆت: پا تو چ فەرمانی ل من دکە؟ گۆت: وی گۆت: ﴿د مالا خو دا روینە﴾ من گۆت: ئەگەر ئەو هاتە د مالا من دا؟ گۆت: وی گۆتە من: ﴿ئەگەر تو ترسیای رۆناهییا شیرئ چاڤین تە تاری کەت تو کراسی خو ب سەر چاڤین خو دا بینە، ئەو ب گونەها خو ویا تە قە دی زڤرت﴾.

گەلەک کەس هەنە دەمی فتنە ل سەر خەلکی رادبن، فتنین وەسا کو حەقی و نەحەقی تیدا تیکەلی ئیک دبن، و مروڤ نەشی و وان ژیک جودا بکەت، ب هیجەتا هندی دا کو ئەو حەقیی ب سەریخن رادبن خو دهاڤینە د گەرا فتنی دا، و ل شوبنا ئەو فتنی راوەستین و حەقیی ب سەریخن ئەو هندی دی فتنی دشارین. پیغەمبەر -سلاڤ لی بن- دبیژتە مە: ل شان رەنگە دەمان هوبن خو ڤەکیشن و د مالین خو دا روینن، و خو ب دلی ژئ پشتهقانییا چو طەرەفان نەکەن، ئەگەر هەوە ڤیا هوبن ب سلامەتی ژئ دەرکەڤن. و ئەگەر دەمەک هات فتنە هند دژوار بوو حەتا ئەو ل دویش تە بیت و بیته د مالا تە دا تو چاڤین خو بگرە دا رۆناهییا وئ چاڤین تە نەپەڤینت.

و ژ ڤی حەدیسای بۆری دئیتە زانین کو هەر جارەکا ترسکاری زیدە بوو وکەس نەبوو وئ لغاڤ بکەت ئەو دی بته ئەگەرا هندی کوشتن و تالانکرن و ویرانکرن د ناڤ ئوممەتی دا بەلاڤ بیت، ڤیجا خەلک خو د مالین خو دا رحەت نابن. لەو دڤیت مروڤی موسلمان هندی ژئ بیت خو ژئ بدەتە پاش و پشکدارییی تیدا نەکەت.

ب جهننا سۆز و پهيمانان

عبادهتی د ئیسلامی دا وهکی ئەم دزانین جههکی بلند هیه، و بلندترین عبادت نغیژه، و نغیژ ل سهر پینج دهمین رۆژی وشهقی دلیکفه کرینه، و ههر نغیژهکی ژفانهکی دهسنیشانگری یی بۆ هاتییه دانان، ئەگەر نغیژ بهری دهمی خویان پشتی دهمی خو ب چەند گافه کین کیم بیه کړن ئەو ژ مروقی نایته قهوبلکړن.

رۆژی.. ئەو عبادەتی ل سهر مه هاتییه فهرزکړن دا مه فیتری سهبرال سهر نهخوشییا برسی بکەت، د گهل هاتنا سپیدی و هتا مه غره ب دت دقیت تو خو ژ خوارن و قهخوارنی بدهیه پاش دا ئەف فیروبونا سهبرئ ل نک ته پهیدا بیت، ئەگەر بهری مه غره ب دهه دهقیه یان تو تشتهکی بخوی حوکم ب بهطالبونا رۆژییا ته دی نیتەدان.

ل ههجي.. ئەگەر تو ههمی ئەحکامان ب جه بینى بهلى ل رۆژا بهری جهژنی تو نهگههییه عهدهفاتى ههجا ته یا دورست نابت..

بوچی؟

ههر کهسهکی تو قی پسیاری ژئ بکهی گهلهک ب بهرسقدانى قه ناوهستییت دی بیژنه ته: چونکی ئیسلامی ههر عبادەتهک ژ فان عبادەتان ب دهههکی دهسنیشانگری قه گریدایه، و ئەو دهم بۆ دورستبونا وی عبادەتی یی کرییه شهرت.

ئەفه راسته.. بهلى دهمداریا فان عبادەتین مهزن ما نه بۆ هندی یه دا ئەو مه فیتری (دققت) و ب جهننا سۆز و پهيمانان بکەت، وکو ئەم موخاله فا وان ژفانان نهکهین پین ئەم ددهینه ئیک و دو؟

دینی مه ئهوی مه باوهری پی هه ب جه نهئینا سۆز و پهیمانان دکه ته سی
ئیکا نفاق، و ئهوی ژ قهست ل ژفانی خو نهچت ژ منافقان حسیب دکهت.. ما نه
تشته کی عه جیبه ئهفرۆ ئهم دویکه فیتیپن فی دینی ژ خه لکی هه مییی پتر پی ل عه هد و
وه عدین خو بدانین، هه تا مه سه له گه هشتییه هندی بۆ ب جه نهئینا مه وعدان مه ته ل
ب مه دئیه ئینان؟

به ری خو بده حالی مه وسهر و به ری ژینا مه وئو ژفانین ئهم ددهینه ئیک و دو،
داخوازا ژفانی دی ژ ئیکه که ی دی بیژته ته: پشتی نفیژا ئیفاری.. و هه تا نیقا شه فی
ژی ل نک وی پشتی نفیژا ئیفارییه، له و تو دی مه جبوور بی فی ده می هه مییی
ل هیقییی مینی، ئه و ژی ئه گهر هات!

داخواز دی ژ ته ئیته کرن کو بۆ گوهدانا په یفه کی یان دیتنا ئاهه نگه کی ئاماده بی،
و ژفان ل سه ر داخوازنامه یی سه عهت چاره دی بته چار و نیف و پینج ژی هیشتا
په یفی یان ئاهه نگه ده ست پی نه کری.. و ژینا مه هه می ب فی رهنگییه، هه تا یا وه
لی هاتی ب جه ئینا مه وعدی ل نک مه یا بوویه تشته کی غه رب! هه ر وه کی نه دینی
مه یه گوته: ب جه نهئینا مه وعدی نیشانا نفاق یه.

مه عنا فی چیه؟

مه عنا وئ ئه وه تشتی ژ هه مییی بی بهاتر ل نک مه ده مه، ئیک ئه گهر دیناره کی
ژ به ریکا ته بینته دهر و ژ ته بدزت تو دشیی سه را وئ چه ندی خۆ لی بده ی و شه ری
وی بکه ی، به لی ئه گهر ئه و سی سه عه تان ژ ده می ته زه عی بکه ت و بدزت، تو قه ت
ژی عیجز نابی!

ب جه ئینا سۆز و پهیمانان، و هاتنا ل دویف ژفانی ب رهنگه کی دورست نیشانا
وه فادارییا مرۆقییه، و ئه و مرۆقی د گه ل خه لکی یی وه فادار بت، و وئ سۆزی
نه شکینت یا ئه و ل سه ر خو دده ت، و ل وی ژفانی بچت یی وی د گه ل ئیکی دی

دانای، ئەفه دئ ئیکا هند ژ خودانی خو چئ کەت ئەو بێته جهئ باوهرئ ل نک خەلکی، چونکی وهفاداری برایی راستگوویی، راستگوویی ب ئەزمانی ئاشکەرا دبت و وهفاداری ب کار و کرباران، ژ بهر قئ چەندئ ئەصل د مەسەلئ دا ئەو مەرۆقئ خودان باوهر د عەهد و وهعدین خو دا یئ وهفادار بت و یئ دویر بت ژ غەدر و خیانهتئ، و من گوئ: ئەصل د مەسەلئ دا ئەو.. چونکی مخابن ئەقرو ئەم دینین واقع ئەو نینە!

خودایئ مەزن د ئایەتەکا قورئانی دا بەحسئ ھندەک سالوختین خودان باوهران دکەت و دبیرت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لَا مُنْتَبِهَتْهُمْ وَعَقْدِهِمْ رَعُونَ ۝۸﴾ (المؤمنون: ۸) یەعنی: خودان باوهرن ئەون یئین ئیمانەتین خو دپارێزن، و عەهدین خو ب جەـ دئینن. ویتغەمبەرئ خودئ ژئ -سلاف لی بن- د حەدیسەکا خو دا یا ئیمام ئەحمەد ژئ قەدگوھیزت شەش تشتان دەسنیشان دکەت و کەفالتئ ددەت ھەر کەسەکئ وان ب جەـ بینت ئەو بچتە بەحەشتئ، یا ئیکئ: راستگوویی د ئاخفتنئ دایە، و یا دوئی وهفاداریا د سۆز و پەیمانان دایە.

و گرنگیا وهفاداریئ ژ ھندئ دئیت ئەو کەسئ فیر بێتە وهفاداریا د وان عەھد و وەعدان دا یئین ئەو ددەتە خەلکی، ئەو دئ د وئ عەھدئ ژئ دا یئ وهفادار بت یا ئەو دایە خودایئ خو، چونکی ئەوئ فیری وهفایئ بووی یا ب زەحمەتە بەر ب غەدرئ و شکاندنا سۆز و پەیمانان قە بچت، و ئەوئ سۆزا خو د گەل بەنییەکئ ژ بەنییئ خودئ ب جەـ نەئینت، تۆل ھیقییا ھندئ نەبە ئەو سۆزا خو د گەل خودئ ژئ ب جەـ بینت.

و ئەو وهفاداریا ئیسلام فەرمانئ پی ل مە دکەت سئ رەنگن:

۱- وهفاداریا د وئ عەھدئ دا یا مەرۆقئ دایە خودئ کو باوهرییئ پی بینت و کاری ب ئەمر وفەرمانا وی بکەت، خودایئ مەزن دبیرت: ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ (البقرة: ۴۰) ھوبن وئ عەھدا من پیک بینن یا بو ھەو ھاتی: کو ھوبن باوهرییئ

ب کیتایین من و پیغه مبهرتن من هممیان بینن، و کاری ب شریعتی من بکن، ئەز ژى دئ وئ بو ههوه پیک ئینم یا من ژقان پئ دایه ههوه کول دنیای ئەز دلۆقانیی ب ههوه ببهم.

۲- وهفادارییا د وان عهقدان دا یین مرۆف د گهل ئیک ودو دبهستن، وهکی کپین وفرۆتن وههمی رهنگین موعاملان، خودایی مهزن دبیرت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (المائدة: ۱) ئەفه گازییه که بو خودان باوهران دئیه ئاراسته کرن کو ئەو پهیمانین خو یین موکم پیک بینن، و د وهفادار بن د وان ههمی عهقدان دا یین ئەو د ناچه را خو دا گری ددهن، هندی ئەو عهقد درپکهفتی بن د گهل کیتابا خودی و سوننه تا پیغه مبهری وی موحه ممه دی -سلاف لی بن-.

۳- وهفادارییا د وان سۆز و پهیمانان دا یین مرۆف بی بهرانبه ر و ژ نک خو ددهته غهیری خو و ل سهر خو دکته مال، و ب جهینانا وان ژقانان یین مرۆفی د گهل هندهک کهسین دی ههین.

و ههر مرۆفهکی ژان رهنگین وهفاداریی پیک نهئینت و پی لی بدانت ئەو دئ ژ خائین و منافقان ئیته هژمارتن، و ههر جفاکه کا سالۆختهی وهفاداریی د ناف کورپن وئ دا ههبت دئ بته جفاکه کا ئیکگرتی و خۆراکر و ب هیز، چونکی ههمی موعاملین وان ل سهر وهفاداریی دمین.

و ژ بهری وهره هندهک عهقداران گۆتییه: ئەگهر ته بقیته وهفادارییا مرۆفهکی بزانی، بهری خو بدی کانئ ئەو ژ وهلات و کهس و کارین خو خهریب دبت یان نه، و کانئ ئەو ل سهر دهمی خو یی بۆری دکته گری یان نه.

یهعنی: ئەو کهسی د فیانا خو دا بو وهلات و مللهتی خو یی راستگۆبت، گاڤا ژئ دویر کهت خهیری لی بدهن، و ههز بکهت زوی لی بزپرتنه، و ههینا وی بو زهمانی وی یی بۆری ب ههمی بیرهاتن و دیمهن قه یا دژواربت، ئەو مرۆف مرۆفهکی

وهفاداره.. چونکی ئەو کەسی د گەل ئاخا خۆیی وهفادار نه‌بت، و خیانه‌تی ل ملله‌ت و کەس و کارین خۆ بکه‌ت، بۆرییی خۆ ژ بیر بکه‌ت، هوبن بیژن خیره‌ک د سه‌ری وی دا هه‌بت بۆ خه‌لکی؟!

چاکرنا جفاکا مه و نهو خهلهکا بهرزه

نهو کهسین باوهری ب په یاما چاکرنا باری مه یی جفاکی هه ی گهلهک جاران گله و گازنده یان ژ وان کیم و کاسان دکهن یین کو د جفاکا مه دا ههین، و خهونان ب هندی قه دبیین کو رۆژهک بیت جفاکا مه بشیت خو ژ فان کیماسییان رزگار بکهت، و لایین خراب د ژینا خو دا چاک بکهت.

گازنده ژ بهلاقبونا خرابکاریی د جفاکا مه دا -وهکی مه گوئی- مشه دئینه کرن، بهلی دقیت ئه باش بزاین کو چو مفای مروقئ نساخ د هندی دا نابت هه ما بهس نهو گازندین نه خوشییا خو بگههینته دختوری ئه گهر وی بهر ل هندی نهبت داخوازا دهرمانهکی بو خو بکهت، و نهو مروقئ ئا و د گهل پیلین خو یین دژوار دبهت فایدی وی ناکهت خه لک ل سهر لیقا رویباری روین بو وی بکهنه گری، ئه گهر کهسهکی مهله فان د ناف وان دا نهبت دهستی وی بگرت و وی دهرباس کهته هشکاتییی..

دهمی ئیک ژ مه گازنده یان ژ حالی جفاکی دکهت دقیت بی (موجامهله) دهردی دهسینشان بکهت، و ب زیرهکی و بی ترس دهرمانی ژی بهرچاف بکهت، و دقیت ئه باش بزاین کو دختور دلی خو ب هندی ناسوژت کو کولکی ژ لهشی قهکهت ئه گهر هات و هیقییا چاره سهرییا وی کولکی بریا، بیی ئه ف کاری وی -ل نک مروقئین عه قلدار- بیه تهعدایی ل سهر لهشی نساخی..

ئه هه می ل وی باوهریینه کو جفاکا مه یا تزییه ژ کیم و کاسان، و گهلهک دهردین بچوبک و مهزن مهههنه، و گهلهک ژ مه ل سهر مینههرا، یان ل بهر مایکرفونان، یان ل کۆنگره و روینشتنین گشتی، و ل سهر بهرپه پین کتیب و رۆژنامه یان، بهحسی فان کیماسییان دکهن، و ب گهرمی داخواز چاره سهرییی دکهن، بهلی تشتی غه ریب نهوه

ئهم دینین ئهف ههمی کاره وهکی (حه بکویه کا موسه ککن) بو دده مه کئی کورت کاری د له شئی مه یی ئیشه وی دکهن، پاشی دهر د زوی جاره کا دی هه وه دده ته فه.

لهو مروژ ب حیه تی فه پسار دکهت:

ئه ری تو بیژی دهر دین مه یین جفاکی گه هشتنه هده ده کی ئیدی نه ئینه چاره سه رکرن؟

یان پا بوچی ئاخفتن زانا و بسپور و خیر خوازان چو کاری ل مه ناکهن؟

بوچی ئهم ههمی ب ئیشا خو دحه سیین، و ئهم دزانین دهرمانی چیه، و د گهل هندئ ژئ ئهم خو ژ دهرمانی ددهینه پاش؟

ب هزرا من ئه فا هه ههمی نیشانا هندیه کو جفاکا مه ئیشه کا سه ره کی یا مه زن ههیه، ئهو ئیشه دبه ئه گه را ئیکئی یا پهیدا بونا قی حالئ مه یی نه دلخواز.. و ئهف ئیشا ژینگوتی ب خو ژئ یا دو سه ره لهو چاره یا وئ ژئ دو زهحمهت پئ دقین.

ئیشا مه ئه فهیه: ئهم خه لهت د ئازادییا که سایه تی دکههین، و ژ لایه کی دی فه ئهم وه هزر دکهین کو (به پرسیا جفاکی) تشته که دکهفته د ستوبئ دهوله تی و ده زگه هین وئ دا.. ئهف ههردو تیگه هشتنن مه یین خه لهت دبه ئه گه را هندئ ئهم وه هزر بکهین کو چو گونه ه د ستوبئ مه دا نینن کو جفاک یا خراب بت، و مروقی هه ر گافه کا ههست ب گونه هکارییا خو نه کر هزرا خوچیکرنئ ژئ ناکهت، دی بیژت: مانئ چو کیماسی ل نک من نین!

ئهم گازنده یان ژ به لا قبوونا تاوانئ و بی ئه خلاقیی ب پهنگه کی به رفه ده د ناف جفاکا خو دا دکهین، ئهم ههمی دیژن: ئه فه دهرده دقیت بیته چاره سه رکرن، به لی گا فا دبهت دورا حسیبئ ئهم به ری خو ددهینئ ئه گه ر مه دهست د پهیدا بونا وئ تاوانئ یان وئ بی ئه خلاقیی دا ههبت، ئهم دیژن: چی نابت کهس پئ ل ئازادییا مروقی یا

که سایه تی بدانت، و مروقی مافی هه ی خوشیی ب ئازادییا خو ببهت.. و هه تا دویمایی ژ هیجه تین پوچ و په لچه.

خراییه ک ئه گهر د جفاکی دا پهیدا بوو، و فایدی مه تیدا نهبت، ئهم دی بیژن: پا کارئ حوکه تی چیه؟ بوچی ئهو ب دهوری خو رانابت وقی خرابیی (مه نعه) ناکه ت؟ و ههر ئهو خرابی ئه گهر د فیدی ئیک ژ مه دا بت و وی دیت حوکه تی مایی خو تیکر دی بیژت: حوکه ت زی مایی خو د هنده ک تستان دکه ت نه شولی وینه؟! بوچی؟

چونکی مه صلحه تا وی هاته تیکدان.

ب راستی ئهم دپیتقی هشیارکرنه کا مه زنین، هشیارکنا دل و وژدانئ کو ههر ئیک ژ مه بزانت پشکه کا بهرپسیارییی دکه فته ستویی وی، و چاکرنا جفاکی ئیمانته که خودی پسپارا وی دی ژ مه هه مییان که ت، ههر ئیک ژ مه ل دویف بهر و منین وی.. و کهس بلا نه بیژت: ما من چ ژئیه چو ددهستی من دا نینه!

خو بنیاسه

ژ سه‌هلی کورئ عه‌بدل‌لاهی دئیته شه‌گوه‌استن دییژت: (من عرف نفسه فقد عرف ربه - ئه‌وی خو بنیاست ئه‌و وی خودایی خو نیاسی).

وه‌چیئی خودی دلی وی روه‌ن بکه‌ت وچاقین وی شه‌که‌ت هه‌تا ئه‌و خو ب دورستی بنیاست، دی د نعمه‌ته‌کا مه‌زن دا ژیت، ومه‌زترین عقوبه‌ خودی دده‌ته ووان که‌سان یین خودایی خو نه‌نیاسن ئه‌وه ئه‌و ئیکا هند ژ وان چی دکه‌ت ئه‌و خو نه‌نیاسن، وه‌کی د ئایه‌ته‌کی دا هاتی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (الحشر: ۱۹) گه‌لی خودان باوه‌ران هوین وه‌کی وان نه‌بن یین خودایی خو ژ بیرکری و ئه‌و حق هیلای یی خودی ل سه‌ر وان واجبکری، قیجا ژ به‌ر هندئ وی ئیکا هند ژ وان چی کر ئه‌و خو ژ بیر بکه‌ن، ئه‌وین هه‌نه یین فاسق، یین کو ژ بن ئه‌مرئ خودی وپیغه‌مه‌ری وی ده‌رکه‌فتین.

و پسیار ل قیژئ ئه‌قه‌یه: ئه‌ری خو‌نیاسینی چاوايه؟

و دبت گه‌له‌ک ژ مه‌ ده‌می گو‌ه‌ل قی گوتنی دبت پسیار بکه‌ن: ئه‌ری ما کی هه‌یه خو نه‌نیاست؟

دیژن: ل سه‌ر ده‌ری په‌رستگه‌ها (ئه‌ئینا) ئه‌ف گوتنه‌کا (سوقراتی) هاتبو نقیسن: (ئه‌ی مرۆف خو بنیاسه) و دیاره ژ هنگی وده‌ر بارا پتر ژ مرۆفان خو ب دورستی نه‌نیاسیه له‌و خودانین فه‌لسه‌فه و ئه‌خلاقین جفاکی هه‌تا ئه‌فرۆ ژ هیشتا قی شیره‌تا سوقراتی دوباره دکه‌ن!

و گه‌له‌ک خودیناس و خودان دین ژی داخوای ژ خه‌لکی دکه‌ن کو ئه‌و هه‌رده‌م حسیی د گه‌ل خو بکه‌ن، و ئاشکه‌رایه ئه‌گه‌ر مرۆف خو نه‌نیاست نه‌شیت حسیی د گه‌ل

خۆ بکهت.. قیجا یا فهره هەر ئیک ژ مه دهمی دمیته ب تنی د گهل خو هزرا خو
د خو دا بکهت و قی پسیارا بچویک بدانتیه بهر سنگی خو و ل بهرسفا وی یا مهزن
بگهریت:

پوژی هنده جارن نهز دبیژم نهز نهزی نهز کیمه؟

یان ئیک ژ مه دهمی دبیژت: من هو گوته خو.. یان: نهز هو دبیژمه خو؟

نهزی جوداهیهیک د ناچهرا (من) و (خو) دا هیه؟ و (نهز) کیمه و (خو) کیه
حه تا نهز بیژمه خو؟

و حه تا تو ب سهر بهرسفا قی پسیارا عنتیکه و نهعهدهنی هل بی، هزرا خو
د فان گوتهین کورت دا بکه:

جارهکی کهربین ته دی قهبن دی وه ل ته ئیت تولهکرن، یان ئیشاندنا کهسی
بهرا بهر، ل بهر ته دی بته خوشترین تشت، و بی تو ب خو بههسیبی دی هند بینی تو
بوویه مروقهکی دی یی ب کیلب و پهنج!! پشتی کهربا ته دادئیت.. نهو تشتی بهری
بینهکی ل بهر ته خوشترین تشت دی ل بهر ته بته نه خوشترین تشت.

نهزی تو یی ژ راستی کیژ ههردویانی؟

دی کتیهکی خونی، یان گوهدارییا شعرهکا نازک کهی، یان د گهل سهرهاتییین
چیروکهکا ب تام زی.. دی پی ههسیبی تو یی چوویه جیهانهکا دی یا تژی جوانی،
خوشی، رحهتی، خیرخوازی، پاشی پشتی تو کتیبی ددانی دی ل خو زقیری تشتهکی
ژ وی خوشی و جوانییا بهری بینهکی تاما وی د دهقی ته دا ل دور و پهخین ته نینه،
ژ وی جیهانا خو یا خه یالی یا خوش دی زقربیه واقعی خو یی نه خوش، و د ناچهرا قی
خوشی و نه خوشییی دا یا تو د ناچهری دا دئیه قه گوهاستن دافهکا زراف هیه.

نهزی تو یی ژ راستی نهوی یی ل کیژ ههردو دهمان؟

هەر ئیک ژ مه نهفسهکا عهجیب و غهریب ههیه، گاث بو گافن دئیتته گوهارتن،
 بیی مرۆف ب خو بحهسییت، جارهکی ته بهری خو دایه تهصیرهکی خو یی بهری پازده
 بیست سالان، و یی بهری دهه سالان، و یی بهری پینج سالان، و یی نوکه؟

ئهگهر بیژی: بهلی، مسۆگهر نوکه ته گۆتییه خو: ئهز چهندی هاتییه گوهارتن!
 ئهگهر تو شیاپای تهصیری نهفسا خو بگری ئهز باوهر دکهم ههر چند رۆژهکان تو دا
 بیژی: نهفسا من چند یا هاتییه گوهارتن!

تو دئ چهز ژ ئیکی کهی ئهو د چاقین ته دا دئ وهکی ملیاکهتهکی لی ئیت،
 کهرپین ته دئ ژئفه بن ههر ئهو ل بهر ته دئ بته شهیتانهکی کریت، و ئهو ب خو ئهو نه
 هنگی ملیاکهت بوو نه هنگی شهیتان ههر ئهو نه هاتییه گوهارتن، بهلی تشتی هاتییه
 گوهارتن حالهتی ته یی نهفسیه!

خۆشییهک دئ گههته ته دنیا د چاقین ته دا دئ بته بهحهشت، جهی ته د جلکین
 ته دا ناکهت ژ کهیفان دا، نهخۆشییهک دئ گههته ته ئهف دنیا یا بهری بینهکی د چاقین
 ته دا وهکی بویهکهکی دئ وهسا رهش بت دئ بیژی: بههیدارهکا کۆفانداره، و تو دئ
 عهجیبگرته بی چاوا خهلق دشین بکهنه کهنی! و ئهو ب خو دنیا ههر ئهو دنیایه یا
 بهری هنگی تشتهک ژئ نه هاتییه گوهارتن، بهلی تشتی هاتییه گوهارتن حالهتی ته یی
 نهفسیه!

هندهک جاران دئ ههست پی کهی لهشی ته یی گرانه، هیزا ته نهمایه، ئهگهر
 ئیک بیژته ته: کانێ دو بهوستان وئفه ههپه، دئ بیژی: من قهوهت نینه، ئهز نهشیم،
 بهلی ئهگهر گۆته ته: هشیار به دیوار دئ ب سهر ته دا ئیت، تو ئهو بی بهری بینهکی
 نه دشیای بهوستهکی وئفه بچی، وهکی خهزالی دئ باز دهی کو کهس ب ته را نهگهت؟

ئهری ئهو هیزا ته ل کیشه بوو؟ و بوچی بهری هنگی تو فئ نه دکهتی؟ ئهری تو یی
 ژ راستی ئهو یی ل کیژ ههر دو دهمان؟

هندهک جاران تو دئ خو فیږی هندئ کهی ب شهقی زوی بنقی، هتا دئ وه ل ته
 ئیت تو دئ هزرکهی ئەگەر شهقهکی زوی نهنقی دئ دین بی ژ خهوان دا، شهقهکی
 حالتهکی وهسا دئ ب سهر ته دا ئیت خهو دئ ژ بیرا ته چت دئ هند بینی شهف یا
 ژ نیقییی قولپی، هنگی دئ عهجبیگرتی بی چاوا شقییدی ئەز وهسا زوی نفست بووم،
 یان کهسهکی جگارکیش دئ هزرکهت خو هزرکنا د هیلانا جگاری ژی تشتهکی
 موستهحیل، پاشی حالتهک دئ ب سهر ته دا دئ ته مهجبور کهت جگاری نهکیشی،
 گاڤا تو خو دبینی ئەڤه هنده ساله ته جگاره نهکیشایه دئ عهجبیگرتی بی چاوا دهمهکی
 ته دگوت: ئەز نهشیم جگاری بهیلم!

ژ ڤی ههمیی من دڤیت بیژم: ئەگەر تو خو بنیاسی، وتو بزانی چهند هیژ و شیان
 خودئ یین داینه ته چو جاران بو چو تستان تو نابیژی: ئەز نهشیم بکه، چونکی تو یی
 دبینی هندهک جاران تو یی دشتی وی تشتی بکهی، خو بنیاسه و بیزار نهبه، دا تاما
 ژینی بنیاسی، و گوهدارییا ڤی شیرهتا پیغهمبهری -سلاف لی بن- بکه:

موسلم ژ ئەبوو هورهیره ی قهدهگوهیزت، دبیزت: پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت:
 ﴿المؤمن القوى خير وأحب إلى الله من المؤمن الضعيف، وفي كل خير، احرص على
 ما ينفعك، واستعن بالله، ولا تعجز، وإن أصابك شيء فلا تقل: لو أني فعلت كان
 كذا وكذا، ولكن قل: قدر الله وما شاء فعل، فإن لو تفتح عمل الشيطان﴾ خودان
 باوهری ب هیژ چیتەر و خوشتقیتره ل نک خودئ ژ خودان باوهری لاواز، و د ههمییان
 داخیر ههیه، یی رژد به ل سهر تشتی مفایی ته تیدا، و داخوازا هاریکارییی ژ خودئ
 بکه، و بیزار نهبه، و ئەگەر تشتهک ب سهری ته هات نهبیژ: ئەگەر من هو کربا دا
 هوسا چی بت و هوسا، بهلی: قهدهرا خودئ بوو و تشتی خودئ بڤیت دئ کهت، چونکی
 ئەگەر کاری شهیتانی قهدهکەت.

په روږده کرنا نه فسی

روژا خودی نه فسا مروژی ئافراندى د گهل وئ دو هیژین ژیک جودا ژى تیدا ئافراندى کو بهرئ وئ بدهنه دو ریکین ژیک جودا: ریکا باشیئی، و ریکا خرابیئی.. و وی شیانه کا ولسا دا مروژ کو ئهو ب کهیفا خو و بیى چو کوته کی لی بیته کرن فی جیهازی ب کار بینت، و وئ ریکئ بو خو هلیژرت یا وی دقبت، خودایئ مهزن دبیرت:

﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ﴿١٠﴾﴾ (الشمس: ۷-۱۰) و سوبند ب همر نه فسه کی و دورست کرنا خودی بو وئ، دا

ئهو ب کارئ خو رابیت، وی ریکا خرابیئی و باشیئی بو دیار کر، ب راستی ئهو ب سهرکهفت یئ نه فسا خو پاژر کریت و ب خیرئ ب خودان کریت، و ئهوی زیان کر یئ نه فسا خو د بن گونه هان را قهشارت بت.

مهنا: سهرکهفتن بو وان کهسانه یئن ئارمانج ژ هه بونا خو زانی، کو په رستنا خودییه ب رامانا په رستنئ یا فرهه قه، و ههرد وی ده می دا ب سهر وان ئاسته نگان ژى هلبوین یئن دکه قنه د ناچه را وان و ب جهئنانا قئ ئارمانجئ دا، و نه فسیئ وان ب خو سهرئ هه می ئاسته نگانه، قیجا ب پاژر کرنا قئ نه فسی رابن و وئ سهر راست بکهن، و ژ دهر دین کوژهک بیارین.

و یئن زیانکار ئهون یئن بووینه ئیخسیر د ده ستئ نه فسی دا، هه قسارئ وئ بهردای دا ئهو وان ب ریشه بیهت و بهرئ وان بدهته وئ ریکا بو وئ خوش، ئه شان د دنیا یئ و ئاخره تی دا زیان کریه چونکی بهرئ خو نه دایه وئ ریکئ یا خودی بو وان دانای، و پشت دایه وئ ئارمانجئ یا ئهو بو هاتییه ئافراندى.

و ل سهر بناخهیی هلبژارتنا نهفسی بو ئیک ژ شان ههر دو ریکین ژیک جودا: ریکا باشییی، و ریکا خرابییی، یان ریکا سهرکهفتنی، و ریکا زیانکارییی، ل رۆژا قیامهتی خودایی مهزن نهجامی ددهته خودانی، قورئان دبیرت: ﴿فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ۖ ﴿٣٧﴾ وَآفَرَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ ﴿٤١﴾﴾ (النارعات: ۳۷-۴۱) قیجا ههچییی د سهر ئهمری خودی را باز دای، و ژینا دنیایی ب سهر ئاخهرتی ئیخستی، دویماهییا وی بو ئاگریه. و ههچییی ژ راوهستانا ل بهر دهستی خودی بو حسییی بترست، و نهفسا خو ژ دلچوونین خراب بدهته پاش، هندی بهحهشته نهوه مالا وی.

مهعنا: بهردانا ههقساری نهفسییه بهری خودانی ددهته ئاگری جههنهمی، و لغاژکرنا ویه خودانی خو دپاریزت و بهری وی ددهته بهحهشتی.

و خوشارهزاکرنا د سهر و بهری نهفسی دا پیخهههت کارکرنی بو پاژژکرنا وی ژ کیماسییان ئیک ژ کارین زیده پیتقییه بو مروقی موسلمان، لهو زانایین ئیسلامی یین سهرپرست ههر دهم د خوتبه و دهرسین خو دا بهری خهلکی ددا علمی پاژژکرنا نهفسی و دلی، ووان ئهف علمه ب ناخی: (فقه القلب) ددا ناسینی، دا ئهو وی فقهی ل بهر وان بو فقها ئهزمانی بکهنه جوت، ئهو فقها وان گهلهک خو پیتقه دوهستاند.

شیخ عهبدلقادری گهیلانی د گوتهکا خو دا دبیرت: ((ثاقبا بناخهیی فقها د دینی دایه، فقها دلی نه فقها ئهزمانی، فقها دلی ته نیزیکی خودی دکهت، و فقها ئهزمانی ته نیزیکی خهلکی و مهزنین وان دکهت، فقها دلی ته ل سنگی دیوانا نیزیکییا بو خودی ددانت، ته دئینته پیش و ته بلند دکهت و ته ب نک خودی قه دبهت)).

و زانایهکی وهکی شیخ عهبدلقادری گهیلانی دهمی قی ئاخفتنی دبیرت مهخسهدا وی ئهو نینه فقهی ئهزمانی چو بهایی خو ل نک موسلمانن نینه، نهخیر! بهلی مهخسهدا وی نهوه بیژته مه: تیگههشتنا دلی و پاژژکرنا نهفسی نهوا تهقوایی ل نک

خودانی پهیدا دکهت، نهوه بهره‌که‌تې دده‌ته زانینا خودانی ژى، و تشته‌کې ناشکه‌رایه کو زانینا بې بهره‌که‌ت وه‌کې دارا خرشه، به‌لکې یا ب خه‌مل بت و سیبه‌رې ژى بده‌ت به‌لې تاما ده‌فې خودانې خو خوش ناکه‌ت.

و دا تیگه‌هشتنا شیخې گه‌یلانې یا مه‌زن ژ څې گوتنا وی باش بو مه ناشکه‌را بیت، ودا هم بزاین کانی چه‌وا خودې -ژ بهر پیروزییا وی- دهرگه‌هین زانینې ل بهر وی څه‌دکرن گوهدارییا څې نایه‌تې بکه‌ن، خودایې مه‌زن دبیرت: ﴿وَأَتَقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ (البقرة: ۲۸۲) و هوین ته‌قوایا خودې بکه‌ن د وان هه‌می تشتان دا یین وی فه‌رمان پې ل هه‌وه کړی، و هوین ژې داینه پاش، و خودې هه‌وه فی‌ری وان هه‌می تشتان دکه‌ت یین مفایې دنیا و ناخه‌ره‌تا هه‌وه تیدا. و خودې ب هه‌ر تشته‌کې یې زانایه، و چو تشت ژ کربارین هه‌وه ل بهر وی به‌رزه نابن، و نه‌و دې جزایې هه‌وه سه‌را ده‌ته هه‌وه.

مه‌عنا: بناخه فقها دلییه، و نه‌وې خه‌مې ژ فقها دلی بخوت خودې فقها نه‌زمانی ژى دې ب رزقې وی که‌ت.

سالوخته‌تین نه‌فسې:

نه‌ف نه‌فسا خودې دایه مروڅې یا کو به‌ری نوکه مه به‌حس ژى کړی و مه گوتې: نه‌وه به‌رې خودانی دده‌ته ئیک ژ دو رېکین ژیک جودا.. ب چه‌ند سالوخته‌ته‌کان دئیه ناسین، نه‌ف سالوخته‌تین هندک جاران دژى ئیکن بو هندې دا به‌رې خودانی بده‌نه دو رېکین ژیک جودا، و تشتې به‌رچاف نه‌فه‌یه خودایې مه‌زن ب خو د قورئانې دا څان سالوخته‌تان بو مه ناشکه‌را دکه‌ت، بو هندې دا هم پې دزانا بین، دا پشتی هنگی خو ب سالوخته‌تین باش ژ وان په‌روه‌رده بکه‌ین، و خو ژ یین خراب دویر بیتخین، هه‌ر وه‌کې ب څې چه‌ندې خودایې مه‌زن قیایه هیجه‌تا نه‌زانینې بو که‌سې نه‌هیل‌ت.

ژ وان سالوخته‌تین نه‌فسې یین قورئانې بو مه گوتین:

۱- فەرمانا ب خرابییی: قورئان ل سەر ئەزمانی ژنا عەزیزی مصری دبیژت:

﴿وَمَا أَتَّبِعُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسَّوِّ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

(یوسف: ۵۳) یەعنی: ئەز نەفسا خۆ بەری ناکەم، هندی نەفسە پێخەمەت خوشیا خۆ گەلەک فەرمانی ب کرنا خرابییی و گونەهان ل خودانی خۆ دکەت، ئەو تێ نەبت یی خودی ئەو پاراستی. هندی خودییه باش گونەهزبیری گونەهتین و بیە یی تۆبە بکەت ژ بەنییین وی، یی دلۆفانکارە ب وان.

مەعنا: هندی نەفسا مروڤییه ب تبیعەتی خۆ حەز ژ وی تشتی دکەت یی بۆ وی

خۆش بت، ئەگەر خۆ ئەو تشت یی خراب ژی بت، ئەو نەفس تێ نەبت یا خودانی وی خۆ ب پەرودەدەکرنا وی ڤە وەستاندی و ئیکا هند ژێ چیکری کو فەرمانا ب باشییی لی بکەت، و ئەگەر هات و جارەکی وی خرابییهک کر ژێ ئەڤ نەفسا ل سەر باشییی هاتییه پەرودەدەکرنا دێ لۆمە یی کەت، بۆ هندی دا ئەو ل خۆ بزڤرتەڤە، و ئەڤە سالۆخەتی دووییه.

۲- لۆمەکاری: ئەڤە ژێ ئیک ژ سالۆخەتین نەفسینه، بەلی نەفسا خودان باوهر،

خودایی مەزن د قورئانی دا دبیژت: ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ (القیامە: ۲) موحاهد د تەفسیرا ڤی ئایەتی دا دبیژت: ((ئەڤە ئەو نەفسە یا لۆمی ل خودانی دکەت سەرا تشتی بۆری و پەشیمان دبت، لۆمی سەرا خرابییی ل وی دکەت کانێ بۆچی وی ئەو کر، و سەرا خرابییی ژێ کانێ بۆچی وی پتر نەدکر)).

مەعنا: یا غەریب نینه مروڤی خودان باوهر بەر ب خرابییی ڤە بچت و گونەهیی

بکەت، بەلی یا غەریب ئەو دەمی ئەو گونەهیی دکەت وی نەفسەکا وەسا نەبت لۆمە یی وی بکەت و پەشیمانیی د دلی دا پەیدا بکەت، و بەری وی بەدەتە دەرازینکا تۆبە کرنی و ل خۆ زڤرینی.

۳- پشتراست کرن: و نهفسی ئەگەر لۆمهیهکا بهردهوام ل خودانی خو کر، و حسیهکا هویر سهرا کرباران د گهل وی کر، دئی وی پشتراست کهت و بهری وی دهته ریکا خودی، لهو هرهبايین فتنی نهشین وی د گهل خو بیهن، خودایی مهزن بهحسی قی نهفسی دکهت و دبیرت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾﴾ (الفجر: ۲۷-۳۰) ئەی نهفسا ب زکری خودی و باوهریی رحهت و تهنا دبت، و ب وی قهنجیی یا خودی بو خودان باوهری ئاماده کری پشتراست دبت، بزقره نک خودایی خو یا رازی ب وی قههری خودی بو ته گرتی، و خودی یی ژ ته رازی، قیجا تو وهره د ناڤ بهنیین من یین چاک دا، و تو د گهل وان وهره د بههشتا من دا.

د تهفسیرا (نهفسا پشتراستکهرا) دا موجهد دبیرت: ((ئەو ئەو نهفسه یا ب قههرا خودی رازی بیت، و بزانت ئەو تشتی نهگههشتیی نهدهبوو بگههتی، و ئەوی گههشتیی ژی نهدهبوو ژئ دهر باز بیت)).

و بی گومان نهفسا ب قی رهنگی بت دئی خودانی خو پشتراست و رحهت کهت.

۴- دوتایی (ئزدواجیهت): یهعنی: شیانا کرنا باشیی و خرابیی د ئیک دهمی دا، خودایی مهزن دبیرت: ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلَمَهَا جُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ﴿١٠﴾﴾ (الشمس: ۷-۱۰) سویند ب ههر نهفسهکی و دورستکرنا خودی بو وی، دا ئەو ب کاری خو رابیت، وی ریکا خرابیی و باشیی بو دیار کر، ب راستی ئەو ب سهرکهفت یی نهفسا خو پاڤژ کربت و ب خیری ب خودان کربت، و ئەوی زیان کر یی نهفسا خو د بن گونههان را قهشارت بت، لهو چو راستی بو گوتنا وی کهسی نینه یی بیژت: ئەز نهشیم خو ژ خرابیی بدهمه پاش، یان باشیی بکهه.

۵- شیانا کرنا وی کاری ژئ دئیه خواستن: دهمی خودایی مهزن نهفسا مروقی و هسا ئافرانندی کو شیانا کرنا باشیی و کرنا خرابیی ژئ وی ههبت، و پشتی هنگی

شریعت تهک بو دانای دا ئەو پیگیریی پی بکهت، کرنا کارهکی وهسا ژنی نهخواستیه کو پېقه نهئیت ئەو وی کاری بکهت، خودایی مهزن دبیژت: ﴿لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ (البقرة: ۲۸۶) دینی خودی یی ب ساناھییە چو زەحمەت تیدا نینە، و خودی وی تشتی ژ بهنیین خو ناخوات یی ئەو نهشین بکەن. قیجا ههچیی باشیهکی بکهت باشی دی ئیتە ریکا وی، و ههچیی خرابیی بکهت خرابی دی ئیتە ریکا وی، و کەسی چو هیجەت نینن خو ژ کرنا باشیی بدهته پاش ب هیجەتا هندی کو کرنا قی باشیی پېقه ناییت.

۶- شریکر: خودایی مهزن بو مه ناشکەرا دکەت کو ژ تیبعەتی نهفسا مروقییه ئەو وی تشتی بو وی خوش بت ل بهر خودانی خو شرین دکەت، قورئان ل سەر ئەزمانی سامری دبیژت: ﴿وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ (طه: ۹۶) و هوسا نهفسا من یا فەرمانی ب خرابیی دکەت ئەف کارە ل بهر من شریکر.

مەعنا: گوھۆرینا خرابیی و جوانکرنا وی د چاڤین خودانی دا حەتا ئەو ل سەر پەنگی وی یی دورست نەمینت سالۆخەتەکە ژ سالۆخەتین نهفسی، و حەتا مروث ب قی کاری نهفسی نهئیتە خاپاندن دقیت ب قی سالۆخەتی وی یی شارەزا بت و ب دورستی سەرەدەریی د گەل بکهت.

۷- خو ب دەستقەبەردان: و دەمی نهفس خرابیی ل بهر خودانی خو شرین دکەت، د گەل قی شریکر نیفس ئیکا هند ژ خودانی خو چی دکەت کو ئەو خو ب دەست وی قە بەردەت، و ب قی شریکر پازی بیت، و ژ تیبعەتی مروقییه گاڤا تشتەک ل بهر وی یی شرین بت کرنا وی دی ل بهر وی یا ب ساناھی بت ئەگەر خو ئەو کرنا وی کاری د ئەصل دا یا ب زەحمەت ژی بت، یا نا گران بت، بو نموونه: کوشتنا مروقهکی بی گونەھ کارهکی ب زەحمەتە، و ئیکجار ب زەحمەت دکەفت ئەگەر ئەو مروقی مروث دکوژت برایی مروقی بت، قورئان بەحسی قابیلی کوری ئادەمی دکەت و دبیژت:

﴿فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (المائدة: ۳۰) ئینا نه‌فسا قابیلی کوشتنا برایی وی ل بهر وی شرین کر، قیجا وی نه‌و کوشت، و نه‌و بوو ژ زیانکاران یین ئاخره‌تا خو دایه ب دنیا یا خو.

مه‌عنا: نه‌فسی ئیکه‌مین جار کوشتنا هابیلی ل بهر برایی وی قابیلی شرینکر، و ئیکا هند ژ وی چیکر نه‌و خو ب دهست وی قه به‌رده‌ت و وی کاری بکه‌ت یی نه‌فسی ل بهر وی شرینکری بیی هزارا خو د دویماهییا قی کاری دا بکه‌ت، یان پسپاری ژ خو بکه‌ت: ئه‌ری نه‌گهر من ئەف کاره کر چ دئ ئیته شوینی؟ و چ مفا دئ گه‌هته من؟

قیجا هه‌تا مروث بشیت پی ل قی ئاسته‌نگی بدانت و خو ب دهست نه‌فسی قه به‌رنه‌ده‌ت دقیت نه‌و -د وی تشتی دا یی نه‌فس ل بهر شرین دکه‌ت- عه‌قلی خو بکه‌ته هه‌که‌م، و هزارا خو د وی تشتی دا بکه‌ت کانی مفایی وی چه‌نده و زیانا وی چه‌نده، و ل دویش نه‌نجامی ب نک قه بچت یان خو ژئ بده‌ته پاش.

۸- وه‌سواس و دودلی: وه‌سواس د زمانئ عه‌ره‌بی دا بو وی ده‌نگی نزم دئیتنه گۆتن یی دئیتنه مروقی بیی خه‌لکی گوه‌ لئ بیت، چ ئەف ده‌نگه نه‌و بت یی به‌ری مروقی دده‌ته باشیی یان خرابیی، و ئەفه سالوخته‌که ژ سالوخته‌تین نه‌فسی، نه‌فس ب نزمی خودانی خو دئاخیت و ژئ دخوازت نه‌و وی بکه‌ت یا بو وی خوش بت، قیجا هه‌چیئ نه‌فسا خو ل سه‌ر خیری په‌روه‌ده کریت نه‌فسا وی گۆتنا خیری دئ بیژته وی، و هه‌چیئ نه‌فسا خو سه‌ره‌ردای کریت نه‌فسا وی دئ خرابیی بو وی بیژت.

ئەفه هه‌ده‌ک ژ وان سالوخته‌تین نه‌فسی بوون یین قورئانی ئەم لئ ئاگه‌هدارکرین بو هندئ دا ئەم ب نه‌فسا خو دزانا بین و د کارئ پاقرکرنا نه‌فسی دا لئ دئاگه‌هدار بین، چونکی نه‌فس ب خو -وه‌کی مه به‌ری نوکه ژئ گۆتی- ئیک ژ وان ئاسته‌نگانه یین دکه‌نه د ریکا مروقی و په‌روه‌ده‌کرنی دا، و هنگی مروث دئ شیت ب دورستی نه‌فسا خو پاقر که‌ت نه‌گهر مروقی نه‌فسا خو ب دورستی ناسی.

ئەنجامی نەپەرودەردەکرنا نەفسی:

پەرودەردەکرنا و پاقرکرنا نەفسی ئیک ژ گرنگترین وان کارانه یین ئیسلامی ژ مه خواستین، و ئەگەر مروژ هزرا خو د وان کەسان دا بکەت یین پشت ددەنه قی کاری دئ بینت دویماییا وان ل سەر سی ئەنجامین دژوار رادوەست.

ئەنجامی ئیکی: خوسارەتی:

یان (خەبیەت) وەکی قورئان ناخی ل سەر ددانەت دەمی دبیرت: ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا﴾ (الشمس: ۱۰) ئەوی زیان کر یی نەفسا خو د بن گونەهان را قەشارت بت.

و ئەف خەبیەتە یا قورئان ژئ دبیرت د دنیا یی دا بەری ئاخەرەتی ل سەر خودانی دئیتە دیتن، ودیتنا وی ب چەند رەنگەکانە، ژ وان پەنگان:

أ- لاوازی: ئەو مروژی نەفسا خو پاقر نەکەت نەفسا وی ل سەر وی دئ یا دەسەلات بت، و هنگی وی چو ئیرادە بەرانبەر نەفسی نابت، ونەبونا ئیرادیە مروژی لاواز دکەت.

ب- دودلی: و چونکی ئەو دئ لاواز بت دئ بیی ئەو خو ل سەر چو گۆتین مۆکم ناگرت، و هەمی گاغان دئ یی دودل بت.

ج- شکەستن و رەزلی: و ئەفە ژئ ئەنجامی خو ب دەستقە بەردانا وییە بو نەفسی، گاغا مروژی نەفس هەند سەر بەردای لی کر کول سەر مروژی دەسەلاتدار بت، مروژ ل بەرانبەر نەفسی و حەزین وی دئ یی شکەستی و رەزلی بت، هەمی خەما وی دئ ئەو بت نەفسا خو تیر کەت و هزرا وی ل هندی نامینت کانی ئەف تیرکرنە دئ وی د چاقین خەلکی دا بلند کەت یان نزم کەت.

هـ- بئ شھر مئ: نھفسا وئ بهرئ وئ دئ دھتھ ھھرامیئ و چونکئ ئھو نھ ئھوھ
 یئ بئ ئھمریئا نھفسئ بکھت ئھو دئ بهر ب ھھرامیئ ڦھ چت، و ئھڦ کارئ ھھ دئ
 ئییکا ھند ژ وئ چئ کھت ژ خودئ و ژ بهنیان ژئ شھرم نھکھت..

دهمى مروث ل ناخره تى رادبته شه وبؤ حيسايى ل بهرانبهر خودايى خو رادوده ست،
 پهرده بين دره وي ژ بهر چاقين وي رادبت و راستيى ب ههر دو چاقين خو دينت، هنگى
 ئەو دزانت كانى چەند زيانەكا مەزن دى گەهتە وى ئەگەر هات و ئەو ئەقرو ژ وى
 دەستەكا شەرمزار بت يا كو بو جەهنەمى دىتە هارژوتن، هنگى نەفسا وى بەرەشانىيەكا
 دژوار ژ وى دكەت، خودايى مەزن دىبژت: ﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجُودِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى
 كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ (النحل: ١١١) توئى پىغەمبەر، بىرا وان
 ل رۆژا قىامەتى بينەشه دەمى هەر نەفسەك دىت ب هەقركى شه بەرەشانىيى ژ خو
 دكەت، و عوزران شه دخوازت، و خودى جزايى هەر نەفسەكى ل دويش كىبارا وى و بىى
 زۆردارى لى بىتە كرن ددەت، قىجا نە خىرىن وان كىم دكەت، و نە عەزابا وان زىدەتر
 لى دكەت.

ئەنجامى سىيى: حسيب وهه فركيا د گهل خو:

و پشتمانی نهو دبیتت به‌ره‌دانی چو مفای ناگه‌هینتیی نهو ب خو د گهل خو دکه‌فته
هه‌فرکییی و حسییی د گهل خو دکه‌ت، ل وی ده‌می نه‌ف حسییه چو مفای نه‌گه‌هینتیی،
خودایی مه‌زن دبیتت: ﴿وَكَلَّإِسْمٰیالرَّحْمٰنَطَهْرَهُفِیْغُبِّهٖوَنُخْرِجْهُلِیَوْمَالْقِیٰمَةِکِتٰبًا یَلْقَاهُ

مَنْشُورًا ﴿١٣﴾ أَقْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾ (الإسراء: ۱۳-۱۴) و ههر کاره‌کی مروّث بکەت چ یی باش بت چ یی خراب خودی وی دده‌ته د گهل، و ئەو حسیبیا کارێ کەسی دی د گهل وی ناکەت، و حسیبیا کارێ وی د گهل کەسی دی ناکەت، و خودی ل روژا قیامەتی کیتابه‌کا کارێ وی تیدا نفیسی بو وی دهردئیخت ئەو وی کیتابی قەکری دبیت. دی بو وی ئیتە گوئن: کیتابا کریارین خو بخوینه، قیجا ئەو دی وی خوینت، ئەگەر خو ئەو د دنیا یی دا یی نه‌خوانده‌شان ژ یی بت، ئەفرۆ نه‌فسا ته به‌سه حسیبکەر بت بو کریارین ته، و جزایی خو بزانت.

ئەقە ئەو نه‌نجامن یین کو دئینه ریکا وی کەسی یی نه‌فسا خو پاقر نه‌کەت و خو ل سەر باشیی پەرورده‌نه‌کەت.

شەرتین پەرورده‌کرنا نه‌فسی:

هەر کەسه‌کی بقیته نه‌فسا خو پەرورده‌ بکەت و ژ کیماسییان پاقر بکەت دقیت ب چەند شەرتەکان یی ئاگەهدار بت دا تویشی چو خەله‌تییان نه‌بت، و ئەو شەرت ئەقەنه:

۱- خو‌هشیارکرنا ل خەطه‌را نه‌فسی:

ده‌می مروّث دچته ریکه‌کی کارێ خو بو دکەت، و ژ کارکرئییه ئەو پسپارا وان مه‌ترسییان بکەت یین کو دویر نینه بینه ریکا وی، و پشتی ئەو ب وان ئاگەهدار دبت دقیت وان (تحتیاطان) وەرگرت یین کو وی ژ وان مه‌ترسییان دپارێزت، و ئەوی بقیته ریکا پاقرکرنا نه‌فسی بده‌ته به‌ر خو دقیت به‌ری هەر تشته‌کی ژ بیر نه‌کەت کو نه‌فسا وی خەطه‌را ژ هەمییان مه‌زنتره‌ دکەفته ریکا وی چونکی نه‌فسا فه‌رمانا ب خرابییی ل خودانی خو دکەت، و چی گاڤا مروّقی های ژ خەطه‌را نه‌فسی نه‌ما، دی خو پی پشت راست کەت و خو پشت راستکرنا ب دوژمنی مه‌زنترین بی عه‌قلیه‌ ب سەر خودانی دا دئیت.

۲- حوکمدارییا عقلی:

تشتی مروځی ژ چیکرییښ دی یین زیندی جودا دکهت هه بونا عقلییه، نهفت عقلی ئیکا هند ژ وی چی دکهت کو نهو باشییی و خرابییی ژیک جودا بکهت و بزانت کانی مفایی وی د چ دا ههیه و زیانا وی د چ دا ههیه، و نهوئ بقییت نهفسا وی یا پاقر بت و بهرئ وی نهدهته کهدالی تیچوونئ دقتیت حوکمدارییی بدهته عقلی د وی تشتی دا یی عقلی وی و نهفسا وی ل سهر ب ههڅرکی دچن، و نهو کهسئ ته دیت نهفسا وی شیا عقلی وی بن دهست بکهت و ل دویف خو ببهت ژئ بترسه نهو بهر ب گونههئ څه بچت، و کریارا پهرودهدییا نهفسئ کاری د وان کهسان ناکهت یین عقلی خو قفل دکهن و ب دویف ههوا یی نهفسئ دکهن.

۳- پوینته پیکرنا ب دلی:

ل وی دهمئ مروځی ب عقل و تیگههشتی خو ل خهطهرا نهفسئ هشیار دکهت و عقلی خو دکهته کهکم دقتیت دلی خو ژ بیر نهکهت، دل.. مهلکئ لهشی نهوئ نهگهر یی باش بت لهش ههمی دئ یی باش بت، و نهگهر یی خراب بت لهش ههمی دئ خراب بت، وهکی د هه دیسهکئ دا هاتی. دقتیت پوینتهی ب دلی وپاقرییا وی بکهت، چونکی جهئ پاقر و بژوین نهبت روڼاهییا وهچیئ جهئ خو تیدا نابینت، و هنگی دل ب دورستی پاقر دبت دهمئ نهو خوری بو خودئ دمینت.

۵- خوږاگرتن ل سهر ههقییی:

پاقرکرن دلی نهفا مه بهحس ژئ کری دقتیت کریارهکا بهردهوا بت، و وهستیانا ب فی کاری څه دقتیت خودانی سست نهکهت و ئیکا هند ژئ چی نهکهت نهو وی کاری راوهستینت ههتا نهو دلی ههمیی پاقر نهکهت، و پشتی دل ههمی پاقر دبت دقتیت نهو خو ل سهر څی چه ندئ راگرت و نههیلت دل جارهکا دی ب کرنا گونههان ږهش و تاری بتهغه، خودایی مهزن د قورئانی دا مه دحیڼ وان کهسان دکهت یین کو خو ل سهر

باوهری پادگرن و دبیرت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (فصلت: ۳۰) هندی ئەون یێن گۆتین: ئەللاھ ب تنی خودایێ مهیه یێ بئ شریکه، پاشی خو ل سەر شریعهتی وی راگرته و راستگری، ل دهمی مرنی فریشته ب سەر وان دا دئینه خواری و دبیرتی: هوبن ژ مرنی وتشتی ب دویف دا دئیت نهترسن، و ل سەر وی تشتی هوبن ل دویف خو دهیلنه ل دنیایێ هوبن ب خهم نهکهفن، و مزگینیا مه ب وی بهحهشتا ژقان بو ههوه پی دهاته دان ل ههوه بت.

۶- خۆهشیارکنا ژ دویماییا ریکی:

خۆهشیارکرن و هزرکنا ل دویماییا ریکی تشتهکی گهلهکی فهره د کریارا بهروهردهیی دا بو هندی دا ئەو بته پالدهر بو پاقرکرن و خوڤاگرنا بهردهوام، چونکی هەر جارهکا مروقی هزرا خو د دویماییی دا کر ترسا وی دئ ئەو بت دهلیقه ژ دهست دهکهفت لهو دئ لهزی د باشیی دا کهت بهری کو دویمایی بگههته و ئەو د حالهکی نه دلخواز دا، و مروف ئەگەر بهری خو بدهته سهروبهری زاهدان و ب حالی وان ئاگههدار بت دئ بینت تشتی ژ ههمییان پتر خهو ژ چاقتن وان رهقاندی هزرکنا د دویماییی دا بوو، کانی کاری وان دئ ب چ ب دویمایی ئیت، و رۆژا ئەو قهستا خودایێ خو دکهت ئەو دئ ب چ حالی بن؟ و ئەو ب گهلهکیا کاری خو یی باش نهدهاتنه خاپاندن چونکی وان دزانی شهرت دویماییه ئەو دویماییا ل بهر مروقی هاتییه قهشارتن، و تشتی ترسا وان ژ خودی مهزتر لی دکر گوتنا پیغهمبهری بوو -سلا ل لی بن- دهمی دبیرت: ﴿إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِخَوَاتِمِهَا﴾ هندی کارن ب دویماییین وانه. وهکی بوخاری ژئ قهدهگوهیتز.

ړېکښ پوره‌ده‌کړنا نه‌فسی:

پشتی شهرتین پوره‌ده‌کړنا نه‌فسی بو مه ناشکهره بووین دقیت بزاین کانی
چ ړېک هه‌نه مروث دقیت لی بچت نه‌گهر هات و وی قیا نه‌فسا خو پوره‌ده بکه‌ت،
ژ وان ړېکان:

۱- ترسا ژ خودی و خودویرکړنا ژ هه‌وایی نه‌فسی:

خودایی مه‌زن دبیرت: ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ
الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ (النارعات: ۴۰-۴۱) و هه‌چیایی ژ راوه‌ستانا ل بهر ده‌ستی خودی بو
حسییی بترست، و نه‌فسا خو ژ دلچوونین خراب بده‌ته پاش، هندی به‌حه‌شته نه‌وه مالا
وی.

گاډا نه‌فسا مروثی و هسا هاته پوره‌ده‌کړن کو هه‌وایی خو ل دویف هه‌قییی بیه‌ت
نه‌کو هه‌قییی ل دویف هه‌وایی خو بیه‌ت، هنگی مروث دی ئی‌فله‌حی بینت، و نه‌وه
زه‌مانی نه‌ف رهنکه مروثه تیدا هه‌بن دی زه‌مانه‌کی ب به‌ره‌که‌ت بت، عه‌بدل‌لاهی کوری
مه‌سعوودی دگوته هه‌قالین خو: ((هوین ل زه‌مانه‌کینه هه‌قی هه‌وایی نه‌فسی دهاژوت،
وزه‌مانه‌ک دی ئیت هه‌وایی نه‌فسی دی هه‌قییی هازوت، قیجا نه‌م خو ب خودی
دپاریزین ژ وی زه‌مانی)).

۲- صه‌برکیشانا ل سهر نه‌خویشیی:

حه‌تا مروث بشیت خو ژ هه‌وایی نه‌فسی بده‌ته پاش و دلی خو ل سهر ترسا
ژ خودی پوره‌ده‌ده بکه‌ت دقیت نه‌وه صه‌بره‌کا مه‌زن بکیشت، و خو‌په‌روه‌ده‌کړنا ل سهر
صه‌بری ئیک ژ به‌رچاقتین ړېکښ پوره‌ده‌کړنا نه‌فسینه، دبیرن جاره‌کی زاهدی ناقدار
(بشر نه‌ل‌حافی) د گهل زه‌لامه‌کی ب ړېکه‌کی دچوو، هه‌قالی وی تینی بوو، گوتی:
ثاقی ژ قی بیرئ قه‌خوین؟ بشری گوتی: صه‌بری بکیشنه هه‌تا نه‌م دکه‌هینه بیرا دی،
گاډا گه‌هشتینه بیرا دی، بشری گوتی: صه‌بری بکیشنه هه‌تا بیرا دی.. و هوسا مان

حه تا ژ چهند بیریکا دهر باز بووین، پاشی بشر ل ههفالی خو زقیری و گوته: ب قی
 رهنکی دنیا دئته برین! یه عنی: صه برا ب قی رهنکی ل سهر خوشییین دنیایی مروقی
 ب سهر فراهی ژ دنیایی دهباز دکهت.

۳- خودویرکنا ژ چریکیا نهفسی:

بهخیلی و چریکی ئیک ژ سالوختین نهفسینه، و مههستا مه ب بهخیلی نه
 ب تنی نه خهر جکرنا مالییه ل سهر کهسین پیتقی، ههر چهنده ئەقه بهرچاقتین رهنکین
 بهخیلییه، بهلکی مههستا مه پی ئەوه بهری نهفسی هند بمینته ل مهصلحه تا وی کو
 خودانی خو ژ وان کاران بدهته پاش یین کو مهصلحه تهکا وی یا خوری تیدا نهبت ئەگهر
 خو ئەف کاره ئەو بت یی وی نیزیکی خودی ژی بکهت، قورئان دبیرت: ﴿وَمَنْ يُوقِ شَحَّ
 نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (الحشر: ۹) و ههچیی ژ چریکیا نهفسا خو
 بیته پاراستن ئەو ئەون یین ب سهر کهفتین و گههشتینه مرادی.

۴- خو هیلا نا ب هیقییا خودی قه:

ئەوا ب عهره بی دبیرتی: (تهوه ککول)، و ههتا ئەم بزانیان کانی مهعنا وی چیه
 مرث خو بهیله ب هیقییا خودی قه دا گوهدارییا ئیک ژ نافدارترین زاهدین ئوممه تی
 کو (حاته می ئەصه ممه) کانی چاوا ئەو د (تهوه ککولی) دگههشت، دبیرن: جاره کی
 زهلامه کی گوته حاته می: چاوا تو گههشتیه قی دهره جی د تهوه ککولی دا؟

حاته می گوته: ((ب چار تشتان: من زانی کهس نهشیت وی رزقی بخوت یی
 خودی بو من نفیسی قیجا ئەز پشت راست بووم، و من زانی کهس کارئ من ناکهت
 ئینا ئەز ب خو پی پابووم، و من زانی مرن ب خافله تی قه دی گههته من قیجا ههر
 دهم خو بو ناماده کر، و من زانی چو ده مان ئەز ژ بهر چاقین خودی نایمه قه شارتن
 قیجا ئەز ژئ شهرم دکه م)).

مه‌عنا: یی بښت ب دورستی خو بهیلته ب هیڅیا خودی څه دښت چار بناخه‌یان د دلی خو دا موکم بکته: ژ رزقی خو نه‌ترست و بزانت خودییه رزقی ددهت و دستینت، و ئەو ب خو ب کارې خو رابیت ونه‌یلته ب هیڅیا که‌سی څه، و هه‌رده‌م خو بو مرنې ئاماده بکته چونکی مرن بې ده‌ستوبری دښت، و بزانت کو ئەو ل چو جه و چو ده‌مان ژ بن چاقدیرییا خودی دهرناکه‌قت څیجا بې ئەمرییا وی نه‌کته.

رؤژه‌کی زه‌لامه‌کی گوته (ئبراهیمی کوړی ئەده‌ه‌می) شیرته‌کی ل من بکه، وی گوته: ئە‌گەر جاره‌کی ته څیا بې ئەمرییه‌کا خودی بکه‌ی هه‌ره جه‌کی وده‌سا ئەو ته لی نه‌بینت، وی گوته: ما جه‌ک هه‌یه ئەو من لی نه‌بینت؟ گوته: پا ئە‌گەر ته څیا بې ئەمرییه‌کا خودی بکه‌ی ژ رزقی وی نه‌خو، وی گوته: ما رزقه‌ک هه‌یه یی وی نه‌بت؟ گوته: ئە‌گەر ملیاکه‌تی مرنې هات دا رحا ته بستینت بیژن: بلا بیچه‌کی ده‌لیقی بده‌ته ته، گوته: ما ئەو دی گوته خو ده‌ته من؟ ئبراهیمی گوته: پا چاوا تو دی بې ئەمرییا وی که‌ی وئو ته دبینت و تو ژ رزقی وی دخوی و مرن یا د ړیکا ته دا؟

۵- حسیبا د گهل خو:

ئ‌غه ژی ړیکه‌که ژ ړیکین په‌روه‌رده‌کرنا نه‌فسی کو مروث دهم بو دهمی حسیبی د گهل خو بکته دا بزانت کانی چ خه‌له‌تی هه‌نه، و گه‌له‌ک ږه‌گین حسیبا د گهل نه‌فسی هه‌نه وه‌کی کو مروث پشتی کرنا گونه‌ه‌کی حسیبی د گهل نه‌فسا خو بکته و لومې ل خو بکته، یان دهم بو دهمی د گهل خو ږاوه‌ستت و حسیبا خو بکته، و ئاشکه‌رایه کو مروث نه‌شیت حسیبی د گهل خو بکته ئە‌گەر ئەو نه‌بت یی ل خو هشیار بت، و ئەو ب خو به‌ری خه‌لکی زیره‌ثانیی ل خو بکته و ل عه‌بیین خو بگه‌رییت، و هزر نه‌کته کو ئەو یی دورسته و خه‌لکی دی یی خه‌له‌ته، رؤژه‌کی ئیکی گوته زاهدی ناقدار (ئ‌ه‌بوو سوله‌یمانې دارانی): فلان و فلان ناکه‌څنه دلی من، وی گوته: ناکه‌څنه

دلې من ژی، بهلې ما کی نابېژت دلین مه نه ددورستن لهو هر ژ مروځین چاک ناکهن؟!

و دځیت هم بزاین کو حسیا د گهل نهفسی نه ب تنی سهر کرنا خرابیانه، بهلکی دځیت مروځ سهر باشیان ژی حسیی د گهل خو بکته دا غوروور بو چی نهبت و ژ بهر کرنا باشیین خو ژ غهزهبا خودی پشت راست نهبت.

۶- هرکرنا د نایهتین قورنای دا:

خوشارهزا کرن و هرکرنا د نایهتین قورنای دا کلیلا تیگههشتنا دورسته بو قورنای، و گومان تیدا نینه کو قورانه نهو سهرهکانیا مروځ نهفسا خو پی پاقر دکته، ژ بهر قی چندی خودای مهزن دهمی فرمانی ب خواندنا قورنای ل مه دکته د گهل دا فرمانی ب هرکرنا د قی خواندنې ژی دا ل مه دکته، خودای مهزن دبېژت: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتٌ فَهُمْ لَا يَخْشَوْنَ﴾ (النساء: ۸۲) نهوی ما نهوین هه هرزین خو د قورنای دا ناکهن، و بهری خو نادهنه وی حقییا تیدا هاتی، کو ب پهنگه کی ریک و پیک و موکم هاتییه هندی دگههینت کو نهو ژ نک خودییه، و نهگهر نهو ژ نک یهکی دی با ژبلی وی نهو دا جوداهییهکا مهزن تیدا بینن.

و نهغه فرمانهکه ب هرکرنا د قورنای دا خودی ل مه دکته، چونکی نهگهر ئیک ژ سالوختهتین کافر و منافقان نهو بت نهو هرزین خو د قورنای دا ناکهن، دځیت خودان باوهر خو وهکی وان لی نهکته.

۷- پاراستنا نهندامین لهشی ژ کرنا گونههی:

کو مروځ نهندامین لهشی خو ژ کرنا گونههی پبارتت نهغه ریکهکه ژ ریکین پاقرکرنا نهفسی، چونکی نهفسا مروځی هنگی پاقر دبت نهگهر باوهریا مروځی یا تمام بو، و باوهریا مروځی تمام نابت نهگهر مروځ نهندامین لهشی خو ژ کرنا گونههی

پاشقه نه بهت، ئه حمه دئ ئه نطاکی یی زاهد دبیزت: ((ئه گهر ته بقیته دلئ ته یی چاک بت له شئ خو ژ کرنا گونه هی دوبر بیخه)).

خوذه یفه یی مهرعه شی دبیزت: ((مهسه له چار تشتن: ههردو چاقین ته، و ئه زمانئ ته، و ههوا یی ته، و دلئ ته، تو ب چاقین خو بهرئ خو نه دهنه وی تشتی بو ته حه لال نه بت، و ب ئه زمانئ خو وی تشتی نه بیژه یی کو خودئ دزانت راستیا وی د دلئ ته دا نینه، و دلئ خو ژ نه ثیا نا چو موسلمانان نه داگره، و ههوا یی نه ده چو تشتان، و ئه گهر ئه ف ههر چار تشته ل نک ته نه بن خولی دئ ب ته وهر بت)).

۸- گریدانا دنیا یی ب ئاخره تی شه:

ئه گهر مروث ئه و بت یی دنیا یی ب ئاخره تی شه گری دهن، و ههر تشته کی د دنیا یی دا هه بت بیرا وی ل تشته کی ئاخره تی بینته شه، ئه و دئ مروثه کی نه فس پاقر و دل صافی بت، و دنیا ب ههمی خوشی و شرییا خو شه نه شیته وی ب نک خو شه بکیشت.

حاته می ئه صهم دبیزت: ((ههچی یی چاران بو چاران بهیلت دئ بهحه شتی بینت: نقشتنئ بو قه بری، و فه خرئ بو میزانئ، و رحه تی یی بو پرا صراطئ، و خوشیی بو بهحه شتی)).

نقستن رهنگه کی مرئییه، دقیت بیرا مروقی ل مرئ بینته شه، و ئه ف بیرئینانه دقیت ئیکا هند ژ مروقی چی بکهت کو مروث خهوی ژ چاقین خو بره قینت و رابت عیباده تی بو خودئ بکهت و خهوی بو قه بری بهیلت، چونکی ل ویرئ خهوه کا درێز ههیه، و گاڤا جاره کی وی ثیا فه خرئ ب خو بیته بلا بیرا خو ل وی رۆژی بینته شه ده می ل بهر چاقین خه لکی ته رازییا وی یا خیران ته رازییا گونه هان هل دکیشته چهند فه خره کا مهزنه؟ و رحه تییا دنیا یی دقیت وی رحه تییا مهزن ل بیرا وی بینت ده می ئه و د سه ر پری را ده رباز دبت و ب نک بهحه شتی شه دچت، چهند رحه تییه کا مهزنه، و ههر جاره کا

وی تام ژ خوشییه کا دنیایی دیت دثیت ئەو بیرا خو ل خوشییین بهحهشتی بینتهقه..
 ئەگەر د دنیایی دا وی ب فی رهنگی ئاخرەت ل بیرا خو ئیناقه دئ سەرفەراز بت.

ئەنجامی پەرورەردە کرنا نەفسی:

ئەو مرۆفی نەفسا خو ب دورستی پەرورەردە بکەت و دلێ خو پاڤژ بکەت گەلەک
 قەنجی د دنیایی وئاخرەتی دا دئ گەهنی، و ل فئیری ئەم دئ بەحسێ ھندەک ژ وان
 قەنجیان کەین:

۱- خیرا دنیایی و ئاخرەتی:

و دەمی مرۆف دیژت خیرا دنیایی گەلەک کەس ھزر دکن مەخسەدا مرۆفی پی
 مال و مەنصب و ژن و عیال و خوشییین ماددیە، و ئەو ب خو وەسا نینە، راستە
 ئەقین ژینگۆتی ھندەک ژ بەرچاقتیرین خیر و خوشییین دنیاییینە، بەلێ ئەگەر خو مرۆفی
 ئەف ھەمییە ھەبن ژێ ئەو چو تامی ژێ نابینت ئەگەر وی دلەکی بەرفەرە نەبت.. ئەگەر
 دنیا ھەمی یا مرۆفی بت بەس دلەکی تەنگ و تاری مرۆفی ھەبت چو خوشی د وی
 دنیایی ھەمیی نابت!

و ھەر ئیک ژ مە ئەگەر بەرێ خو بدەتە مرۆقان دئ بینت ئەو ھەمی کاری دکن و
 خو دوەستین بۆ ھندی دا خەمی ژ خو دویر بیخن، قیجا چ ئەو کارێ ئەو دکن
 ب دورستی ئەو بت یی خەمین وان دەرەقینت یان نە. و مرۆقین عەقلدار پشتی
 لینگەرپانەکا دویر و درێژ گەشتینە وئ باوهری کو خوشییا دلی و رحەتییا نەفسی
 ب دەست مرۆفی ناکەشت ھەتا مرۆف نەفسا خو وەسا پەرورەردە نەکەت کو بەرێ وئ
 ل ئاخرەتی ب تنی بمینت و ھیثییین خو ژ دنیایی بپرت، (ئەبوو حازمی تابعی)
 دیژت: ((دو تشت ھەنە ئەگەر تو کاری پی بکەي خیرا دنیایی وئاخرەتی دئ گەھتە تە))
 ھندەک ھەقالین وی گوئی: ئەو ھەردو تشت چنە؟ وی گوئ: ((کو تو وی تشتی بکەي
 یی تو ھەز ژێ نەکەي ئەگەر خودی ھەز ژێ بکەت، و تو وی تشتی نەکەي یی تو ھەز

ژئی دکهی ئەگەر خودی حەز ژئی نەکەت))، و ئەگەر مروۆفی بقیث قئی گۆتئا ئەبوو حازمی ب ئەزمانی مە یی نوکە بیژت، دی بیژت: ئەگەر تو قیان و نەقیانا خو ب قیان و نەقیانا خودی قە گری دەی، و هەوایی نەفسا خو ل دویش فەرمانا خودی ببە ی خیرا دنیایی و ناخەتئی دی گەهتە تە.

۲- قیانا خودی و پشته قانیبا وی:

و ئەقە ژئی پشکەکە ژ وی خوشییا دنیایی یا خودان باوهر هەست پی دکەت ئەگەر تە باوهرییهکا باوهری هەبت کو خودی حەز ژ تە دکەت و یی د گەل تە، تو دی ب وی خوشییی حەسییی یا کەس پی نەحەسییت، زانیی ناقدار (شیخ الإسلام ابن تیمیە) د گۆتئەکا خو دا دیژت: ((ئەگەر مەلکان زانیبا ئەم یین د خوشییهکا چەندا مەزن دا ئەو ب شیران دا شەپئ مە کەن سەرا))، و مەخسەدا وی ب وی خوشییی خوشییا باوهرییا ب خودییه ئەوا مروۆفی وە تئی دگەهینت کو خودی حەز ژ مروۆفی دکەت و هەردەم ئەو یی د گەل مروۆفی.

(بوخاری) ژ پیغەمبەری -سلاف لی بن- قەدگوھیزت، دیژت: ﴿خودی دیژت: هەر کەسئ نەیارەتییا وەلیبەکی من بکەت من شەپە د گەل وی، و عەبدی من ب تشتەکی خو نیزیکی من نەکریبە خوشتقیتر بت ل نک من ژ وی تشتی من ل سەر وی فەرز کری، و عەبدی من هەر دی مینت ب کرنا سوننەتان خو نیزیکی من کەت حەتا ئەز حەز ژئی دکەم، قیجا ئەگەر من حەز ژئی کر ئەز دی بمە ئەو گوھئ وی یی وی پی گوھ لی دبت، و ئەو چاقئ وی یی ئەو پی دبینت، و ئەو دەستی وی یی ئەو پی دگرت، و ئەو پییی وی یی ئەو پی ب رێقە دچت﴾.

و ئەف حەدیسا پیروژ هندی دگەهینت کو خودی هنگی دی حەز ژ مروۆفی کەت ئەگەر مروۆف ئەو بت یی فەرزیتن وی ب جە- بینت، و هەر جارەکا مروۆفی د سەر قان فەرزان را گەلەک سوننەت ژئی کرن قیانا خودی بو مروۆفی هیشتا زیدەتر لی دئیت و

دگهته دهرهجهکا وهسا خودی هند تهوفیقی ددهته مروقی کو ههمی کار و کربارتین نهو ب ئەندامین لهشی خو دکهت نهو کار بن یین خودی ههز ژئ دکهت.

و مهسهله ئەگەر گههشته وی دهرهجی کو پشتهفانییا خودی بو مروقی هند لی بیته نهو -بو کینایهت- بیته: نهز دی بمه نهو گوهی وی یی وی پی گوهد لی دبت، و نهو چاقی وی یی نهو پی دبیت، و نهو دهستی وی یی نهو پی دگرت، و نهو پییی وی یی نهو پی ب پشه دجت.. هنگی نهو مروف دی مروقهکی (رهبنانی) بت.

۳- مزگینیدانا ب بهحهشتی ل بهر مرنی:

مروقی نهفس پاقر و دل صافی، یی کو فهرزین خودایی خو ب جه-ئینان، و کرنا سوننهتان پتر خو نیزیکی وی کری، و ل سهر راستهپریا خودی خو راگرتی دهمی دکهفته بهر مرنی مزگینی ب رازیبوونا خودی و بهحهشتی بو دئیته دان، (بوخاری) ژ (عوبادهیی کورپی صامتی) شه دگوهیزت، دبیت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوته: ﴿ههچییی ههز ژ دیدارا خودی بکهت خودی ژئ دی ههز ژ دیدارا وی کهت، و ههچییی ههز ژ دیدارا خودی نهکهت خودی ژئ ههز ژ دیدارا وی ناکهت﴾ عائیشایی گوته: پانی کهس ژ مه ههز ژ مرنی ناکهت؟ پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوته: ﴿مهخسهده نه نهوه، بهلی دهمی خودان باوهر دکهفته بهر مرنی مزگینی ب رازیبوونا خودی و قه درگرتنی بو دئیته دان، قیجلا ل بهر وی تشتهک ژ وی خوشتقیتر نینه یی ل بهراهییا وی، لهو نهو دی ههز ژ دیدارا خودی کهت، و خودی دی ههز ژ دیدارا وی کهت، و کافر ئەگەر کهفته بهر مرنی مزگینی ب عهزبا خودی و عوقوبوا وی دی بو ئیته دان، قیجلا ل بهر وی تشتهک یی نه خوشتر نابت ژ وی یی ل بهراهییا وی لهو نهو ههز ژ دیدارا خودی ناکهت و خودی ههز ژ دیدارا وی ناکهت﴾.

۴- څیانا خه لکی و قه بولا د عهردی دا:

مروځ ب تبیعه تی خو همز دکهت خه لک همز ژئ بکهن و نهو ل بهر وان یی شرین و خوشتی بت، لهو دی بیني گهلهک کهس هه نه خو ل بهر خه لکی شرین دکهن، چ ب پیکا موجهه لی بت، چ ب پیکا کرپنا دلین وان بت، یان هتا ب پیکا گهفی و ترساندن بت، و پیغه مبهه -سلاف لی بن- د هه دیسه کا خو دا یا (موسلم) ژئ هه دگوهیزت وی پیکي بو مه ناشکهرا دکهت یا مروځ پی ل بهر خه لکی شرین دبت، پیغه مبهه -سلاف لی بن- دبیت: ﴿نه گهر خودی عه بدهک څیا دی بیتته جبریلی: نهز همز ژ فلانی دکهم تو ژي همز ژئ بکه، گوټ: څیجا جبریل ژي دی همز ژئ کهت، پاشی نهو ل عهسمانی دی گازی کهت: خودی همز ژ فلانی دکهت هوین ژي همز ژئ بکهن، څیجا خه لکی عهسمانی ژي دی همز ژئ کهن، گوټ: پاشی قه بول بو وی د عهردی دا دی ئیته دانان، و نه گهر خودی عه بدهک نه څیا دی بیتته جبریلی: نهز همز ژ فلانی ناکهم تو ژي همز ژئ نه که، گوټ: څیجا جبریل ژي همز ژئ ناکهت، پاشی نهو ل عهسمانی دی گازی کهت: خودی همز ژ فلانی ناکهت هوین ژي همز ژئ نه کهن، څیجا خه لکی عهسمانی ژي همز ژئ ناکهن، گوټ: پاشی نه څیان بو وی د عهردی دا دی ئیته دانان﴾.

مه عنا: نه گهر ته بقیت څیانا ته بکهفته دلین خه لکی ئیکا هند بکه خودی همز ژ ته بکهت، دلی خو بو خودی پاقر بکه، خودی څیانا ته دی هاقیته دلین خه لکی، زانایی تابعی (موحه مدهی کوړی واسعی) دبیت: ﴿نه گهر عه ب دلی خو هه ب نک خودی هه چوو، خودی دلین عه بدان دی ب نک وی هه ئینت﴾.

۵- رزگار بونا ژ عه زابی ل ناخه تی:

وی هه مه زترین نه نجامه مروځی نه فس پاقر ب دهست خو دئیخت، ل ناخه تی هه ژ پیگاڅا ئیکي کو قه بیره و هتا ژ حسیی خلاس دبت و بهر ب به حه شتی هه

دچت، خودی وی ل سهر گوتنا راست موکم دکهت، تشتی دبه ته گهرا هندى کو نهو
 ژ عهزایی رزگار بیت و ب بههشتی بیتته خهلاتکرن، خودایی مهزن دیبترت: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ
 الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ (إبراهيم: ۲۷) خودی خودان باوهران ب پهیقا حق و موکم، کو پهیقا
 (لا إله إلا الله محمد رسول الله)، د ژینا دنیا یی دا و ل دهمی مرنی و دقهبری ژى
 دا گاڤا ههر دو ملیاکهت پسیاری ژى دکهن موکم دکهت، و خودی زۆرداران د دنیا یی و
 تاخهتیی دا ژ راستییی بهرزه دکهت، و تشتی خودی بقیث ژ تهوپیقا خودان باوهران و
 سهردابنا کافران نهو دکهت^(۱).

(۱) بۆ ناماده کرنا څی بابته تی مه ب رهنګه کی سهره کی مفا ژ کتبی (منهج التابعین فی تربیة النفوس)
 یا سهدا (عبد الحمید البلالی) دیتییه، چاپا سییی، یا سالا ۱۴۱۸ مشهختی ۱۹۹۷ زایینی، دار
 ابن حزم، بیروت - لبنان.

جوانکرنا نه‌فسی

بارا پتر ژ مه پوژئی پتر ژ جاره‌کئی ل بهر قوؤدیکئی رادوه‌ستن، دا بهرئی خو بده‌نه سهر و بهرئی خو کانئی د (ئه‌نیقن) یان نه، و گاڤا نوقته‌کا ب تنئی ژئی د دیمه‌نئی خو دا یا ب دلی نه‌بت، و قئی (ئه‌ناقه‌تئی) تیک بده‌ت، دئی خو وه‌ستینت دا قئی نوقتا کریت ژئی بیه‌ت، ئه‌گهر خو هنده‌ک مالی ژئی پی‌خه‌مه‌ت قئی چه‌ندی ژ به‌ریکا خو خه‌رج بکه‌ت ژئی!

مالا خو ههر وه‌سا مروؤ لئی دگه‌ریپین جوان بکه‌ت، دا ب ره‌نگه‌کئی (ئه‌نیق) و به‌رکه‌فتی بیته پیش چاڤ، و ئه‌قه کاره‌کئی خراب نینه، چونکی خودی یی جوانه و هه‌ز ژ تشتی جوان دکه‌ت وه‌کی د هنده‌ک هه‌دیسان دا هاتی.

به‌لئی تشتی ل قییری مه دقیت بیژین ئه‌قه‌یه: ئه‌ری چه‌ند ژ مه پوژئی جاره‌کئی ل به‌رانبه‌ر قوؤدیکا راستییی رادوه‌ستت دا به‌رئی خو بده‌تئی کانئی نه‌فسه‌کا (ئه‌نیق) هه‌یه یان نه؟

(ئه‌ناقه‌تا) نه‌فسی ئه‌وا گه‌له‌ک ژ (ئه‌ناقه‌تا) له‌شی بو مروؤقی فه‌رت‌ر، ل دکانین (که‌مالییاتان) نائیته فروتن مروؤ شیشه‌کا وئ بو خو بکرت، و د گهل شیرئ ده‌یکئی ژئی بو مروؤقی نائیته قه‌گوه‌استن کو مروؤ خو به‌یلته ب هیقیییشه، به‌لکی ئه‌و ئه‌جامی خو وه‌ستانده‌کا روو‌حی و عه‌قلیه.

وه‌لاتی مه ئه‌قرو ژ ههر ده‌مه‌کئی دی پتر هه‌وجه‌یی ب وان مروؤقان هه‌یه یین خودان نه‌فسه‌کا (ئه‌نیق)، ئه‌و وه‌لاتییی وژدانه‌کا پاقر هه‌ی، وژدانه‌کا خو ژ هه‌می بی‌خیری و کیماسییان بلند بکه‌ت، چونکی ئه‌و تاریا ئه‌قه هنده ساله ره‌شمالا خو ل هنداقی ژینا

مه قه‌دای ب دانانا هندهک قانونیتین نوی و سه‌ره‌لدانین قالبی ب تنی بگوهرن نا قهره‌فت.

نه دهیک و باب و نه‌خواندنگه‌هین مه نه‌شین جیله‌کی بو مه په‌یدا بکه‌ت ئا‌فاک‌رنا که‌سینیا خو و وه‌لاتی خو ب ستویی خو قه‌ بگرت، نه‌گه‌ر نه‌و ب خو د خودان نه‌فسه‌کا (ئه‌نیک) نه‌بن، گوهرینا کراسی کاره‌کی ب زه‌حمه‌ت نینه، و خو‌خه‌ملاندنی ژی گه‌له‌ک وه‌ستیان پی نه‌قیت، به‌لی جوانکرن و خه‌ملاندنا نه‌فسیه‌ مرؤفین مرؤف پی د‌فین، له‌و مرؤف ب خو‌گوهارتنا خو ب تنی د‌شیت واقعی خو ب دورستی بگوهرت، گه‌له‌ک مرؤف و گه‌له‌ک جفاک ژی هه‌نه‌ د‌دویرکوژن، ب سه‌رقه‌ و ژ دویر قه‌ گه‌شاتییه‌کا مه‌زن ژی رادبت مرؤف هزر دکه‌ت ر‌ونا‌هییه‌، چ‌ند گاقه‌کا د‌ی ب نک قه‌ چ‌ت، د‌ی بینت گه‌شاتییه‌کا ژ دره‌وه، گا‌قا نی‌زیک بو باش د‌ی زانت ل پشت قی گه‌شاتییا به‌رجا‌ف د‌له‌کی وه‌کی ره‌ژیی هه‌یه‌!

بوچی؟

چونکی ئەف گه‌شاتییه‌ ژ نه‌فسه‌کا (ئه‌نیک) و ره‌کا پا‌ق‌ژ ده‌رنه‌که‌فتیه‌.

له‌و دوباره‌ د‌ی بی‌ژین: د‌قی قوب‌نا‌غی دا، و پشتی بو‌رینا ده‌ه سالان د‌ سه‌ر خو‌ئا‌زادک‌رنی را، وه‌لاتی مه‌ ژ هه‌ر ده‌مه‌کی دی پ‌تر هه‌وجه‌یی ب وی بابی و وی ده‌یک‌ی و وی سه‌یدایی هه‌یه‌ یی باوهری ب پا‌ق‌ژیی و سا‌خ‌له‌مییا د‌لی هه‌بت، نه‌و پا‌ق‌ژی و سا‌خ‌له‌مییا د‌لس‌وزیی و ئی‌خ‌لا‌صا بو وه‌لاتی و ملله‌تی و بیر و‌با‌وه‌ران د‌ و‌ژدان و نه‌فسی دا په‌یدا دکه‌ت، نه‌و پا‌ق‌ژی و سا‌خ‌له‌مییا نه‌فسی به‌ری له‌شی (ئه‌نیک) دکه‌ت، چی گا‌قا مه‌ نه‌فه‌ کر هنگی بزانت نه‌و مه‌ گوهرینه‌کا کری.

هه‌فرکیا نه‌فسی و کارتیکرنا وی ل سهر گه‌نجین مه

گه‌نج و جحیل مه -چ کچ بت چ کوڤ- ئه‌فرۆ ده‌می ده‌ست و دارۆ ژینا خو د جفاکی دا ده‌ته سهری، تویشی هژماره‌کا نه یا کیم ژ ئاریشه و ئیشین جفاکی دبت، و ئه‌و که‌سی بهر ل چاکرنا جفاکا مه بت دقیت فان ئاریشه و گرفتاریان بیخنه سهر به‌رکی و ب په‌نگه‌کی واقعی ده‌نیشان بکه‌ت و لی بگه‌ریت چاره‌سه‌رییه‌کا دورست بو په‌یدا بکه‌ت.

تشته‌کی گه‌له‌کی به‌رچاڤه کو ئه‌فرۆ ته‌خه‌یا گه‌نجان -ب تاییه‌تی- خو ژ واقعی مه بین ته‌نگ دبیت، و ده‌رپرنا وی ژ قی بینته‌نگیی ب چه‌ند په‌نگ و روییه‌کا به‌رچاڤ دبت، و دبت خو‌کوشتن ئه‌وا جار جار روی دده‌ت، و ده‌رکه‌فتن بو ژ ده‌رکه‌ی وه‌لاتی ئه‌وا پوژ بو پوژۆی زیده‌تر لی دئیت، دو نمونه‌یین ئاشکه‌را بن ل سهر قی گوتنا مه‌ گوتی.

ژ بهر قی چه‌ندی ئه‌م ل وی باوه‌رتینه کو دان و ستاندن ل دۆر مه‌سه‌له‌کا وه‌کی قی یا ئه‌م به‌حس ژۆ دکه‌ین: مه‌سه‌لا هه‌فرکیا نه‌فسی ل نک گه‌نجی، کاره‌کی فه‌ره، چونکی خزمه‌تا جفاکی تیدا هه‌یه..

ل ده‌سپیکۆ دۆ بیژین: ده‌می گه‌نجی مه‌ دکه‌شته هه‌فرکیی د گهل خو ب خو و نه‌خو‌شیی ژ گرفتاریا (صراعا نه‌فسی) دبیت دقیت ئه‌م بزاین ئه‌ف چه‌ندا هه‌ تشته‌که ژ قالاتیی نه‌هاتییه، و دقیت ئه‌م وه‌سا سه‌ره‌ده‌ریی د گهل قی مه‌سه‌لی نه‌که‌ین کو دیارده‌کا (شاده) و هه‌ما ژ خافله‌تی قه‌ یا په‌یدا بووی، نه.. ئه‌ف هه‌فرکیا نه‌فسی ئه‌وا ل نک جحیلان په‌یدا دبت و وان تویشی عه‌زابه‌کا نه‌فسی دکه‌ت په‌نگه‌دانا دیارده‌کا دی یا خرابه یا کو د جفاکا مه‌ دا هه‌ی، ئه‌وا دیاردا جفاک هه‌می ژۆ به‌ر‌سیار نه‌کو گه‌نج و جحیل، یه‌عی: گه‌نجی مه‌ ده‌می تویشی قی گرفتاریی دبت، دبه‌ته قوربانی وی دیاردا

خراب یا وی چو دهست د هه بونا وی دا نه هین، و د گهل هندئ ژي گاښا دېته دؤرا
 حسېټې پشکه کا مه زن ژ گونه هی ل سهر ملی گهنجی دئته دانان.. بوچی؟
 چونکی جفاکي دقېت خو بې گونه نېشا خه لکی بدهت بهرانه رقی تاوانا مه زن،
 تاوانا ژ دهستانا ته خه یا گهنج و لاوان.

رهنگه گه لک ژ هه وه پسیار بکه ن: ئه ری ئه و دیاردا خراب یا ئه ز به حس ژي دکهم
 کو دېته ئه گه را په یدابونا (هه څرکیا نه فسی) ل نگ گهنج و جحیلان چیه؟
 و دا کو به رسقا مه یا کورت بت دئ بیژین: ئه ف دیارده کومه کا نساخییټ
 جفاکییټ جودا جودانه، به لی ب راستی ئه م دشین هه مییان ل بن ناڅي: (دهردی)
 نزدواجیه ت و هه څدژییټ) کوم بکه ین.

مخابن جفاکا مه هه می ئه څرؤ د (نزدواجیه ته کا) مه زن دا دژیت، و ته خه یا
 گه نجان -کو نازکترین و حساسترین ته خه یه د جفاکي دا- ده می څي نزدواجیه تی
 دبیت ری ل بهر بهرزه دبت، ده می دبیت گوتن تشته که و کربار تشته کی دی د گهل خو
 توبشی هه څرکیه کا نه فسی دبت، و چونکی وی سهرماله کی مه زن ژ تیگه هشتن و
 سهرپور و بیر و باروهران نینه دئ بیی بهر ب (ته عقیدي) څه دچت، و هندهک گریکین
 نه فسی ل نک په یدا دبن، ئه ف گریکین ئیکا هند ژ وی چي دکهن کو ئه و بهرگه پړانی
 بکه ت کو دهستان ژ څي واقعی بشوت، و پشته خو بده تی، چ ب پړکا چوونا ده رڅه،
 چ ب پړکا خو کوشتن، چ ژي ب پړکا مراندنا هیز و شیانین خو پیخه مه ت پیشقه برنا
 جفاکي، و د همر سی حاله تان دا زبان ب جفاکي دکه فت..

ئه گه را گرفتاریی:

مه گوت ئه گه را سهرکی یا څي گرفتاریی هه بونا نزدواجیه تی یه د ناف جفاکي
 دا، ئه و نزدواجیه تا هه څدژییټ د گهل خو دینت، و دا ئه ف گوتنا مه پتر بو هه وه یا

روهن و ناشکهره بت ئەم دئی ئاخفتنی چهندهکئی بهرفرهه کهین و هندهک نمونهیان بهرچاڤ کهین:

جحیل چاوا دئیتته پهروهردهکرن؟

حهتا شهش سالییی ئەو د مالهکئی دا دئیتته ب خودان کرن پتر جاران ئەف مالا هه -وهکی جفاکئی ب خو- یا تژییه ژ ههڤدژییان، پتر ژ ئەندامهکی د قئی مالی دا ههنه، و گهلهک جاران هزر و بیر و بۆچونین قان ئەندامان د گهل ئیک ناگونجن، نه ب تنی د گهل ئیک ناگونجن، بهلی سهدهی سهدهی ئیکن، و بهرههه می قئی دژاتییی د پهیههندیین عائلی دا پهیدا دبت، باب ب لایهکی قه دچت چونکی ریکا وی یا جودایه ژ یا کوپی، سهه و بهری برای ژ یی برای فهرقه چونکی بیر و باوهرین وان د ژیک جودانه، ژن و میتر نه ئیک تا و تبعهتن لهو لیککهفتن پشکهکا سهههکییه د بارنامهیی وان یی رۆژانه دا.. زارۆک ده می د قئی (جهووی) دا دژیت حیبهتی دمینت.

ده می دبتته شهش سالی قهستا مهدهرسی دکهت، ل مهدهرسی -کو گرنگترین ئامیرهتی وهرگرتا زانیی و رهوشهنبیرییه- ئەو گرێکین د سهری زارۆکی دا ههین پتر لی دئین، بۆ نمونه: د دهرسا دینی دا سهیدا دئی ئیت هندهک تشتان بۆ بیژت، سهههتهک پتیه ناچت سهیدایهکی دی دئی ئیت و وی ههمیی ههرفینت یا سهیدایی دی ئاڤاکی!

دئی دههکهفته جفاکئی خرابتر.. ب دهقی خهلهک ههمی خودان وژدان و بیر و باوهر و (مهبدهئن)، جامیری ژ دهقی ههمییا دڤرت، گاڤا بۆ دۆرا کیریاری ههر ئیکی بهری ل مهصلحهتا خو، وژدان، دینداری، مللهتینی، هاریکاری.. مروقی گوه لی دبت بهلی بهرههه می وان نابینت.

دئ گوهی خو دته وه عزه کی یان خوتبه کی، دئ ل نک مسوگر بت کو دین چاره سهریه، پاشی ته هند دیت (صدمه ک) بو چیسو دهمی بو وی دیار بووی کو فی واعزی یان خوتبه خوینی ئەف ئاخفتنه بو مه صلحه ته کا خو یا شه خصی یین گو تین و ئەو ب خو وئ ناکه ت یا ئەو دبیت، د ده زگه هین راگه هاندنی دا بهر نامه یه کی دینی یی ب ریک و پیک دئ بینت، تشته کی دئ بو خو وهرگرت، هیشتا سه عه ته ک پیقه نه چووی سه د و حه شتی دهره جان زاویه دئ ئیته وهرگیپان ههر وه کی نه ئەو سو بک و نه ئەو بازار.. دهمی دچته مزگه فتی جهی وی ناکه ت ژ بهر نفیژکهران، و گاڤا دبه ته دورا دهره می و دیناری بارا پتر ژ وان ئەوین ل پیزا ئیکی خو ژ هندی پاشقه نابهن کو دینی خو بدنه ب دهره مه کی..

مه خسه د: ئەو بچوبکی د قی ئزدواجیه ت و هه قذرایی دا دژیت هه تا دبه ته پازده بیست سالی باوهریا وی ب قی جفاکی نامینت، و توبشی هژماره کا گرفتاری و تاریشه یان دبت.

ئه نجامی گرفتاری:

وه کی مه گوتی: دهمی گهنجی مه د قی هه قذرایی دا دژیت و ب قی هه زرا خو یا ب ته قه لمق قه دگه هته قویناغا (موراهه قی) بهرئ وی دکه فته ریکه کا ب ترس. د قی ریکی دا بهرئ ههر تشته کی گهنجی مه پوی ب پوی بهرانبهر (ئنه رافا فکری) رادوه ست، چونکی عه ده ته گاڤا خودانی هه قذرئ د مه سه له کی دا دیت (ئینکارا) مه سه لی هه مییی دئ که ت.. یه عنی گاڤا جحیلی دیت جفاکا وی جفاکه کا هه قذره باوهریی ب جفاکی هه مییی نائینت. و ئەقه دهرگه هی سه ره کی یی ئنه رافییه.

پاشی مه سه له ل نک (ئنه رافا فکری) ب تنی راناوه ست، به لکی ئەف ئنه رافا فکری دئ (ئنه رافه کا سلووکی) ژئ ب دویش دا ئیت، یه عنی: دهمی جحیلی باوهری ب جفاکا خونه ما، دئ بهرگه ریانی که ت کو پی ل وان بیر و باوهران بدانت یین جفاکی

باوهری پی هه، چونکی ههمی هزارا وی ئهوه ئهف بیر وباوهره ب تنی بو (ئستهلاکا)
خه لکینه و چو ددی نه!

و گاڤا جحیل بهر ب قی ئنحرافا سلووکى قه دچت جڤاک وهسا دى بهرى خو
دهتى ههر وهكى ئهه تاوانبارهكى مهزن چونكى وی پی ل پیروزیان دانایه، یه عنی:
جحیل دى هند خو بینت یی چوویه د قههسا گونههبارییی دا، ل قیری ههلویستی وی
دی چ بت؟

بهری بهرسقی بدهین مه دقیت بیرا ههوه ل راستیههکا جڤاکى بینیه قه: هندی
نهفسا مروقییه هتا بشیت ب سههکهفتن ژییی خو ببورینت پیتقی ب سى تستان
ههیه: کوما وان (عهواطفان) یین مروقی بهر ب قیانى و هیثیدارییی و باشیی قه
پالدهت، و وان پاشقهبرینى وی ژ جزادان و ترسی دویر دکهت، و وان ئهگهرین خوشیی
و تهناهییی بو وی پهیدا دکهن.

و نهفسا مروقی -وهكى ئاشکهرا- فان ههر سى کومه (عهواطفان) بو خو
ژ جڤاکى وهردگرت، و بیژنه من: ئهه جڤاکا بته مهیدانا ههڤرکییی و ههڤدژییی چاوا
دی شیت ب رهنگهكى ریککهفتی فان ههر سى عهواطفان دهته مروقی؟

زڤرین بو بهرسقا پسپاری دى بیژین: جحیل دهمی ب قی رهنگی خو دبینت، یی
مه بهس ژى کری، د گهل خو دى کهفته ههڤرکییهکا نهفسی یا دژوار، و هنگی ئهه دى
توبشی ئیشهکا نهفسی بت یا کو دقیت بیته چارهکرن ئهگهر نه.. دویماهییهکا خراب دى
ب دویف دا ئیت.

چاره چیه؟

پشتی بو مه ئاشکهرا بووی کو ئهه (ئزدواجیههت) و ههڤدژییا د جڤاکى دا هه
ئهگهرا سهههکی یا پهیدابونا ههڤرکییا نهفسیهه ئههوا پتر ل نک گههجان بهرچاڤ دبت،
دی بیژین: باشرین چاره بو قی گرفتارییی چاکرنا وی جڤاکا بچوبکه یا گههنجی مه

د ناڅ دا دژیت، و مه‌خسه‌دا مه ب جڅاکا بچویک ئهو چارچووقه‌یه یی بۆ جارا ئیکئی گه‌نج تیدا مه‌زن دبت: مال و هه‌قال و هوگر..

دهیباب، ئه‌گهر ئهو بن ییښ همز بکه‌ن عه‌یالی خۆ ژ قئی گرفتارییی قورتال بکه‌ن، دڅیت سه‌قايه‌کئی ساخله‌م ل هنداقی مالی دورست بکه‌ن، و ئه‌ف سه‌قايی هه‌ په‌یدا نابت ئه‌گهر دینی و ئه‌خلاقى و تیگه‌هشتنه‌کا دورست ئهو دهباب نه‌گه‌هاندبنه‌ ئیک.

زارووک ئه‌گهر د مال‌ه‌کا پاقتو دا بیته په‌روه‌رده‌کرن و سه‌رماله‌کئی باش ژ بیر و باوهران ب دهست خۆ بیخت، سوهای ده‌مى مه‌زن دبت و دکه‌فته ناڅ جڅاکئی دى پاراستی مینت ژ کارتیکرنا وى یا سلبی، له‌و پشکا مه‌زن ژ چاره‌یا قئی گرفتارییی دکه‌فته سه‌ر ستوبی دهبابان، دهباب دڅیت قئی چه‌ندى بزنان، و خۆ ژى به‌رپر س بیښن. پشکا دى یا چاره‌کرنى ب وى چارچووقه‌یى قه‌ یا گریدایه یی زارووک تیدا مه‌زن دبت، هه‌قالین وى ییښ ئهو د گهل رادبت و دروینت، و وه‌کى ئاشکه‌را ده‌ورئ دهبابان ل قئیرئ ژى نائیته ژبیرکرن، دهبابان دڅیت ئاگه‌ه ژ عه‌یالی خۆ هه‌بت و بزنان ئهو ل مه‌دره‌سى و کۆلانى هه‌قالینییا کى دکهن، و به‌رئ وان بده‌نه هه‌قالین باش.

دهیباب ئه‌گهر شیان جڅاکه‌کا بچویک یا ب قى رهنگی بۆ عه‌یالی خۆ په‌یدا بکه‌ن دو مفایین مه‌زن دى گه‌هینه‌ وان:

مفایى ئیکى: ب رهنه‌گه‌کئی واقعى و به‌رچاڅ دى نیشا عه‌یالی خۆ دهن کو د شیان دایه ئهو (ئحرفات) و خه‌له‌تییین د جڅاکا مه‌زن دا هه‌ین بیښه دورستکرن ئه‌گهر هنده‌ک که‌سین دورست هه‌بن و خه‌مى ژ دورستکرنى بخۆن.

مفایى دووی: ئه‌ف زاروکه ده‌مى مه‌زن دبت و روپیښ ئزدواجیه‌تى و هه‌قدژییى د جڅاکا مه‌زن دا دبینت، شعورئ ب هندى ناکه‌ت کو ئهو یی ب تنییه، له‌و دودلى و (قه‌له‌ق) بۆ چى نابت، و ل شوبنا لى بگه‌رییت ژ جڅاکى بره‌قت دى چاڅى خۆ ل وان می‌رگین ته‌نا گه‌رییت یین کو د جڅاکى دا هه‌ین و دى خۆ ده‌ته د گهل، ئه‌فه ب کورتى

به‌چاڅکړنا ئیک ژوان مه‌زنه گرفتاریانه یین کو جیلې مه‌ئوځو نه‌خوښیې ژئ
دینت^(۱).

---

(۱) برېښه نامیلکا: (الإسلام ومشكلات الشباب) یا دکتور (محمد سعید رمضان البوطی).

ما نه ده مه نهم ل خو بزقرین؟

بهلکی هندهک جاران ههوه ژي وهکی من پسیار ژ خو کریت: نهري تشتی ژ ههمیان عهچیتتر د قی دنیا یی دا چیه؟ نهز نزانم هنگی بهرسقا ههوه بو ههوه چ بوویه، بهلی بهرسقا من بو من نهقه بوویه: نهفس نهوا ههر ئیک ژ مه ئیک ژي هه، تشتی ژ ههمیان عهچیتتر ل نک من نهوه، و یا عهچیب نهوه نهگهر هوین بیژنه من: نهفس چیه؟ من چو بهرسقا بو قی پسیاری نابن! بهلی تشتی نهز دزانم نهوه سررهکا مهزن د پشت قی نهفسی را ههیه ئیکا هند ژي چی دکهت گاڤا نهو صافی بوو نهو هندی عهرد و عهسمانان بهرفرهه بیت، ههتا وه ل خودانی بکهت نهو هزر بکهت ههر وهکی نهو یی ل سهر پشته طهیرهکی، و نهو طهیر یی وی بلند دکهت و بلند دبهت ههتا وه لی دکهت ئیدی نهو چو توخوب و سنوران ل دور و رهخین خو نهینت، و دنیا ههمی ل بهر چاڤین وی بته کومهکا پونا هییی.. و گاڤا نهو شیلی بوو وهسا دنیا ل بهر چاڤین خودانی تاري دبت ههتا نهو هزر بکهت ههر وهکی نهو یی د سندوڤکهکی دا هاتییه گرتن، و نهو سندوڤک یا هاتییه هاڤیتن د بنی بیرهکا کویر دا یا نه چو پونا هی نه چو با نهگههتی، هنگی نهو دی هزر کهت خو نهو جلکیتن د بهر وی یین وهکی وی کنفی لی هاتین نهوا ل دور ستوی وی کسی دئیه ئالاندن نهو یی ب سیداری قه دئیه هلاویستن.. ما نهقه نه تشتهکی عهچیه؟! مروڤ ههر نهوه و دنیا ژي ههر نهو دنیا ییه، و دیتن ژ عهردی ههتا عهسمانی یا ژیک جودایه، نهقه چیه نهو هو لی کری؟

نهف نهفسا هه نهوا نهو عهچیییی وی نهو دبیین یی نهو وی ب خو بنیاسین، گهلهک جاران دهمی نهو هزرتن خو د وی کاری دا دکهین یی نهو د گهل خودانی خو دکهت نهو ژي حییهتی دمینین، دی بینی دهمهکی دریز نهو خودانی خو ب (تهسویفی)

دخاپينت، هر گافهكا وی قيا (ل خو بزږت) و بهرپهړهكی نوی څهكهت، نهو دی بیژتی: هیشتا زوییه! پاشی ته هند دیت نهو څه مرؤڅه كهفته بهرانبر رویدانهكی ژ رویدانیڼ قی دنیا یی ین مشه و هر وی نهفسی نهو بهری هنگی نهو ب نك عهردی څه دكیشا، دهستیڼ خو دانه بن چنهگین وی و نهو ب نك عسمانی څه بلند كر.

تشتهكي پتر ژ جارهكی دی بیني، و دی تی بوری هر وهكي ته نهو نهديتی، چونكي نهفسا ته یا گرتییه و ری نادهته ته تول نك راوهستی، پاشی ته هند دیت جارهكی -دهمی نهفسا ته یا څهكري- ته هر نهو تشت دیتهڅه و تو هند ل نك راوهستای هتا نهو کارتیکرنهكا وهسا ل ته بكهت هزر و بیرین ته، یان سهر و بهری ژینا ته بگوهرت.. و چند مرؤڅ هنه -وهكي مه دیتی و خواندی- رویدانهكا دیتی، یان وهزهكی گوهر لی بووی، یان ئایهتهك یا هاتییه گوهان، و نهو چهنده یا بوویه نهگهرا هندي وان (تجاهی) ژینا خو تیکدا یی گوهارتي هر وهكي ژ قی دهستی بو دهستی دی هاتینه څهگوهاستن.

هندهك زانایین مهزن نهوین د دیروكا قی نوممهتی دا وهكي وان ستیرین گش لی هاتین نهوین پهشاتییا عسمانی ب گشاتییا خو څهدهرهقینن، نهگر هوین بهرپهړین ئیکي ژ ژینا وان بخوین دی بین نهو ل سهر ریکهكی دچوون گلهك و گلهك یا دویر و جودا ژ وی ریکي یا مه نهو پی نیاسین، بهلی دهمی خودی خیرا وان قیای نهفسا وان صافی كر، قینجا وان ب دلهكی روهن ئیشارهت وهرگرتن، و ب ههستهكا نازك د دهرسی گههشتن، و دهمی من بهرپهړین دیروكا څان پهنگه زانایان تیکڅهداين، و نهو ل سیاقی ژین و گوهرینا وان گهړایم، من دیت (ئایهتهكا قورثانی) پتر ژ هر تشتهكی دی بوووهو نهو رتیشانا كهفتییه سهر دورپانا ژینا وان، و بهری وان دایه كناری سهرفهرازیی..

وبهري ئەر بېژمە ھەوە كانى ئەو ئايەت كېژگە دى بېژم: خۆ د گەل قورئانى ژى مەرۆف ب وى رەنگىيە يى بەرى نوکە مە بەحس ژى كرى.. ھندەك جارەن دەمى نەفسا مەرۆقى يا زەلال، دیتنا وى گەش دبت لەو دەمى ئەو ئايەتەكى دخوبنت و ھزرىن خۆ تېدا دکەت، ھەست دکەت ھەر وەكى ئەف ئايەتە نە ئەوە يا بەرى ھنگى وى خواندى، دى بېژى ئەف ئايەتە ژ نوى يا ھاتىيە خوارى.

و ئەو ئايەت يا بەررى گەلەك زانا و مەرۆڭىن خودى دايە رىكا دورست ئايەتا سازدییە ژ سوورەتا (الحديد) ئەوا خودايى مەزن تیدا دىيىرت: ﴿لَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَبِيرٌ مِنْهُمْ فَاسْفُوتَ﴾ ﴿٦﴾.

و وهكى ئەم دىنىن د گەلەك ئايەت و ھەدىسان دا بەھسى دلى دئيتەكرن و
(تەركيز) ل سەر خوشووعا دلى دئيتەكرن، خوشووعا دلى بۆ وئ ھەقىيى يا خودى
ھنارتى، ئەو خوشووعا رېككى ل خوشووعا مەصلحت و طەمەعى و مەنفەعەتەين
بەرودخت دگرت، ئايەتا بۆرى ل دەسپىكى دىيژت: ﴿اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ
لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ ما نہ دەمە بۆ ئەوین باوهرى ئینای كول دەمى زكرى خودى
دلین وان بۆ وئ ھەقىيى نەرم بین یا خودى ئینایە خواری؟

﴿اَلَمْ يَأْنِ﴾ ما نه وهخته..؟ پسپاره که ههوجهیی ب بهرسقی نینه، ئه گهر جاره کئی نه فسا ته تو دوبر بری، و ب وئ هیجه تئی تو خاپاندی کو هیشتا زوییه تول خو بزقپی، قئی پسپاری ژئی بکه: ما نه وهخته؟ وهخت چییه؟ و وهخت کهنگییه، یان کهنگی وهخته؟

دوهی ئەوا بۆری و ژ دەستی تە دەركەفتی؟ نە.. چونکی ئەگەر دنیا هەمی بیتە

هاری ته هوین نه‌شین وی بزقرین!

یان سویاهی ئەوا هیشتا نه هاتی؟ دیسا دئ بیژن: نه.. چونکی کەسەک د قئ
دنیا یی دا نه شیت کە فاله تی بدە ته ته کو تو دئ گەهییی، و حەتا هنگی تو دئ مینیە
ساخ!

پا وەخت کەنگییە؟

هەر وەکی ئایەتی ب پسیارا خو یا بۆری دقیت بیژته مه: قئ گاقئ وەختە تو
ل خو بزقري، لەزئ بکە کی دیبژت سویاهی قئ دەمی تو دئ یی ساخ بی؟ چەند مەرۆف
تە دیتییه ژ تە ساخله مەر و زیره کتر بوون، ژ نک تە دەرکەفتن و نه زقرینه قە؟ چەند
کەس هەبوون ل بەر بوو سویاهی هو بکەنه هە، و دوسوبه هو بکەنه هە.. و هیشتا لی
نەبوویه ئیشار بەرئ وان هاتە دان بو قوبناغا ئاخره تی یا دویر و درێژ؟

ما تو ژ وان ئاسیتری ل بەر مرنئ؟ یان (تەئمیناتەک) تە ژ (ئزرائیلی) وەرگرییه
کو ئەو نوکە نیزیکی تە نابت؟!

گەلی خودان باوهران ما نه دەمه؟

بەلی.. مادەم وەختی دورست بەس ئەو یی نوکە تو تیدا دژی، وەختە ﴿أَنْ تَخْشَعَ﴾
﴿قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ کو دلین وان بو زکری خودی و وی حەقییا هاتییه
خواری (خاشع) ببن، و (خوشووع) د زمانئ عەرەبی دا مەعنا خوشکاندنئ ددەت،
خوشکاندنا ترس د گەل دا بت، و خوشووعا خودان باوهران خوشووعا دلییه، چونکی
خوشووع ئەگەر یا لەشی بوو نه یا دلی هنگی ئەو دئ بتە رەزیلی، یان خوئسارکرن، یان
ریمەتی، یان نفاق، یان هەر تشتەکی دی ژبلی تەقوایی.

و بەرئ خو بدەنه ئایەتی چەند یا (دەقیقە): ﴿أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ﴾
﴿الْحَقِّ﴾ ئایەتی خوشووعا دلی ب زکری خودی و وی حەقییی قە گریدا ئەوا ژ عەسمانی
هاتییه خواری کو قورئانە، بۆچی؟

چونکی گهلهک جاران خوشووع د دلی دا پهیدا دبت بهلئ نه ژ بهر زکری خودئ و قورنائی، بهلکی ژ بهر قیانهکا ئهرزان یان دلچوونهکا بی بها، هنگی ئهو خوشووع چو مفای ناگههینته خودانی، و نایهت دهمی دبیرت: ﴿أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنْ آلِهَةٍ﴾ هه وهکی وئ دقیت بیژته مه: هشیار بن، خوشووعا دلین ههوه بهس بلا بو وئ حهقیی بت یا (هاتییه خوارئ) نه وئ حهقیی ئهوا ههوه بو خو (ژ بن عهردی) ئینایه دهرا!

و ههه جارهکا خوشووعا دلی ژ بهر زکری خودئ بوو وئ حهقیی یا وی ئینایه خوارئ ئهو دل دئ ئیکا هند ژ خودانی خو چئ کهت ئهو خو د سهر ههمی قیانین ئهرزان و مهصلحهتین تاییهت را ببینت، ئهقه ژ لایهکی قه، و ژ لایهکی دی قه ئهو دئ وئ خومهزنکرنئ ژ وی دته پاش ئهوا ههمی حهقییان ل بهر چاقین وی قه دشیرت ئهو حهقی تی نهبت ئهوا بو وی دکهفت.

دهمه ئهم بهرپههکی نوی قهکهین.. دهمه ئهم ل خو بزقرین، بهری ئهم بگههینه هنگی کو دهم د دهست مه نهمینت، وهختی خودان خوزییان پادهیتل و دبیرت: ﴿رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ۱۱ ﴿لَعَلِّيْ اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ و هنگی بهرسفا خوزییا وی دئ ئیتهدان: ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ۱۲ (المؤمنون: ۹۹-۱۰۰) ئهو گوته ئهو بو خو دبیرت و چو پئ نائیتهدان!

ئەگەر تە بقیّت بەری ژ خو بەدی هەبوونا خو د ئاخ ئاخابیرکرنی را ئەشیڕە

((هەبوونا خو د ئاخا ژبیرکرنی را ئەشیڕە، چونکی ئەو شتلا ژ وی تۆفی شین دبت
یا باش نەهاتییە ئەشارتن، هەند نامینت حەتا کو بەری ژ خو بەدەت)).

ئەقە گۆتەکا تیر حکمەتە ژ دەقی کەسەکی خودان سەرپۆر دەرکەفتی، و من دقیت
ل بیرا هەوە بینمەقە کو دەمی مە بەحسی سەرھاتییا (ئوہیسی قەرەنی) کری مە گۆت:
مەزنتربین دەرس ژ سەرھاتییا قی مروقی خودی دئیتە وەرگرتن ئەوە قان پەنگە مروقان
پێ خووش نینە خەلک ب سەری تەلان ئیشارەتی بکەنە وان، چونکی (شوهرەت) نە ئەو
ئارمانجە یا ئەو ل دویف دگەپین، ئەو زانایی مەزن عەبدللاھی کوپری موبارەکی
دگۆت: خوزی ئەز ل عەردەکی بامە کەسی ئەز لی نەنیاسیيامە!

و دبت هەندەک کەس هەبن پسیار بکەن: ئەری بۆچی ئەف توخمە مروقە هەندە
ژ (شوهرەتی) درەقین.. و د گەل هەندی ژ کەس هەندی وان مەشەووتر نەبوویە؟
و حەتا ئەف مەسەلە یان ئەف لوغزە باش بۆ مە ئاشکەرا بت دقیت ئەم بزانی
کانی بەریخودانا وان د قی دەلیقەبی دا یا ب چ پەنگ بوو..

ئەو ب خو ئەگەر ئەم باش هەزرا خو د قی گۆتە بۆری دا بکەین یا مە ئاخفتنا خو
ژی دەست پی کری، دیتنا وان بۆ مەسەلا شوهرەتی دی بۆ مە روھن و ئاشکەرا بت،
د جیہانا شینکاتی دا قانونەکا هەی ئەم هەمی پی دزانی و مە ب چاف دیتیە:
ئەگەر تە بقیّت تۆفی بچینی دقیت وی بن ئاخ کە، بمرینی دا ئەو شین ببت، و ئەگەر
تە ئەو هیلال بەر چاف، یان تیشکین رۆژی دی وی سوژن، یان ژی مروقەک دی پی
لی دانت و د بن پین خو قە هیرت! بەلی ئەگەر ئەو تۆف دەمەکی د بن ئاخ قە هاتە

مراندن و ژبیرکرن، دهمه کی ئەو دئ مینت (تەفاعولئ) د گهل خو کەت، پاشی رۆژەک دئ ئیت دئ گەهت، و شین بت، و بەرهه می ژ خو دەت، مەعنا: ئەف قانونه دخوازت شینکاتی د دو قویناغان را ببۆرت: قویناغا قەشارتنی حەتا دگەهت، و قویناغا ئاشکەراییی پشتی ئەو دگەهت، دەمی شین دبت و بەری ژ خو ددەت.

هەر ئەف قانونه یه ل نک مروۆقین خودی ل سەر وی کەسی ژ ی ب جەـ دئیت یی بخوازت (ذاتی) خو دورست بکەت و خودایی خو ب دورستی بنیاست.

دبت مروۆق د دەمەکی کیم دا بشیت خو بنیاست و بزانت ئەو یی هاتییه قی دنیا یی دا عەبدینییا خودی بکەت، بەلی حەتا ئەو بشیت قی عەبدینییی بکەتە ئەو مەنەج یی ئەو ژینا خو ل سەر ب رێقە دبەت، یان بلا پێژین: حەتا ئەو بشیت قی زانینا خو ب خودی بکەتە رێباز بو ژینا خو، دقیت ئەو قانونا دندکا توۆی ل سەر خو ب جەـ بینت.. و ئەم هەمی دزانین تری حەتا نەگەهت نابتە مویر!

ئەو مروۆقی د سەر قویناغا ئیکی را باز دەت، و حەز کەت بەری تەفاعولئ د گهل خو بکەت ل سەر دەپی شانویا شوهرەتی دەست ب کارئ خو بکەت، و لی بگەرپیت بەری هەر تشتەکی بەری رۆناهییی بدەتە خو، دویماهییا وی دئ فاشلی و شەرمزاری بت. و هەر دیندارەکی بقیت جەـ خو ب دورستی د ناف جفاکی دا بکەت و ب ئەرکی خو یی جفاکی رابیت سی پێگاقین فەر هەنە دقیت ئەو بەهافێرت:

یا ئیکی: خو شارەزا کرنا د دینی دا بەری هەر تشتەکی، و ئەوی دینی خو نەزانت دئ چاوا بەری خلکی ددەتە دینی؟

یا دووی: پاقر کرنا نەفسی بەری خودان بیتە پیش، چونکی نەفس یا هەر کەسەکی هەبت پتر بەری وی ددەتە خرابی، و خرابیا ژ هەمییی مەزنتەر یا نەفسا مروۆقی بەری مروۆقی ددەتی حەژێکرنا خو ئینانە پیشییە، و ئاشکەرایە کو د ناقبەرا خو ئینانە پیشی و (طمووحی) دا داڤەکا زراف هەیه، لەو گەلەک جارن دەمی مروۆق پی دحەسییت کو

(حب الظهور) یان (حب الزعامة) د دلۍ وی دا په‌یدابوویه‌ئو دۍ خو ب هندۍ قانع کت کو‌ئو ته‌ف نحاسه (طموحه‌کا مه‌شرووعه) نه‌کو‌ئو هه‌ژیکرنا خو‌ئینانه‌پیشه‌کا نه‌مه‌شرووعه، و ب څی په‌نگی‌ئو دۍ ب نا‌ف دا چت هه‌تا‌ئو هند خو‌دبیت نه‌فسا وی‌ئو تیگه‌هاند کو‌کسه‌کۍ وه‌کی وی‌نینه، و نابت کسه‌کۍ وه‌کی وی‌هه‌بت!

که‌نگی‌ئو دۍ ژ څی به‌لایۍ رزگار بت؟ نه‌گهر وی‌دویر ژ چاڅین خه‌لکی نه‌فسا خو‌فیری خو‌پا‌ق‌زکرنۍ کر، و به‌ری هه‌میۍ خو‌پا‌ق‌زکرنۍ ژ دهر دۍ خو‌ئینانه‌پیشه‌ی.

یا سیۍ: پا‌ق‌زکرنۍ دلۍ ب په‌نگه‌کۍ وه‌سا کو‌ئو څیانا خودۍ ل به‌ری هه‌ر څیانه‌کا دی بدانت، و دڅیت ژ بیر نه‌که‌ین کو‌گه‌له‌ک جارن ل نک مرو‌څۍ دیندار څیانا خودۍ ب هنده‌ک څیانین دی یین دنیاۍی دئیته‌شیلان، به‌لۍ‌ئو خو‌ب هندۍ قانع دکت کو‌ئو ته‌ف څیانه‌ژی هه‌ر ژ به‌ر څیانا خودۍیه، دۍ هه‌ز ژ مال و مه‌نصبان کت نه‌فسا وی‌ئو به‌ری وی‌دده‌ته‌ خرابیۍ دۍ بیژتۍ: بلا چو‌نینه مانۍ ته‌نه‌ژ به‌ر خو‌به، ته‌ژ بیر هندۍیه دا ئیکۍ باش -کو‌ئو ب خو‌به!- څی مه‌نصبۍ تری بکت! و پشتی‌ئو دگه‌هته‌ څی مه‌نصبۍ‌ئو دۍ هه‌می‌شیانین خو‌یین باش و خراب ب کار ئینت دا‌ئو ته‌ف مه‌نصبه‌ژ ده‌ست وی‌نه‌چت، نه‌گهر خو‌به‌دیلۍ وی‌ب شاه‌ده‌بییا خه‌لکی هه‌میۍ ژ وی‌چیت‌ری بت.. څیجا هه‌تا‌ئو ژ څی به‌لایۍ ژ رزگار بت دڅیت‌ئو دلۍ خو‌ل سه‌ر ئیخالصۍ په‌روه‌رده بکت.

و دبت ل څیړۍ کسه‌ک پسیار کت و بیژت: نه‌ف گوتنۍ تو‌دبیژۍ دراستن ب نسبته‌وی‌کسه‌ی یی هیترا نه‌هاتییه‌پیش، یان شوهرت ب ده‌ست خو‌څه نه‌ئینای.. به‌لۍ مرو‌څین خودۍ‌ئوین نه‌ف هه‌ر سی‌پيگا‌څه ب کارئینان و هاتیینه‌پیش، و دگه‌ل هندۍ ژ شوهرته‌ی دره‌څین، و ئیک ژ وان مرادا وی‌ئو بوو ل جه‌ه‌کی با‌کسه‌ی نه‌نیاسی با.. نه‌فه‌ژ به‌ر چ بوو؟

و بؤ بهرشف دئ بېژین: شوهرهت ئەوا گەلەک کەسپین ئەو ب دەست قە نههاتی
هزر دکەت فرهتترین رپکا سهعادهتیه، بارهکی گرانه بؤ خودانی د دنیا یی دا بهری
ناخهتئ، چونکی ئەو باشتترین پیریه بؤ (ریاء و غرور و گەلەک د خوگهشتنئ)، و
مروث توبشی ئیک ژ فان هەر سئ دهردان ب تنئ بیت عهجیبی دئ ئینه سهری قیجا
چاوا ئەگەر هەر سئ پیکه ب سهدا بگرن؟ هنگی ئەو دئ چاوا خلاس بت؟!

ژ بهر قئ چهندئ مروثین خودئ هنده ژ شوهرهتئ درهقین، و هنده تهئکید دکر کو
مروث خو د ناف ئاخا ژ بیرکرنئ دا قهشیرت، یان ب زمانی ئەقرو بېژین: دوبر
ژ (ئهضوانان) بژیت، دا بهری ژ خو بدەت.. و بهری ئەم گوتنا خو ل دور قئ مهسهلی
ب دویماهی بینین گوتنهکا پیغه مبهری -سلاف لی بن- دئ بؤ ههوه قهگیرم دا بزنان
کانئ چاوا پیغه مبهری -سلاف لی بن- بهری هەر کەسهکی ئەف مه نهجه د چاره سهری و
پهروه دهکرنئ دا نیشا مه دایه، دهمی صهحابیی وی (عوقبهیی کوړی عامر) پسیار
ژئ کری: ئەی پیغه مبهری خودئ! رپکا رزگار بوونئ چیه؟ وی گوت: ﴿

لسانک، ولیسک بیتک، وابک علی خ ﴿ وهکی ئەبوو داوود و ترمذی ژئ قه دگوهتیزن،
یهعنی: بشئ ئەزمانئ خو، و د مالا خو دا روینه، و ل سهر گونه ها خو بگری..

دهمی خەلک مه دحین ته دکهن، و ته ل ریزا ئیکئ ددانن، و پیش ته قه رادبن،
خو ژ بیر نه که، چونکی ئەگەر تو بشیی خو ل خەلکی هه مییی قه شیرئ تو نه شیی خو
ل خو قه شیرئ!

رۆژەکی زهلامئ ئیکئ د ئوممهتئ دا - پشتی پیغه مبهری - ئەبوو بهکری راستگو
کهفته دهرا قهکی تهنگ، هندەک کەسان ل نک وی مه دحین وی کرن، چاچین وی تری
رۆژدک بوون و گوت: ((اللهم اغفر لی ما لا یعلمون، واجعلنی خیراً مما یظنون)) یا
رهبی وان گونه هین من کرین و ئەو نهزانن تو بؤ من ژئ بیه، ومن باشتەر لی بکه ژ وی
هزرا ئەو ژ من دکهن.

مەرۆف ئەگەر گەههشته قى دەرهجى هنگى جفاک ب ههمى رۆناهييا خو ڤه، و
 شوهرت ب ههمى دەنگ و دۆرى خو ڤه نهشێن بهرى وى ژ ریکا دورست لادەن..
 يا رهبى! تو مه وه لى بکه وهكى ته دڤیت، نه وهكى مه دڤیت، وهوا مه دڤیت
 تو وهكى وى لى بکهى يا ته دڤیت.

دهرسه کا مه زن ژ سهرهاتيا صولا حوده يبيي

سيزده سالان پيغهمبهري -سلاف لي بن- ل مهكهه گازيا خو د ناڅ خهلكي دا بهلاڅ دكر، پاشي كافرېن مهكههه ئيكا هند ژي چيكر ئهو هزرا دهركهفتنا ژ مهكههه بكهت، و پشتي وي خو بو خهلكي گهلهك دهقهران پيشكيښ كړي و ژي خواستي هاريكارييا وي بكهن، خودي وهسا هزكر خهلكي باژيري (يه ثري) پي بينه دهر، و داخوازي ژي بكهن ئهو قهستا باژيري وان بكهت.. و ئمري خودي ژي ل سهر هات ئهو د گهل موسلمانان مشهخت بين.

ل مهدينې دهولته ئيسلامي هاته دانان، و پشتي شهبش سال د سهر مشهختبونو وان را بوړين، پيغهمبهري -سلاف لي بن- پريار دا ئهو د گهل هزار و پينجسهده صهحاييېن خو قهستا باژيري مهكههه بكهت بو كرنا هجي، گاځا كافرېن مهكههه ب قې دهركهفتني زاني گهلهك بو وان نهخوش بو، وان هزكر بهلكي ئهقه حيلهك بت موسلمانان دقيت بكهن، ب هيجهته هجي بين مهكههه بستين، لهو وان پريار دا بهرسنگي موسلمانان بگرن ئهگر خو ئهو نهچار بين شهري بيخنه د كولانين مهكههه ژي دا.. پاشي مهزين مهكههه ل سهر هندي كوم بوون ئهو لهشكهرهكي ب لهز بهرههڅ كهن و بهنپرنه د ريكا پيغهمبهري دا - سلاف لي بن-، و گاځا دهنك و باسين قې كرابارا وان گهشتينه پيغهمبهري، وي فرمان ل ههقالين خو كر ئهو ريكا خو وهرگيرن دا نهكهځنه بهرانبر لهشكهري قورهشيان، و مهكههه هند ب خو حهسيان كو موسلمان بين گهشتينه نهالا (حوده يبيي) ل نيزيكي مهكههه..

گاځا لهشكهري قورهشيان ئهڅ چنده زاني زقپنه مهكههه، پيغهمبهري -سلاف لي بن- عثمان د گهل هندهك زهلامان هنارته مهكههه دا بيژته مهزني قورهشيان: ئهم

نه‌هاتینه شهر، مه دقیت عومری بکهین و بزقرینه‌شه، و سهر و بهری مه نه یی شه‌ریبه.. و چهند پرژه‌کان ده‌نگ و باسین عومانی و هه‌قالین وی هاتنه برین، و دیعایه‌ته‌ک گه‌هسته موسلمانان کو کافرین مه‌که‌هی ئه‌و یین کوشتین و مه‌عنا قی ئه‌و وان ده‌ست ب شهر ی کر..

پنغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- بریار دا شهر ی وان بکه‌ت و سه‌حابییان موبایه‌عا وی ل سهر قی چهندی کر، و ئەف موبایه‌عه‌یه بوو یا دبیرتی: (بیعة الشجرة) یان (بیعة الرضوان) ئه‌وا خودی د سوورده‌تا (الفتح) دا به‌حس ژ ی کری و گوتی: ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ (الفتح: ۱۸-۱۹).

و ل قی ده‌می وه‌سا چیبوو نیزیکی هه‌شتی چه‌کدارین قوره‌یشییان هاتنه وی جهی یی موسلمان لی، ب ئیه‌تا هندی کو هیرشی بکه‌نه موسلمانان، به‌لی وه‌سا چیبوو ئه‌و هه‌می بی شهر هاتنه‌گرتن.. سهر و به‌ر تیکچوو و عه‌ورین شهر ی خو‌دانه ئیک، به‌لی پشتی سه‌ره‌اتییه‌کا درێژ -کو نه‌ بابه‌تی ئاخفتنا مه‌ یا نوکه‌یه- صلحه‌ک د ناڅه‌را موسلمان و کافران دا هاته‌ موژکرن، ئه‌و صلحا د دیروکی دا ب ناڅی (صلح الحديبيه) هاتییه ب ناڅکرن، و ره‌شه‌کا شهر ی هاته‌ دویر ئیخستن.

و سوورده‌تا (الفتح) ئه‌وا پشتی قی سه‌ره‌اتییی هاتییه‌ خوار ی به‌حسی قی رویدانی دکه‌ت و دبیرت: ﴿وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَّنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ (الفتح: ۲۴) یه‌عنی: خودی نعمه‌ت ب ناشتی و ته‌ناهییی د گهل هه‌وه‌ کر و شهر ژ هه‌وه‌ دویر ئیخست ل وی ده‌می کو یا هه‌وه‌ ب سهر یا وان که‌فتی، و ئه‌و که‌فتینه‌ ده‌ستین هه‌وه‌.. و ب حسیبا عه‌سکه‌ری و ماددی ئه‌گه‌ر شهر د ناڅه‌را موسلمان و خه‌لکی مه‌که‌هی دا چی ببا موسلمان دا شکین، چونکی وان ئه‌و هیز نه‌بوو بشین خو‌ل به‌رانبه‌ر هی‌زا کافران بگرن، نه‌خاسم ئه‌و

د چه کدار نه بوون و بو کرنا شهري نه هاتبوون. پاشی نایه تا د دویف دا دبیرت: ﴿هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَدَىٰ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ الْمُؤْمِنِينَ وَالنِّسَاءُ الْمُؤْمِنَاتُ لَفَسَدَتُمْ أَنْ تَقْرَبُوا مَنَافِقَهُمْ فَتُؤْمِنُوا بِهِمْ ثُمَّ يُؤْمِنُوا لَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِّيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (الفتح: ۲۵) یه عنی: کافرین قوره یشیانیه یین باوهری ب تهوچیدا خودی نه یینای، و نه هیلای ل رۆژا (خوده یییی) هوین بچنه مزگه فتا حهرام بو کرنا عومری، و وان ری ل ههوه گرتی و نه هیلای هوین قوربانین خو بیهنه وی جهی یی کو دقیا نهو لی بیته شه کوشتن، کو حهرمه.

پاشی خودای مهزن گهفی ل کافرین مه که هی دکهت و دبیرت: نه گهر نه ژ بهر هندک زهلامین خودان باوهر با، و هندک ژنین خودان باوهر یین کو چو ده سه لات نه هی، لهو نهو ماینه ل مه که هی د ناف کافران دا، و ژ ترسان دا باوهرییا خو شه دشیرن و تاشکهر ناکهن، هوین وان نانیاسن.. نه وان دنیا سین، نه گهر ژ ترسین هندی دا نه با کو هوین ب لهشکهری خو پی ل وان بدانن و وان بکوژن، قیجا ژ نه زانین و ژ بهر وی کوشتنا هوین دکهن گونه ه و فهیتی و خهرامهت بکهفته سهر ههوه، نه گهر ژ بهر هندی نه با نهو دا ههوه ل سهر وان زال کهین، دا خودی وی بیخته ژیر رهحما خو یی وی بقیت و منهت ب باوهری یی لی کری، نه گهر نهف خودان باوهره د ناف بوتپه رتسین مه که هی دا نه بانه، نهو دا نهوین کافر بووین ب عهزابه کا ب نیش عهزاب دهین.

و ژ قی نایه تا بوری فقه زانین موسلمان دهرسه کا فقهی یا مهزن وهردگرن، و د کتیبین خو دا بهس ژی دکهن، و پیتقییه موسلمانن نه قرؤ یی پی ناگه هدار بت دا پاراستی بمینت ژ (ضه لاله تا) وان که سین نه قرؤ ئوممهت پی موته لا بووی، ژ وان یین کوشتنا بی گونه هان و خرابکرنا مال خه لکی و به لا فکرنا ترسی ب جیهاد نیشا خه لکی ددهن. (نه بوو نوعه یم) ژ (نه بوو جومعه یی کوړی جونهیدی) شه دگوهرت، دبیرت: نهه مروقتین موسلمان هفت زهلام و دو ژن ل مه که هی هه بوون. یه عنی: ل وی ده می

پیغه‌مبه‌ری و صه‌حابییتن وی مشه‌خت بووین و چووینه مه‌دینتی حه‌فت موسلمان ژ وان مشه‌خت نه‌بوون و مانه ل مه‌که‌هی، و وان موسلمانه‌تییا خو‌قه‌دشارت، دا کافر پی نه‌حه‌سیین، و خو پیغه‌مبه‌ری و هه‌قالین وی ژی ئەو مرو‌ث نه‌دنیا‌سین، گا‌قا نی‌زی‌ک بووی شه‌ر د نا‌قبه‌را موسلمانان و کافرین مه‌که‌هی دا چی بیت، خودی دبی‌ژت: مه ده‌ستوری ب کرنا شه‌ری نه‌دا هه‌وه، هه‌ر چه‌نده د نا‌ف هه‌وه دا هنده‌ک که‌س هه‌بوون دل‌ی وان د‌چوو کرنا شه‌ری، و مه فه‌رمان ب صول‌ح‌ی ل هه‌وه کر..

بوچی؟

خودی دبی‌ژت: چونکی د نا‌ف خه‌ل‌کی مه‌که‌هی دا هند که‌سین خودان باوهر ژ زه‌لام و ژن‌کان هه‌نه، هوین وان نانیاسن، چونکی ئەو ژ تر‌سین کافران دا موسلمانه‌تییا خو‌قه‌دشی‌رن، نه کو هه‌وه ئەو ژی کوش‌تبان ده‌می هه‌وه ب سه‌ر با‌ژ‌پ‌ری دا دگرت، قی‌جا ژ به‌ر قی کوش‌تنا هه - ئەوا بی ده‌ستی دا ژ هه‌وه چی بت- خرابی و نه‌خو‌شی دا گه‌ه‌ته هه‌وه و هوین دا ژ گونه‌ه‌کاران ئینه هژمارتن، و خودی دبی‌ژت: ئە‌گه‌ر ئەو موسلمانین هوین نانیاسن د نا‌ف وان کافران دا نه‌بان ئەم دا عه‌زابه‌کا ب ئیش ب ده‌ستین هه‌وه ده‌ینه وان کافران.

و باش ه‌زرا خو‌د قی مه‌سه‌لی دا ب‌که‌ن:

ئە‌گه‌ر صه‌حابییان دو‌ژمنین خو‌یین کافر ژ خه‌ل‌کی مه‌که‌هی یین ته‌عدا‌که‌ر کوش‌تبان، و ب خه‌له‌تی و بی قه‌صد قه‌ وان موسلمانه‌کی ئەو نزانن موسلمانه د گه‌ل وان کوش‌تبا دا شه‌رمزار بن و گونه‌ها کوش‌تنا وان که‌فته ستوی وان.. ئە‌فه‌ گو‌تنا خودی‌یه: ﴿وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٍ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَافُوهُمْ فَتُضَيِّبُكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بَغَيْرِ عِلْمٍ﴾ ئە‌گه‌ر مه‌سه‌له یا ب قی ره‌نگی بت، ئە‌ری هوین بو وان که‌سان چ دبی‌ژن ئە‌وین ب ده‌هان موسلمانین ئاش‌که‌را یین ئەو دنیا‌سن دکو‌ژن، و مال و مل‌که‌تی وان خراب

دکهن و پویچ دکهن ژ بهر هندئ کو بهلکی کافرهک د گهل وان بیتته کوشتن، شهرمزاری و گوننهان فان دئ چهند بت؟!

نحترام بو خوینا نهه موسلمانین قهشارتی و نهنیاس کو بهلکی هاتبانه کوشتن خودئ دهستوبری نهه پیتغه مبهری خو هپرشئ بکته سهر کافران ل جهئ وان، و (موجاهدین دویماهیا زهمانی!) ل بهر دهري مزگهفتان کهریا خو دادرپژن و ب دههان نفیژکههرا دکوژن، دبیزن: بهلکی کافرهک د ویری دا بیوژت و بیتته کوشتن.. ئەف ضهلالهته وان ژ کیشه ئینایه؟

ئیمامی قورطوبی د تفسیرا خو دا ربوایهتهکی ژ ئیمام مالکی قهدهوئیزت دبیزت: هندهک مواهدان پسار ژئ کر گوژن: ئەگەر د شهري دا هندهک کافر کهفته بهر ناگری مهجنه نیقین مه و ئەم بزاین کو بهلکی هندهک ئیخسیرین موسلمان د گهل وان بن ئەری ئەم ناگری بهاڤینه وان؟ ئیمام مالکی گوژت: نه! ئەز دبیزم وه نهکهن، چونکی خودئ دبیزت: ﴿لَوْ زِلْنَا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾.

یهعنی: دهلیلی وی ئەف ئایهتا بووی بوو.

و ههر وهسا فقهزان دبیزن: ئەگەر شهپرکههکی کافر موسلمانهک گرت و بو خو کره (درعهکی بهشهری) -وهکی نوکه دبیزنئ- چی نابت ستیرک ل وی بیتتهگرتن و ئەو بیتته کوشتن، چونکی نهکو ئەو موسلمان بیتته کوشتن..

جارهکا دی دی بیژن: پا هوین بو وان (ئیرهابییان) چ دبیزن ئەوین کوشتنا موسلمانان ب خو بو خو ب جیهاد حسیب دکهن، چونکی پشکداریا وان د ئنحرافا وان دا ناکهن؟ کاری وان ل بن چ ناڤی دی ئیتته تهصنیفکرن؟

نافەرۆك

پەر	بابەت
۵	پیشگوتن
۷	گرنگیا ئیخلاصی د کاری دا
۱۳	هه‌ده‌ک مه‌سه‌له‌ ل دۆر ئیخلاصی
۱۶	ژ نمونه‌یی ئیخلاصی د دیروکا مه‌ دا
۲۲	رێکا وه‌رگرتن و ب کارئینانا ئیسلامی
۳۵	هشیاریبوونا موسلمانان یا هه‌قچاخ
۵۰	گرنگیا دویکه‌فتنا پیغه‌مبه‌ری - سلاف لی بن و خو‌ دویرکنا ژ بیدعی
۵۸	چاوا ئهم ب په‌نگه‌کی نائفجی دی سهرده‌رییی د گهل واقعی خو‌ که‌ین؟
۶۹	دویچوونا رێکی ئی ملله‌تی بۆری
۸۷	شهریعت.. و مه‌سه‌لا وه‌راری
۹۷	ژفانی ئی خودی.. وه‌زره‌کا خه‌له‌ت
۱۰۱	خۆب‌لندکرنا ب باوەری
۱۰۵	دینداریا دورست
۱۱۲	ئاسته‌نگی ئی خو‌راگرتنا ل سهر دینداریا دورست

نهرمکرنا دلین رهق	۱۳۵
دا کو دلّی مه یی نهرم بت	۱۴۲
دا کو دیتنا مه یا جوان بت	۱۴۵
دا کو خهم ریکا خو بو دلّی مه نهبنت	۱۴۸
دا کو ژ جهرباندنی خوسارهت دهرنه کهقین	۱۵۳
دا کو گوتنا مه یا دویماهییی یا ژ ههژی بت	۱۵۸
دا کو دلّین مه وهکی ئیسفهنجی نهبن!	۱۶۹
دا کو ههمی تشتین مه ژ بهر خه لکی نهبن	۱۷۳
ژ ئه خلاقین جفاکی د ئیسلامی دا مفایین مروّقایینی	۱۷۹
خرابیین ترسکارییی	۱۸۳
ب جهئینانا سۆز و پهیمانان	۱۸۷
چاککرنا جفاکا مه وئهو خه له کا بهرزه	۱۹۲
خو بنیاسه	۱۹۵
پهروه رده کرنا نهفسی	۱۹۹
جوانکرنا نهفسی	۲۲۱
ههژکییا نهفسی وکارتیکرنا وی ل سه ر گهنجین مه	۲۲۳
ما نه ده مه ئه م ل خو بزقپین؟	
ئه گهر ته بقیت بهری ژ خو بدهی هه بوونا خو د ناف ئاخا	۲۳۰
ژبیرکرنی را قه شیره	۲۳۵
دهر سه کا مه زن ژ سه رهاتییا صولحا حوده یییی	۲۴۰